

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

αντί

Περίοδος Β'
Τεύχος 862
Παρασκευή
10 Φεβρουαρίου 2006
Τιμή: 4 ευρώ

**Το πιάσατε
ΤΟ
υπονοούμενο;**

SN 1108-9822

06>

71108 982000

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

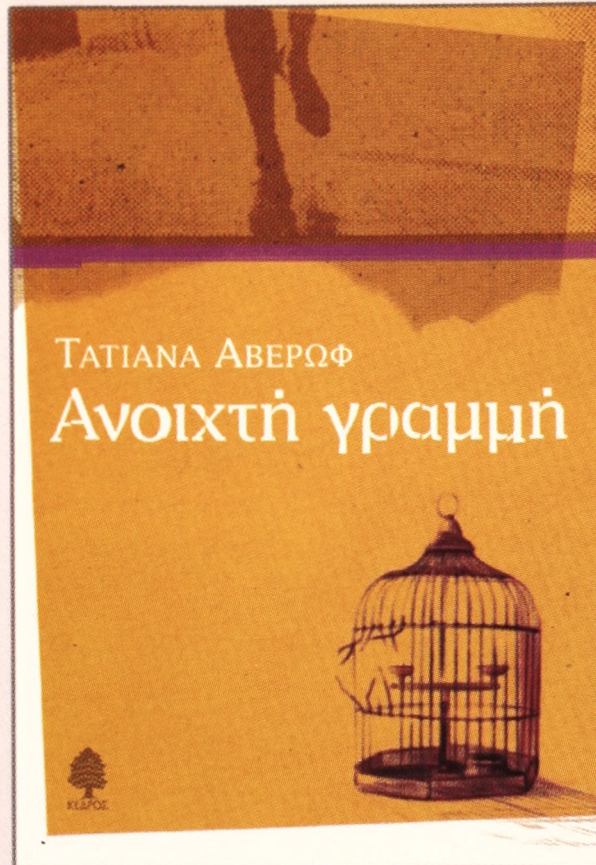

ΚΕΔΡΟΣ

ΤΑΤΙΑΝΑ ΑΒΕΡΩΦ
Ανοιχτή Γραμμή

Μια τριαντάχρονη ψυχολόγος, ένα Ψυχοθεραπευτικό Κέντρο και μια ηλικιωμένη Αγγλίδα από το παρελθόν. Ένα εξομολογητικό μυθιστόρημα για γενναίες αλήθειες.

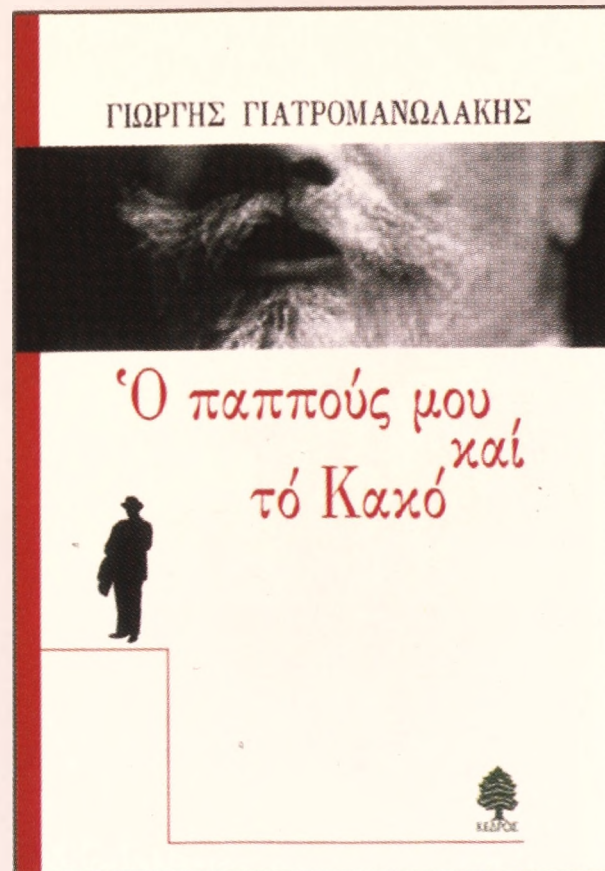
8η χιλιάδα

ΓΙΩΡΓΗΣ ΓΙΑΤΡΟΜΑΝΩΛΑΚΗΣ
Ο παππούς μου και το Κακό

Ολόκληρη η πολιτική σταδιοδρομία του Ελευθέριου Βενιζέλου, με τον πιο αλλόκοτο τρόπο που μπορεί κανείς να φανταστεί. Μια φιλοσοφική ανάγνωση της νεοελληνικής παθολογίας.

4η χιλιάδα

4η χιλιάδα

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΣ
Κι εσύ Έλληνας, ρε;

Ένα ιστορικό μυθιστόρημα για την εθνογένεση και τους εθνισμούς του 19ου-20ού αιώνα στα Βαλκάνια και στην Ανατολική Μεσόγειο, που φωτίζει αποκαλυπτικά και την εποχή μας.

4η χιλιάδα

ΕΛΙΑΝΑ ΧΟΥΡΜΟΥΖΙΑΔΟΥ
Δεύτερη Γυναίκα

Ένα έγκλημα στην καρδιά του 21ου αιώνα κι ένας άρρωστος άντρας γίνονται αφορμή για την αναμέτρηση δύο γυναικών που δεν θα μπορούσαν παρά να είναι αντίπαλες.

Περίοδος Β' • Έτος 33ο • Τεύχος 862
Παρασκευή 10 Φεβρουαρίου 2006

Τιμή τεύχους: 4 ευρώ

ANTI - ΠΟΛΙΤΙΚΗ

ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

Κωδικός εντύπου για τα ΕΛΤΑ: 1045

Δημοχάρους 60, 115 21 Αθήνα

Τηλ. 210 7232713 - 210 7232819

Fax: 210 7226107

ANTI ON-LINE: <http://www.anti.gr>

e-mail: chrarou@otenet.gr

ΕΚΔΟΤΗΣ: Χρήστος Γ. Παπουτσάκης

ΚΑΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Παναγιώτης Τσάρας

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΥΛΗΣ: Νεφέλη Παπουτσάκη

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ: Τασία Ρούμπου

ΕΚΤΥΠΩΣΗ: ΤΥΠΟΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.

Λεύκης 134, Κρυονέρι, τηλ. 210 6297600

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ:

Ετήσια συνδρομή: **26 τεύχη, Εξάμηνη: 13 τεύχη**

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ: Εξαμ. 39 ευρώ, Ετήσια 78 ευρώ,

Οργανισμών, Τραπεζών, κ.λπ.: 200 ευρώ

Φοιτητική ετήσια: 70 ευρώ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ: ΕΥΡΩΠΗ - ΜΕΣΟΓ. ΧΩΡΕΣ:

Εξαμ.: 74 ευρώ, Ετήσια: 148 ευρώ,

ΗΠΑ - ΚΑΝΑΔΑΣ - ΑΣΙΑ - ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ:

Εξαμ. 80 δολ. ΗΠΑ, Ετήσια 160 δολ. ΗΠΑ

ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ - ΕΠΙΤΑΓΕΣ: Χρήστος Παπουτσάκης

Δημοχάρους 60, 115 21 Αθήνα

ΠΑΛΙΑ ΤΕΥΧΗ: 6 ευρώ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: Για τα βιβλιοπωλεία

της Αθήνας: Περιοδικό ANTI,

για τα βιβλιοπωλεία της Β. Ελλάδας:

Κέντρο του Βιβλίου - Α. Πουλουκτσή και Σία Ε.Ε.

Λασσάνη 3, Θεσσαλονίκη, τηλ. 2310 237463

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

• ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ: Kataskopologia	4
• Κώστας Κουφογιώργος: Γελοιογραφία	5
• ΑΝΤΗΝΩΡ: Πείτε μας, επιτέλους: Ποιος υποκλέπτει την εθνική ανεξαρτησία;	6
• ΑΝΤΙ-ΘΕΣΕΙΣ	8
• Ημεροδότης	14
• Αλέξανδρος Καζαμίας: Σκάνδαλο υποκλοπών	16
• Βασίλης Ζήσης: Από τη διαπλοκή στον «τρίτο πόλο»	18
• Ρεπόρτερ: Αναπάντητα ερωτήματα	22
• Σωτήρης Λέτσιος: Η κλήση σας προωθείται αλλά και παρακολουθείται	26
• Χ.Γ.Π.: Τώρα που προτείνει...	28
• Γρηγόρης Ρουμπάνης: Τα νέα πειράματα και η θεωρία του Πυθαγόρα	29
• Ειρήνη Λαγάνη: Η Ιστορία και οι ζηλωτές της	30
• Χ.Γ.Π.: Γιατί δεν μιλούν για σκοινί...	31
• Τζίνα Πολίτη: «Δηλώσεις μετανοίας» ή για μια Ευρώπη των χαφιέδων	32
• Αλέξης Τσίπρας: Συνέντευξη στην Μαρίνα Βήχου	34
• Μαρία Α.: Οδοιπορικό στη Νάμπλους	36
• Στρατής Μοσχονήσιος: Θα αλλάξει σελίδα η Μέση Ανατολή;	38
• Τ.Κ.Δ.: Το χιούμορ που σκοτώνει	39
• Μύρνα Νικολαΐδου: Ο νέος ελιγμός της Άγκυρας	40
• Μ.Τ.: Η λυσσώδης μάχη FBI και CIA	41
• Ρεπόρτερ: Για την αμερικανική πρεσβεία και τον Gropius	42
• Γ. Γρυμπογιάννης: Το κρίσιμο ζήτημα των δικαιωμάτων	44
• ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ	46
• E-mail από τον Απόστολο Διαμαντή	48
• ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ	49
• Δ. Χαρίτος: Η κινηματογραφική σεζόν στην καλή της ώρα	50
• Γιώργος Βλαζάκης: Μια αγιογραφία του Μακαρθισμού	52
• Ειρήνη Μ. Μουντράκη: Πίστη στους νέους	53
• Γρηγόρης Ιωαννίδης: Μάθημα Τσέχωφ	54
• Δ. Φιλίππιδης: Ο κόσμος του Διονύση Φωτόπουλου	55
• Μάνος Στεφανίδης: Χαμένοι στην παράφραση	56
• Βασίλης Άτσαλος: Jean Irgoïn, κλασικός φιλόλογος, παλαιογράφος...	58
• ΒΙΒΛΙΟ	62
• Σημειωματάριο	66

ΜΑΣ ΜΠΕΡΔΕΨΑΝ πάλι. Τρεις κοτζάμ υπουργοί, και μάλιστα «πρωτοκλασάτοι», βγήκαν να μας ενημερώσουν, όπως επιτάσσει, λέει, η πολιτική της διαφάνειας και όλων εκείνων των ηχηρών, για ένα θέμα «υψίστης εθνικής ασφαλείας», όπως μας είπαν. Και τι κατάφεραν; Να χαθούν οι ίδιοι ανάμεσα σε ανούσιες και αποπροσανατολιστικές λεπτομέρειες, να χάσουν –σκόπιμα;– την ουσία της υπόθεσης και, το κυριότερο, να ανοίξουν τους ασκούς του Αιόλου.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ, όλοι εμείς να παρακολουθούμε, ανήμποροι να αντιδράσουμε, τα πολυποίκιλα σενάρια, τις αναλύσεις και τις γνωματεύσεις ενός εσμού ειδικών, μη ειδικών, αυτοσχέδιων ντετέκτιβ, πρακτορίσκων και όλων εκείνων που συνωστίζονται στα «παράθυρα», καλούμενοι –ερήμην μας– να μας διαφωτίσουν.

ΜΑΘΑΙΝΟΥΜΕ έτσι για τα συστήματα επικοινωνίας, για τους τρόπους υποκλοπής τηλεφωνικών συνδιαλέξεων, για το ποιος μπορεί να παρακολουθήσει ποιον, για τα πολυδαίδαλα δίκτυα μέσα από τα οποία έγιναν οι παράνομες παρακολουθήσεις ενός μεγάλου αριθμού ατόμων, μεταξύ των οποίων φιγουράρουν πρώτοι-πρώτοι ο πρωθυπουργός και μερικοί σημαντικοί υπουργοί, αλλά και αξιωματούχοι διαφόρων υπουργείων, της αστυνομίας και ακόμα της... ΕΥΠ – μέχρι και για τον τραγικό χαμό –*αυτοκτονία* τον αποκάλεσαν– ενός νέου ανθρώπου, ο οποίος φαίνεται ότι γνώριζε κάτι παραπάνω.

ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΥΣΙΑ όμως, δηλαδή για κείνο το «υψίστης εθνικής ασφαλείας» θέμα, ούτε κουβέντα. Όπως δεν γίνεται κουβέντα και για τους αυτουργούς –ηθικούς και φυσικούς, φανερούς και κρυφούς– του ειδεχθούς αυτού εγκλήματος, που έχει καταστήσει τη χώρα αντικείμενο σαρκασμού, όχι μόνο για τους πολίτες της αλλά και για όλο τον υπόλοιπο κόσμο.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ Δημόσιας Τάξης, κατά την παρουσίαση του θέματος, προσπάθησε έντεχνα να οδηγήσει τους δημοσιογράφους στην ύπαρξη αμερικανικού δακτύλου στο σκάνδαλο και μάλλον τα κατάφερε. Παράλληλα, έσπευσε από την αρχή να απονείμει εύσημα στον διευθύνοντα σύμβουλο της Vodafone κ. Κορωνιά, για το γεγονός ότι, αφού διέκοψε το κύκλωμα της υποκλοπής, για το οποίο «έπραξε ορθά», ενημέρωσε αμέσως την πολιτική ηγεσία της χώρας, «πράγμα που θα μπορούσε να μην είχε κάνει, οπότε ακόμα δεν θα γνωρίζαμε τίποτε», όπως είπε.

Η ΕΝΕΡΓΕΙΑ του κ. Κορωνιά όμως αποτελεί θέμα-κλειδί στην υπόθεση αυτή, αφού με την διακοπή του κυκλώματος χάθηκε κάθε δυνατότητα να ανακαλυφθούν οι πραγματικοί ένοχοι του εγκλήματος, που σημαίνει ότι ποτέ δεν θα μάθουμε ποιοι ευθύνονται γι' αυτό. Αν και, για να θυμίσουμε κάτι στον κ. υπουργό, όταν οι διωκτικές αρχές της χώρας αισθάνονται ότι πλήττεται το κύρος τους, τότε σπεύδουν να διαλευκάνουν οποιοδήποτε έγκλημα και μάλιστα πολύ σύντομα. Θεωρούν μήπως ότι στην προκειμένη περίπτωση πλήττεται μεν το κύρος της χώρας αλλά όχι και των ίδιων των διωκτικών αρχών;

ΜΙΑ ΕΡΩΤΗΣΗ: Σε ένα τόσο σοβαρό θέμα, δεν θα έπρεπε να εμφανισθεί ο ίδιος ο πρωθυπουργός, για να δώσει την ακριβή διάσταση του ζητήματος; Και προηγουμένως δεν θα έπρεπε ο ίδιος ο πρωθυπουργός να έχει δώσει αυστηρές εντολές για την ανακάλυψη των δραστών των υποκλοπών, οι οποίες, εκτός από την καταρράκωση του εθνικού γοήτρου, προσβάλλουν ευθέως και κάθε έννοια εθνικής κυριαρχίας;

ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ όμως απευθύνονται και στην αξιωματική αντιπολίτευση, η οποία αντί να δείξει ότι συναισθάνεται τη σοβαρότητα της κατάστασης, αναλώνεται σε μικροπολιτικές κραυγές, στο πλαίσιο της αντικυβερνητικής πολιτικής της. Κραυγές που στοχεύουν στο να καλύψουν τις δικές της ευθύνες, όταν όλοι σχεδόν γνωρίζουν ότι η υπόθεση των υποκλοπών είχε στηθεί επί των δικών της ημερών, που σημαίνει ότι ο αρχηγός του ΠΑΣΟΚ και το επιτελείο του οφείλουν να παράσχουν κάθε δυνατή βοήθεια για τη διαλεύκανση αυτού του εγκλήματος, το οποίο, επαναλαμβάνουμε, πλήττει ευθέως την εθνική κυριαρχία και καταρρακώνει την εθνική αξιοπρέπεια για όλους τους Έλληνες.

ΜΟΝΟ ΤΗΝ
ΣΚΕΨΗ ΜΑΣ ΔΕΝ
ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΟΥΝ
(ΑΚΟΜΑ)

ΙΣΟΣ ΠΡΑΥΤΟ
ΔΕΝ ΘΕΛΟΥΝ
ΝΑ ΣΚΕΠΤΟΜΑΣΤΕ...

KG 10/11/5062

Πείτε μας, επιτέλους: Ποιος υποκλέπτει την εθνική ανεξαρτησία;

ΤΕΛΙΚΑ, πώς και από πότε ακριβώς ξεκίνησε η υπόθεση των τηλεφωνικών υποκλοπών – ακριβέστερα «αυτή η υποκλοπή εθνικής κυριαρχίας» που, επί δέκα μέρες τώρα, βρίσκεται στα πρωτοσέλιδα όλων των εφημερίδων και, φυσικά, στα κεντρικά δελτία όλων των ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών σταθμών; Αλλά η απάντηση στα ερωτήματα αυτά είναι και το μέγα ζητούμενο· κι ενώ η κυβέρνηση έστειλε την υπόθεση στον ανακριτή, την ίδια στιγμή «πάγω-νε» τη διερεύνηση όλων των «πολιτικών παραμέτρων» του θέματος.

Η ΥΠΟΘΕΣΗ, όπως είναι γνωστό, ξεκίνησε με τη δήλωση (ή, έστω, τον υπαινιγμό) των υπουργών Δημόσιας Τάξης, Δικαιοσύνης και Επικρατείας, όταν προσδιόριζαν τις κορυφές ενός σκαληνού τριγώνου – λέγε με: Λυκαβηττός, Πύργος Αθηνών, πλατεία Μαβίλη... Δεν κατονόμασαν το επί της λεωφόρου Βασιλίσσης Σοφίας, αρ. 91, γνωστό κτήριο, αλλά οι περισσότεροι τηλεθεατές δεν δυσκολεύθηκαν ν' αναγνωρίσουν το αρχιτεκτόνημα του Βάλτερ Γκρόπιους. Λίγο αργότερα, ο ένας (από τους τρεις υπουργούς) αισθάνθηκε την ανάγκη να «αποσαφηνίσει» ότι ουδόλως είχαν κατά νου τον... αμερικανικό παρά-

γοντα («πώς και σας πέρασε αυτή η ιδέα;»), ενώ λογής άλλοι άρχισαν να υπαινίσσονται τον βρετανικό ή τον βρετανοσουηδικό ή τον ισραηλινό παράγοντα... Οι πονηρότεροι όλων, πάντως, το έπαιξαν non-political: Οι υποκλοπείς –δήλωναν– ενδέχεται να είναι διάφοροι επιχειρηματίες, οι οποίοι ενδιαφέρονταν να μάθουν πώς σκέπτεται, λόγω χάρη, ο αρχηγός του Ελληνικού Στόλου ή ο αρχηγός της ΕΥΠ ή ο Μουχτάρ Ράμζι, Σουδανός ελαιοχρωματιστής, μόνιμος κάτοικος Ελλάδας... Όσο για τις πληροφορίες που συνέλεξαν, είτε τις αξιοποιούσαν οι ίδιοι («ξέρετε, στις μέρες μας, πολύ μετράει κι η οικονομική κατασκοπία»...), είτε τις πουλούσαν σε διάφορους άλλους «ενδιαφερομένους». Ωστόσο η εκδοχή περί «επιχειρηματικών συμφερόντων» δεν φαίνεται να είναι ιδιαίτερα πειστική, όταν οι «συνακροάσεις» δεν κάλυπταν μόνο τα «κέντρα αμυντικών παραγγελιών» (ας πούμε το υπουργείο Άμυνας), αλλά και τα τηλέφωνα του πρωθυπουργού, της συζύγου του, του υπουργού Εξωτερικών, του υπουργού Δικαιοσύνης, του υπουργού Δημόσιας Τάξης, του αρχηγού της ΕΛΑΣ, του πρώην αρχηγού της ΕΛΑΣ, του διοικητή της Αντιτρομοκρα-

τικής Υπηρεσίας, του πρώην διοικητή της Αντιτρομοκρατικής Υπηρεσίας, του αρχηγού της ΕΥΠ, του πρώην αρχηγού της ΕΥΠ, κ.λπ., κ.λπ.

ΠΕΡΙ «ΝΟΜΙΜΩΝ» Ή «ΜΗ ΝΟΜΙΜΩΝ» ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΕΩΝ Ή/ΚΑΙ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΕΩΝ...

ΑΣΦΑΛΩΣ, η επισκόπηση ενός Πολιτικού Δεκαπενθήμερου αδυνατεί να δώσει το πλήθος των πληροφοριών που ανακύπτουν –σχεδόν καθημερινά– μέσα από ένα σκάνδαλο χιλιάδων υποκλοπών, που επιτείνεται από τις διαφορετικές τοποθετήσεις των υπουργών Αν. Παπαληγούρα και Γ. Βουλγαράκη στο θέμα της αυτοκτονίας του Κώστα Τσαλικίδη, ανώτερου στελέχους της Vodafone. Όλα δείχνουν, πάντως, και με βάση τα όσα δήλωσε ο υπουργός Δικαιοσύνης Αναστάσης Παπαληγούρας, ότι η ενημέρωση για την αυτοκτονία «σταμάτησε» στον εισαγγελέα του Αρείου Πάγου, Δ. Λινό, και δεν έφθασε στον προϊστάμενο της Εισαγγελίας Πρωτοδικών Δ. Παπαγγελόπουλο. Ενδεικτικοί –από την πλευρά αυτή– και οι τίτλοι του ημερήσιου τύπου, όπως της Αυγής, λόγω χάρη: «Οδηγούν την έρευνα σε... αυτο-

Γραφτείτε συνδρομητές στο Αντί

Το Αντί κυκλοφορεί από τη Μεταπολίτευση, συνεχίζοντας μιαν ιστορία που άρχισε μέσα στη δικτατορία. Στα τεύχη του καταγράφεται η πολιτική και πολιτιστική ζωή της χώρας.

Γραφτείτε συνδρομητές στο Αντί

για να εξασφαλίσετε τη συνεχή και αντικειμενική ενημέρωσή σας.

κτονία!» ή της Ελευθεροτυπίας: «Αυτοκτόνησαν και την αυτοκτονία».

ΠΕΡΑ από την αυτοκτονία και υπό την αίρεση ότι και η Έρικσον δεν μας παραπλανά, καλούμαστε να δεχθούμε την εκδοχή ότι υπήρχε, εγκατεστημένο στη Vodafone, «σύστημα νομίμων παρακολουθήσεων», το οποίο, αν και ανενεργό, ενεργοποιούνταν, όποτε το ήθελαν οι υποκλοπείς! (Μόνη τους έγνοια ήταν η επαναφορά του συστήματος σε «κατάσταση λήθαργου», αμέσως μετά την υποκλοπή!) Συμπέρασμα: Οι υποκλοπείς αξιοποιούσαν το σύστημα των «νομίμων παρακολουθήσεων» που χρησιμοποιούσαν η ΕΥΠ, η Αντιτρομοκρατική Υπηρεσία και Κύριος οίδε ποιες άλλες «νόμιμες» υπηρεσίες.

ΤΣΑΡΛΣ ΡΙΣ: «ΜΑΘΗΜΑΤΑ» (ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΣΑΣ) ΚΑΙ ΑΠΟ ΤΗ ΣΟΜΑΛΙΑ...

ΣΤΟ ΜΕΤΑΞΥ και πολύ πέραν από τις τηλεφωνικές υποκλοπές, φαίνεται ότι οι Αμερικανοί «Ξαναμπαίνουν στο παιχνίδι για το Κυπριακό». Στις Βρυξέλλες βρέθηκε, την εβδομάδα αυτή, ο αναπληρωτής υφυπουργός Εξωτερικών των ΗΠΑ, Μάθιου Μπράιζα, ο οποίος, φυσικά, δεν παρέλειψε να εξάρει την «πρόσφατη τουρκική πρωτοβουλία για το Κυπριακό»... Η Λευκωσία και η Αθήνα, όπως είναι γνωστό, απέρριψαν την «πρωτοβουλία» αυτή. Αλλά για την Ουάσιγκτον πέρα βρέχει... Ο Μπράιζα ανακοίνωσε ότι, στο προσεχές δεκαπενθήμερο, θα επισκεφθεί την Αθήνα, τη Λευκωσία και (φυσικά) την Άγκυρα για να εξηγήσει, προς όλους τους ενδιαφερόμενους, τα αγαθά των «ισορροπιών»: Ναι μεν η Άγκυρα –δήλωσε– πρέπει να εφαρμόσει την Τελωνειακή Ένωση (ΕΕ-Τουρκίας) και για την Κύπρο, αλλά και η Λευκωσία πρέπει να βοηθήσει ώστε να προωθηθεί το θέμα της οικονομικής ενίσχυσης των Τουρκοκυπρίων και, ειδικότερα, το θέμα των απευθείας εμπορικών συναλλαγών της «ΤΔΒΚ» (διάβαζε του κρατιδίου Μεχμέτ Αλί Ταλάτ) με τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

ΤΕΛΙΚΑ, φαίνεται ότι κανείς πλέον, ούτε ο Τ. Παπαδόπουλος, ούτε ο Κ. Καραμανλής, ούτε οι υπουργοί Εξωτερικών Κύπρου και Ελλάδας, ούτε οι

ηγεσίες των κυπριακών πολιτικών κομμάτων μιλούν για τη συνεχιζόμενη κατοχή του 36% του κυπριακού (ευρωπαϊκού – υποτίθεται) εδάφους. Κάθε τόσο, διαβάζουμε ότι η κυπριακή κυβέρνηση ενδέχεται να θέσει θέμα παραμονής των... βρετανικών βάσεων στην Κύπρο, αλλά θέμα αποχώρησης των τουρκικών στρατευμάτων από το νησί, το αφήνουμε, φαίνεται, στην καλή προαίρεση των πασάδων του τουρκικού γενικού επιτελείου!

ΑΠΟ ΤΗ δική του πλευρά, ο εδώ πρέσβης των ΗΠΑ, Τσαρλς Ρις, μιλώντας στην Ανώτατη Διακλαδική Σχολή Πολέμου Θεσσαλονίκης, και έπειτα από ερώτηση σπουδαστή, δήλωσε ότι «η Ελλάδα είναι ηγέτις όταν η Συμμαχία (το NATO) πηγαίνει στη θάλασσα»... Προκειμένου, μάλιστα, να γίνει περισσότερο «παραστατικός», ο Τσαρλς Ρις αναφέρθηκε σε επίθεση που δέχτηκε κρουαζιερόπλοιο, με παναμαϊκή σημαία, ανοιχτά της Σομαλίας... Και το «επιμύθιο»: Το NATO μπορεί να βοηθήσει, ώστε οι θάλασσες να γίνουν ασφαλείς. Και ο νούν νοείτο!

«ΑΝ ΔΕΝ ΘΕΛΕΤΕ ΑΓΙΑΣΜΟ, ΕΣΕΙΣ ΘΑ ΧΑΣΕΤΕ, ΑΡΑ»...

ΚΑΙ ΕΝΩ το θέμα των υποκλοπών επισκίασε –προς στιγμή– άλλα θέματα, όπως την... επικείμενη άφιξη του Βαβύλη ή τις ανακατατάξεις στον Τύπο (ο Δημοσιογράφος Οργανισμός Λαμπράκη, επί παραδείγματι, ανέβασε

στο 19,6% τη συμμετοχή του στο Mega – το ίδιο ποσοστό έχει και ο Βαρδινογιάννης...) ο αρχιεπίσκοπος Χριστόδουλος αισθάνθηκε, ξαφνικά, την ανάγκη να δηλώσει ότι δεν θα απέκλειε «ένα βελούδινο διαχωρισμό Πολιτείας και Εκκλησίας».

Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ άφησε να νοηθεί ότι, επιτέλους, μπορεί να μην παρίσταται η Εκκλησία στην όρκιση του Προέδρου της Δημοκρατίας ή στην έναρξη των εργασιών της Βουλής («άμα δεν θέλετε αγιασμό, δεν ερχόμαστε και δεν σας τον κάνουμε – εσείς θα χάσετε, όχι εμείς...»), αλλά απέκλεισε την αντικατάσταση του μαθήματος των Θρησκευτικών με το μάθημα της θρησκευολογίας ή «την κατάργηση του σταυρού από τον ιστό της σημαίας». [Κάποιοι του είπαν ότι η ίδια η σημαία έχει σταυρό, αλλά έκανε ότι δεν κατάλαβε.]

ΠΑΝΤΩΣ, μέχρι στιγμής, κανείς δεν ξέρει, επακριβώς, τις διαθέσεις-εκτιμήσεις της ίδιας της κυβέρνησης, η οποία –λόγω υποκλοπών– δεν βρίσκεται, ασφαλώς, στην καλύτερή της «φόρμα». Κατά τα άλλα, ετοιμάζεται (ετοιμαζόμαστε) για «νέες συνταγματικές μεταρρυθμίσεις», χωρίς να ξέρουμε πού ελλοχεύει ο Μεγάλος Αδελφός – αν υποτεθεί, βέβαια, ότι ακόμα δεν κατέχουμε ποιος είναι ο «υπ' αριθ. 1984 Αδελφός».

ΜΟΛΥΒΙΕΣ

- Μαύρα κοράκια με όψη φρικτή πέσανε επάνω στην κινητή...
- Ο λόγος για τις υποκλοπές.
- Πρωθυπουργός, υπουργοί, στρατιωτικοί, δημοσιογράφοι, επιχειρηματίες και οι συνήθεις ύποπτοι θύματα των ηλεκτρονικών κοριών.
- Μήνες το ήξεραν κι έκαναν ό,τι μπορούσαν για να μην προκύψει τίποτα από την «έρευνα» που υποτίθεται ότι πραγματοποιούσαν.
- Μέχρι και την αυτοκτονία στελέχους της VODAFON κατάπιαν.
- Το παλαιό στέλεχος του κ. Κρόκου αποκάλυψε τις παρακολουθήσεις αφού έγιναν αόρατα τα στοιχεία...
- Η κυβέρνηση-παιδική χαρά δήλωσε με τη δέουσα... σοβαρότητα ότι δεν ανακάλυψε τίποτα.
- Φωτογράφησε όμως την αμερικάνικη πρεσβεία.
- Κάτι που εκνεύρισε ιδιαίτερα τους «συμμάχους», αλλά και τους πασόκους.
- Τα μπουκωμένα πράσινα ΜΜΕ θύμωσαν, όχι γιατί γίνονταν οι παρακολουθήσεις, αλλά γιατί δεν «διέρρευσαν» οι μυστικές ανακρίσεις.

Ο ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ ΚΙΕΩ

Πόσα κοινά έχω με τον Κώστα Καραμανλή! Σαν να μένουμε μεσοτοιχία στη Ραφήνα και να στέλνουμε τα νεογνά μας στον ίδιο παιδικό σταθμό. Ας πούμε στα «Ροζ Λαθρακουστάκια». Βλέπετε, κι εμένα μ' επιτηρούν από πρωίας μέχρι νυκτός με κάμερες, κλειστά κυκλώματα, μπάτσους και μυστικούς αλλά κι εκείνος δεν πάει πίσω. «Νατάσσα, θ' αργήσω για φαγητό», παραγγέλνει στη συμβία του με το κινητό και το γνωρίζουν παραχρήμα στην άλλη άκρη του ωκεανού. Λες και θα δειπνούσε στη Γροιλανδία.

Τι τα θέλετε, αυτή η προς τα κάτω δημοκρατία με συγκλονίζει. Όλοι ίσοι εμπρός στον αόρατο αδελφό με το μεγάλο αφτί και το μεγάλο μάτι. Όσο για τη μύτη του, μυτόγκα! Παρακολουθούν εμένα αλλά παρακολουθούν και τον κ. πρωθυπουργό, τον κ. Βουλγαράκη και τον κ. Σπηλιωτόπουλο. Η κοινωνία της πληροφορίας μετά θεάματος, που λέει και ο Guy Debord.

Τώρα, ποιος μας παρακολουθεί; Θα σας γελάσω. Ίσως οι κλώνοι του κ. Μαυρίκη, εκείνου του ανεπανάληπτου τύπου με το μουστάκι από το οποίο θα μπορούσε να κρεμαστεί ο ίδιος ο στρατηγός Γροιάκης. Ο οποίος λέγεται έτσι επειδή ο μπαμπάς του είναι από την Κρήτη κι η μαμά του απ' τη Γροιλανδία. Ή πάλι πράκτορες της Τουρκίας, της ΕΕ, των ΗΠΑ, του Ισραήλ,

δηλαδή όλων αυτών με τους οποίους συνδιοργανώσαμε τους ασφαλέστερους ολυμπιακούς αγώνες όλων των εποχών. Σου λέει ο άλλος, οι αγώνες παρέρχονται η τεχνογνωσία τους μένει. Και το έμπυχο υλικό τους ωσαύτως.

Μόνο ένα πράγμα με προβληματίζει. Πώς χάθηκαν τα ίχνη των λαθρακουστών από το λογισμικό. Πώς κοτζαμάν εταιρεία άφησε να σβηστούν τόσο πολύτιμα — και πανάκριβα — στοιχεία από τα αρχεία της ενώ, λ.χ., ποτέ δεν έχει σβηστεί ένας, για δείγμα, λογαριασμός πελάτη σε τρόπον ώστε ένα μήνα να μην πληρώσουμε βραδελφέ! Μυστήρια πράγματα συμβαίνουν με την τεχνολογία τα οποία δεν κατέχω και άρα δεν θέλω να σας πάρω στο λαιμό μου. Τώρα αν ερωτάτε πόσο σοβαρές συνομιλίες υπεκλάπησαν, θα σας απαντούσα ευθέως «αστείων ποσόν». Τι το μυστικό δηλαδή μπορεί να λένε οι Βουλγαράκης-Παπαληγούρας που να μην το ξέρει ο υπουργός Αμύνης των ΗΠΑ ο κ. Ράμσφελντ ή ο πρεσβευτής τους στην Αθήνα; Για να μην σου πω και ο Βαβύλης! Άρα η όλη φασαρία γίνεται για να καθυστερεί ο ανασχηματισμός και να την σπάσουν της Ντόρας. Πράγμα που από πλευράς δημοκρατίας προς τα κάτω είναι άκρως ανυψωτικών.

Μάνος Στεφανίδης

ΝΑ ΚΑΤΑΡΓΗΘΕΙ Ο ΤΥΠΟΣ

Στο Αντί έχουμε επανειλημμένα ασχοληθεί (βλ. τχ. 811, 818, 844 και πρόσφατα στο τχ. 860) με την κατάφωρα παράνομη και αντισυνταγματική διπλομισθία την οποία απολαμβάνουν μερικοί δήμαρχοι και νομάρχες. Παίρνουν δηλαδή την αποζημίωσή τους ως κοινοτικοί άρχοντες αλλά και πλήρη τον μισθό τους από την υπηρεσία στην οποία υπηρετούσαν πριν εκλεγούν σε όργανα ΟΤΑ. Ως παράδειγμα αναφέραμε τον δήμαρχο Ηρακλείου κ. Κουράκη, την υπερνομάρχη κ. Φώφη Γεννηματά αλλά και τον Πρόεδρο της ΚΕΔΚΕ κ. Πάρι Κουκουλόπουλο. Είναι βέβαιο ότι υπάρχουν και άλλοι.

Μέχρι στιγμής δεν υπήρξε κανένα απαντητικό σχόλιο ούτε από τους προαναφερόμενους αλλά ούτε και από τον αρμόδιο υπουργό. Έτσι στις 13.1.06 αποστείλαμε στο γραφείο του κ. Παυλόπουλου τα σχετικά δημοσιεύματα και

επιστολή με την οποία ζητούσαμε κάποια απάντηση. Και τι έγινε; Απολύτως τίποτε. Όταν εμείς επικοινωνήσαμε με το γραφείο του κ. Παυλόπουλου, πήραμε την απάντηση από τον υπεύθυνο Τύπου ότι «ο κ. υπουργός δεν απαντά σε δημοσιεύματα». Καινοφανείς αυτές οι αντιλήψεις, κύριε Παυλόπουλε. Μπορεί να είναι χαμηλή η φωνή του περιοδικού, αλλά και τέτοια απαξίωση δεν την περιμέναμε.

Ίσως να είναι καλύτερα να καταργηθεί ο Τύπος γενικά, κύριε υπουργέ. Αφού οι υπουργοί θεωρούν ότι δεν οφείλουν να απαντούν σε καταγγελίες.

Η ουσία είναι βεβαίως άλλη: Ο κ. υπουργός χρειάζεται τα χειροκροτήματα του κ. Κουκουλόπουλου. Ε, οι φιλοφρονήσεις απαιτούν κάποια αμοιβαιότητα. Έτσι δεν είναι;

Χ.Γ.Π.

ΑΠΟΡΙΕΣ

• Η κυρία Μπουρμπούλια είπε: «Θέλω δίκαιη δίκη. Αλλιώς, θα μιλήσω». Επειδή πρέπει να μιλήσει, μήπως δεν πρέπει να έχει δίκαιη δίκη; Απλώς ρωτώ.

• Κανείς δεν παρατήρησε ότι στο τρίγωνο του Διαβόλου βρίσκεται και η πρεσβεία της Σερβίας; Γιατί πρέπει να τα ρίχνουμε όλα στους Αμερικανούς; Επιτέλους, να γίνουμε κάποτε ψύχραιμοι και αμερόληπτοι. Ω.

ΜΟΛΥΒΙΕΣ

• ΕΥΠ: οι τεμπέληδες της εύφορης κοιλάδας.

• Γίνεται ο χαμός κι αυτοί αλληλοκαρφώνονται και ξεκατινιάζονται για θέσεις, επιδόματα και εκδρομούλες στο εξωτερικό.

• Κύριε Αλογοσκούφη μας, δεν τους ιδιωτικοποιείτε;

• Έτσι κι αλλιώς φύρα είναι.

• Και παίρνουν κάτι επιδόματα ΝΑ, μετά συγχωρήσεως.

• Παγκαλοβενιζέλοι και Αννουλομαρίες με τη βοήθεια των χορηγών τους έπιασαν τη σπέκουλα λες και προέκυψαν από παρθενογέννηση.

• Θυμήθηκαν τον Μαυρίκη και τον Γρυλάκη αλλά ξέχασαν τον Τσίμα και τον Τόμπρα...

• Βασιλικό πολτό, παιδιά!

• Βοηθά στη μνήμη.

• Και μέσα στο γενικό χαμό ξεχάστηκε η εκλογή του Giorgos στην προεδρία της Σοσιαλιστικής Διεθνούς.

• Ναι, αυτής με τον Μπλεράκο και τους λοιπούς αστέρες του σοσιαλφιλελευθερισμού.

• Από το Χίλτον καταπώς φαίνεται θα αρχίσει η αντεπίθεση των σοσιαλιστών, που έχουν χάσει τα αβγά και τα πασχάλια στην Ευρώπη.

• Πάντα κοντά στο λαό η παράταξη αυτή.

ΜΑΥΡΙΚΗΣ

Τον είχαμε ξεχάσει αυτόν και τα ανδραγαθήματα που χαρακτήρισαν μια συγκεκριμένη εποχή. Για τον Χρήστο Μαυρίκη ο λόγος, τον στενό συνεργάτη του Γρυλάκη, που διέπραττε τις παρακολουθήσεις τηλεφώνων στελεχών του ΠΑΣΟΚ αλλά και της τότε κυβέρνησης Μητσοτάκη. Βγήκε σε σκανδαλοθηρική εφημερίδα και

παινεύτηκε για τους «κοριούς» που εγκαθιστούσε, λέγοντας ότι «έχω ακόμη και σήμερα κοριό στο γραφείο του προέδρου του ΟΤΕ». Όσο για το σήμερα, ομολογεί ότι ασχολείται με το Θεό αφού ανακάλυψε τα χαρίσματα του Αγίου Πνεύματος (sic)! Δεν διευκρίνισε εάν μαζί με αυτόν θα λάβει και ο Μητσοτάκης άφεση αμαρτιών... **Σως**

ΑΙΩΝΙΟΙ ΦΟΙΤΗΤΕΣ: ΥΠΕΠΘ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΣΟΦΩΝ ΚΑΙ ΠΡΥΤΑΝΕΩΝ

Ο νόμος που ισχύει για τα ΑΕΙ απαιτεί από τους φοιτητές των οποίων τα πτυχία χρονίζονται, να επανεγγράφονται στα μαθήματα που χρωστούν προκειμένου να έχουν δικαίωμα στις εξετάσεις.

Ας υποθέσουμε ότι μίαν ωραία πρωίαν αποφασίζουν όλοι οι εγγεγραμμένοι να παρακολουθήσουν τα μαθήματα που χρωστούν. Τότε, αν υπολογίσουμε τα τετραγωνικά μέτρα των Σχολών και τον αριθμό των εγγεγραμμένων (όπως έγινε κάποτε για πλάκα στη Φιλοσοφική του Αριστοτελείου), θα διαπιστώσουμε ότι θα γεμίσουν με ορθίους μέχρις ασφυξίας όχι μόνον οι αίθουσες διδασκαλίας αλλά και οι διάδρομοι και οι τουαλέτες των Σχολών!

Τι δείχνει αυτό; Την απύθμενη υποκρισία του ΥΠΕΠΘ, το ψευδέστατον της «δωρεάν» ανώ-

τατης παιδείας και τον ταξικό της χαρακτήρα. Διότι ο εκάστοτε υπουργός γνωρίζει ότι: οι περισσότεροι από τους εισαχθέντες δεν διαθέτουν τους οικονομικούς πόρους για να κατοικούν στις πόλεις υποδοχής και συνακόλουθα αναγκάζονται είτε να εργάζονται είτε να προσέρχονται μόνο στις εξετάσεις, χωρίς να μπορούν, εξ ανάγκης, να παρακολουθούν τις παραδόσεις: οπότε, κάποια στιγμή θα καταχωρηθούν στην κατηγορία του «αιώνιου φοιτητή»! Γι' αυτό και γράφει κάθε χρόνο στα παλιά του παπούτσια τον αριθμό των φοιτητών που μπορούν να εκπαιδεύσουν τα ΑΕΙ και πενταπλασιάζει ad libidum τον αριθμό των εισακτέων!

Όποιες προτάσεις και αν γίνουν για το πρόβλημα αυτό, ή θα είναι «μπαλωματικές» ή θα

δαιωνίζουν την κατάφωρη αδικία όχι για τους αμελέστερους αλλά για τους φτωχότερους.

Μια και μόνο λύση υπάρχει: 1) Άμεση ανέγερση κτηρίων με περισσότερες αίθουσες διδασκαλίας. 2) Αύξηση του αριθμού ΔΕΠ. 3) Εισαγωγή όλων των μαθητών/τριών στα ΑΕΙ, όπου και θα γίνεται με πανεπιστημιακά κριτήρια η επιλογή των καλύτερων ύστερα από ένα ή δύο χρόνια φοίτησης. 4) Κρατική μέριμνα για στέγαση και σίτιση των οικονομικά ασθενεστερών, ώστε να εξασφαλίζεται για όλους η παρακολούθηση των μαθημάτων.

Τότε και μόνον τότε θα μπορούμε να μιλάμε για περιορισμό των ετών αποφοίτησης πέραν των απαιτούμενων και για πραγματική και όχι πλασματική «Δημόσια Δωρεάν Ανώτατη Εκπαίδευση»! **Τζίνα Πολίτη**

ΜΟΛΥΒΙΕΣ

- Πρέπει να έχει άστρο ο Giorgos.
- Την εκλογή στην ηγεσία του ΠΑΣΟΚ την πήρε άνευ αντιπάλου.
- Το ίδιο έγινε και τώρα με τη σοσιαλιστική διεθνή.
- Όταν δεν υπάρχει συνυποψήφιος, τα πάει μια χαρά.
- Αν υπάρχουν αντίπαλοι δυσκολεύεται κάπως.
- Αυτά βλέπουν και τα Παγκαλοβενιζέλια και βγάζουν γλώσσα.
- Η ανανδρη επίθεση στον Πολυζωγόπουλο έδωσε λαβή σε κάποιους τζάμπα μάγκες να ρίξουν τη χολή τους από τα παράθυρα στο ΠΑΜΕ.
- Ούτε για φτύσιμο δεν αξίζουν τα γνωστά λαμόγια που βρίσκουν φιλοξενία στον τηλεοπτικό βόρβορο.
- Τις παλιές καλές μέρες που ανεβοκατέβαζε κυβερνήσεις θυμήθηκε το Συγκρότημα και φιλοξένησε μια συνέντευξη «ποταμό» του Κοκού.
- Τι ήθελε να δείξει ο λιμπρετίστας;
- Ο Πάγκαλος απεφάνθη ότι το ΥΠΕΞ κοιμάται τον ύπνο του δικαίου.
- Ενώ επί ημερών του με τα Ίμια και τον Οτσαλάν υπήρχε, όπως και να το κάνουμε, κινητικότητα.
- Το σωστό να λέγεται.
- Προχώρα θεόδωρε!
- Είσαι η χαρά του δημοσιογράφου και του τηλεθεατή.

αντι θεσείς

ΕΝΑΣ ΕΚΛΕΚΤΟΣ ΥΠΟΨΗΦΙΟΣ

Δεν έφτανε στον ΣΥΝ η αναστάτωση που προκάλεσε –τουλάχιστον διαδικαστικά– η επιλογή από τον Αλέκο Αλαβάνο του Αλέξη Τσίπρα για τον Δήμο της Αθήνας. Ούτε οι αντιπαραθέσεις που ξεσήκωσε. Στις προσεχείς εκλογές για την Αυτοδιοίκηση θα εκλεγούν βεβαίως και Νομάρχες. Στον ΣΥΝ αποφάσισαν ότι ο καταλληλότερος για να χρισθεί υποψήφιος για την νομαρχία είναι ο καθηγητής Γιάννης Πανούσης.

Αυτή η επιλογή αποφασίστηκε «ως άνοιγμα» προς τις αδρανοποιημένες αριστερές ψήφους του ΠΑΣΟΚ. Διότι ο κύριος Πανούσης –αν δεν το

γνωρίζετε– έπαιρνε αρκετά «προγράμματα» επί ΠΑΣΟΚ. Αυτό άλλωστε ήταν και ένα από τα ωφέληματα του «να είσαι ΠΑΣΟΚ». Καλά αυτό. Αλλά γιατί αγνόησαν οι επιτελείς του ΣΥΝ ότι ο κύριος Γιάννης Πανούσης ξεκίνησε την ακαδημαϊκή του καριέρα ως αντιγραφέας συγγραμμάτων; Αυτά είχαν καταγγελλθεί ενωρίς και εγκαίρως.

Είναι, θα πείτε, παλιές ιστορίες αυτές. Συμφωνώ. Αλλά εάν έμεινε κάτι στους αριστερούς είναι η υπερηφάνειά τους ότι προσπαθούν να διατηρούν ακεραιότητα ήθους. Το εγκαταλείψαμε και αυτό;
Χ.Γ.Π.

ΝΕΟΠΑΣΟΚΟΔΗΜΟΚΡΑΤΗΣ

Χειροκροτήστε τον! Είναι το καινούργιο πολιτικό προϊόν που παρασκεύασαν πολιτικές κεφαλές και επικοινωνιακές ανάγκες των δύο κομμάτων εξουσίας και που σήμερα αποτελεί τον κυρίαρχο τύπο στα ΜΜΕ, υπουργεία, κρατικούς θώκους ή δημόσια έργα. Πρόκειται για μια διασταύρωση ανάμεσα σε Χριστοδουλάκη και Αλογοσκούφη, με φωνή Πολύδωρα και ελληνικά Άκη (και το αντίστροφο). Ο νεοπασοκοδημοκράτης είναι ένας νέος της εποχής, που θα 'λεγε κι ο Ζαμπέτας. Φοράει κάτι κλασικόν,

Armani ας πούμε, γνωρίζει τη γλώσσα και τα τερτίπια ομοειδών του μαλακίων των Βρυξελλών –σερβίρονται μαζί με σοταρισμένα λαχανάκια– δεν έχει ιδεολογικές ανασφάλειες, συμβουλεύει από τον Αρχιεπίσκοπο και τον Κοντομηνά ως τον Τατούλη –σιγά το δύσκολο– και την Μαριέττα Γιαννάκου, ενώ στο καθημερινό του φρασσεολόγιο είναι οι λέξεις: συναίνεση, καταλαγή, συγκερασμός, όσμωση, συμπαράταξη, συμφιλίωση, συνεταιρισμός, κ.λπ. Θα μπορούσαν να είναι και οι έννοιες εταιρισμός και συνουσία, αλ-

λά φαίνεται πως είναι νωρίς ακόμη. Ο νεοπασοκοδημοκράτης **πρέπει** να φαίνεται σεμνός, ταπεινός και εκσυγχρονιστικά συντηρητικός με μίαν νεοφιλελεύθερη allure. Το άρωμα που προτιμά, είτε είναι άντρας είτε γυναίκα, είναι το Hyena. Που θα το μεταφράζαμε απλοελληνιστί ως Ύαινα. Εσχάτως τις τάξεις των νεοπασοκοδημοκρατών καλούνται να πλαισιώσουν και οι γνωστοί επαγγελματίες «αριστεροί» (αγγλιστί Aristeroi). Κι όλα αυτά σε συγκινητική συμπαράσταση. Παιδιά, καλές δουλειές!
Τζιμ Μπούκης

ΣΠΑΣΜΕΝΑ ΠΕΖΟΔΡΟΜΙΑ

Σπασμένα τριαντάφυλλα
στο δρόμο πεταμένα
Λαϊκόν

Οπου κι αν πάω, βλέπω ξεκοιλιασμένα πεζοδρόμια, σπασμένα πλακάκια και τάφρους στα ρείθρα των οδών. Φως φανάρι πως επέρχονται δημοτικά εκλογαί. Βλέπετε, λίγους μήνες πριν την ολοκλήρωση της θητείας τους οι δημοτικοί άρχοντες καθ' άπασαν την καποδιστριακή επικράτεια το 'χουν τάμα ν' αλλάζουν πεζοδρόμια ως ένα είδος ιεροτελεστίας της τοπικής αυτοδιοίκησης· σαν τις φωτιές του Αϊγιαννιού, ή την πόντιση του Σταυρού τα Φώτα. Όλο αυτό το σύρε κι έλα και το δουλειά να γίνεται προσπορί-

ζει κύρος δημιουργικότητας στους δημάρχους και ρευστόν στους εργολάβους των Δήμων, οι οποίοι συχνά έχουν και θώκο παρ' αυτοίς. Δήμαρχοι δηλαδή και εργολάβοι εξισούνται.

Είναι αυτό που ονομάζουμε «άμεση δημοκρατία». Πρόσφατα μάλιστα ολόκληρο κόμμα στήθηκε με πρόεδρο τον Δήμαρχο και οικονομική βάση το 20% που κατέβαλαν οι εργολάβοι των νέων πεζοδρομήσεων. Κατά μίαν εδραία πολιτική πρακτική της πατρίδας μας δηλαδή, κόμματα και πεζοδρόμιο ακολουθούν βίους παράλληλους. Τα μεν τροφοδοτούν τα δε και τούμπαλιν. Είναι αυτό που γαλλιστί θα απεκαλείτο *trottoir démocratique*.
Μάνος Στεφανίδης

...ΚΑΙ Hardcore ΜΩΑΜΕΘ

Τι το ήθελες το σκίτσο
αφού δεν καταλαβαίνεις Μήτσο;
Δημώδες της Δανίας

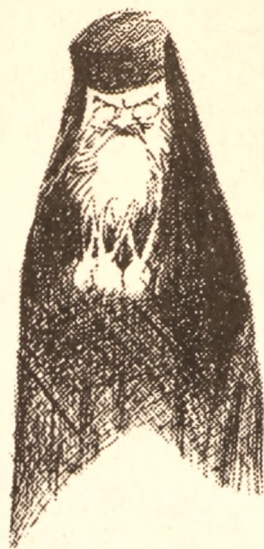
Σάστισαν οι προοδευτικοί διανοούμενοί μας και θεωρητικοί της Coca-Cola Art σχετικά με τις καρικατούρες του Προφήτη και την εξέγερση του Ισλάμ. Ψέλλισαν κάτι για «εικονομαχία», για «ανεπεξέργαστες πολιτιστικές αντιφάσεις» (sic) και υπεραμύνθηκαν της ελευθερίας του, κυρίαρχου, λόγου. Κι ούτε τους πέρασε απ' το μυαλό πως οι συστηματικές δυτικές προκλήσεις μέσω της γελοιοποίησης των πιστεύω του «απέναντι» και του «άλλου», ο οποίος κατά τεκμήριο θεωρείται «κατώτερος» επειδή είναι ο πιο αδύναμος, είναι κατευθείαν ενέργειες εναντίον ενός Ισλάμ, που φενακίζεται, αλλοτριώνεται βίαια και τιμωρείται με εισβολές ώστε να «εκπολιτισθεί» με τους τρόπους που επιτάσσουν οι δυτικές αγορές. Το θέμα δηλαδή δεν είναι αισθητικό αλλά πολιτικό και οικονομικό και δεν το καλύπτει η ερμηνεία μιας στρατευμένης πρωτοπορίας δυτικού τύπου. Εφόσον πριν την «εκπαίδευση» των «απολίτιστων» οφείλει να προηγηθεί η κατανόηση της διαφορετικότητάς τους. Διάβολε, ήδη από την εποχή της Γαλλικής Επανάστασης ο Βολταίρος μιλούσε για την tolérance.

Μάνος Στεφανίδης

ΒΕΛΟΥΤΕ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ...

Εμείς προσευχόμεθα για τις εξουσίες και τις
υπερεξουσίες.
Ο Χριστόδουλος ομιλών για βελούδινο διαζύγιο

Οι σημειολόγοι του μέλλοντος θα αναλύουν όχι τόσο τι λέει αλλά πώς λέει τις επηρμένες κοινοτοπίες του ο μακαριώτατος: «Δεν θέλετε Αγιασμό; Δεν σας τον κάνουμε! **Εμείς θα χάσουμε;**». Πάντα στην μανιχαϊστική, φονταμενταλιστική σκέψη του ισχύει το «εσείς» κι «εμείς», το «καλό» και το «κακό». Όπως και στον Μπους! Και βέβαια η εξουσία της χάριτος και της δωρεάς. Μια εξουσία κι αυτή όπως όλες οι άλλες. **Εμείς** κατέχουμε τα κλειδιά της επουράνιας βασιλείας, την οποία ανοιγοκλείνουμε κατά το δοκούν όπως το κουμπί της τηλεόρασης! Στο νέο πανεπιστήμιο που θα ιδρύσει ο Χαριτωμενότατος να μην ξεχάσει να συμπεριλάβει τα μαθήματα της θεολογικής επικοινωνίας και της εκκλησιαστικής οικονομίας των ιδεών. Προτείνω μάλιστα ως διδάσκοντα τον κ. Τζούμα.

Τζιμ Μπούκης

ΜΟΛΥΒΙΕΣ

- Φαρσοσυνέντευξη με τον Κορωνιά της VODAFON από το κανάλι του Ευαγγελάτου.
- Το πήραν χαμπάρι όταν τους πήρε τηλέφωνο ο πραγματικός Κορωνιάς και ζήτησαν συγγνώμη.
- Μήπως και το δεύτερο τηλεφώνημα ήταν φάρσα;
- Αποδείξεις, κύριε Νίκο μας!
- Τι είπαμε πως κάνει η ΕΣΗΕΑ;
- Παλεύει για 6% αυξήσεις.
- Ελέγχεται ως ανακριβής η πληροφορία ότι στην πρόσοψη του κτηρίου της Ακαδημίας έχει αναρτηθεί πανό με σύνθημα «Συνδικάτα ταξικά. Όχι εργοδοτικά».
- Η πλειοψηφία διαφώνησε για το χρώμα των γραμμάτων.
- Αν θα ήταν μπλε ή πράσινο.
- Άλλη μια χαμένη ευκαιρία...
- Ε, αφού επιλέχθηκε η Άννα Βίσση να μας εκπροσωπήσει στη Γιουροβίζιον, μπορούμε να είμαστε ήσυχoi.
- Τουλάχιστο για τις επόμενες δεκαπέντε μέρες...

Ν.Μολ.

- Στο Κουβέιτ εκλέχθηκε ομόφωνα ο Ραζί αλ-Ραχούντ Μιζρίλι αλ-Ρουάντ -ή κάπως έτσι- σείχης του κρατιδίου. Ο Γιωργάκης εκλέχθηκε, επίσης ομόφωνα, Πρόεδρος της Σοσιαλιστικής Διεθνούς.

ΤΗΛΕΦΩΝΑ - ΥΠΟΚΛΟΠΕΣ - ΜΥΣΤΙΚΑ

Θα κάτσω σπίτι, θα κάτσω σπίτι

κι όταν χτυπάει το τηλέφωνο,
δεν θα απαντώ
γιατί όταν χτυπάει το τηλέφωνο
εννιά φορές στις δέκα είναι για
κακό

Λουκιανός Κηλαηδόνης

Πέρα από την παραπάνω μελωδική «ρήση» του και φιλοσόφου Λουκιανού, η μνήμη μας ανακαλεί και τις εξής άλλες σπουδαίες ρήσεις περί του θέματος:

- * Ουδέν κρυπτόν υπό τον ήλιον.
- * Καμιά είδηση δεν είναι αληθινή, αν προηγουμένως δεν διαψευσθεί επισήμως.
- * Ήταν στραβό το κλήμα, το 'φαγε κι ο γάιδαρος...
- * Ένα μυστικό που το ξέρει παραπάνω από ένας (ή μία ή ένα) έχει πάψει να είναι μυστικό.

* Δεν υπάρχει κώδικας που να μην σπάει, δεν υπάρχει σύστημα απαραβίαστο.

Σεμνοπρεπώς και ταπεινώς οι ρήσεις αυτές αφιερώνονται:

1. Στον κ. Καραμανλή και τους υπουργούς του για να μην συζητάνε τίποτε «μυστικό» από το τηλέφωνο, **ώστε να μην ξαναγίνουν «εθνικό θέμα» οι επόμενες υποκλοπές.**
2. Στην αμερικανική πρεσβεία για να μην ξαναζητήσει διάψευση, πως αυτήν εννοούσε ο υπουργός δίνοντας το στίγμα της περιοχής που κάλυπταν οι κεραίες.
3. Στην... νερο-φωνική* εταιρεία και τις αδελφές της για να περιλάβουν σχετική προειδοποίηση στις συμβάσεις κουνιστής τηλεφωνίας, **ώστε να μην κινδυνεύουν από αγωγές συνδρομητών τους.**
4. Στους λοιπούς παρακολου-

θούμενους έλληνες πολίτες για να ευχαριστήσουν θερμά τη νεροφωνική εταιρεία που τους αύξησε «κάθετα» την αναγνωρισιμότητα (λέξη κι αυτή...) και μάλιστα ανέξοδα.

Εγώ τόσα και τόσα τούς σούρνω από το τηλέφωνο, χρόνια τώρα, και δεν βρέθηκε ένας μπαγάσας να με κάνει αναγνωρίσιμο!

5. Στους λοιπούς παρακολουθούμενους ξένους πολίτες για να μην στενοχωριούνται τζάμπα:

Έτσι κι αλλιώς τους παρακολουθούσαν οι ελληνικές μυστικές υπηρεσίες και, με βάση τις διεθνείς συμφωνίες, διεβίβαζαν «αρμοδίως» τα ευρήματα. Σιγά μην έσταξε η ουρά του γαϊδάρου τώρα...

Ν.Α. Λάμπης

* Voda στα σλάβικα σημαίνει νερό. Εξ ου και βότκα = νεράκι.

ΠΡΩΤΙΑ

Από διακρίσεις σ' αυτή τη χώρα άλλο τίποτα! Η πλέον πρόσφατη είναι αυτή που μας κατατάσσει στις τρεις πρώτες θέσεις της λίστας των χωρών που παραβιάζουν τα ανθρώπινα δικαιώματα. Για το 2005 η Ελλάδα υπέπεσε σε 100 παραβιάσεις, με πρώτη την Τουρκία με καταγεγραμμένα 270 περιστατικά και την Ουκρανία με 119 να ακολουθεί, σύμφωνα με τα στοιχεία του ευρωπαϊκού δικαστηρίου ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Πάλι καλά που δηλώνουμε ανοιχτή και δημοκρατική κοινωνία, πρόθυμοι να συνυπάρξουμε με τους μετανάστες, τους τσιγγάνους και άλλα πολλά παρόμοια πομπώδη.

Μάλλον κάποιοι που δεν μας «συμπαθούν» είναι αυτοί που συνέταξαν την έκθεση. Πάλι ξένος δάκτυλος!

Σως

του Χρ. Παπανίκου

ΠΟΣΟ ΠΑΡΑΚΡΑΤΟΣ;

Ελοιπόν, το μείζον θέμα των ημερών δεν είναι οι υποκλοπές αλλά ο ξυλοδαρμός Πολυζωγόπουλου, αποτρόπαια πράξη που αφορά σ' όλους και προσβάλλει την μετόχους κόπους κατακτημένη δημοκρατία μας. Αναβιώνει κάποιο παρακράτος υπό τα όμματα και τα χάχανα μιας τηλεκυβέρνησης και ενός τηλεκοινού; Θε μου φύλαγε! Πάντως ο ένας φερόμενος ως δράστης είναι ψηφοφόρος από την Ξάνθη της ΝΔ, που

διορίστηκε στον ΕΛΓΑ πρόσφατα εκτός ΑΣΕΠ και πατούσε αραιά και πού στην υπηρεσία του [Ε 7/2]. Τρεις βουλευτές του ΠΑΣΟΚ υπέβαλαν ήδη επερώτηση. Από την άλλη είναι γνωστός ο κομματικός στρατός που στρατωνίζεται εδώ και δεκαετίες στον δήμο Αθηναίων και βγάζει «αρχηγούς» και «πρωθυπουργούς». Εν ολίγοις πόσο παρακράτος μας περιμένει ακόμη;

Τζίμ Μπούκης

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ MONDE DIPLOMATIQUE

Ενα από τα εγκυρότερα έντυπα στο διεθνή χώρο είναι η εφημερίδα *Le Monde* και η ειδική της έκδοση *Le Monde Diplomatique*. Πολλές δεκαετίες τώρα επιχειρεί μια πολύπλευρη θεώρηση των μεγάλων προβλημάτων της εποχής μας.

Το ευρύ ελληνικό κοινό γνώρισε την έκδοση στις αρχές της δεκαετίας του '90. Μετά την πρώτη απόπειρα που είχε με πολύ φροντίδα αρχίσει ο Εξάντας, χρόνια αργότερα ο πυρηνικός φυσικός Π. Αλουπογιάννης εξέδωσε το περιοδικό *Αφιέρωματα*, ένα απάνθισμα άρθρων της *Le Monde Diplomatique* που αναφερόταν σε μεγάλα σύγχρονα φαινόμενα ή προβλήματα. Εξέδωσε 25 τεύχη και υπήρξε πολύτιμη

πηγή πληροφοριών όχι μόνο για τους ειδικούς αλλά και για κάθε σκεπτόμενο πολίτη. Έκλεισε για λόγους οικονομικούς αφήνοντας ένα σημαντικό κενό στην ενημέρωση. Το τετρασέλιδο της *Κυριακάτικης Ελευθεροτυπίας* απλώς κέντριζε το ενδιαφέρον μας και καλλιεργούσε την προσδοκία της επανέκδοσης. Ο υπογράφων εισηγήθηκε σε σοβαρούς εκδότες την επανέκδοση του περιοδικού, αλλά δίστασαν.

Αυτό το κενό έρχονται σήμερα να καλύψουν οι εκδόσεις Σαββάλα, αναλαμβάνοντας το κόστος και το ρίσκο. Επικεφαλής του εκδοτικού εγχειρήματος ο καθηγητής της Πολιτικής Επιστήμης στο Πανεπιστήμιο Αθηνών Μιχάλης

Σπουρδαλάκης. Το πρώτο τεύχος της τριμηνιαίας έκδοσης περιλαμβάνει 25 άρθρα που δημοσιεύτηκαν τα τελευταία 50 χρόνια. Η επιλογή των άρθρων έγινε από τους συντάκτες του περιοδικού, με κύριο κριτήριο τη διαχρονική αξία των κειμένων. Συγγραφείς των άρθρων είναι μερικοί από τους σημαντικότερους σύγχρονους στοχαστές όπως ο Noam Chomsky, ο Eric Hobsbawm, ο Ernest Mandel, ο E. Morin, ο Ignacio Ramonet και άλλοι. Τα σημαντικά αυτά κείμενα χωρίζονται σε τέσσερα κεφάλαια-ενότητες, με τους ακόλουθους τίτλους: 1. Από το τέλος της αποικιοκρατίας ως την πτώση του τείχους. 2. Φιλελευθερισμός εναντίον ελευθεριών. 3. Το

σταυροδρόμι της Μεσογείου. 4. Η εποχή της επικοινωνίας.

Η έκδοση αποκτά μια δραματική επικαιρότητα. Σε μια περίοδο ευτελισμού του δημοσιογραφικού λειτουργήματος και απειλής ελέγχου της επικοινωνίας από τη δημοσιογραφία της συσκοτίσης και του αποπροσανατολισμού, της προβολής του κραυγαλέου και του επουσιώδους, του χυδαίου και του εντυπωσιακού, η έκδοση έρχεται να θυμίσει στις εφησυχασμένες μας συνειδήσεις ότι υπάρχει και μια άλλη δημοσιογραφία, που σέβεται τον εαυτό της και τον αναγνώστη, μια δημοσιογραφία πλουραλιστικής πληροφόρησης και διαλεκτικής προσέγγισης της πραγματικότητας. **Μανόλης Χατζηνάκης**

Ιωάννης Κ. Τσέγκος
ΟΙ ΜΕΤΑΜΦΙΕΣΕΙΣ
ΤΟΥ ΨΥΧΟΘΕΡΑΠΕΥΤΟΥ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ
Malcolm Pines

1 — ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΨΥΧΟΘΕΡΑΠΕΙΑ

στιγμή

Robin Skynner

ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

Η ομαδικοαναλυτική προσέγγιση
ως άνοικτο σύστημα

Μετάφραση: Άλκιωνη Τσέγκου
Εισαγωγή, επιμέλεια: Θαλής Ν. Παπαδάκης

2. ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΨΥΧΟΘΕΡΑΠΕΙΑ

Σαββάλας
ΕΡΑΓΕΤΕ

Ν. Πολύζος, Β. Μπαρδής, Δ. Μπαρτζώκας,
Γ. Πιερράκος, Κ. Παντελάκη, Χ. Κωστόπουλος

ΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΤΗΣ ΨΥΧΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ

Οικονομική και λειτουργική αξιολόγηση
μιας ημερήσιας ψυχοθεραπευτικής μονάδας
(ΑΝΟΙΚΤΟ ΨΥΧΟΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ)

ΠΡΟΛΟΓΟΣ
Ιωάννης Κ. Τσέγκος

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ
Νατάσα Καραποστόλη

ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

3 — ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΨΥΧΟΘΕΡΑΠΕΙΑ — 3

Ιωάννης Κ. Τσέγκος
Θαλής Ν. Παπαδάκης — Δήμητρα Βεκιάρη

Η ΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΩΝ ΤΟΝΩΝ

Η επίδραση των «Αρχαίων Ελληνικών»
και του «Μονοτονικού»
στην ψυχοεκπαιδευτική εξέλιξη του παιδιού

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΜΕΛΕΤΗ

ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

4 — ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΨΥΧΟΘΕΡΑΠΕΙΑ — 4

ημερο δηκτης

ΠΕΜΠΤΗ 26.1.2006 - ΤΕΤΑΡΤΗ 8.2.2006

ΠΕΜΠΤΗ 26.1.2006

- Το ψύχος υποχωρεί μπροστά στη σθεναρή αντίσταση του ελληνικού ήλιου, αλλά ο πάγος αντιστέκεται, μεταμορφώνοντας τη χώρα σ' ένα απέραντο παγοδρόμιο. «Εξηλεκτρισμός της χώρας», το σύνθημα της ΔΕΗ.
- Η νίκη της Χαμάς στις παλαιστινιακές εκλογές στέλνει τον Μπους και τους ομοϊδεάτες του στο κοντινότερο φαρμακείο για ηρεμιστικά.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 27.1.2006

- Για τη νίκη της Χαμάς Ιράν και Αδελφοί Μουσουλμάνοι πανηγυρίζουν. Το Ισραήλ σε κατάσταση νευρικής κρίσης ζητά την απομόνωσή της και οι αραβικές κυβερνήσεις σιωπούν. Η ίδια δεν αντιδρά αλλά εμφανίζεται διαλλακτική, καθώς νιώθει ότι η ανέλπιστα, ακόμα και για τα στελέχη της, ευρεία νίκη αλλάζει τα δεδομένα στη Μέση Ανατολή.
- Η Κύπρος εορτάζει, επειδή πρώτη φορά τενίστας από τη μεγαλόνησο προκρίνεται σε τελικό του grande slame.
- Στο μεταξύ στα υπουργεία Δημόσιας Τάξης και Αμυνας χάνουν ακόμη μία φορά τον ύπνο τους καθώς ένας μικροκλέφτης, αφού φεύγει ανενόχλητος από ένα αστυνομικό τμήμα, εισέρχεται σε στρατόπεδο πεζοναυτών και αναχωρεί σαν κύριος από την κεντρική πύλη με ένα χάμερ. Ξέρετε, εκείνα τα αμερικάνικα τέρατα που έχουν κάνει την εμφάνισή τους και σε δρόμους της Αθήνας. Και να ήθελε να τους ρεζι-

λέψει περισσότερο, δεν θα μπορούσε!

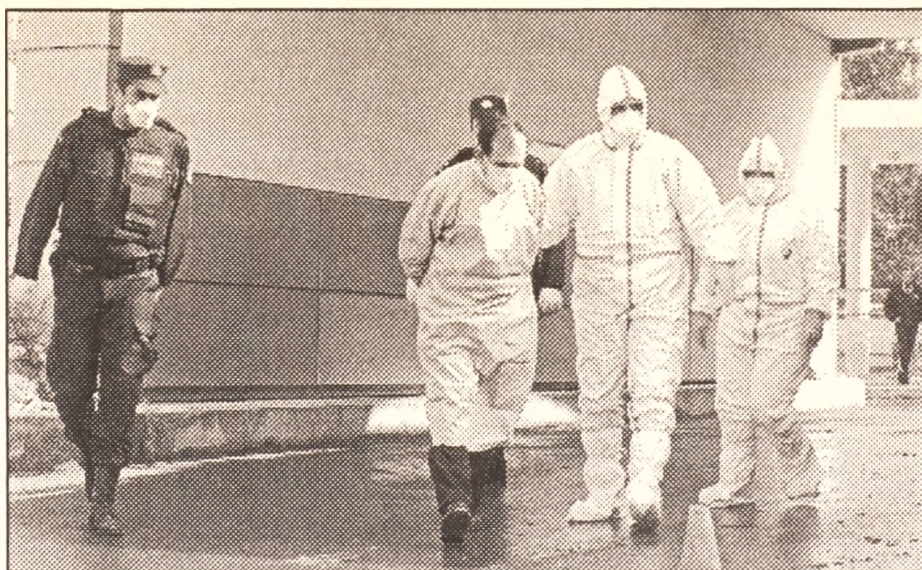
ΣΑΒΒΑΤΟ 28.1.2006

- Ωρολογιακή βόμβα από τον υπουργό Οικονομίας και Οικονομικών, ο οποίος σε δηλώσεις του ανακινεί θέμα ασφαλιστικού. Για επίθεση τύπου Γιαννίτση μιλούν οι εργαζόμενοι.
- Στο μεταξύ τα ηρεμιστικά χάπια έχουν εκλείψει από τα φαρμακεία της μείζονος πε-

λής τάσης που είχε γκρεμίσει ο χιονιάς και οι αέρηδες. Αποκαλύπτεται ότι το δίκτυο είχε να συντηρηθεί 15 χρόνια.

- Κάτω από τα όρια της φτώχειας 2.500.000 Έλληνες, σύμφωνα με τα αποτελέσματα έρευνας της Στατιστικής Υπηρεσίας. Άκρα του τάφου σιωπή από τους κατ' όνομα σοσιαλιστές μας με τους γάμους στην αλλοδαπή και τις βίλες στη Μύκονο.
- Στο Βήμα αρχίζει να δημοσιεύεται σε συνέχειες συνέντευξη ποταμός του Γλύξμπουργκ. Τα ρίχνει στον Μητσοτάκη διά μέσου Κόκκα, και στον θείο Καραμανλή και βγάζει λάδι τον ίδιο, την οικογένειά του και... το Συγκρότημα. Χμ, λέτε να θέλουν να ξαναγράψουν την ιστορία εκεί στη Μιχαλακοπούλου;

ΔΕΥΤΕΡΑ 30.1.2006

Άνδρες της αστυνομίας και ειδικοί επιστήμονες ψάχνουν να βρουν τα αποτυπώματα των διενεργούντων τις «υποκλοπές».

ριοχής Κολωνακίου καθώς ο πρωθυπουργός δεν λέει να εξαγγείλει τον ανασχηματισμό. Οι φαρμακαποθήκες στέλνουν φαξ με επείγουσες παραγγελίες, για να αντεπεξέλθουν στη ζήτηση!

ΚΥΡΙΑΚΗ 29.1.2006

- Μετά από 5 ημέρες χωρίς ρεύμα Κεφαλονιά και Ιθάκη ξαναμπαίνουν στον πολιτισμό, αφού η ΔΕΗ καταφέρνει να επισκευάσει τις κολόνες υψή-

- Ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ, υιός του ιδρυτή του κινήματος, εγγονός του «γέρου» και πιθανόν στο μέλλον -θου Κύριε...- πρωθυπουργός της Ελλάδας, εκλέγεται Πρόεδρος της Σοσιαλιστικής Διεθνούς υπό τις επιδοκimasίες του Κ. Καραμανλή. Τι δεν μπορώ να καταλάβω;
- Να ξανανοίξει ο φάκελος για το σκάνδαλο του Χρηματιστηρίου ζητούν οι εισαγγελικές αρχές, καθώς τις περισσότερες υποθέσεις τις είχε χειρι-

στεί η Τάνια. Τα φαρμακεία στα περίξ της Σοφοκλέους ελέγχουν τα αποθέματά τους σε ηρεμιστικά.

ΤΡΙΤΗ 31.1.2006

- Μετά από 50 χρόνια οι τραπεζίτες αρνούνται να διαπραγματευτούν με την ΟΤΟΕ την ετήσια συλλογική σύμβαση των τραπεζικών υπαλλήλων. Με καρμπόν γράμμα αναγγέλλουν ότι θα προχωρήσουν σε διαπραγματεύσεις με τις επιμέρους συνδικαλιστικές διοικήσεις. Ο νεοφιλευθερισμός δείχνει για μια ακόμα φορά το «αγγελικό» του πρόσωπο!
- Ομάδα τραμπούκων αναγνωρίζουν κοντά στα γραφεία του ΠΑΣΟΚ τον πρόεδρο της ΓΣΕΕ κ. Πολυζωγόπουλο και τον στέλνουν άσχημα κτυπημένο στο νοσοκομείο. Έντονες οι αντιδράσεις από σύσσωμο τον πολιτικό κόσμο.
- Νέος χρήσμός από τον πρωθυπουργό για τον ανασχηματισμό. Λιποθυμίες στη Βουλή, ενώ κάνει την εμφάνισή της η νεοϊδρυθείσα Οργάνωση Μελόντων Υφυπουργών.
- Νέο βατερλώ για τις δυνάμεις ασφαλείας. Αποκλείουν για δύο ώρες το λιμάνι του Πειραιά, μπαίνουν σε πλοία για να ανακαλύψουν δύο ληστές τράπεζας, και βέβαια... δεν βρίσκουν τίποτα. Ο κ. Βουλγαράκης κλειδώνεται στο γραφείο του μ' ένα μπουκάλι ούισκι και προσπαθεί να ξεχάσει ότι είναι υπουργός Δημόσιας Τάξης.

ΤΕΤΑΡΤΗ 1.2.2006

- Διαστάσεις χιονοστιβάδας παίρνει η υπόθεση με τις «φούσκες» στο Χρηματιστήριο την περίοδο 1999-2000. Στο στόχαστρο του εισαγγελέα μπαίνουν 50 επιχειρηματίες, χρηματιστές και τραπεζικοί, ενώ πιθανόν να διαταχθεί και αναθεώρηση της δίκης της ΔΕΚΑ. Και οι απλοί άνθρωποι μονολογούν για τις οικονομίες που επένδυσαν σε μετοχές την επίμαχη περίοδο.
- Συζητείται στο Παρίσι η αί-

τηση του ελληνικού κράτους για έκδοση της Τάνιας. Εμφανίζει τον εαυτό της ως αποδιοπομπαίο τράγο για το πολιτικοοικονομικό σκάνδαλο του Χρηματιστηρίου και δεν συναινεί στην έκδοσή της. Απειλεί μάλιστα ότι αν την στείλουν στην Αθήνα, θα μιλήσει. Στα δημοσιογραφικά γραφεία φτάνουν πληροφορίες για έκτακτες πτήσεις cargo με φαρμακευτικό υλικό (ηρεμιστικά και καρδιοτονωτικά).

- Σφάζονται «παλληκάρια» στο λιμάνι καθώς αναγγέλθηκε η αποχώρηση του κ. Καλλινίκου, πνευματικού πατέρα του αρχιεπισκόπου και συνιδρυτή της Χρυσοπηγής, από την «χρυσόφορο» Μητρόπολη Πειραιώς. Και τώρα τι κάνουμε χωρίς βαρβάρους;

ΠΕΜΠΤΗ 2.2.2006

- Η ημέρα ξεκινάει με μια υπέροχη αθηναϊκή λιακάδα. Οι δημοσιογράφοι στα στέκια πέριξ της πλατείας -μία είναι η πλατεία- πίνουν αμέριμνοι τον εσπρέσσο τους κουτσομπολεύοντας για τον ανασχηματισμό που δεν έρχεται και για ένα περίεργο δημοσίευμα των Νέων σχετικά με υποκλοπές. Όταν γύρω στις 11 κυκλοφορεί ότι η κυβέρνηση θα δώσει συνέντευξη τύπου για το θέμα, όλοι σκέπτονται ότι ο Λαμπράκης έκανε πάλι το «θαύμα» του. Στις δύο μετά το μεσημέρι όσοι έχουν πρόσβαση σε τηλεόραση στήνονται μπροστά στις οθόνες, για να δουν το πρωτοφανές γεγονός της κοινής συνέντευξης τριών υπουργών.

Με τα πρώτα λόγια του κυβερνητικού εκπροσώπου κ. Ρουσόπουλου, τα μάτια, όχι μόνο των κοινών θνητών, γουρλώνουν, καθώς τον ακούν να λέει ότι για ένα απροσδιόριστο χρονικό διάστημα κάποιοι «γνωστοί-άγνωστοι» μέσα από το τρίγωνο Λυκαβηττού-Πύργου Αθηνών-Λευκού Σταυρού παρακολουθούσαν τα κινητά τηλέφωνα σύσσωμης της πολιτειακής, πολιτικής και στρατιωτικής ηγε-

σίας της χώρας, όπως και απόμων που πρόσκεινται στον χώρο της ακροαριστεράς και Αράβων που ζουν στην Ελλάδα. Αποσβωλωμένοι ακούνε τους τρεις υπουργούς να παραδέχονται ότι παρά τις ενδεκάμηνες έρευνες το αποτέλεσμα είναι μηδέν. Το τι έγινε στη συνέχεια δεν περιγράφεται. Άπαντες προσπαθούσαν να θυμηθούν με ποιον ή ποιαν είχαν μιλήσει το επίμαχο διάστημα, κάνοντας δεήσεις να μην κτυπήσει μια μέρα ο ταχυδρόμος την πόρτα τους φέρνοντας δέμα με cd!

- Όπως καταλαβαίνετε, μετά από αυτό η χώρα παρέλυσε και οτιδήποτε άλλο, όπως η συνάντηση των ηγετικών στελεχών της ρωσικής Gazprom με τον πρωθυπουργό για στρατηγική συνεργασία και επενδύσεις στην Ελλάδα, πέρασε σε δεύτερη μοίρα.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 3.2.2006

- Η χώρα ζει στον αστερισμό των κατασκόπων. Τα σενάρια σε κάθε στέκι και γραφείο δίνουν και παίρνουν. Ο καθένας έχει κι από ένα, με κεντρικό ήρωα τον αμερικανό αδελφό. Το Vodafone-gate συγκλονίζει τους Έλληνες, που δεν αισθάνονται πλέον σίγουροι για τίποτα, καθώς νιώθουν να τους προδίδει αυτό που τους έχει γίνει δεύτερη φύση: το τηλέφωνο. Στις γωνίες βλέπεις ανθρώπους να ψιθυρίζουν κοιτώντας γύρω τους όπως κατά την περίοδο της χούντας.

- Το Χρηματιστήριο κλείνει πάνω από τις 4.000 μονάδες, αλλά όλοι περιμένουν την ετυμγορία των Γάλλων για την έκδοση της Τάνιας.

ΣΑΒΒΑΤΟ 4.2.2006

- Πρωί πρωί κυκλοφορούν φήμες ότι Αφρικανοί στην Ομόνοια πουλούν cd, 5 ευρώ τα τρία, με συνομιλίες πολιτικών. Η πλατεία, άλλη πλατεία αυτή, γεμίζει σε ελάχιστη ώρα, αλλά οι φήμες αποδεικνύονται αربύλα. Το 166 μπλοκάρει από κλήσεις κινητών!

- Στο μεταξύ, στη Μέση Ανατολή έξαλλα πλήθη επιτίθενται κατά των πρεσβειών της Δανίας και της Γαλλίας διαμαρτυρόμενα για τα σκίτσα που δημοσιεύτηκαν σε εφημερίδες των χωρών αυτών και σατίριζαν τον Προφήτη. Αναλύσεις που μιλούν ξανά για «πόλεμο πολιτισμών» εμφανίζονται στον ευρωπαϊκό τύπο.

ΚΥΡΙΑΚΗ 5.2.2006

- Αναλύσεις επί αναλύσεων στις κυριακάτικες εκδόσεις για το θέμα των υποκλοπών και της κατασκοπίας. Η κυβέρνηση αναγγέλλει τη σύσταση Εξεταστικής Επιτροπής μετά την ολοκλήρωση της δικαστικής έρευνας. Αν κρίνουμε από την προκαταρκτική, που κράτησε 11 μήνες, πάμε για 2020 και βλέπουμε...

ΔΕΥΤΕΡΑ 6.2.2006

- 24ωρη απεργία στις τράπεζες. Ο πόλεμος μεταξύ τραπεζιτών και τραπεζικών υπαλλήλων άρχισε. Τα ζάρια όμως φαίνεται να είναι πειραγμένα.

- Τον νέο οδικό αντιπολιτευτικό χάρτη του ΠΑΣΟΚ καθορίζουν σήμερα στην Ανάβυσσο τα στελέχη του Κινήματος. Ελπίζουμε να δουν τους γκρεμούς που τους κυκλώνουν!

ΤΡΙΤΗ 7.2.2006

- Νέα επέλαση του χιονιά στην πρωτεύουσα. Αυτή τη φορά όμως έχουν γνώσιν οι φύλακες.

- Θαύμα! Κατά τη Συνεδρίαση της Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας της Βουλής με θέμα τις υποκλοπές παρουσιάζεται νέα λίστα με δέκα ονόματα παρακολουθούμενων που περιλαμβάνει σύσσωμη την ηγεσία της ΕΛΑΣ. Προκύπτει όμως διάσταση απόψεων μεταξύ των υπουργών Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης για το αν σχετίζεται η «αυτοκτονία» του στελέχους της Vodafone με το όλον θέμα. Φοβάμαι ότι για ακόμα μία φορά πήγαν αδιάβαστοι στο μάθημά τους.

Στις συναντήσεις αξιωματούχων της ελληνικής κυβέρνησης με συναδέλφους τους της Κίνας για θέματα Ολυμπιακών Αγώνων περιλαμβάνονται και δωρεάν μαθήματα για το πώς να αποφεύγουν τις υποκλοπές;

- Ο κ. Γ. Παπανδρέου μιλώντας στη συνεδρίαση του Πολιτικού Συμβουλίου του Κινήματος δήλωσε με έμφαση: «Έχουμε συνολική και ριζοσπαστική πρόταση για την ανάπτυξη της περιφέρειας και το ΠΑΣΟΚ θα βαδίζει συντεταγμένα και με υποψηφίους, οι οποίοι μπορούν να σηκώσουν το βάρος των μεταρρυθμίσεων που προτείνει το Κίνημα». Καλά, κανένας δεν τον ενημέρωσε ότι το κόμμα του κυβερνούσε τη χώρα για είκοσι χρόνια!

ΤΕΤΑΡΤΗ 8.2.2006

- Ο εκπρόσωπος του υπουργείου Εξωτερικών αναφερόμενος στην ένταση των σχέσεων μουσουλμάνων - ευρωπαίων με αφορμή τα σκίτσα του Μωάμεθ δήλωσε ότι «Η Ελλάδα πιστεύει και τάσσεται υπέρ του διαλόγου των πολιτισμών. Είμαστε κατά της σύγκρουσης των πολιτισμών». Τι δεν καταλάβα;

- Χαμένο παράδεισο στην επαρχία Παπούα της Ινδονησίας υποστηρίζουν ότι ανακάλυψαν επιστήμονες. Λένε πως «είναι ό,τι κοντινότερο στον Κήπο της Εδέμ μπορεί να βρει κανείς στη Γη». Μήπως πρέπει να μετακομίσουμε επειγόντως, εν αναμονή μάλιστα του περιβόητου ανασχηματισμού;

ΗΜΕΡΟΔΗΚΤΗΣ Δ' Ο ΣΙΩΠΗΛΟΣ

Σκάνδαλο υποκλοπών: Δειλοί, μοιραίοι κι άβουλοι αντάμα

του Αλέξανδρου Καζαμία

Με την τροπή που έλαβε η υπόθεση των τηλεφωνικών υποκλοπών μετά την αποκάλυψή της, φαίνεται πλέον να έχει ολότελα χαθεί η σοβαρότητά της για την εθνική ασφάλεια και ακεραιότητα της χώρας. Όταν παρακολουθούνται τα προσωπικά τηλέφωνα του πρωθυπουργού και των υπουργών Άμυνας, Εξωτερικών και Δημόσιας Τάξης, τότε το ζήτημα δεν αφορά μόνο την Αρχή Διασφάλισης Απορρήτου Επικοινωνιών (ΑΔΑΕ), ούτε μόνο τη Δικαιοσύνη, αλλά πρωτίστως την Εθνική Άμυνα της χώρας. Το κύκλωμα των κατασκόπων που κατάφερε να διεισδύσει στα άκρως απόρρητα του ελληνικού κράτους είναι και έπρεπε ήδη να είχε κηρυχθεί «εχθρός», στο πλαίσιο μιας εθνικής εκστρατείας για τον εντοπισμό και τη σύλληψη όλων των μελών του. Αυτά θα έκανε οποιοδήποτε εθνικά κυρίαρχο κράτος με την παραμικρή ικανότητα άσκησης της κυριαρχίας του και συνείδησης των ευθυνών του απέναντι στους πολίτες και στους νόμους.

Η υποτονική αντίδραση και η πασιφανής προσπάθεια συγκάλυψης της υπόθεσης εκ μέρους της κυβέρνησης, αφήνει πλέον ελάχιστες αμφιβολίες για το μέγεθος της δύναμης που κρύβεται πίσω από αυτήν. Έντεκα μήνες άκαρπης έρευνας μεσολάβησαν, χωρίς να δοθεί καμία πειστική εξήγηση για τα αίτια που οδήγησαν τον εισαγγελέα του Αρείου Πάγου Δημ. Λινό να ζητήσει τέτοια παράταση χρόνου. Η ίδια η κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι «πιθανόν να εντοπίζαμε τους δράστες εάν δεν απενεργοποιούνταν το λογισμικό», ενώ η εταιρεία Vodafone βεβαιώνει πως «ακριβής εικόνα του δικτύου της πριν από την αφαίρεση

του λογισμικού έχει αποτυπωθεί πλήρως σε μαγνητικά μέσα και έχει κατατεθεί στις διωκτικές και δικαστικές Αρχές». Τέλος, κανείς δεν εξηγεί γιατί η κυβέρνηση αρκείται στην παραπομπή μιας τόσο κρίσιμης υπόθεσης στη Δικαιοσύνη, ενώ θα έπρεπε από την πρώτη στιγμή να είχε κινητοποιήσει την αντικατασκοπευτική υπηρεσία της ΕΥΠ για τον εντοπισμό και τη σύλληψη των ενόχων.

Εξ αρχής, η επικοινωνιακή τακτική με την οποία δημοσιοποιήθηκε η υπόθεση, σε αντίθεση με τη δήλωση του ΠΑΣΟΚ, υπήρξε κάθε άλλο παρά «καλά προετοιμασμένη». Η κοινή συνέντευξη τύπου των υπουργών Επικρατείας, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης στις 2 Φεβρουαρίου ήταν μια πρόχειρη, εσκεμμένα ασαφής και ύποπτα υποβαθμισμένη ενημέρωση σε σχέση με το βάρος των αποκαλύψεών της. Απέναντι σ' ένα ζήτημα «υψίστης εθνικής ασφαλείας», όπως ορθά το χαρακτήρισαν οι υπουργοί, όφειλε κατ' αρχήν να είναι παρών ο ίδιος ο πρωθυπουργός, όχι για να σχεδιάσει με μαρκαδόρους το δίκτυο των υποκλοπών αλλά για να διαμαρτυρηθεί εντονότατα και να καταγγείλει σε όλες τις γωνιές του κόσμου την προδοτική εκμετάλλευση των Ολυμπιακών Αγώνων από προωθημένο δίκτυο κατασκοπίας με στόχο την παραβίαση της εθνικής κυριαρχίας και ασφαλείας της χώρας του. Η αδυναμία του να προβεί σε οποιαδήποτε δήλωση, πόσο δε μάλλον σε τέτοιου είδους καταγγελίες, επιβεβαιώνει πλέον τη στρατηγική επιλογή του ίδιου και της κυβέρνησής του να καταστούν προστάτες ενός άκρως ανεπιθύμητου για το λαό της Ελλάδας εθνικού εχθρού.

ΚΑΙ ΟΙ ΕΚΤΟΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΣΕ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΦΑΣΙΑΣ

Μπροστά στην κρίσιμη αυτή στιγμή για τη δημοκρατία και τους θεσμούς της, όλα σχεδόν τα κόμματα, οι δημόσιοι λειτουργοί και η πλειονότητα των ΜΜΕ θυμίζουν με τις αντιδράσεις τους τον κυνικό εκείνο στίχο: «καθένας κι ένα αξίωμα σαν το πουλί μες στο κλουβί του». Η αξιωματική αντιπολίτευση, αδυνατώντας να συλλάβει το μέγεθος του ζητήματος, το υποβίβασε κι αυτό στο επίπεδο της στείρας μικροπολιτικής της: «Η υπόθεση αυτή είναι η κορυφή ενός παγόβουνου αδιαφάνειας, αποσύνθεσης των υπηρεσιών λόγω έντονου κομματισμού και ανεύθυνων πολιτικών χειρισμών που προστίθενται στα τόσα που τελευταία παρακολουθούμε». Καμία ικανότητα διάκρισης ή αίσθημα εθνικής ευθύνης' την ώρα που οι κατάσκοποι έχουν εισβάλει στο γραφείο του πρωθυπουργού, η πρώτη έγνοια του ΠΑΣΟΚ είναι ότι κι αυτό, μαζί με όλα τ' άλλα, «προστίθεται» στο παθητικό της κυβέρνησης.

Το ΚΚΕ από την άλλη, ως πάγιος κάτοχος της ιστορικής αλήθειας, όχι μόνο δεν εξεπλάγη από το σκάνδαλο, αλλά θέλησε να μας πείσει πως, εκτός απ' όλα αυτά, γνώριζε κι άλλα τόσα: «Και βεβαίως πιστεύουμε ότι υπό παρακουλούθηση δεν είναι μόνο τα κυβερνητικά στελέχη, αλλά απλώς βγήκε στην επιφάνεια μόνο ένα κλαδί της υπόθεσης». Αν κρίνουμε από το «αποκαλυπτικό» πρωτοσέλιδο του Ριζοσπάστη στις 16 Δεκεμβρίου 2005, που δήθεν έφερε στο φως τη Συμφωνία Έκδοσης ΗΠΑ-ΕΕ της 23ης Ιουνίου 2003, τότε μάλλον τα περί «κλαδιού» είναι κούφιας κορόνες. Το έγγραφο που «αποκάλυψε» η εφημερίδα βρί-

σκεται στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρ. Κοινοτήτων* από τις 19 Ιουλίου 2003 [βλ. L181, 22003A0719(01), σ. 27-33].

Δυστυχώς όμως το γενικό αναισθησιογόνο που παρέλυσε τα κόμματα απονευρώσε επιπλέον και όλους τους υπόλοιπους θεσμούς. Έτσι, όσο κι αν φαίνεται αδιανόητο, ο εισαγγελέας του Αρείου Πάγου κρατούσε στα χέρια του τη σοβαρή αυτή υπόθεση για έντεκα ολόκληρους μήνες, χωρίς τελικά να προσκομίσει ούτε ένα χειροπιαστό στοιχείο. Ακόμα και τώρα που δημοσιοποιήθηκε το σκάνδαλο, η εταιρεία Vodafone και ο πρόεδρός της δεν έχουν υποβληθεί σε καμίας μορφής έλεγχο, παρόλο που δεν έχει πλήρως ξεκαθαριστεί αν ήταν όντως θύματα ή συνένοχοι των κατασκόπων. Τέλος, αντί ο τύπος να κατακλυσθεί από κύρια άρθρα και αναλύσεις για την κρισιμότητα της κατάστασης, τα πρωτοσέλιδα έχουν επιδοθεί σ' ένα ασταμάτητο κυνήγι της ζεστής είδησης μέσα από άκρως περιγραφικά ρεπορτάζ· είναι εντυπωσιακό λ.χ. ότι κανένας τίτλος δεν εμφανίστηκε ακόμη (Τετάρτη 8.2.06) που να καλεί ευθέως τον πρωθυπουργό να *πάψει* πια να *κρύβεται* και να *βγει* να *πει* *όλη* την *αλήθεια* στον *λαό*.

Εν μέσω αυτής της ανοσίας, ο μόνος ίσως πολιτικός που δείχνει να κατάλαβε τι συμβαίνει είναι ο Νίκος Κωνσταντόπουλος. Μιλώντας στον ραδιοσταθμό Σκάι την περασμένη Κυριακή, είπε τα εξής ενδιαφέροντα: «*Το πρόβλημα πρέπει να αντιμετωπιστεί ως μείζον πολιτικό θέμα αποσταθεροποίησης της ελληνικής δημοκρατίας και πρέπει να ελεγχθεί με πολιτικό έλεγχο [...]. Άρα, λοιπόν, μην τα φορτώνουμε στην Δικαιοσύνη. [...] Εδώ μιλάμε για πολιτική υπονόμευση, για πολιτική κατασκοπία, για αποσταθεροποίηση. Οι πολιτικοί θεσμοί είναι άνευροι; Είναι εν αναμονή; Δεν συγκλονίζονται από αυτά που συγκλονίζουν την κοινή γνώμη;*» Κι ακόμη: «*Όταν αποκαλύπτονται πανίσχυρα τα δίκτυα της κατασκοπίας και της υπονόμευσης, η ανησυχία της κοινής γνώμης πρέπει να οδηγήσει σε αγωνιστικές εκδηλώσεις. [...] Να μην καταντήσει το θέμα υπόθεση τηλεο-*

πτικής φλυαρίας ούτε μικροκομματικής αντιδικίας. Σήμερα είναι πρόκληση ύπαρξης για την ελληνική δημοκρατία αυτά τα οποία συντελούνται και πρέπει οι πολίτες να πάρουν στα χέρια τους αυτή την υπόθεση.»

ΠΩΣ ΦΘΑΣΑΜΕ ΩΣ ΕΔΩ;

Παρόλο που η Ελλάδα πλήρωσε βαριά την έμμονη πεποίθησή της ότι η συνεργασία με τις μυστικές υπηρεσίες των συμμάχων μας μπορεί να προστατεύσει τη χώρα από τη διεθνή απομόνωση κι από τους εξωτερικούς και «εσωτερικούς» εχθρούς, το σύνδρομο της δυτικόστροφης εξάρτησης που την καλλιέργησε, ποτέ δεν έπαψε να υπάρχει. Είναι γνωστό ότι η σημερινή ΕΥΠ ιδρύθηκε στη δεκαετία του '50 με χρήματα και ανθρώπους της CIA και ότι αντί να μας φυλάξει από τους πραγματικούς εχθρούς μας, μας έδωσε το Γεώργιο Παπαδόπουλο, τη Χούντα και την εισβολή στην Κύπρο. Κι όμως, μισό αιώνα αργότερα, τίποτα τελικά δεν αξιωθήκαμε να διδαχθούμε από αυτήν την κατεξοχήν δική μας Ιστορία.

Μάθαμε στις 2 Φεβρουαρίου ότι το δίκτυο που κατασκόπευε την κυβέρνηση και τον πρωθυπουργό τέθηκε σε λειτουργία μέσα στο τελευταίο δίμηνο πριν από την έναρξη των Ολυμπιακών. Την περίοδο εκείνη βρίσκονταν ήδη στην Ελλάδα δεκάδες πράκτορες της CIA, της MI6 και, ίσως, της Μοσάντ οι οποίοι συνεργάζονταν στενά με την ΕΥΠ για την ασφάλεια των Αγώνων. Παρά τις ερωτήσεις βουλευτών, τις αλληπάλληλες διαμαρτυρίες και τα δημοσιεύματα, ποτέ κανείς δεν έμαθε ούτε ποια δικαιώματα πρόσβασης δόθηκαν στους πράκτορες αυτούς, ούτε και κάτω από ποιους περιορισμούς τους επιβλήθηκε να δράσουν.

Ειπώθηκε ήδη, αλλά πρέπει να επαναληφθεί: ο τότε υπουργός Δημόσιας Τάξης Μιχάλης Χρυσοχοϊδης γνωρίζει αρκετά για τις συνεργασίες αυτές, που θα μπορούσαν ίσως να φωτίσουν ένα μεγάλο μέρος της αλήθειας για τους υπαίτιους του σκανδάλου των υποκλοπών. Ο ίδιος ωστόσο όχι μόνο δεν αναφέρεται σ' αυτά, αλλά σε συνέντευξή του το Σάββατο στα Νέα απέ-

φυγε επιμελώς να δείξει ότι θα μπορούσε έστω και να γνώριζε το παραμικρό για τα κοπάδια των κατασκόπων και των μισθοφόρων που επί της δικής του υπουργείας αλώνιζαν το «τρίγωνο» Λυκαβηττού, πλατείας Μαβίλη και Πύργου Αθηνών. Μονάχα κατήγγειλε δεόντως την κυβέρνηση διότι «*επέλεξε [...] να ακυρώσει τη δυνατότητα μιας έρευνας σε βάθος*», και υπερασπιζόμενος έμμεσα τους Αμερικανούς, χαρακτήρισε μάλιστα ως «*φθηνό λαϊκισμό*» και «*υπερπατριωτισμό*» τον κυβερνητικό υπαινιγμό περί ενδεχόμενης ανάμιξης τους.

Η θλιβερή αλήθεια είναι πως όλο το πολιτικό μας σύστημα φέρει την ευθύνη για την υποταγή της χώρας σε ανεξέλεγκτα κυκλώματα κατασκοπίας και στο διεθνές παρακράτος που τα περιβάλλει. Ευθύνεται η κυβέρνηση, η οποία αδυνατεί πια να σταθεί στο ύψος της κάτω από το βάρος των πιέσεων και των απειλών που της προβάλλουν. Φταίει επίσης η ηγεσία των προηγούμενων κυβερνήσεων που από τον πόλεμο του Κοσόβου και μετά, κατέστησε την Ελλάδα ένα φιλόξενο σταυροδρόμι ξένων στρατών και κατασκόπων κάθε εθνικότητας. Φταίει όμως, τέλος, και ο μοιραίος κυνισμός μιας κοινωνίας τηλεκατευθυνόμενης, που αδυνατεί πλέον να καταλάβει ότι οι ατομικές ελευθερίες και η δημοκρατία που απολαμβάνει έπαψαν πια να είναι δεδομένα.

Τρίμηνη Επιθεώρηση
Εκπαιδευτικών
Θεμάτων

Σύγχρονη Εκπαίδευση

Το έγκυρο επιστημονικό
περιοδικό

**26 χρόνια "Σύγχρονη Εκπαίδευση":
μαχητική, συνεπής και
συνεχής παρουσία
στον εκπαιδευτικό χώρο**
για ενημέρωση στις εξελίξεις των
Επιστημών της Αγωγής

Σύγχρονη Εκπαίδευση
Τ.Θ. 250 85 - 100 26 Αθήνα
e-mail: sygekp@hol.gr
Τηλ. 210-88.23.762

Υποκλοπές και πολιτικά σενάρια: Από τη διαπλοκή στον «Τρίτο Πόλο»

του Βασίλη Ζήση

Μία μόνον αδιαμφισβήτητη αλήθεια υπάρχει σε όλα όσα ακούμε και διαβάζουμε τις τελευταίες ημέρες για το νέο σκάνδαλο τηλεφωνικών υποκλοπών: Ότι η κυβέρνηση το κράτησε μυστικό για 11 ολόκληρους μήνες – γεγονός που προς μεγάλη έκπληξη ορισμένων αποδεικνύει ότι είναι σε θέση να κάνει και κάτι καλά. Για τα υπόλοιπα κανείς δεν γνωρίζει την αλήθεια (πλην ίσως του διευθύνοντος συμβούλου της Vodafone κ. Κορωνιά) και είναι αμφίβολο αν θα τη μάθουμε ποτέ. Δεν μας απομένει λοιπόν παρά να ασχοληθούμε κι εμείς με σενάρια για να ιχνηλατήσουμε την αλήθεια – και ο Θεός, μαζί με τον Τζων Λε Καρρέ, βοηθός.

ΕΡΩΤΗΜΑ ΠΡΩΤΟ:

ΠΟΙΟΙ ΕΚΑΝΑΝ ΤΙΣ ΥΠΟΚΛΟΠΕΣ;

Όταν γράφονταν οι γραμμές αυτές (Τρίτη βράδυ), το Vodafone-gate εξελισσόταν πιθανώς προς ένα diaphoromeno-gate, αφού ορισμένοι φοβεροί και τρομεροί ρεπόρτερ των καναλιών (και ενίοτε των σαλονιών) μάς έλεγαν ότι η αρχική λίστα των «103» είναι πολύ μεγαλύτερη και περιέχει και ονόματα μεγαλοεπιχειρηματιών (διαπλεκόμενων και μη) και ότι στόχος των υποκλοπών ήταν μεταξύ άλλων και η «βιομηχανική κατασκοπία».

Αν και δεν χρειάζεται τόσο υψηλή τεχνολογία για να μάθει κανείς στην Ελλάδα τι κάνει ο τάδε ή ο δείνα επι-

χειρηματίας (τις περισσότερες φορές αρκεί να διαβάσει κανείς προσεκτικά τις κυβερνητικές αποφάσεις), κανείς δεν μπορεί να αποκλείσει και ένα business-gate. Όλα είναι πιθανά. Και κυρίως το γεγονός ότι θα αυξάνεται καθημερινά ο αριθμός εκείνων των οποίων παρακολουθούσαν τα τηλέφωνα, επειδή είναι ο ασφαλέστερος τρόπος για να συσκοτισθούν περισσότερο τα ίχνη των δραστών.

Τι θέλω να πω; Η αρχική λίστα των 103 ονομάτων που έδωσε η κυβέρνηση στη δημοσιότητα δεν άφηνε σχεδόν καμία αμφιβολία για τον χώρο στον οποίο κινούνταν οι δράστες. Στη λίστα αυτή υπάρχουν δύο βασικές κατηγορίες προσώπων: Πρώτον, αριστεριστές και Άραβες που παρακολουθούσαν οι αρμόδιες αρχές κατά τη διάρκεια των Ολυμπιακών Αγώνων και, δεύτερον, ο πρωθυπουργός και ορισμένα κυβερνητικά στελέχη. Απουσιάζουν αντιθέτως κορυφαίοι υπουργοί, σύσσωμη η αντιπολίτευση, με εξαίρεση τον κ. Παπαντωνίου, (ούτε καν τους κόκκινους Αλέκα και Αλέκο δεν παρακολουθούσαν) και γνωστοί επιχειρηματίες που ανεβοκατεβάζουν κυβερνήσεις. Ούτε καν δημοσιογράφοι από εκείνους που αποτελούν τη βασικότερη πηγή διακίνησης πληροφοριών δεν υπάρχουν.

Αυτό σημαίνει ότι κάποιοι από τους μηχανισμούς ασφαλείας με την πιθανότατη συνεργία στελεχών της Vodafone συνέχισαν να χρησιμοποιούν για ιδιοτελείς σκοπούς το μηχανισμό παρακολούθησης που είχε στηθεί για την ασφάλεια των Ολυμπιακών Αγώνων ή και πιο πριν, κατά τις έρευνες για την τρομοκρατία. Η καλύτερη επιβεβαίωση για την εκτίμηση αυτή είναι το γεγονός ότι στις έρευνες για την

Ο Γιώργος Κορωνιάς της Panafon, Vodafone και σία με το παλιό αφεντικό.

ανακάλυψη των υποκλοπών προΐστανται ο εισαγγελέας Ι. Διώτης, ο άνθρωπος δηλαδή που ενέκρινε τις τηλεφωνικές παρακολουθήσεις για την τρομοκρατία και ο πρώην επικεφαλής της αντιτρομοκρατικής Στέλιος Σύρος.

Δεν ξέρουμε από πού αντλούν τις πληροφορίες τους όσοι υποστηρίζουν τα διάφορα σενάρια περί ξένων μυστικών υπηρεσιών, γιατί δεν παρουσιάζουν κανένα στοιχείο για να στηρίξουν τους ισχυρισμούς τους. Όμως ακόμα και τα τηλέφωνα αρκετών αξιωματικών της αστυνομίας μαζί με εκείνο του οδηγού του αρχηγού της ΕΥΠ που προστέθηκαν τελευταία στη λίστα υποδεικνύουν ότι οι δράστες κινούνται στο χώρο των σωμάτων ασφαλείας.

Είναι κανείς τόσο αφελής ώστε να πιστεύει ότι μια ξένη μυστική υπηρεσία παρακολουθούσε το κινητό της συζύγου του πρωθυπουργού για να ανακαλύψει πολύτιμα κρατικά μυστικά; Μπορεί να μιλάει η σύζυγος του πρωθυπουργού για σοβαρά θέματα από το κινητό όταν γνωρίζει ότι της την έχουν στημένη κάθε στιγμή; Γνωρίζει κανείς συνάδελφος έστω και έναν υπουργό που αποκαλύπτει σημαντικά ζητήματα από τηλεφώνου; Η παρακολούθηση του τηλεφώνου της κας Καραμανλή αποσκοπούσε μόνο στη συγκέντρωση πληροφοριών για την προσωπική ζωή της (με ποιους συνομιλεί, πού πηγαίνει κ.λπ.), πράγμα το οποίο με τη σειρά του εξηγεί ενδεχομένως την πληθώρα των κουτσομπολίστικων, δήθεν ρεπορτάζ που κατακλύζουν τελευταία τα μήντια.

ΕΡΩΤΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟ:

ΠΟΙΕΣ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΕΥΘΥΝΕΣ ΤΗΣ ΕΥΠ;

Η βέβαιη για πολλούς πλέον ύπαρξη μηχανισμών παρακολούθησης που στήθηκαν για την ασφάλεια των Ολυμπιακών Αγώνων ή τις έρευνες για την τρομοκρατία και εξακολούθησαν να δρουν και μετά, ενδεχομένως αυτονομημένοι, δεν οδηγεί αναγκαστικά σε ξένες μυστικές υπηρεσίες, όπως επιμένουν ορισμένοι, αν και οι υπηρεσίες τους θα ήταν ευπρόσδεκτες από πολλούς. Αναδεικνύει αντιθέτως τις τεράστιες ευθύνες της απολαμβάνουσας διακομματικής συναίνεσης ΕΥΠ, η οποία, αν δεν εξέθρεψε αυτούς τους μηχανισμούς, δεν στάθηκε τουλάχιστον ικανή να προστατεύσει τον πρωθυπουργό. Κύρια αποστολή της Εθνικής Υπηρεσίας Πληροφοριών, όπως αυτό ορίζεται σαφώς στο άρθρο 2 του Ν.1645/86, είναι η ασφάλεια της χώρας και πρωτίστως η ασφάλεια του ηγέτη της και πρωθυπουργού. Στην περίπτωση δε που δεχθούμε ότι έδρασαν ξένες μυστικές υπηρεσίες, οι ευθύνες της ΕΥΠ και του πολιτικού προϊσταμένου της κ. Βουλγαράκη είναι μεγαλύτερες.

Αλλά ας μην ρίχνουμε τις ευθύνες μόνο στον κακομοίρη τον κ. Βουλγαράκη, ο οποίος είδε τις ελπίδες του ως δελφίνου να καταρρακώνονται εν μια νυκτί. Περισσότερο από όλους ευθύνονται εκείνοι από την κυβέρνηση –και ο πρωθυπουργός που τους άκουσε– που εισηγήθηκαν την πολιτική της «ήπιας προσαρμογής», τη στήριξη δηλαδή

της «νέας διακυβέρνησης» στο «σύστημα ΠΑΣΟΚ». Όσα έχουν υποστεί εξαιτίας αυτής της ανόητης πολιτικής είναι λίγα μπροστά στα όσα θα πάθουν στη συνέχεια αν συνεχίσουν να κυβερνούν με τα ίδια μυαλά.

ΕΡΩΤΗΜΑ ΤΡΙΤΟ:

ΓΙΑΤΙ ΒΓΗΚΕ ΤΩΡΑ;

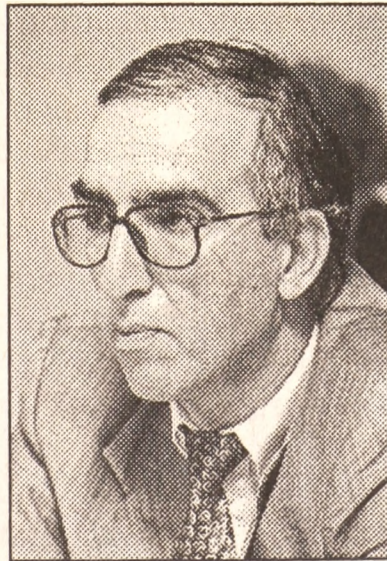
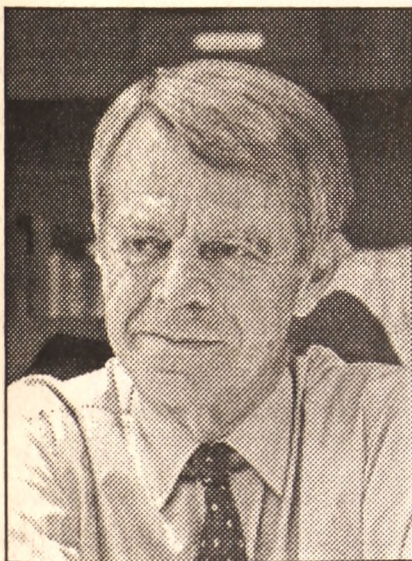
Επισημάναμε προηγουμένως ότι η κυβέρνηση κράτησε μυστικές τις υποκλοπές για 11 ολόκληρους μήνες – γεγονός πρωτοφανές. Τι την οδήγησε όμως να κάνει τις αποκαλύψεις τη συγκεκριμένη στιγμή; Ορισμένοι έσπευσαν να πουν ότι το έκαναν για να αποπροσανατολίσουν την κοινή γνώμη –και κυρίως τα τηλεοπτικά λαοδικεία– από τη συνηθισμένη τους τελευταίους μήνες κριτική στο κυβερνητικό έργο. Άλλοι υποστηρίζουν ότι το έκαναν για να προλάβουν χειρότερα. Ενδεχομένως. Αν και κατά τη γνώμη μας ο Κ. Καραμανλής αρέσκεται να κυβερνά με τη μέθοδο των επαναλαμβανόμενων (και ελεγχόμενων) κρίσεων· άρα τον συμφέρει το τηλεοπτικό μπάχαλο, για τον πρόσθετο λόγο ότι αποδεικνύει καθημερινά τη «μηδενική ανοχή» του στα κρούσματα διαφθοράς. Αν επεδείκνυε την ίδια ανοχή και για τα αλλεπάλληλα κρούσματα βλακείας ορισμένων, είμαστε βέβαιοι ότι η κυβέρνησή του –και ο τόπος– θα προχωρούσε καλύτερα.

Υπάρχει επίσης και ένα άλλο ενδεχόμενο, καθώς κάτι που σίγουρα επηρέασαν οι αποκαλύψεις είναι το θέμα του ανασχηματισμού. Είναι δηλαδή πιθανόν κάποιοι από το περιβάλλον του να έπεισαν τον Κ. Καραμανλή ότι η πληροφορία είχε διαρρεύσει («στον Μάκη» φερ' ειπείν) κι έτσι το καλά κρυμμένο επί 11 μήνες μυστικό αποκαλύφθηκε και κάποιοι κέρδισαν «ανασχηματιστικό» χρόνο. Διότι, όπως έδειξε η συνέχεια, κανένας δημοσιογράφος, ούτε τηλεοπτικός εισαγγελέας και δικαστής γνώριζε τίποτα. Όλοι από τους τρεις υπουργούς το έμαθαν.

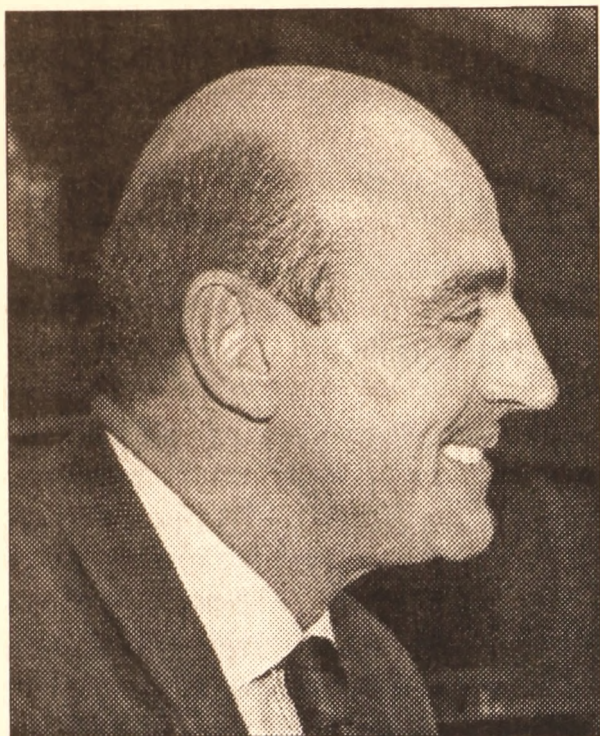
ΕΡΩΤΗΜΑ ΤΕΤΑΡΤΟ:

ΓΙΑΤΙ ΥΠΕΔΕΙΞΑΝ ΑΜΕΡΙΚΑΝΟΥΣ ΚΑΙ CIA;

Όλοι γνωρίζουν ότι οι τρεις υπουργοί που έκαναν τις αποκαλύψεις και ιδίως ο Γ. Βουλγαράκης άφησαν σαφείς

Λουκάς Αποστολίδης, Γιάννης Κοραντής: πρώην και νυν διοικητές της ΕΥΠ.

υπαινιγμούς (με το «τρίγωνο του διαβόλου» και τους σχετικούς χάρτες) ότι στις υποκλοπές ήταν αναμεμειγμένοι οι Αμερικανοί. Γεγονός που παραλίγο να προκαλέσει μεγάλη κρίση στις σχέσεις με τις ΗΠΑ, η οποία αποσοβήθηκε ύστερα από παρέμβαση του Π. Μολυβιάτη και τις πυροσβεστικές δηλώσεις του Θ. Ρουσόπουλου.

Πρέπει να είναι κανείς πολύ αφελής για να πιστεύει ότι η CIA χρειάζεται να βάλει κοριούς στη Vodaphone για να παρακολουθήσει την ελληνική κυβέρνηση, τη στιγμή που διαθέτει πολύ καλύτερα και κυρίως πιο ασφαλή τεχνολογικά ή ανθρώπινα μέσα για να το κάνει. Και γιατί άραγε να παρακολουθήσει η CIA τον έλληνα πρωθυπουργό; Μήπως συμμάχησε ξαφνικά με την αλ-Κάιντα και δεν το πήραμε χαμπάρι; Μήπως υποβόσκει κάποια σοβαρή κρίση με τις ΗΠΑ και δεν το πήραμε ούτε αυτό χαμπάρι, τη στιγμή μάλιστα που όλοι γνωρίζουν έως και ποιο dvd είδε χθες βράδυ ο πρωθυπουργός;

Παρά τις προσπάθειες του κυβερνητικού εκπροσώπου να το υποβαθμίσει, μερίδα του «έγκυρου» Τύπου επιμένει να υποδαυλίζει το θέμα, επικαλούμενη υψηλά ιστάμενες κυβερνητικές πηγές. Για παράδειγμα η *Ελευθεροτυπία* έγραφε μεταξύ άλλων την Τρίτη: «Το πιο κρίσιμο δίλημμα που έχει να αντιμετωπίσει ο Κ. Καραμανλής είναι το πώς η διαχείριση του θέματος δεν θα προκαλέσει ένταση στις ελληνοαμερι-

κανικές σχέσεις, παρ' ότι γνωρίζει ότι οι παρακολουθήσεις έγιναν από την πρεσβεία... Με την κίνηση αυτή ο Καραμανλής θέλει να στείλει το μήνυμα στην Ουάσιγκτον ότι "στη χώρα μου κάνω κουμάντο εγώ", λέει κορυφαίος υπουργός. Προσθέτει, όμως, ότι η όξυνση του αντιαμερικανισμού θα δημιουργούσε σοβαρά προβλήματα στην εξωτερική μας πολιτική. Γι' αυτό τα μηνύματα που έχουν σταλεί στην Ουάσιγκτον είναι ότι "δεν θέλουμε αντιπαράθεση και δεν πρόκειται να τραβήξουμε το σχοινί"».

Επί της ουσίας δηλαδή η έγκριτη *Ελευθεροτυπία* μάς λέει ότι οι διπλωματικές σχέσεις και διαπραγματεύσεις διεξάγονται ακόμα σε ύψος και στυλ τριτοκοσμικού παπανδρεϊκού τσαμπουκά. Ότι οι διακρατικές σχέσεις δεν είναι ψυχρές και δεν λύνονται στο σκάκι της διπλωματίας αλλά με τσαμπουκάδες του στυλ «μου έπιασες τον Λάλα, πάρε τη Vodaphone στη μάπα». Καλό θα ήταν λοιπόν ο «κορυφαίος υπουργός» να διαβάσει και κανένα βιβλίο για να πληροφορηθεί ότι, για να υποκλέψει η CIA τις επικοινωνίες του αρχηγού ενός ξένου κράτους και μάλιστα φιλικού, πρέπει να πάρει πρώτα την άδεια της NSA. Πρέπει δηλαδή να το γνωρίζει οπωσδήποτε ο σύμβουλος Εθνικής Ασφαλείας του αμερικανού προέδρου, πράγμα σημαντικότερο για τους κινδύνους που εγκυμονεί μια τέτοια ενέργεια.

Ορισμένες άλλες εφημερίδες, όπως ο *Ελεύθερος Τύπος*, το τράβηξαν περισσότερο στην προσπάθειά τους να υπερασπίσουν την κυβερνητική γραμμή και έφτασαν μέχρι του σημείου να γράφουν για «πόλεμο μυστικών υπηρεσιών» με αφορμή τις επικοινωνίες του έλληνα πρωθυπουργού. Πάει, χάλασε ο κόσμος. Έπαιρνε κανένας χαμπάρι πώς έκαναν την αντίστοιχη δουλειά τους η αλήστου μνήμης «Στάζι» και η συντρόφισσα KGB;

ΕΡΩΤΗΜΑ ΠΕΜΠΤΟ:

ΠΟΙΟΣ ΥΠΟΚΙΝΕΙ ΤΟΝ ΑΝΤΙΑΜΕΡΙΚΑΝΙΣΜΟ;

Αν τα σχετικά σενάρια δεν έπασχαν από απόψη σοβαρότητας, θα ήμασταν οι πρώτοι που θα καταγγέλλαμε την επέμβαση των Αμερικανών στις τηλεπικοινωνίες της κυβέρνησης. Επειδή όμως, δεδομένου του έντονου αντιαμερικανισμού της κοινής γνώμης, το θέμα αυτό μπορεί να οδηγήσει σε ανεξέλεγκτες καταστάσεις σε βάρος της χώρας και οι γνωστοί άγνωστοι μασκοφόροι να αρχίσουν να πετάνε πάλι πέτρες και μολότοφ σε αμερικανικά αυτοκίνητα σε μια στιγμή ιδιαίτερα κρίσιμη για τα εθνικά θέματα, αναρωτιώμαστε ποιος από την κυβέρνηση μπορεί να ανοίξει τέτοιο θέμα. Και γιατί ο μετριοπαθής υπουργός Δικαιοσύνης Παπαληγούρας μίλησε από την αρχή για το ενδεχόμενο «προβοκάτσιας»;

Δύο είναι τα ενδεχόμενα: Είτε όντως υπάρχει θέμα στις ελληνοαμερικανικές σχέσεις αλλά στην περίπτωση αυτή δεν ακολουθείται ο ενδεδειγμένος τρόπος για την αντιμετώπισή του και καλό θα ήταν να ενημερωθεί η κοινή γνώμη για το τι διαμείβεται στα παρασκήνια με αφορμή την κατάσταση στα βόρεια και ανατολικά σύνορά μας, αλλά και την προοπτική της βέβαιης πλέον για πολλούς επέμβασης στο Ιράν. Είτε κάποιοι από την ΝΔ ενεργούν ως προβοκάτορες.

ΕΡΩΤΗΜΑ ΕΚΤΟ:

ΕΧΟΥΝ ΣΧΕΣΗ ΥΠΟΚΛΟΠΕΣ-«ΤΡΙΤΟΣ ΠΟΛΟΣ»;

Όλοι γνωρίζουν πλέον ότι τα διαπλεκόμενα που δεν μπορούν να ελέγξουν τον Κ. Καραμανλή (ούτε τον Γ. Παπανδρέου) απεργάζονται εδώ και καιρό

την ιδέα του «τρίτου πόλου» και την προωθούν σταθερά με τη συστηματική απαξίωση του υπάρχοντος πολιτικού συστήματος και κυρίως της κυβέρνησης Καραμανλή. Όπως έχουμε γράψει κι άλλη φορά, η απαξίωση γίνεται μέσω της υπονόμησης της εσωτερικής έννομης τάξης. Με απλά λόγια, το υπουργείο Εξωτερικών δεν μπορεί να το πειράξει κανείς, γιατί ο φιλοδυτικός προσανατολισμός της χώρας είναι δεδομένος· ούτε όμως και το υπουργείο Άμυνας, πέρα από τις αψιμαχίες των εμπορών όπλων. Το υπουργείο Οικονομίας και η οικονομική πολιτική καθοδηγούνται από τους τραπεζίτες και την ΕΕ. Πάει, τελείωσε.

Τι απομένει λοιπόν σε όποιους θέλουν να υπονομεύσουν την κυβέρνηση Καραμανλή; Η εσωτερική έννομη τάξη, είναι η απάντηση. Δηλαδή το σύστημα δικαιοσύνης και οι τομείς που εμπίπτουν στην αρμοδιότητα του υπουργείου του οποίου προΐσταται ο κ. Βουλγαράκης και αφορούν «τα πάντα», μπορεί να πει κανείς (κοινό έγκλημα, ξέπλυμα βρόμικου χρήματος, μαφίες της νύκτας, εμπόριο ανθρώπων, ναρκωτικά, πορνεία κ.λπ.). Είναι άραγε τυχαίο ότι τον περασμένο χρόνο το μηντιακό μπάχαλο άρχισε με τις αποκαλύψεις για τη δικαιοσύνη και συνεχίζεται τώρα με το υπουργείο Δημόσιας Τάξης (Πακιστανοί κ.λπ.); Το σήριαλ των υποκλοπών αποτελεί μόνο το τελευταίο επεισόδιο. Θα ακολουθήσουν και άλλα, προφανώς χειρότερα.

Γιατί γίνονται όλα αυτά; Η απάντηση υπάρχει στον ισχύοντα εκλογικό νόμο. Δεν είμαστε ειδικοί, αλλά, αν δεν κάνουμε λάθος, στην περίπτωση που το πρώτο κόμμα πάρει κάτω από 42%, το δεύτερο γύρω στο 40%, η διαφορά τους είναι γύρω στο 1,5-1,7% και τα αδιάθετα κυμανθούν στο 4%, τότε δεν σχηματίζεται αυτοδύναμη κυβέρνηση και θα πάμε σε συγκυβέρνηση ΝΔ-ΠΑΣΟΚ. Σε μια κατάσταση δηλαδή όπου δεν θα κυβερνά κανείς εκτός από τους συγκροτηματάρχες. Θυμηθείτε τι γινόταν επί Οικουμενικής.

Βρείτε ποιοι προωθούν σενάρια σαν το προηγούμενο και θα έχετε αυτόματα όλες τις απαντήσεις στα σοβαρότα-

τα πολιτικά προβλήματα που απασχολούν τον τόπο. Βρείτε ποια κορυφαία στελέχη της κυβέρνησης φλερτάρουν με τον «τρίτο πόλο» και τότε θα ξέρετε ποιοι και γιατί τραβάνε το χαλί κάτω από την καρέκλα του Κ. Καραμανλή.

ΕΡΩΤΗΜΑ ΕΒΔΟΜΟ:

ΠΟΙΟΣ ΚΑΙ ΓΙΑΤΙ ΚΑΛΥΠΤΕΙ ΤΟΝ ΚΟΡΩΝΙΑ;

Οι ευθύνες του διευθύνοντος συμβούλου της Vodaphone κ. Κορωνιά έχουν επισημανθεί ορθώς από πολλούς. Και ξεκινούν από τις σοβαρότατες ευθύνες που έχει για την υποτιθέμενη «διαγραφή» του συστήματος των κοριών. Πράγμα το οποίο αν θέλουμε το πιστεύουμε. Διότι σύμφωνα με ορισμένες πληροφορίες το σύστημα συνακρόασης ενυπήρχε από την αρχή στο σύστημα της Ericsson και απλώς το ενεργοποίησαν (activation). Το μεγάλο ερώτημα είναι γιατί καλύφθηκε από την κυβέρνηση ο κ. Κορωνιάς, και ιδίως από τον κ. Βουλγαράκη, ενώ όπως είπαν πολλοί έπρεπε να έχει ήδη προφυλακισθεί.

Τα ερωτήματα που αφορούν την περίπτωση Κορωνιά είναι και πολλά και σοβαρά και από την απάντησή τους θα κριθεί αν θα μάθουμε ποτέ όλη την αλήθεια. Παραδείγματος χάριν: Αληθεύουν οι πληροφορίες ότι από τον Ιανουάριο έως τον Μάρτιο 2005 (δηλαδή λίγο πριν «ανακαλύψει» τις υποκλοπές) συναντιόταν τακτικά σε σπίτι μεγαλοδημοσιογράφου με κορυφαίο στέλεχος της εσωκομματικής αντιπολίτευσης της ΝΔ; Αληθεύει ότι στις συναντήσεις έπαιρναν επίσης μέρος ο επιχειρηματίας-διευθυντής μεγάλου εκδοτικού συγκροτήματος, μαζί με δημοσιογραφικό στέλεχος του ίδιου συγκροτήματος που συνδέεται προσωπικά με τον Κ. Σημίτη; Ποιοι νεόκοποι εκδότες και καναλάρχες προστέθηκαν αργότερα στο γκρουπ των συνομιλητών; Για όποιον ενδιαφερθεί να βρει απαντήσεις διευκρινίζουμε ότι οι συναντήσεις γίνονταν στο σπίτι του εν λόγω μεγαλοδημοσιογράφου επειδή διαθέτει υπόγειο γκαράζ και εσωτερικό ασανσέρ. Έτσι δεν τους έβλεπε κανείς.

Προσέξτε τώρα τις συγκυρίες: ο επιχειρηματίας-εκδότης και συνομιλητής

του κ. Κορωνιά που αναφέραμε προηγουμένως διακινεί αυτές τις ημέρες υπογείως πληροφορίες σύμφωνα με τις οποίες ο μηχανισμός υποκλοπών στήθηκε «εν αγνοία της Vodaphone από δύο έλληνες επιχειρηματίες» οι οποίοι πουλούσαν τις πληροφορίες που συγκέντρωναν. Δυστυχώς, μέσω του δημοσιογραφικού ράδιου-αρβύλας, υιοθετούνται και από αρκετές άλλες εφημερίδες και έτσι προετοιμάζεται ο δρόμος για την απαλλαγή των πραγματικών ενόχων. Φαίνεται δε ότι η προετοιμασία του εδάφους άρχισε καιρό πριν τις αποκαλύψεις. Είναι άραγε τυχαίο ότι εβδομαδιαία εφημερίδα που κυκλοφορεί Παρασκευή έγραφε στις 20 Ιανουαρίου, δηλαδή δύο ολόκληρες εβδομάδες πριν την κοινή συνέντευξη των τριών υπουργών, ότι «δύο έλληνες μεγαλοεπιχειρηματίες διαθέτουν συσκευές παρακολούθησης τελευταίας τεχνογνωσίας»;

Πάντως θα είναι πολύ δύσκολο να «πέσει» ο κ. Κορωνιάς. Γιατί οι ενδιαφερόμενοι δεν χρειάζονται αναξιόπιστους διευθυντές και στελέχη κινητής τηλεφωνίας για να παρακολουθήσουν το κινητό κάποιου. Έτσι κι αλλιώς πολλά μπορούν να γνωρίζουν για την προσωπική του ζωή από την κατοχή και μόνο του κινητού:

1. Να εντοπίσουν πού βρίσκεται ο κάτοχος του κινητού με ακρίβεια +/- 1 μέτρου.

2. Να μάθουν σε ποιους τηλεφωνεί και ποιοι του τηλεφωνούν.

3. Να διαπιστώσουν τη διάρκεια των κλήσεων και άρα τη σοβαρότητα της συγκεκριμένης τηλεφωνικής επικοινωνίας.

Αναπάντητα ερωτήματα μίας ακόμα πολύ σοβαρής υπόθεσης

του Ρεπόρτερ

Τα έβαλε με τους Αμερικανούς, φωτογραφίζοντάς τους εμμέσως πλήν σαφώς ως τους ενόχους για τις υποκλοπές, αλλά κανένα στοιχείο δεν έδωσε που να αποδεικνύει την εμπλοκή τους. Αποκάλυψε τη «φάμπρικα» των τηλεφωνικών παρακολουθήσεων που είχε στηθεί με «δούρειο ίππο» τη Vodafone, αλλά ταυτόχρονα κάλυψε τον διευθύνοντα σύμβουλο της βρετανικής εταιρείας στην Ελλάδα κ. Κορωνιά. Ξεσκέπασε το σκάνδαλο των υποκλοπών, αλλά καμία απάντηση δεν έδωσε για τους εγκεφάλους, καθώς και για τα εκτελεστικά όργανα του κυκλώματος των υποκλοπών. Κι όμως, το κράτησε επτασφράγιστο μυστικό σχεδόν για ένα χρόνο. Ανέθεσε την έρευνα στη Δικαιοσύνη, η οποία όχι μόνον δεν την ολοκλήρωσε αλλά «ξέχασε» ακόμα και να βάλει στο φάκελο την υπόθεση του θανάτου του ανθρώπου-κλειδιού για τις υποκλοπές και στελέχους της Vodafone Κώστα Τσαλικίδη. «Κορωνίδα» σε όλα αυτά ήταν η ανάθεση της διερεύνησης της υπόθεσης στον Ι. Διώτη: στον εισαγγελέα της αντιτρομοκρατικής επί ΠΑΣΟΚ, που με παραγγελίες του γίνονταν όλες οι παρακολουθήσεις στο πλαίσιο των ερευνών για τη 17 Νοέμβρη.

Τελικώς, η κυβέρνηση, αντί να δώσει απαντήσεις γι' αυτό το νέο σκάνδαλο υποκλοπών στη χώρα μας, κατάφερε να δημιουργήσει περισσότερα ερωτήματα. Έτσι, αντί να βρεθεί στην προνομιακή θέση του κυρίαρχου του παιχνιδιού και να πετύχει ένα πεντακάθαρο «επικοινωνιακό τρίποντο», έφτασε στο σημείο να δέχεται απανωτές επιθέσεις, στις οποίες αδυνατεί να απαντήσει. Ούτως ή άλλως βέβαια, ακόμα κι αν είχε κάνει τέλεια δουλειά και είχε τις απαντήσεις για όλους και για όλα, και πάλι, με την παραμικρή αφορμή, τα μεγαλύτερα και ισχυρότερα ΜΜΕ που ελέγχονται από την διαπλοκή θα την χτυπούσαν. Πόσο μάλλον όταν στην υπόθεση υπάρχουν τεράστιες «μαύρες τρύπες» που δημιουργούν εύλογα ερωτήματα για μαγειρέματα στο παρασκήνιο, συναλλαγές και εκβιασμούς. Ακόμα και υποψίες για αλισβερίσι με το κύκλωμα που έκανε τις υποκλοπές και για ασυλία του έναντι πληροφοριών που θα έδινε σε βάρος των συμφερόντων που είχαν στήσει και εκμεταλλεύονταν αυτή τη «φάμπρικα», έχουν εκφραστεί το τελευταίο διάστημα.

Βέβαιο θεωρείται πάντως ότι το «κύκλωμα των υποκλοπέων» δεν ήταν τίποτε άλλο παρά η συνέχεια του «συστήματος» που στήθηκε επί ΠΑΣΟΚ

για τις παρακολουθήσεις της 17 Νοέμβρη, μεγάλων οικονομικών υποθέσεων, δραστηριοτήτων σημαντικών προσώπων του υπόκοσμου του λαθρεμπορίου (ναρκωτικών κ.λπ.), με αποκορύφωμα τις υποκλοπές στο όνομα της ασφάλειας και της καταπολέμησης της τρομοκρατίας πριν και κατά τη διάρκεια των Ολυμπιακών Αγώνων. Παρακολουθήσεις που δεν γίνονταν βέβαια μόνον μέσω της Vodafone αλλά όλων των εταιρειών κινητής τηλεφωνίας. Και στην περίπτωση των σταθερών τηλεφώνων μέσω του ΟΤΕ. Όλα δείχνουν δηλαδή ότι το κύκλωμα βρήκε μια στημένη δουλειά και παρέλαβε ένα έτοιμο «μαγαζί», το οποίο συνέχισε να «δουλεύει» για λογαριασμό διαφόρων ιδιωτικών –και κρατικών– πολύ πιθανόν– κέντρων αποσταθεροποίησης και συμφερόντων. Το «εμπλούτισε» δε με τα ονόματα σχεδόν όλων των πρωτοκλασάτων μελών της πολιτικής ηγεσίας της χώρας, για τα οποία όμως παραμένει αδιευκρίνιστο εάν παρακολουθούνταν χρόνια πριν ή άρχισαν να υποκλέπτον τις συνομιλίες τους μόλις πριν τους Ολυμπιακούς.

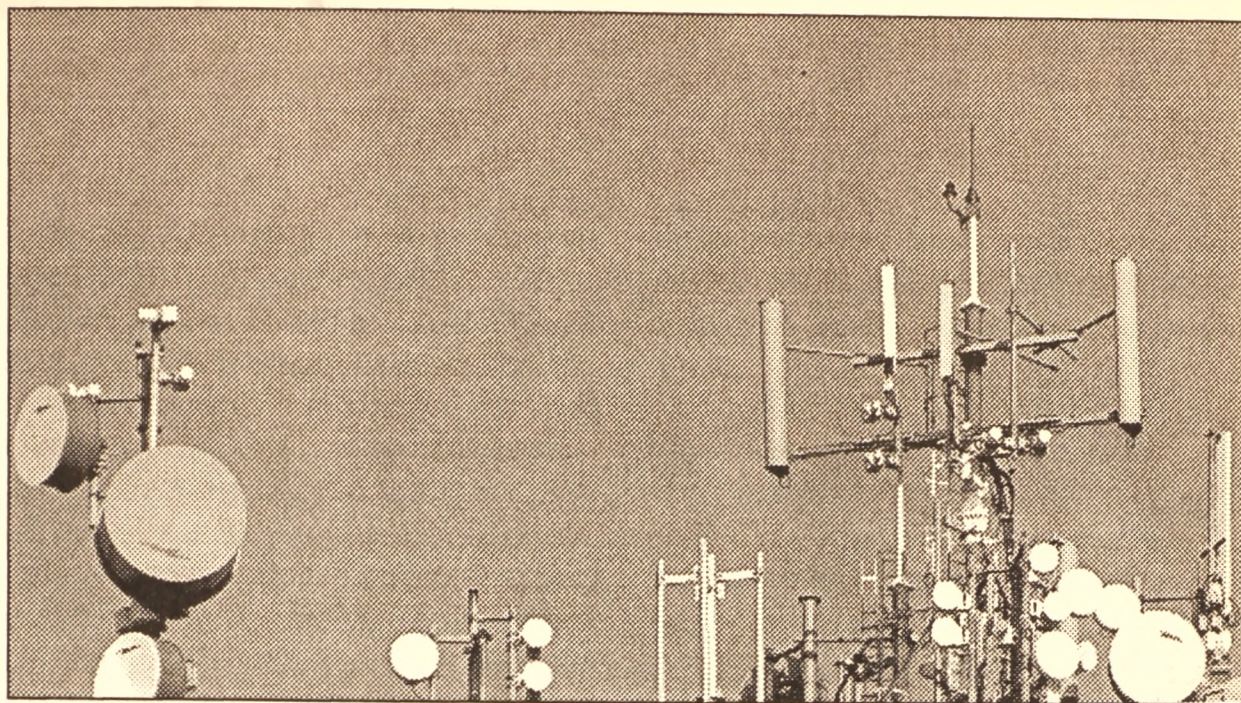
Ουσιαστικά το ελληνικό κράτος έπεσε στην παγίδα που το ίδιο έστησε. Άνοιξε τον ασκό του Αιόλου, με πρόσημα την καταπολέμηση της τρομο-

κρατίας, και δημιούργησε ένα παρακράτος το οποίο παρακολουθούσε ακόμα και τα τηλέφωνα του πρωθυπουργού και όλων των κορυφαίων στελεχών της κυβέρνησης. Από αυτά τα κινητά μπορεί βεβαίως να μην συζητούνταν σοβαρά θέματα, όμως και μόνον ότι καταγράφονταν συνομιλίες συγγενικών προσώπων των πολιτικών αρκούσε για να στηθεί μια «φάμπρικα εκβιασμών».

ΤΟ ΠΑΣΟΚ

Εξαιρετικά ενδιαφέρον είναι επίσης ότι, όπως διαβεβαιώνουν υψηλόβαθμα κυβερνητικά στελέχη, ο μόνος πολιτικός από το ΠΑΣΟΚ που παρακολουθούνταν ήταν ο Γ. Παπαντωνίου. Γεγονός που ενισχύει την εκδοχή ότι το «κύκλωμα» στήθηκε την περίοδο της διακυβέρνησης της χώρας από τον κ. Σημίτη. Άλλωστε θεωρείται «φυσικό» να παρακολουθούνταν ο Γ. Παπαντωνίου όσο ήταν υπουργός Αμύνης, δεδομένου ότι από το πόστο αυτό χειριζόταν τις τεράστιες προμήθειες εξοπλισμού των Ενόπλων Δυνάμεων και τις προμήθειες των σημαντικότερων συστημάτων ασφαλείας για τους Ολυμπιακούς Αγώνες. Ωστόσο αναπάντητο παραμένει και το ερώτημα γιατί συνέχισαν να τον παρακολουθούν και μετά τις εκλογές του Απριλίου του 2004. Σύμφωνα με πληροφορίες πάντως, το θέμα ήταν σε γνώση του Γιώργου Παπανδρέου τουλάχιστον από πέρυσι τον Ιούλιο.

Το ΠΑΣΟΚ από την πλευρά του, εκτός της κριτικής σε βάρος του προϊσταμένου της Εισαγγελίας Πρωτοδικών κ. Παπαγγελόπουλου, κατήγγειλε την κυβέρνηση διότι δεν ενημέρωσε την ανεξάρτητη Αρχή Προστασίας Απορρήτου Επικοινωνιών πέρυσι το Μάρτιο, προκειμένου αυτή να αρχίσει τη διερεύνηση της υπόθεσης. Βεβαίως είναι αμφίβολο κατά πόσον το Μαξίμου θα έδινε λογαριασμό στην «πασοκική», όπως λένε στελέχη της ΝΔ, ηγεσία της Αρχής. Κι αυτό διότι θεωρήθηκε ότι έτσι θα υπήρχε πολύ μεγάλος κίνδυνος να «καεί» η υπόθεση. «Γαλάζια» στελέχη μάλιστα θυμίζουν ότι ο πρόεδρος της Αρχής Ανδρέας Λαμπρινόπουλος είναι αδελφός του γυναικόλογου Θέμη Λαμπρινόπουλου, ο οποίος

ήταν γνωστός για τις στενές του σχέσεις με τον Ανδρέα Παπανδρέου και τη Μαργαρίτα. Εξάλλου ήταν ένας από τους δανειστές του Α. Παπανδρέου για τη βίλα της Εκάλης, μαζί με τον Τζορτζ Χάλακ, τον Κ. Παπούλια, τον Γ. Κασιφάρα και τον Α. Λιβάνη. Να σημειωθεί ότι η Αρχή Προστασίας διαδέχθηκε το 2003 την Κοινοβουλευτική Επιτροπή Απορρήτου των Επικοινωνιών, της οποίας επικεφαλής ήταν ο βουλευτής του ΠΑΣΟΚ Κ. Γείτονας.

ΣΚΟΤΑΔΙ

Η κυβέρνηση μέχρι τώρα δεν απάντησε, ή δεν θέλει να απαντήσει, σε καίρια ερωτήματα: Ποιοι ήταν οι «παραγγελιοδόχοι» των υποκλοπών και ποιοι οι «εγκέφαλοί» τους. Είναι οι Αμερικανοί, όπως τους «φωτογράφησε» ο κ. Βουλγαράκης; Είναι οι Βρετανοί, στους οποίους ρίχνουν το μπαλάκι οι Αμερικανοί; Ήταν οι Ισραηλινοί ή οι Τούρκοι, όπως εκτιμούν μερικοί; Είναι ελληνικό κύκλωμα, στο οποίο υπάρχουν και επιχειρηματίες, που συγκέντρωναν και στη συνέχεια διοχέτευαν –ή και «πουλούσαν»– τα προϊόντα υποκλοπής σε ξένες και ντόπιες μυστικές υπηρεσίες, σε εγχώρια και ξένα οικονομικά συμφέροντα; Συνεργάστηκε συνειδητά με τα κυκλώματα των υποκλοπών η Vodafone ή, όπως η ίδια ισχυρίζεται, η «δουλειά» στήθηκε ερήμην του κ. Κορωνιά; Ποιος ο ρόλος της κατασκευάστριας του λογισμικού των υποκλοπών Ericsson στην υπόθεση των παρακολουθήσεων;

Η κυβέρνηση δεν απάντησε σε τίποτε. Αντίθετα επέτεινε τη σύγχυση, αρνούμενη μέχρι στιγμής να δώσει στη δημοσιότητα τα εκατοντάδες ονόματα των παρακολουθούμενων (μεταξύ των τη-

λεφώνων υπάρχουν αρκετά καρτοκινητά τους ιδιοκτήτες των οποίων η ΕΥΠ ισχυρίζεται ότι δεν γνωρίζει). Μάλιστα ούτε καν διευκρίνισε πώς αποκαλύφθηκαν οι υποκλοπές. Ήταν πράγματι ο κ. Κορωνιάς που τις ανακάλυψε ή η ίδια η κυβέρνηση του το είπε; Σύμφωνα με μια εκδοχή, ήταν ο Πέτρος Μολυβιάτης που έθεσε το ζήτημα, δεδομένου ότι ανακάλυψε πως παρακολουθούνταν ένα τηλέφωνό του. Κατ' άλλες πληροφορίες, το πρόβλημα ήρθε στην επιφάνεια στην αρχή του 2005, όταν γνωστός υψηλόβαθμος αξιωματικός της ΕΛΑΣ ζήτησε παρακολούθηση τηλεφώνου μεγαλεμπόρου ναρκωτικών και η Vodafone αρνήθηκε να συνδράμει. Ο ίδιος ζήτησε την υποκλοπή με το σκεπτικό ότι συστηματικά γίνονταν παρακολουθήσεις πριν και κατά τη διάρκεια των Ολυμπιακών. Πολύ περισσότερο καθώς ο αξιωματικός φέρεται να είπε πως ήταν κοινό μυστικό ότι στην εταιρεία είχε στηθεί «μαγαζί» παρακολουθήσεων από κέντρα και παράκεντρα εξουσίας. Τότε, αναφέρουν άτομα κοντά στον κ. Κορωνιά, αυτός άρχισε να ερευνά την υπόθεση και βρήκε ότι γίνονταν υποκλοπές. Πάντως η Vodafone από την πλευρά της αφήνει να διαρρεύσει ότι κατά τύχη το ανακάλυψε και κατόπιν ενημέρωσε το Μαξίμου.

ΤΟ ΛΟΓΙΣΜΙΚΟ

Ανεξαρτήτως αυτού πάντως, το λογισμικό υποκλοπών τόσο στην Vodafone όσο και στις υπόλοιπες εταιρείες, όπως όλοι παραδέχθηκαν, είχε ενεργοποιηθεί τουλάχιστον για την περίοδο της Ολυμπιάδας. Κι αυτό γιατί το ζήτησε η κυβέρνηση, επικαλούμενη τις πιέσεις των Αμερικανών, των Βρετανών και των Ολυμπιακών παραγόντων.

Κατά την εκδοχή των εταιρειών, κατόπιν απενεργοποιήθηκε, διότι αρνού- νταν να καταβάλουν δύο εκ. ευρώ στην κατασκευάστρια του λογισμικού, σουηδική Ericsson για τη λειτουργία του. Κάτι που σε λίγους μήνες (10 Μαρτίου 2005) θα τους επιβαλλόταν με νόμο, ο οποίος υλοποιούσε την επι- ταγή της Ευρωπαϊκής Ένωσης για γε- νίκευση των υποκλοπών. Στην πραγ- ματικότητα όμως, όπως αποδείχτηκε

νειλημμένα για υποκλοπές, ιδιαίτερα μετά τη δολοφονία του βρετανού στρατιωτικού ακολούθου στην Ελλά- δα Στήβεν Σόντερς (8.6.2000), οπότε βρετανοί πράκτορες άρχισαν να «ορ- γώνουν» τη χώρα μας. Να σημειωθεί ότι οι παρακολουθήσεις εκείνο το διά- στημα δεν θα μπορούσαν να γίνουν δί- χως τη συνδρομή των εταιρειών κινη- τής τηλεφωνίας. Διότι μπορεί η ΕΥΠ, η Αντιτρομοκρατική της ΕΛΑΣ και το

ρεται σε έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Προστασίας του Απορρή- του των Τηλεπικοινωνιών, ήταν γνωστό ότι «τέτοιο λογισμικό έχει αναπτυχθεί από κατασκευαστές κινητής τηλεφω- νίας (τουλάχιστον Nokia και Ericsson) και υπό ορισμένες προϋποθέσεις διατί- θεται στους πελάτες τους».

Η ΛΙΣΤΑ

Η ίδια η λίστα που δημοσιοποίησε η κυβέρνηση, δείχνει πολύ μεγάλη άνε- ση πρόσβασης σε πληροφορίες τις οποίες το κύκλωμα δεν θα μπορούσε να έχει παρά μόνον μέσα από ελληνι- κές κρατικές υπηρεσίες. Εκτός από τα τηλέφωνα των σημαντικότερων προ- σώπων της κυβέρνησης, από τον ελλι- πέστατο κυβερνητικό κατάλογο φαίνε- ται ότι παρακολουθούνταν συστηματι- κά:

1. Άτομα που ασχολήθηκαν ενεργά με την ασφάλεια των Ολυμπιακών Αγώνων. Υποκλέπτονταν οι συνομιλίες τουλάχιστον δύο αρμόδιων στον το- μέα αυτό αξιωματικών της Αστυνο- μίας. Εντύπωση προκαλεί μάλιστα η ευρεία γκάμα των προσώπων που πα- ρακολουθούνταν. Είναι ενδεικτικό ότι δεν είχαν αφήσει απέξω ούτε καν τον δικηγόρο, σύμβουλο του Γ. Βουλγα- ράκη για θέματα αλλοδαπών και μετα- φοράς τεχνογνωσίας της «Ολυμπια- κής ασφάλειας» σε άλλες χώρες, κ. Μαρή. Ο κ. Μαρής προ ετών ήταν σε μία περίπτωση δικηγόρος ομάδας Τούρκων της Ντεβ Σολ που είχαν συλ- ληφθεί στην Ελλάδα.

2. Αναρχικοί και αντιεξουσιαστές, στη συντριπτική τους πλειοψηφία από τη Θεσσαλονίκη, καθώς και «συνήθεις ύποπτοι» για την τρομοκρατία. Αυτά τα πρόσωπα, που είναι κοινό μυστικό ότι παρακολουθούνταν και στην περίο- δο της «εξάρθρωσης» της 17N, αποτε- λούν την πλειοψηφία των ατόμων της λίστας. Ανάμεσά τους υπάρχουν τρία άτομα που είχαν βρεθεί στο στόχα- στρο κοινής επιχείρησης της CIA με την ΕΥΠ, στο πλαίσιο της επιχείρησης «ΔΥΤΗΣ», το Νοέμβριο του 1998. Το σχέδιο, που ναυάγησε παταγωδώς, προέβλεπε να προωθηθούν παγιδευ- μένα με πομπούς όπλα σε έναν «φυλα- κόβιο» που είχε συλληφθεί για δολο-

του Χρ. Παπανίκου

στη συνέχεια, το σύστημα υποκλοπών στη Vodafone όχι μόνον εξακολούθη- σε να λειτουργεί αλλά μέσω αυτού πα- ρακολουθούνταν εκατοντάδες άτομα.

Με την αποκάλυψη του σκανδάλου η Vodafone έσπευσε να μιλήσει για «ξέ- νο» λογισμικό, αφήνοντας να εννοηθεί ότι ήταν ένα «πειρατικό λογισμικό» που κάποιο τρίτο χέρι έβαλε στους υπολογιστές της εταιρείας. Κοινή πε- ποίθηση είναι όμως ότι το λογισμικό κάθε άλλο παρά «ξένο» ήταν. Επρόκει- το απλά για το ίδιο το λογισμικό του «συστήματος νομίμων συνακροάσε- ων» που διάθετε η εταιρεία. Λογισμικό που τόσο η Vodafone όσο και οι άλλες εταιρείες, κατά πληροφορίες, δεν προμηθεύτηκαν πριν από τους Ολυ-μπιακούς, αλλά ήδη από το 2001.

Αυτό μάλιστα χρησιμοποιήθηκε επα-

ΣΔΟΕ να διαθέτουν μηχανήματα υπο- κλοπών σταθερών τηλεφώνων, όμως εάν θέλουν να παρακολουθήσουν κά- ποιο κινητό δεν μπορούν να έχουν ου- σιαστικό αποτέλεσμα χωρίς να συνεργαστούν με τις εταιρείες κινητής τηλε- φωνίας.

Εκείνη την περίοδο γίνονταν «νόμι- μες» υποκλοπές κατόπιν εισαγγελικών παραγγελιών που έδινε ο τότε επικε- φαλής εισαγγελέας για θέματα τρομο- κρατίας κ. Ι. Διώτης. Σίγουρο είναι όμως ότι παράλληλα γινόταν όργιο πα- ράνομων υποκλοπών. Τόσο οι νόμιμες όσο και οι παράνομες συνεχίστηκαν και μετά την εξάρθρωση τμήματος της 17N. Μάλιστα ο κύκλος των παρακο- λουθούμενων εκτιμάται ότι διευρύνθη- κε ενόψει των Ολυμπιακών. Να σημειω- θεί ότι ήδη από το 1999, όπως αναφέ-

φονία. Αυτός, επειδή θεωρούσαν ότι είχε επαφές με «αντιεξουσιαστές», θα έδινε τα όπλα, που εκτιμούσαν ότι θα κατέληγαν στην 17N. Τελικώς, κάποια βρέθηκαν πεταμένα σε κάδο απορριμμάτων έξω από τα δικαστήρια της Σχολής Ευελπίδων, ενώ δύο πιστόλια κατέληξαν το ένα στα Εξάρχεια και το δεύτερο σε αναρχικούς στη Θεσσαλονίκη. Τρεις από αυτούς βρίσκονται στη λίστα των υποκλοπών.

3. Πακιστανοί και Άραβες, για σχέσεις με την μεσανατολική τρομοκρατία, κατά την περίοδο της Ολυμπιάδας. Ακόμα και τον απεσταλμένο του αλ-Τζαζίρα στην Ολυμπιάδα παρακολουθούσαν.

ΜΟΙΡΑΙΟ ΛΑΘΟΣ

Η Vodafone υπέπεσε σε πολλά λάθη. Ένα από τα κραυγαλέα ολισθήματά της ήταν ότι κατέστρεψε το λογισμικό-«κοριό» προτού ενημερώσει το Μαξίμου. Κι όμως, κυρίως ο κ. Βουλγαράκης, αλλά και ο κ. Ρουσόπουλος, την κάλυψαν από την πρώτη στιγμή που αποκαλύφθηκε η υπόθεση. Παρ' όλα αυτά, ακόμη και οι ίδιοι παραδέχτηκαν ότι εάν δεν αφαιρούνταν ο «κοριός», πιθανόν να είχε βρεθεί η «γιάφκα» των υποκλοπών. Εάν πράγματι έτσι συνέβη, γεννιούνται τα εξής ερωτήματα: Μήπως ο κ. Κορωνιάς ήξερε και αποφάσισε να καλύψει τους «εγκεφάλους» των υποκλοπών; Άραγε ήταν δική του η απόφαση να αφαιρεθεί το λογισμικό ή δόθηκε εντολή από την έδρα της εταιρείας στο Λονδίνο;

Επίσης, τι σχέση έχει με την υπόθεση των υποκλοπών ο θάνατος του Κώστα Τσαλικίδη, του στελέχους της Vodafone που βρέθηκε νεκρός στο σπίτι του στις 9 Μαρτίου 2005, δηλαδή μία ημέρα προτού ο κ. Κορωνιάς διαβεί την πύλη του Μαξίμου για να συναντήσει τον Κ. Καραμανλή; Η οικογένεια του νεκρού αμφισβητεί την εκδοχή της αυτοκτονίας και καταγγέλλει τη Δικαιοσύνη για τρομερή καθυστέρηση στις έρευνες. Ο Παναγιώτης Τσαλικίδης, αδελφός του Κώστα, είπε χαρακτηριστικά ότι μόλις φέτος τον Ιανουάριο, δηλαδή 10 μήνες μετά τον θάνατό του, η υπόθεση πήγε στην Εισαγγελία. Και αυτό μολονότι ήδη από τις 11 Ιουνίου

2005 το αστυνομικό τμήμα Κολωνού είχε ολοκληρώσει τις έρευνες. «Η διαδικασία ήταν υπερβολικά αργή. Σαν να μην ήθελαν να το ψάξουν», είπε. Ο Κ. Τσαλικίδης θεωρείται ως ένας από τους επιστήμονες που έβαλαν τις βάσεις της κινητής τηλεφωνίας στην Ελλάδα και από τα πρόσωπα-κλειδιά της Vodafone σε κάθε τεχνικό θέμα. Φαίνεται πως είχε άμεση πρόσβαση στο σύστημα «νομίμων» υποκλοπών που είχε εγκατασταθεί στην εταιρεία, μαζί με μια ομάδα 3-4 τεχνικών της εταιρείας και έναν της Ericsson. Αυτοί λογοδοτούσαν απευθείας στη διοίκηση και παράλληλα διεκπεραίωναν τις «παραγγελίες» της ΕΥΠ, της αντιτρομοκρατικής κ.ο.κ. για παρακολουθήσεις.

«ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΕΣ»

Η κυβέρνηση κάλυψε αρχικώς την Vodafone. Και η ίδια όμως αναζήτησε κάλυψη πίσω από την εταιρεία. Πώς να εξηγηθεί άλλωστε ότι, όταν ερωτώνται στο Μαξίμου γιατί φωτογραφήθηκε η αμερικανική πρεσβεία ως η «γιάφκα» των υποκλοπών, παραπέμπουν στην Vodafone, λέγοντας ότι αυτό προκύπτει από τα στοιχεία της εταιρείας; Αν δεν υπάρξουν αποδείξεις βέβαια, είναι φυσικό οι ήδη πολύ οργισμένοι, όπως

λέγεται, Αμερικανοί να γίνουν... Τούρκοι με την κυβέρνηση. Σε κάθε περίπτωση πάντως, όλοι θεωρούν ότι θα ήταν τουλάχιστον ερασιτεχνισμός εκ μέρους των αμερικανικών μυστικών υπηρεσιών να «καρφωθούν» τοποθετώντας τα 14 κινητά-δέκτες των εκατοντάδων υποκλοπών σχεδόν μέσα στην πρεσβεία τους. Και τούτο διότι, εάν –έστω κατά τύχη– ανακαλύπτονταν, τότε θα βρισκόταν και η «γιάφκα». Θα ρίσκαρουν οι Αμερικανοί να πληρώσουν ένα τόσο ακριβό πολιτικό τίμημα;

Οι Αμερικανοί από τη μεριά τους εμφανίζονται άκρως ενοχλημένοι από τη συσχέτισή τους με το σκάνδαλο των υποκλοπών, δηλώνουν κατηγορηματικά ότι ουδεμία εμπλοκή έχουν και εμμέσως πλήν σαφώς λένουν ότι ναι μεν παρακολουθούν πρόσωπα και πράγματα στην Ελλάδα, αλλά όχι με αυτόν τον πρωτόγονο, όπως τον χαρακτηρίζουν, τρόπο, με τον οποίον γίνονταν οι υποκλοπές μέσω της Vodafone. Ενδιαφέρον είναι πάντως ότι με την «φωτογράφιση» των Αμερικανών ως υπευθύνων προκλήθηκε ένας μίνι πόλεμος μεταξύ μυστικών υπηρεσιών. Έτσι, οι Αμερικανοί ανεπίσημα έδειχναν τις βρετανικές και τις ισραηλινές μυστικές υπηρεσίες, ενώ οι Βρετανοί αφήναν υπονοούμενα για τους Αμερικανούς.

Η κλήση σας προωθείται αλλά και παρακολουθείται

Μεγαλύτερη αναστάτωση στον γεμάτο από γενναιόδωρες υποσχέσεις κόσμο της κινητής τηλεφωνίας, από εκείνη που επέφεραν οι αποκαλύψεις για παρακολουθήσεις στον ελληνικό χώρο, δεν είχε προκαλέσει ούτε η δημοσιοποίηση στοιχείων για ενδεχόμενες βλάβες από την χρήση τους στην ανθρώπινη υγεία. Η σύγχρονη αντίληψη για την υγεία δεν επιδοκιμάζει τις εκπτώσεις, θεωρεί τη λήψη των οποιωνδήποτε μέτρων για την προστασία της ιερή δικαίωμα που δεν απειλείται από την οποιαδήποτε θεσμική μεταβολή. Η αγορά των κινητών τηλεφώνων δεν επλήγη όμως από τις προειδοποιήσεις για κακοήθειες όγκους –κυρίως στον ανθρώπινο εγκέφαλο– από τη συστηματική χρήση. Ούτε και οι περισσότεροι αλλάξαμε τις συνήθειές μας από τα όσα μαθαίνουμε για την παραβίαση των τηλεφωνικών συνδιαλέξεων.

Όπως και να το δει κανείς, η συσκευή αυτή έχει αναγορευθεί σε βασικό συστατικό της αστικής ευτυχίας μικρών και μεγάλων. Όταν έγινε εφικτή η ευρεία χρήση τους στα μέσα της δεκαετίας του '90, εκατομμύρια άτομα ανά την υφήλιο ένιωσαν να τους ανυψώνει η αίσθηση μιας ανώδυνης κατάκτησης. Στην πράξη δεν παραβιάζεις τον νόμο της βαρύτητας, ούτε έβγαζες φτερά για να πετάξεις. Ήταν όμως φανερό ότι ο καθένας ένιωθε ένα τρεμούλιασμα ευχαρίστησης μαζί με αίσθημα πολιτισμικής απελευθέρωσης. Τα πλεονεκτήματα ήταν πρωτόγνωρα. Αποκτούσες τη δυνατότητα να συνομιλείς είτε οδηγώντας ένα αυτοκίνητο είτε ευρισκόμενος στην κορυφή ενός βουνού. Ένας προσεκτικός παρατηρητής κατέγραφε τις νέες στάσεις του σώματος. Σε πολυσύχναστους δρόμους, στις γωνιές των γραφείων, σε αδειανές αίθουσες, κάποιοι με όλο πλαστικότητα κινήσεις έσφιγγαν στο αφτί το

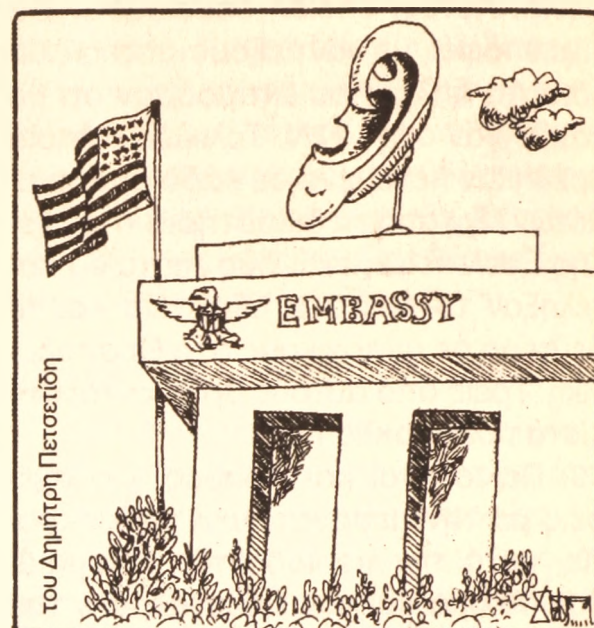
τηλέφωνο σαν τους πιστούς που απομονώνονται από τη βουή του πλήθους για να προσευχηθούν.

Οι λογής-λογής εταιρείες μάς καλούσαν να ζήσουμε μέσα στο μύθο δίχως να αμελήσουμε να περιηγηθούμε στον παραμυθένιο κόσμο των προσφορών τους. Ελάχιστοι θεώρησαν υποχρέωσή τους να διαταράξουν αυτή την καταναλωτική ευδαιμονία και να επισημάνουν τους όποιους κινδύνους.

Η δημιουργία πολυεθνικών δομών και η συγκέντρωση τεράστιας οικονομικής δύναμης στα χέρια διαχειριστών πολυεθνικών επιχειρήσεων αποτελούν γεγονός αναμφισβήτητο, τα οποία θέτουν σε κίνδυνο την προστασία των ατομικών δικαιωμάτων. Με τη σύμπραξη της τεχνολογίας αναπτύσσεται μια επιστημονικά πολύπλοκη –και μη κατανοητή από την πλειονότητα των πολιτών– τεχνολογία υποκλοπής τηλεφωνικών συνδιαλέξεων, που συγκεντρώνει ταχύτατα ένα απίστευτο σε όγκο υλικό αψηφώντας περιφρονητικά την αντίσταση όσων υπερασπίζονται τις ατομικές ελευθερίες.

Ένας τέτοιος μηχανισμός ασφαλώς δεν θα έκρινε ποτέ με ποιο τρόπο θα δράσει, επικαλούμενος και μόνο την εξάπλωση της ισλαμικής τρομοκρατίας. Το φαινόμενο αυτό απλώς προσέφερε το ακαταμάχητο άλλοθι για τη διόγκωση, με συνοπτικές διαδικασίες, του συγκεκριμένου μηχανισμού διεθνούς παρακολούθησης.

Η ψυχρή λογική προειδοποιεί ότι οι παρακολουθήσεις τηλεφώνων δεν είναι τωρινό φαινόμενο, επομένως δεν ισχυρίζεται κανείς ότι «έπεσε από τα σύννεφα». Τα πράγματα πλέον σήμερα αποκτούν έναν θεσμικό και επίσημο χαρακτήρα. Το ευρωπαϊκό κοινοβούλιο υπερψήφισε στα τέλη του 2005 τον κανονισμό περί καταγραφής των ιδιωτικών τηλεφωνικών συνδιαλέξεων. Η συναίνεση που επέδειξαν λαϊκό και σοσιαλιστικό κόμμα εξέπληξε

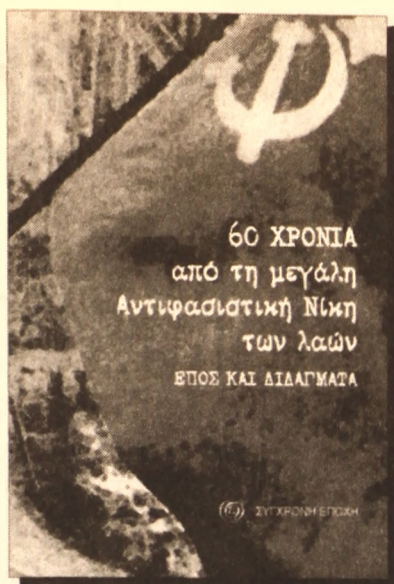

πολλούς και έκανε περισσότερους να αναρωτηθούν εάν στο μέλλον το ευρωκοινοβούλιο θα καταφέρει να λειτουργήσει με συνέπεια ως θεματοφύλακας των ευρωπαϊκών ελευθεριών.

Στη Μεγάλη Βρετανία ο Μπλερ δεν είχε διστάσει, μετά την τρομοκρατική επίθεση στο Λονδίνο, να καταργήσει το νόμο που απαγόρευε την υποκλοπή των τηλεφωνημάτων των βουλευτών. Είχε φυσικά προηγηθεί η άρση του απορρήτου των συνδιαλέξεων για τους απλούς πολίτες. Στη δε Ιταλία του Μπερλουσκονισμού η εγχώρια αστυνομία έχει αποδωθεί σε μια εκτός ορίων παρακολούθηση για έναν πολύ μεγάλο αριθμό πολιτών. Οι εκεί υπεύθυνοι ομολογούν ότι δεν περιορίζονται στην παγίδευση της σταθερής και κινητής τηλεφωνίας αλλά μπαίνουν στον πειρασμό να χρησιμοποιήσουν και άλλες «έξυπνες μεθόδους».

Σε αλλοτινές –και για πολλούς ξεχασμένες– εποχές η παράδοση ήθελε να θεωρούνται ύποπτοι μόνον οι κομμουνιστές και οι «συνοδοιπόροι» τους. Στη σύγχρονη εποχή, στον κατάλογο εκείνων που παρακολουθούνται συνυπάρχουν εκπρόσωποι του αντιεξουσιαστικού χώρου, αραβικής προέλευσης άτομα κ.ά, αλλά και ο πρωθυπουργός της Ελλάδας. Αν μη τι άλλο, οι επιταγές της σύγχρονης τεχνολογικής αστυνόμευσης δημιουργούν μια ατμόσφαιρα δημοκρατικής συνύπαρξης και εξίσωσης ανάμεσα σε αυτούς που κατέχουν εξουσία και σε αυτούς που την αντιπαλεύουν. Για δες πώς τα φέρνει η ζωή!

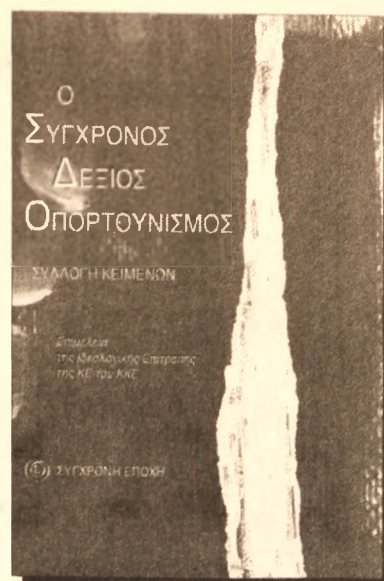
ΣΩΤΗΡΗΣ ΛΕΤΣΙΟΣ

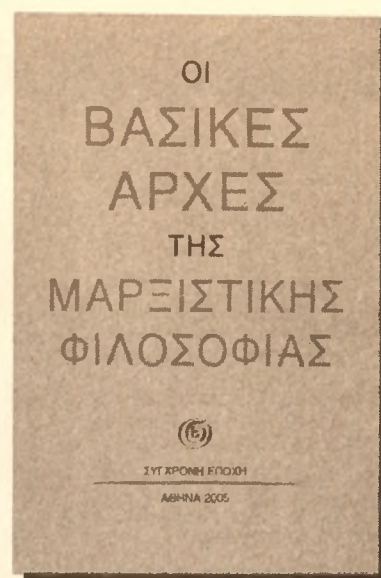
**60 ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΜΕΓΑΛΗ
ΑΝΤΙΦΑΣΙΣΤΙΚΗ ΝΙΚΗ ΤΩΝ ΛΑΩΝ.
ΕΠΟΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΓΜΑΤΑ**

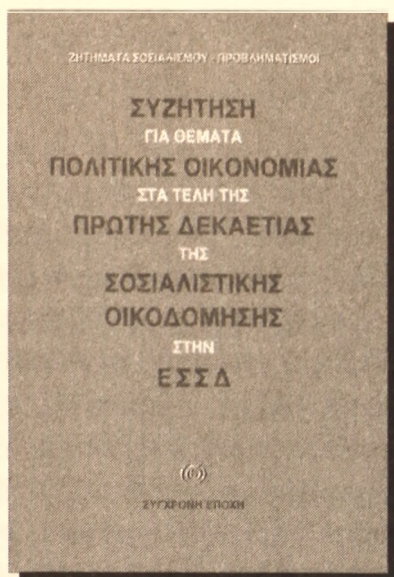
**Δ. Καλτσώνης
ΔΙΚΑΙΟ - ΚΟΙΝΩΝΙΑ - ΤΑΞΕΙΣ**

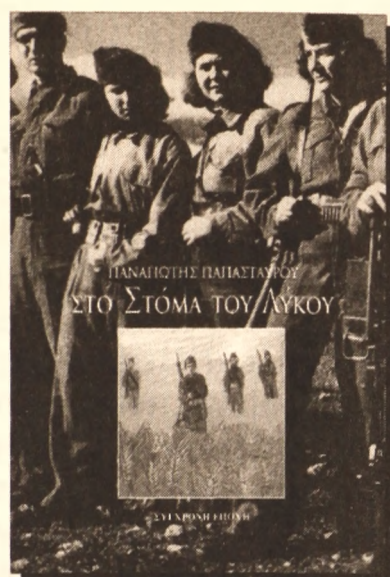
**Ο ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΔΕΞΙΟΣ
ΟΠΟΡΤΟΥΝΙΣΜΟΣ**

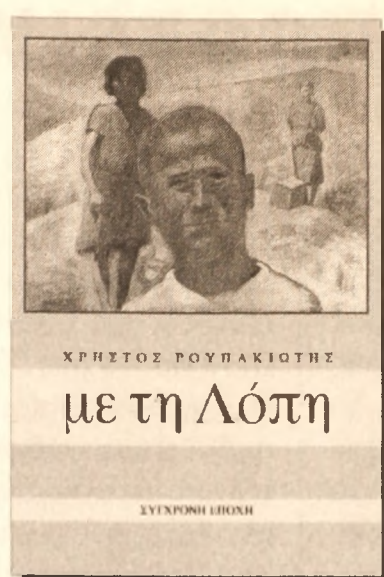
**ΟΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ
ΤΗΣ ΜΑΡΕΙΣΤΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ**

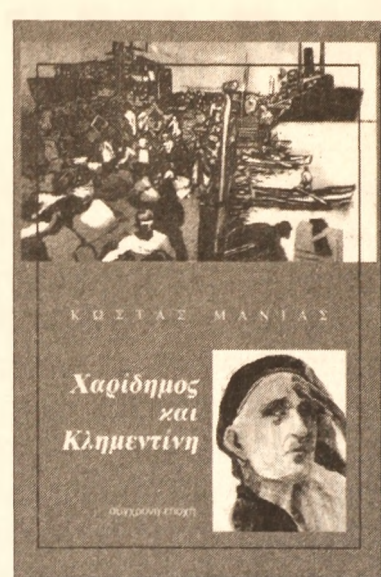
**ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΓΙΑ ΘΕΜΑΤΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΣΤΑ ΤΕΛΗ ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ
ΔΕΚΑΕΤΙΑΣ ΤΗΣ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΗΣ
ΟΙΚΟΔΟΜΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΣΣΔ**

**Π. Παπασταθού
ΣΤΟ ΣΤΟΜΑ ΤΟΥ ΛΥΚΟΥ**

**Χρ. Ρουπακιώτης
ΜΕ ΤΗ ΛΟΠΗ**

**Κ. Μανιάς
ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ ΚΑΙ ΚΛΗΜΕΝΤΙΝΗ**

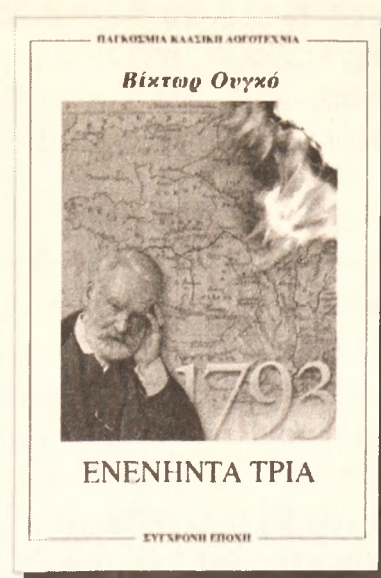
**Μ. Ιωαννίδου
ΟΣΑ ΔΕ ΣΒΗΝΕΙ Ο ΧΡΟΝΟΣ**

**Β. Λιούγκαρης
ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΣΤΟΧΑΣΜΟΥ
ΚΑΙ ΑΝΑΨΥΧΗΣ**

**Μ. Ιωάννου
Η ΒΑΛΙΤΣΑ ΤΟΥ ΓΙΩΡΓΗ
ΠΙΚΡΟΓΙΩΡΓΗ**

**Β. Ουγκό
ΕΝΕΝΗΝΤΑ ΤΡΙΑ**

ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ

Σόλωνος 130, 106 81 Αθήνα, Τηλ.: 2103820835, 2103823649, Fax: 2103813354. <http://www.sep.gr>, e-mail: info@sep.gr

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: Μαυροκορδάτου 3, Τηλ.: 2103829835, 2103808132, Fax: 2103829814

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ: 1. Αθήνα, Μαυροκορδάτου 3, Τηλ.: 2103829835, 2103808132. 2. Θεσσαλονίκη, Πλάτωνος 7, Τηλ.: 2310283810.

3. Γιάννενα, 28ης Οκτωβρίου 19, Τηλ.: 2651038090.

μέτωπο

28

Τα νέα πειράματα και η θεωρία του Πυθαγόρα

του Γρηγόρη Ρουμπάνη

«Ου τα πάντα τοις πάσι ρητά», δηλαδή, δεν είναι δυνατόν να λέγονται όλα σε όλους, θεωρούσε ο Πυθαγόρας. Θεώρημα το οποίο δοκιμάστηκε στους αιώνες, αλλά ήρθε να ανατραπεί στην αυγή τούτου εδώ, που φιλοδοξεί να γίνει ο αιώνας των μεγάλων ανατροπών και των μεγάλων ρίσκων.

Ο προηγούμενος ήταν ο αιώνας του δικομματισμού. Φιλελεύθεροι-Βασιλικοί, Κεντρώοι-Καραμανλικοί και Νεοδημοκράτες-Πασοκτζήδες είναι τα κύρια σχήματα που αντιπαρατέθηκαν, με τέσσερις σφήνες μεταξύ τους, τους δυο Παγκοσμίους πολέμους, τον Εμφύλιο (όπου εδώ το δίπολο άλλαξε και σύσσωμος ο αστικός πολιτικός κόσμος συγκρούστηκε με την Αριστερά, βοηθώντας του διεθνούς παράγοντα) και τη στρατιωτική δικτατορία (η οποία ήταν έκφραση της σύγκρουσης μιας μικρής μερίδας του αστικού κόσμου εναντίον όλων των άλλων, δεξιών, κεντρώων και αριστερών). Ό,τι ήταν λοιπόν να βγάλει το σύστημα αυτό, το έβγαλε. Και ήρθε το πλήρωμα του χρόνου, για να δοκιμαστούν νέες εκδοχές του. Κατ' αρχήν επί χάρτου. Τον οποίο ορίζει στις γενικές γραμμές του ο νέος εκλογικός νόμος, δίνοντας για πρώτη φορά σε παραπάνω από ένα κόμματα το δικαίωμα να ελπίζουν και να στοχεύουν στην εξουσία.

Αυτό το νέο σκηνικό δείχνουν να φιλοδοξούν να το διακοσμήσουν αρκετοί:

- Ο Κώστας Καραμανλής με το ενδεχόμενο να συνεργαστεί με το κομμάτι εκείνο της λαϊκής δεξιάς που εκφράζεται από τον Γιώργο Καρατζαφέρη. Και μαζί θα είναι (για να έχει τον έλεγχο και την εξουσία) και χώρια (για να μη χρεώνεται τις ακρότητές του).

- Ο Γιώργος Παπανδρέου ή ο Ευάγγελος Βενιζέλος, ή όποιος τέλος πά-

ντων φιλοδοξεί να εκφράσει το νέο ΠΑΣΟΚ, με τον ΣΥΝ ή ένα κομμάτι του ΣΥΝ.

- Ο Νίκος Κωνσταντόπουλος, ο οποίος πιστεύει ότι μπορεί πλέον να συνεργαστεί με το ΠΑΣΟΚ, να το βοηθήσει να αποτάξει τον νεοφιλελευθερισμό και να κυβερνήσει μαζί του.

Δύσκολο να αποφανθεί ο ψυχραιμος αναλυτής, αν είναι εφικτές αυτές οι προοπτικές, χωρίς το πείραμα να προχωρήσει στην επόμενη φάση του: Από τα σχέδια επί χάρτου στη δοκιμασία του εργαστηρίου.

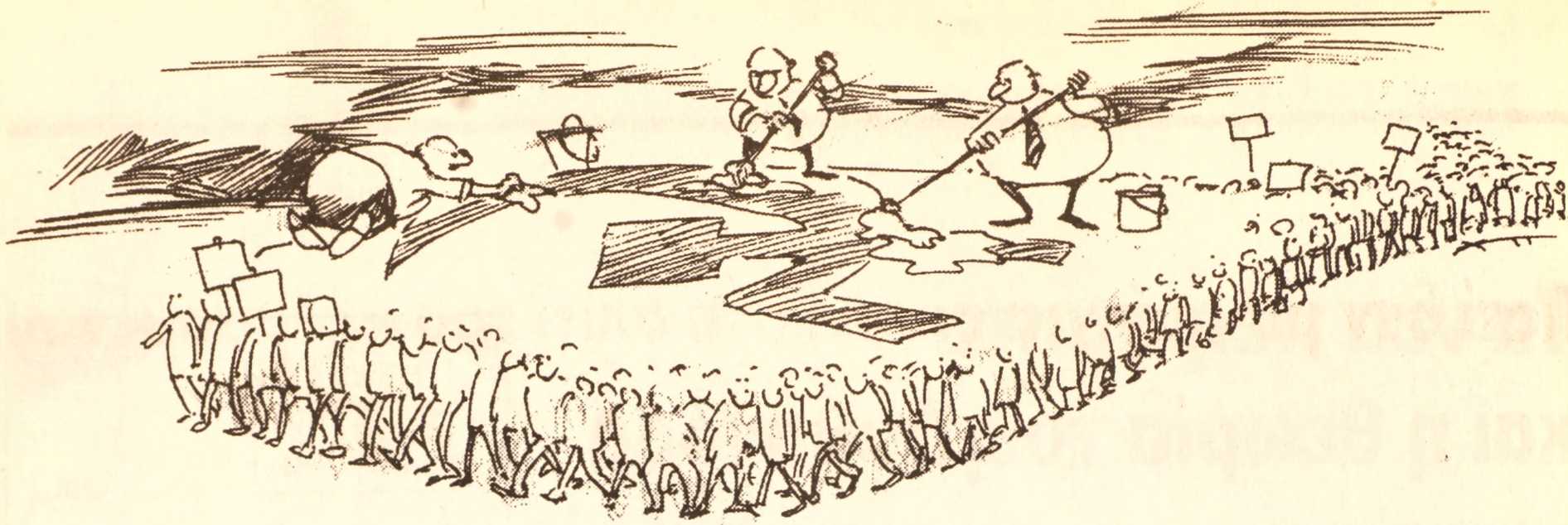
Ωστόσο, όσο συγκρατημένος είναι ο συντηρητικός χώρος, άλλο τόσο ανυπόμονος να προχωρήσει είναι ο προοδευτικός. Το ΠΑΣΟΚ ακόμα δεν μπορεί να δεχτεί την πολιτική ήττα του 2004, θεωρώντας ότι η σχέση του με την εξουσία είναι όμοια με εκείνη που είχαν οι Φαραώ της Αιγύπτου με τον θεό Ρα. Ο Νίκος Κωνσταντόπουλος θεωρεί ότι τώρα είναι η στιγμή που η Ιστορία θα αποκαταστήσει την αδικία που διέπραξε εις βάρος του πριν από τριάντα χρόνια, όταν τον οδήγησε έξω από το ΠΑΣΟΚ. Την ίδια πάνω-κάτω άποψη δείχνουν να έχουν και στελέχη του κόμματος της αξιωματικής αντιπολίτευσης.

Το θέμα Κωνσταντόπουλου έχει συζητηθεί πολύ τον τελευταίο καιρό και εκ των πραγμάτων θα συζητηθεί κι άλλο. Δεν είναι (όσο και αν μοιάζει σε ορισμένα χαρακτηριστικά) ούτε περίπτωση Δαμανάκη ούτε περίπτωση Μπίστη. Ο τέως πρόεδρος του ΣΥΝ

ανέλαβε την ηγεσία του κόμματος επειδή ήταν πολέμιος της αντίληψης προσέγγισης των δυο χώρων, ως ατελέσφορης και καταστροφικής, ενώ η πρώην πρόεδρος και ο κ. Μπίστης ανέκαθεν είχαν την άποψη περί της αναγκαιότητας της συνεργασίας. Ο Νίκος Κωνσταντόπουλος όσο πιο σκληρά κτυπούσε τον Ανδρέα Παπανδρέου, και ακόμα πιο αλύπητα τον Κώστα Σημίτη, πάντα άφηνε ένα παράθυρο ανοιχτό να συνεννοηθούν και σε διαφορετική γλώσσα. Το ίδιο μήνυμα έστειλε προς τον Γιώργο Παπανδρέου –και όσους φιλοδοξούν να γίνουν πρόεδροι του ΠΑΣΟΚ– παραμονές των ευρωεκλογών, το ίδιο ακόμα και όταν ερωτοτροπούσε με την ιδέα της Προεδρίας της Δημοκρατίας. Τώρα το στέλνει σαφέστερο. Όσο βεβαίως σαφές μπορεί να είναι ένα μήνυμα του Νίκου Κωνσταντόπουλου. Γιατί ο διακεκριμένος αυτός πολιτικός έχει και ένα ελάττωμα: Να θέλει να τον καταλαβαίνουν οι μισοί, αλλά να μην τον καταλαβαίνουν οι άλλοι μισοί. Να λέει σε όλους όλα εκείνα που τους ευχαριστούν, χωρίς όμως και να τους ευχαριστούν ακούγτως. Να εκθέτει, αλλά να μην εκτίθεται. Κατά παράβαση του πυθαγόρειου θεωρήματος που αναφέραμε στην αρχή. Είναι κι αυτό μια φιλοδοξία...

Η Ιστορία και οι ζηλωτές της

Το τελευταίο διάστημα παρακολουθούμε με ανησυχία και έντονο ενδιαφέρον τις συστηματικές προσπάθειες ορισμένων κυβερνήσεων της ΕΕ να περιορίσουν το πεδίο έρευνας των ιστορικών, «υπαγορεύοντας» με ψηφίσματα και διατάξεις νόμων τι είναι «πολιτικά ορθό» και τι δεν χωράει αμφισβήτηση, προχωρώντας μάλιστα στη διαμόρφωση και επιβολή «ιστορικών αληθειών» που δεν επιδέχονται περαιτέρω έρευνα και διαφορετική ερμηνεία ή αναθεώρηση (γι' αυτό και οι νόμοι αυτοί ονομάστηκαν «αντι-αναθεωρητικοί»). Φυσικά, όποιος δεν συμμορφώνεται προς τις υποδείξεις διατρέχει τον κίνδυνο, στην καλύτερη περίπτωση να θεωρηθεί «μαύρο πρόβατο», στην χειρότερη να οδηγηθεί στη δικαιοσύνη και να καταδικαστεί. Είναι προφανές ότι η όλη προσπάθεια αποσκοπεί στη χειραγώγηση της ελεύθερης σκέψης των ιστορικών και στη διαμόρφωση μιας συγκεκριμένης κοινής ιστορικής συνείδησης στο πλαίσιο της ενωμένης Ευρώπης και όχι μόνο.

Τις ημέρες που οι περισσότεροι, απαθείς, προσπέρασαν την είδηση για το σχέδιο ψηφίσματος του αντικομμουνιστικού μνημονίου του Συμβουλίου της Ευρώπης, μη δίνοντας ιδιαίτερη σημασία, καθώς νομίζουν ότι αφορά μόνον τους κομμουνιστές, στη Γαλλία 19 ιστορικοί υπέγραψαν μια έκκληση με τίτλο «Ελευθερία για την Ιστορία» («Liberté pour l'Histoire»). Η έκκληση ζητούσε την κατάργηση των διατάξεων νόμου που περιόριζε το δικαίωμα της έρευνας και της διδασκαλίας στην εκπαίδευση, ειδικότερα στο μάθημα της ιστορίας. Συγκεκριμένα, το κείμενο των 19 στρέφεται κατά του

νόμου που απαγορεύει την αμφισβήτηση του Ολοκαυτώματος και της γενοκτονίας των Αρμενίων και καταδικάζει τη δουλεία ως έγκλημα κατά της ανθρωπότητας. Με το νόμο αυτόν, ισχυρίζονται οι ιστορικοί που το υπογράφουν, επιχειρείται η υποτίμηση του ρόλου τους ως ιστορικών. Το κείμενο μεταξύ άλλων υπογράφουν γνωστοί ιστορικοί εβραϊκής καταγωγής όπως ο Pierre Vidal-Naquet, ο Jean-Pierre Vernant, ο Marc Ferro κ.ά.

Το ζήτημα που προκάλεσε έντονη αντιπαράθεση στους κόλπους της γαλλικής διανόησης ήταν κατά πόσο είναι θεμιτό στα πλαίσια του δημοκρατικού πολιτεύματος να ισχύουν νόμοι που επιβάλλουν όρια στην ιστορική έρευνα. Απ' τη μια πλευρά τάχθηκαν όσοι υποστηρίζουν την κατάργηση όλων των αντι-αναθεωρητικών νόμων που θεσπίζουν όρια στο έργο των ιστορικών, και απ' την άλλη όσοι υπερασπίζονται τους αντι-αναθεωρητικούς νόμους ισχυριζόμενοι ότι οι νόμοι αυτοί αναγνωρίζουν μόνον επιβεβαιωμένα γεγονότα που αφορούν την γενοκτονία και τα εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας. Στόχος τους, να αντιμετωπιστεί η αμφισβήτηση των γεγονότων αυτών και να προστατευτεί η αξιοπρέπεια των θυμάτων που θα θίγονταν από την αμφισβήτησή τους.

Αφετηρία των παραπάνω αντιπαράθεσεων και κινητοποιήσεων αποτέλεσε αναμφίβολα ο νόμος της 23ης Φεβρουαρίου 2005, που αναφερόταν στην γαλλική αποικιοκρατία και στο ρόλο της. Ειδικότερα, στο άρθρο 4 του συγκεκριμένου νόμου, υπαγορεύεται στους (γάλλους) δασκάλους να διδάσκουν στα παιδιά τις θετικές πλευρές της γαλλικής παρουσίας στο εξωτερι-

κό, με άλλα λόγια, να εγκωμιάζουν τον ρόλο της γαλλικής αποικιοκρατίας. Αρχικά, ο νόμος αυτός και οι οδηγίες του προς τους διδάσκοντες πέρασε σχεδόν απαρατήρητος. Αντιδράσεις προκλήθηκαν, όπως ήταν αναμενόμενο, μόνον στους κόλπους των Αράβων και των Αφρικανών που διέμεναν μόνιμα στη Γαλλία. Προοδευτικά ωστόσο άρχισε η αμφισβήτηση, και ακολούθησε η κριτική και οι διαμαρτυρίες για το περιεχόμενο του νόμου, που χαρακτηρίστηκε από επιπόλαιο έως ρατσιστικός. Αν και συγκεντρώθηκαν 42.000 υπογραφές κατά της συγκεκριμένης διάταξης του νόμου, δεν είναι λίγοι αυτοί που υποστήριξαν ότι στη σφαίρα των αρμοδιοτήτων του συνταγματικού νομοθέτη ανήκει και η επιβολή της επίσημης ιστορίας.

Τι κι αν επιχειρείται με την παραπάνω διαδικασία η αντικατάσταση του ιστορικού και του διδάσκοντα; Αυτά μοιάζουν να είναι μάλλον ψιλά γράμματα. Άλλωστε, πάντα δεν διδασκόταν η «επίσημη» ιστορία στα σχολεία; Με τη διαφορά ότι τώρα κάτι τέτοιο κατοχυρώνεται και θεσμικά. Έτσι λοιπόν ανοίγει ο δρόμος για τη θέσπιση νόμων που θα υπαγορεύουν όχι μόνο πώς θα γράφεται η ιστορία αλλά και πώς θα διδάσκεται. Το κρίσιμο σημείο όμως είναι ότι η απήχηση των νόμων αυτών δεν περιορίζεται σε εθνικό επίπεδο αλλά αφορά ολόκληρη την Ευρώπη. Φαίνεται μάλιστα ότι σε συγκεκριμένους πολιτικούς κύκλους της ΕΕ αλλά και των ΗΠΑ έχει εμπεδωθεί πλέον η πεποίθηση ότι η Ιστορία είναι πολύ σοβαρή υπόθεση για να αφεθεί στα χέρια των ιστορικών.

ΕΙΡΗΝΗ ΛΑΓΑΝΗ

Γιατί δεν μιλούν για σκοινί στο σπίτι του κρεμασμένου

Οι παραβιάσεις [...] περιλαμβάνουν ατομικές και συλλογικές δολοφονίες και εκτελέσεις, θανάτους σε στρατόπεδα συγκέντρωσης, πείνα, εκτοπίσεις, βασανιστήρια, δουλική εργασία και άλλες μορφές μαζικής φυσικής τρομοκρατίας, [...] παραβίαση της ελευθερίας της συνείδησης, της σκέψης και της έκφρασης, της ελευθερίας του τύπου και επίσης την έλλειψη πολιτικού πλουραλισμού. Απόφαση 1481 του 2006 της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Η Ιστορία κανένα ψεύδος δεν λέγει και καμία αλήθεια δεν συγκαλύπτει. Αυτό διακηρύχθηκε ανά τους αιώνες. Όποιος προσπαθεί να την παραχαράξει είναι δολοφόνος της αλήθειας. Και όποιος συντάσσεται με τους παραχαράκτες της λέγεται συνεργός τους!

Β.Α. Κόκκινος, Εστία, 27.1.2006.

Η Απόφαση 1481 του 2006 της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης του Συμβουλίου της Ευρώπης ξεσήκωσε –και δίκαια– μεγάλη συζήτηση στον Τύπο. Ειπώθηκαν πολλά από διάφορους. Συνήθως σκόπιμα διαστρεβλωτικά και τουλάχιστον ανιστόρητα. «Λησμόνησαν» λ.χ. ότι στην Ελλάδα ο αγώνας κατά του φασισμού είχε μια ιδιόμορφη μετεξέλιξη, τον Εμφύλιο, την εγκαθίδρυση ενός κράτους μισαλλοδοξίας κ.λπ., κ.λπ. Οι εμπειρίες στην Ελλάδα από την μοίρα των κομμουνιστών περιγράφονται ακριβώς με όσα καταμαρτυρεί για τα σοσιαλιστικά καθεστώτα η Απόφαση 1481, όπως τουλάχιστον την μεταφέραμε στην προμετωπίδα αυτού του κειμένου. Και όσους παραχαράσσουν την Ιστορία, θα τους στολίζαμε με τους χαρακτηρισμούς του αρεοπαγίτη κ. Β. Κόκκινου.

Στη συνέχεια μεταφέρουμε αποσπάσματα κειμένων του αρεοπαγίτη Β. Κόκκινου στην Εστία, του δημοσιογράφου Γ. Πρετεντέρη και των καθηγητών Δ. Ψυχογιού και Χαρ. Τσούκα στο Βήμα. Έχουν τη σημασία τους εάν λογαριάσει κανείς και την ταυτότητα των συντακτών τους.

Β.Α. ΚΟΚΚΙΝΟΣ

Ο αρεοπαγίτης κ. Β.Α. Κόκκινος έγραφε στην Εστία της 27.1.06 ότι: «Η ιστορία του Κομμουνιστικού Κόμματος αποδόθηκε επιγραμματικώς από τον αείμνηστο Γεώργιο Παπανδρέου. Το απεκάλεσε “Κόμμα του εγκλήματος και της προδοσίας”»! Κατόπιν αναφέρεται στη δολοφονία του Χρ. Λαδά, τα Δεκεμβριανά, τον «ειδεχθή ανταρτοπόλεμο», την 5η Ολομέλεια, το παιδομάζωμα και συνεχίζει λέγοντας ότι το ΚΚΕ ευθύνεται: «Για την άγρια δολοφονία του Συνταγματάρχου Δημητρίου Ψαρρού και των 380 γενναίων αξιωματικών και οπλιτών του, παραπλανηθέντων να παραδώσουν τα όπλα τους. Για την ειδεχθή και βάρβαρη δολοφονία χιλιάδων αντιφρονούντων στην Πηγάδα του Μελιγαλά, τον Φενεό, τα Κρώρα, το Περιστέρι, την Ούλεν Γαλατσίου και άλλους τόπους του μαρτυρίου. Για την άγρια δολοφονία 4.700 αντιφρονούντων –από τους οποίους ήσαν 261 εκπαιδευτικοί και 275 κληρικοί– κατά τη διάρκεια του ανταρτοπολέμου. Για τους 18.534 νεκρούς και 40.395 τραυματίες του Ελληνικού Στρατού, Χωροφυλακής και της Αεροπορίας, κατά τον συμμοριτοπόλεμο».

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΡΕΤΕΝΤΕΡΗΣ

Ο μέγας αρχιερέυς του Βήματος Γιάννης Πρετεντέρης έγραφε στις 27.1.06:

«Μπορεί οι δικοί μας βουλευτές όλων των κομμάτων να συμπαρατάχθηκαν με το ΚΚΕ (έρχονται άλλωστε, και δημοτικές εκλογές...) αλλά όλα σχεδόν τα υπόλοιπα ευρωπαϊκά κόμματα [...]» κ.λπ., κ.λπ. Συνέχιζε με ένα εξυπνακισμό: «Τρεις σκασίλες είχε η υφήλιος, η μία είναι τι ψηφίζει ο Απόστολος Γκλέτσος!», για να καταλήξει: «Και το μεν ΚΚΕ βρήκε ευκαιρία να μιλάει για τον εαυτό του, να θυμίζει ότι υπάρχει, και καλά κάνει. Οι άλλοι όμως τι κέρδισαν από αυτήν την ιστορία; Διότι το τι έχασαν είναι περισσότερο από προφανές».

ΔΗΜΗΤΡΗΣ Κ. ΨΥΧΟΓΙΟΣ

Ο Δημήτρης Ψυχογιός έγραφε στο *Βήμα* στις 25.1.06:

«Είμαι σίγουρος ότι κατά βάθος ακόμη και η κυρία Παπαρήγα είναι ευχαριστημένη που από τη Ρωσία μάς ήρθαν τα χιόνια και όχι ο κομμουνισμός, το γκουλάγκ και η Σιβηρία. Γνωρίζει πολύ καλά ότι, αν το ΚΚΕ είχε κερδίσει τον Εμφύλιο, η Ελλάδα θα ήταν σήμερα κάπως σαν τους βόρειους γείτονές μας και η ίδια προσωπικά, αν είχε ακολουθήσει την καριέρα του επαγγελματικού κομμουνιστικού στελέχους, σήμερα θα ήταν άνεργη και όχι αρχηγός κόμματος – στην καλύτερη περίπτωση· στη χειρότερη, θα είχε εξαφανιστεί σε κάποια από τις κομματικές εκκαθαρίσεις που έπαιζαν ρόλο εκλογών στα θλιβερά καθεστώτα που εξακολουθεί να υπερασπίζεται το ΚΚΕ. [...] στην πραγματικότητα τα στελέχη των ΚΚ όλης της Ευρώπης ευγνωμονούν τις κοινοβουλευτικές δημοκρατίες που τους εξασφαλίζουν άριστες και υγιεινές συνθήκες εργασίας»...

Ο κ. Δ.Κ. Ψυχογιός είναι καθηγητής στο Πάντειο και σχολιαστής στο *Βήμα*. Προϋπήρξε υποψήφιος βουλευτής σε σχήματα της Αριστεράς, διευθυντής της *Αυγής* αλλά και συνεργάτης στο *Αντί*. Πολύ παλιότερα ήταν ηγετικό στέλεχος της οργάνωσης «20 Οχτώβρη» και, πρόσφατα, ως καθηγητής του Παντείου αναγόρευσε καθηγητή-επισκέπτη τον Σταύρο Ψυχάρη, προκειμένου ο τελευταίος να διοριστεί Διοικητής του Αγίου Όρους. Υποθέτουμε ότι τουλάχιστον κατά τη φάση της «20ης Οχτώβρη» θα ονειρευόταν και ο ίδιος να αλλάξει τον κόσμο επί το... κομμουνιστικότερον! Βεβαίως, ο κ. Δ.Κ. Ψυχογιός δεν θα είχε «εξαφανιστεί σε κάποια από τις κομματικές εκκαθαρίσεις που έπαιζαν ρόλο εκλογών στα θλιβερά καθεστώτα», όπως προβλέπει ότι θα είχε συμβεί στην κυρία Παπαρήγα. Εάν κρίνουμε από τις μεταλλάξεις του, ο κ. Ψυχογιός θα ήταν και πάλι «οργανικό στέλεχος» του καθεστώτος, γιατί τέτοιοι άνθρωποι δεν χάνονται ποτέ.

ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ Κ. ΤΣΟΥΚΑΣ

Σε επιφυλλίδα του στο *Βήμα* της 25.1.06 ο κ. Χαρίδημος Κ. Τσούκας έγραφε: «Ιστορικά, για τους δεξιούς ο

κομμουνισμός ήταν ο μεγάλος αντίπαλος. Για τους σοσιαλιστές οι κομμουνιστές ήταν τα παραστρατημένα* ξαδέρφια, τα οποία ντρόπιαζαν την οικογένεια. Αν η ΝΔ και το ΠαΣοΚ διέθεταν στοιχειώδη έστω αίσθηση ιδεολογικοπολιτικής παράδοσης θα έπρεπε να υιοθετήσουν το αντικομμουνιστικό μνημόνιο.

[...] Αν μπορούν να γίνουν συγκρίσεις, η κομμουνιστική φρίκη υπήρξε χειρότερη από τη φασιστική. Όχι μόνο γιατί διήρκεσε περισσότερο, αλλά γιατί οδήγησε σε μια ανθεκτικότερη ιδεολογική κατασκευή – σε μια «ιδεοκρατία», όπως έλεγε ο αείμνηστος Έρνεστ Γκέλνερ», κ.λπ., κ.λπ.

Ο κ. Χ.Κ. Τσούκας, όπως ο ίδιος μάς πληροφορεί, «είναι καθηγητής Οργάνωσης και Διοίκησης στην ερευνητική θέση «Γεώργιος Δ. Μαύρος» στο ALBA, καθηγητής Οργανωσιακών Σπουδών στο University of Warwick (Βρετανία) και διευθυντής του διεθνούς ακαδημαϊκού περιοδικού Organization Studies».

ΕΙΝΑΙ ΑΝΙΣΤΟΡΗΤΑ ΤΑ ΚΟΜΜΑΤΑ;

Τα δύο μεγάλα κόμματα διαθέτουν σίγουρα περισσότερη πολιτική ευφυΐα από κάποιους σοφούς καθηγητές, δημοσιογράφους ή αρεοπαγίτες. Γνωρίζουν πολύ καλά ότι εδώ, στην Ελλάδα, δεν μπορούν να φωνάζουν για το σκοινί του κρεμασμένου. Γνωρίζουν ότι όσα καταγγέλλει η Απόφαση 1481/2006 του Συμβουλίου της Ευρώπης έχουν γίνει στις πλάτες όχι μόνον των κομμουνιστών αλλά και κάθε απλού «συνοδοιπόρου». Με πολιτική ευφυΐα λοιπόν πρέπει μάλλον να βαθμολογίσουμε και τα δυο μεγάλα κόμματα που δεν ψήφισαν το αντικομμουνιστικό μνημόνιο.

Θα πρέπει να θυμίσουμε σε ορισμένους ότι σε έναν εμφύλιο δεν υπάρχουν νικητές και ηττημένοι. Και τα δυο μέρη είναι ηττημένα. Όσον αφορά την Ελλάδα, η Δεξιά «νίκησε» μεν αλλά με μια μεγάλη ηθική ήττα.

Είναι πολλά του αιώνος μας τα χρέη.

Χ.Γ.Π.

*«Παραστρατημένα ελληνόπουλα» προσφωνούσαν οι αναμορφωτές της Μακρονήσου τους κρατούμενους φαντάρους.

«Δηλώσεις

1. Το εμπαθές Μνημόνιο του κ. Lindblad βασίζεται σε μια εξισωτική, αντιφατική και επιλεκτική λογική, εφόσον προβάλλει και καταδικάζει ορισμένες από τις θεωρητικές και ιδεολογικές θέσεις του κομμουνισμού οι οποίες, κατά τον συντάκτη, οδήγησαν νομοτελειακά στις κακουργηματικές πρακτικές των κομμουνιστικών καθεστώτων. Έτσι, δηλώνει πως η έννοια της «πάλης των τάξεων» ευθύνεται για τα όσα τρομερά ακολούθησαν στα κομμουνιστικά καθεστώτα, ακυρώνοντας με τον τρόπο αυτό το εμπειρικό, συλλογικό υποκείμενο που λέγεται «εργατική τάξη». Σύμφωνα με τη λογική του, θα έπρεπε να καταδικάσει και την έννοια της πάλης της «αστικής τάξης», η οποία ευθύνεται για δύο αιματηρές επαναστάσεις και τα κακουργήματα που επακολούθησαν και για τα οποία η Ιστορία βρίθει στατιστικών στοιχείων: Αυτήν στην Αγγλία το 1649 και αυτήν στη Γαλλία το 1789.

2. Ο συντάκτης του Μνημονίου απαιτεί από τα νόμιμα, κοινοβουλευτικά πλέον κομμουνιστικά, ευρωπαϊκά κόμματα, «Δήλωση Μετανοίας» για τα όσα διέπραξαν τα κομμουνιστικά καθεστώτα και κατάργηση των συμβόλων που παραπέμπουν σε αυτά. Δεν απαιτεί, ωστόσο, το ίδιο από τα ακροδεξιά, ναζιστικά και φασιστικά κόμματα, που ανθούν και δρουν στην Ευρώπη και γεμίζουν τους τοίχους όλων των πόλεων με σβάστικες.

3. Εάν πρέπει να ζητηθεί «δήλωση μετανοίας» από κάποιους, αυτή πρέπει πρώτα και κύρια να ζητηθεί από τις Μεγάλες Δυνάμεις Αγγλίας και ΗΠΑ, οι οποίες, ενώ γνώριζαν τα τεκταινόμενα στη Σοβιετική Ένωση, συμμάχησαν κατά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο με το «αιμοσταγές» αυτό καθεστώς και σύναψαν συμφωνίες στη Γιάλτα εις βάρος άλλων κρατών προκειμένου να προστατέψουν τα συμφέροντά τους. Αυτά πρέπει να γραφτούν στα σχολικά βιβλία, γιατί η Ιστορία δεν

Μετανοίας» ή για μια Ευρώπη των Χαφιέδων

καταδικάζει ούτε συγχωρεί επιλεκτικά.

4. Σε πολλά ευρωπαϊκά κράτη λειτουργεί ακόμα ο θεσμός της βασιλείας. Αν ο συντάκτης του Μνημονίου θέλει να είναι δίκαιος απέναντι στην Ιστορία, θα πρέπει να ζητηθεί από τους βασιλείς αυτούς και τους οπαδούς τους, να αποκηρύξουν την αιματοβαμμένη ιστορία τους και να καταργήσουν όλα εκείνα τα σύμβολα που θυμίζουν και πριμοδοτούν το καθεστώς αυτό, τη θεωρία και την ιδεολογία του.

5. Είναι γνωστό, όχι μόνο στους ιστορικούς, αλλά και στους λαούς της Ευρώπης, που διατηρούν ακόμα την ιστορική μνήμη τους, ότι σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες χιλιάδες χιλιάδων κομμουνιστές υπέστησαν διωγμούς, βασανιστήρια και εκτελέσεις για την ιδεολογία τους. Αντίθετα, σε καμιά χώρα της Ευρώπης δεν υπέστησαν ούτε υφίστανται διωγμούς οι ναζιστές και οι φασίστες. Για τα «δημοκρατικά» καθεστώτα της Ευρώπης, όπως είναι γνωστό από την Ιστορία, ο ΑΛΛΟΣ δεν ήταν ποτέ ο ναζισμός. Ήταν και παραμένει ο κομμουνισμός. Δεδομένης της Νέας Τάξης Πραγμάτων, του περιορισμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των αντιλαϊκών πολιτικών που εφαρμόζονται, η κομμουνιστική ιδεολογία παραμένει ο ελλοχεύων «κίνδυνος» για τυχόν λαϊκές αντιδράσεις. Αυτές ακριβώς τις αντιδράσεις έρχεται να προλάβει και να χειραγωγήσει το Μνημόνιο.

6. Εάν, όπως προτείνει ο συντάκτης του Μνημονίου, θα πρέπει να ξανα-

γραφτούν τα σχολικά βιβλία Ιστορίας και να συμπεριληφθούν όλα τα κακουργήματα του κομμουνισμού, ώστε να μην παρασυρθούν τα νέα παιδιά από την ιδεολογία του, τότε θα πρέπει να συμπεριληφθούν και όλα τα κακουργήματα του καπιταλισμού, και ιδιαίτερα εκείνα που αφορούν στην διά νόμων κατοχυρωμένη εργασία παι-

διών τεσσάρων και άνω ετών στα εργοστάσια και στα ανθρακωρυχεία, και να δοθούν στατιστικά στοιχεία για την βάνουση μεταχείριση και εξόντωση εκατομμυρίων από αυτά. Επίσης, να καταγραφούν στα σχολικά βιβλία όλα τα αιμοσταγή εγκλήματα της αποικιοκρατίας.

7. Η προπαγανδιστική πρόθεση του Μνημονίου ήταν τόσο πρόδηλη, και οι κοινωνικοί, αντιδημοκρατικοί κίνδυνοι που «υπέκρυπτε» τόσο προφανείς, ώστε είναι απορίας άξιον πώς βρέθηκαν τόσα «δημοκρατικά» μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης να το ψηφίσουν! Σε τελευταία ανάλυση, η εξισωτική, εμπαθής λογική του συντάκτη ήρθε να δώσει «συγχωρητήριο» στα ναζιστικά κακουργήματα και στο Ολοκαύτωμα των Εβραίων, μιας και οι αριθμοί των θυμάτων του ναζισμού έμοιαζε να χωριούν μπροστά σ' εκείνους των κομμουνιστικών καθεστώτων που παραθέτει.

9. Ιδού, λοιπόν, μια ακόμα μαύρη σελίδα στην πρόσφατη ιστορία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το Μνημόνιο και αυτοί που το ψήφισαν επικροτούν εκείνα ακριβώς τα οποία καταδικά-

ζουν: Ζητούν να καταργηθούν διά νόμου εκείνες ακριβώς οι ανθρωπιστικές αξίες οι οποίες καταργήθηκαν από τα κομμουνιστικά καθεστώτα: της ελευθερίας του λόγου, της σκέψης και της ελεύθερης πολιτικής επιλογής των πολιτών.

TZINA ΠΟΛΙΤΗ

Αλέξης Τσίπρας: Το στοίχημα είναι να

Το όνομα του Αλέξη Τσίπρα, άγνωστο στον πολύ κόσμο όταν επελέγη πριν από λίγο καιρό από τον πρόεδρο του ΣΥΝ Αλέκο Αλαβάνο ως υποψήφιος του κόμματος για τον Δήμο της Αθήνας, έγινε αντικείμενο έντονων συζητήσεων και τριβών ανάμεσα στις διάφορες τάσεις και τα ρεύματα που δραστηριοποιούνται τόσο στον ΣΥΝ όσο και στον ΣΥΡΙΖΑ. Συζητήσεων και τριβών που ξεπεράστηκαν όμως τελικά –όπως ξεπεράστηκαν– καθώς, κατά γενική ομολογία, δεν αφορούσαν σ' αυτό που αντιπροσωπεύει ο ίδιος, αλλά κυρίως στον τρόπο επιλογής και προώθησής του. Έτσι, ο Αλέξης Τσίπρας, ένας νέος άνδρας μόλις 30 χρόνων, παραμένει αδιαφιλονίκητος υποψήφιος και, όπως λέει ο ίδιος στο Αντί, η μεγάλη πρόκληση και το στοίχημα που έχει βάλει με τον εαυτό του είναι να κινητοποιήσει τους νέους της Αθήνας και να ταραξεί τα λιμνάζοντα νερά με αντισυμβατικές λύσεις και προτάσεις.

Τη συνέντευξη πήρε η Μαρίνα Βήχου

- Το να κατεβαίνεις υποψήφιος για τον Δήμο της Αθήνας προκαλεί άγχος από το βάρος της ευθύνης ή είναι μία πρόκληση; – Σ' ένα βαθμό και τα δυο. Είναι μια πρόκληση όχι τόσο για μένα όσο για το πολιτικό σκηνικό όπως το έχουμε συνηθίσει. Το να κατεβαίνει υποψήφιος ένας 30χρονος και να διεκδικεί ένα δημόσιο αξίωμα της κεντρικής πολιτικής σκηνής

–διότι ο Δήμος της Αθήνας είναι μια θέση που δεν έχει μόνο αυτοδιοικητικά χαρακτηριστικά, είναι μια θέση που την διεκδικούν τα τελευταία 20 χρόνια πρόσωπα από την κεντρική πολιτική σκηνή, χρησιμοποιώντας μάλιστα τον Δήμο σαν σταθμό μετεπιβίβασης σε άλλους προορισμούς, ανώτερους– μ' αυτή την έννοια είναι μια πρόκληση για τον κόσμο, για το πολιτικό σύστημα. Είναι μια πρόκληση και για τον κόσμο της Αριστεράς, γιατί δεν έχει συνηθίσει να γίνονται προτά-

σεις από την Αριστερά. Παρόλο που η Αριστερά θα έπρεπε να προκαλεί, γιατί δεν έχει τίποτα να χάσει, δεν διεκδικεί πανελλαδικής εμβέλειας ακροατήρια. Εξάλλου βρίσκεται ήδη με την πλάτη στον τοίχο· συνεπώς δεν έχει τίποτα να χάσει όταν προτείνει αντισυμβατικές λύσεις και προτάσεις προκειμένου να ταραξεί τα λιμνάζοντα νερά της πολιτικής ζωής.

- Ποιες είναι οι προτεραιότητες της δημοτικής σας κίνησης;

– Αυτό που κυρίως θα επιδιώξουμε το επόμενο διάστημα είναι να δημιουργήσουμε διαδικασίες δημοκρατικές και συμμετοχικές. Θα προσπαθήσουμε να απευθυνθούμε πρώτον στους νέους ανθρώπους αυτής της πόλης, που είναι αποστασιοποιημένοι από την πολιτική και τη συλλογική δράση, γιατί δεν πιστεύουν ότι πολλά πράγματα μπορούν ν' αλλάξουν αν

ασχοληθούν και ενεργοποιηθούν. Αυτό είναι ένα στερεότυπο που πρέπει να το χτυπήσουμε, όχι μόνο για την πόλη αλλά και για την Αριστερά. Η Αριστερά, αν δεν καταφέρει να πείσει τον κόσμο ότι συμμετέχοντας στις διαδικασίες και τα κινήματα θα αλλάξει τα πράγματα, δεν θα έχει κι η ίδια λόγο ύπαρξης. Άρα λοιπόν ένα μεγάλο στοίχημα είναι να πείσουμε τους νέους να ενταχθούν, να δραστηριοποιηθούν, εν πάση περιπτώσει να ενδιαφερθούν για τα καθημερινά τους προβλήματα. Το δεύτερο επίσης σημαντικό σε σχέση με την πόλη είναι να ξαναμιλήσουμε για αξίες που έχουν ξεχαστεί, όπως η κοινωνική αλληλεγγύη, να μιλήσουμε για το ανθρώπινο πρόσωπο αυτής της πόλης, την ταυτότητά της που έχει χαθεί και για ζητήματα που πολλοί ίσως τα θεωρούν δευτερεύουσας σημασίας, μικρά και καθημερινά, σε επίπεδο γειτονιάς.

- Πώς μπορεί κατά τη γνώμη σας η ζωή στην Αθήνα να γίνει πιο όμορφη;

– Κατ' αρχήν η Αθήνα έχει ένα τεράστιο πρόβλημα. Έχει έλλειψη ταυτότητας. Ο ασφυκτικός αστικός ιστός, σε συνδυασμό με το γεγονός ότι συρρικνώνεται ολοένα και περισσότερο ο δημόσιος χώ-

ος έχουν δημιουργήσει αυτόν τον αχταρμά. Αυτό είναι ένα πρόβλημα που αντιμετωπίζουμε ήδη από τη δεκαετία του '60 και που διογκώνεται και διευρύνεται όλο και περισσότερο.

Ένα δεύτερο θέμα είναι ότι η Αθήνα είναι η μόνη πρωτεύουσα της Ευρώπης που έχει τόσο μικρή αναλογία πρασίνου ανά κάτοικο και τόσο μικρή αναλογία ελεύθερων χώρων ανά κάτοικο. Έχει μόλις 2,5 τ.μ. ελεύθερων χώρων ανά κάτοικο, όταν το κατώτατο όριο είναι 15 τ.μ. και οι μεγάλες πρωτεύουσες της Ευρώπης έχουν 30 τ.μ. Είναι ασφυκτικό το πλαίσιο. Αυτά που προβλέπονται είτε από το ρυθμιστικό σχέδιο της Αθήνας είτε από προτάσεις των επιστημόνων πολεοδόμων, όπως της Επιτροπής Περιβάλλοντος του Πολυτεχνείου, προτάσεις που σχετίζονται με τη λειτουργία μητροπολιτικών πάρκων, φαίνεται να τα αγνοούμε προκειμένου να δημιουργήσουμε εμπορικές χρήσεις.

• *Μια άλλη πρόταση που έχετε κάνει για την αύξηση του πρασίνου αφορά τις ταράτσες των πολυκατοικιών.*

— Στην Αθήνα, ειδικά σε περιοχές όπου έχουμε συσσώρευση κτηρίων με γυάλινη πρόσοψη, δημιουργείται ένα φαινόμενο έντονης αύξησης της θερμοκρασίας και αλλαγής του μικροκλίματος. Έχουμε δηλαδή θερμικές νησίδες μέσα στην πόλη, όπου η θερμοκρασία είναι κατά 5-6° μεγαλύτερη απ' ό,τι 100 μ. παραπέρα. Για να αντιμετωπιστεί αυτό το πρόβλημα, είτε θα έπρεπε να γκρεμίσει κανείς αυτά τα κτήρια είτε να απαιτήσει ή να επιχορηγήσει τους ιδιοκτήτες ώστε να φυτέψουν τις μεσημβρινές προσόψεις. Κάτι τέτοιο θα ήταν πολύ ευχάριστο, όχι μόνο γι' αυτά τα κτήρια αλλά και για ολόκληρη την πόλη. Θα ήταν πολύ ευχάριστο οι ταράτσες των πολυκατοικιών μας να γεμίσουν με πράσινο.

μέσω του διαδικτύου, μέσα από μια εφημερίδα που θα διανέμουμε στο Μετρό, μέσα από ακτιβισμούς και δράσεις που θα δημιουργούν εκπλήξεις σε επίπεδο γειτονιάς. Στόχος μας είναι σε πρώτη φάση να μη συμμετέχουν σ' αυτή την προσπάθεια μόνον όσοι σχεδιάζουν το πρόγραμμα, όσοι έχουν μια αυτοδιοικητική εμπειρία, αλλά και νέοι άνθρωποι από τη Νεολαία του ΣΥΝ, κυρίως όμως ανένταχτοι. Αυτός είναι ο στόχος μας, να πείσουμε τους ανένταχτους, ανθρώπους από τα κινήματα, που έχουν φαντασία, όρεξη και δράση, ώστε να κάνουμε κάποια σημαντικά πράγματα.

• *Σκοπεύετε να απευθυνθείτε μέσα από το πρόγραμμά σας και σε κοινωνικές ομάδες με συγκεκριμένα προβλήματα;*
— Σίγουρα. Διότι μια από τις αξίες που θέτουμε είναι η κοινωνική αλληλεγγύη. Κατ' αρχήν υπάρχουν οι μετανάστες και η

δραστηριοποιήσουμε τον κόσμο

Το τρίτο είναι η ατμοσφαιρική ρύπανση. Εδώ έχουμε ένα οξύμωρο. Πριν από 20 χρόνια –τότε ήμουν μικρός, αλλά το θυμάμαι– ένα κεντρικό ζήτημα όχι μόνο των τοπικών αλλά και των βουλευτικών εκλογών ήταν το νέφος της Αθήνας. Σήμερα, αν ρωτήσεις έναν νέο άνθρωπο, θα σου πει «τι είναι αυτό; υπάρχει;». Δεν ασχολείται κανείς.

• *Θα προτείνετε την κατάργηση της κυκλοφορίας των ΙΧ στο κέντρο της Αθήνας;*

— Νομίζω ότι δεν υπάρχει άλλη λύση για την Αθήνα. Πρέπει να βγούμε και να πούμε ότι επιτέλους για να ζήσουμε σε μια πιο ανθρώπινη πόλη, για να μη ζουν τα παιδιά μας μέσα στα μικροσωματίδια και στα οξείδια του αζώτου, θα πρέπει να απομακρύνουμε το ΙΧ από το κέντρο της πόλης. Αυτό όμως προϋποθέτει μια συνολικότερη συγκοινωνιακή πολιτική ενίσχυσης των μέσων μαζικής μεταφοράς, πολιτική που έρχεται σε σύγκρουση με τα μεγάλα συμφέροντα του κεφαλαίου, που έχουν σαν ατμομηχανή ανάπτυξης το αυτοκίνητο και την πετρελαιοβιομηχανία. Πρέπει όμως να τις πούμε αυτές τις αλήθειες. Να μπούμε σε μια άλλη αντίληψη.

• *Είπατε ότι μια από τις ομάδες που θα επιδιώξετε να προσεγγίσετε είναι η νεολαία. Με τι τρόπους θα γίνει αυτή η προσέγγιση;*

— Θα βάλουμε τη φαντασία μας να δουλέψει. Αν καταφέρουμε να ξεφύγουμε από κάποιες γραφειοκρατικές αγκυλώσεις και διαγκωνισμούς που μας ταλαιπωρούν, εδώ, μεταξύ μας, και βγούμε προς τα έξω, θα έχουμε μια κατά το δυνατόν πιο αντισυμβατική καμπάνια. Για να προσεγγίσουμε και έναν κόσμο που θέλει επιτέλους ν' ακούσει κάτι καινούργιο, κάτι διαφορετικό, κάτι ενδιαφέρον. Άρα λοιπόν θ' ασχοληθούμε και με θέματα που αφορούν τη ζωή των νέων σ' αυτή την πόλη και που δεν πρέπει να τα αντιμετωπίζουμε μέσα από μια μαύρη και σκούρα οπτική. Μ' αυτή την έννοια θα προσπαθήσουμε να επικοινωνήσουμε με τους νέους, κυρίως για να αναδείξουμε τις ανάγκες και τις απαιτήσεις τους από τον Δήμο της Αθήνας, που ξοδεύει πάρα πολλά για άλλα θέματα –όπως αυτά τα γκλαμουράτα σόου που διοργανώνει, αυτή τη γκλαμουριά που την πληρώνει πολύ ακριβά ο Δήμος– αλλά δεν δαπανά για τα μικρά και καθημερινά. Θα προσπαθήσουμε να μιλήσουμε και με νέες τεχνολογίες,

Αθήνα –δεν ξέρω αν πολλοί το γνωρίζουν– είναι μια πόλη που έχει θύλακες αποκλεισμένων. Ίσως όχι τόσο έντονα όσο το Παρίσι και τα προάστιά του, αλλά μέσα στην Αθήνα υπάρχουν το Γκαζοχώρι ή τα Πατήσια – γειτονιές σχεδόν εξ ολοκλήρου μεταναστών, που αντιμετωπίζουν πολλά προβλήματα. Αν δεν ενδιαφερθεί ο Δήμος ώστε αυτοί οι συμπολίτες μας να μην αντιμετωπίζονται σαν πολίτες β' κατηγορίας και να κερδίσουμε από την παρουσία τους και τον πολιτισμό τους, τότε ποιος θα ενδιαφερθεί;

Έπειτα, πολύ σημαντικό ζήτημα είναι αυτό των ναρκωτικών. Εμείς έχουμε μια πολύ ριζοσπαστική άποψη, ότι πρέπει να αλλάξει η πολιτική που εφαρμόζεται από την κεντρική εξουσία, πολιτική που οξύνει το πρόβλημα μέσω της απαγόρευσης, δίνοντας τη δυνατότητα στους εμπόρους να αλωνίζουν. Είναι γνωστή η άποψή μας για δημιουργία κέντρων χορήγησης μεθαδόνης και άλλων υποκατάστατων.

Υπάρχει επίσης ένα μεγάλο ζήτημα με τους άστεγους, που δεν είναι δυνατόν να τους θυμόμαστε κάθε Χριστούγεννα και Πάσχα και να τους δίνουμε συσσίτιο για να φαινόμαστε στις κάμερες τι καλοί που είμαστε.

Οδοιπορικό στη Νάμπλους και στον προσφυγικό καταυλισμό Μπαλάτα

Αριστερά: Τα ανήλιαγα σοκάκια στο Μπαλάτα. Δεξιά: «Να ανοίξει η Νάμπλους τώρα», γράφει το πανό μπροστά στα ερείπια της πόλης.

Τον περασμένο μήνα επισκέφθηκα για πρώτη φορά τη Νάμπλους, μία από τις ομορφότερες πόλεις της Δυτικής Όχθης, με πανάρχαια ιστορία. Η Νάμπλους θεωρείται η οικονομική πρωτεύουσα της Παλαιστίνης – γι' αυτό ίσως η ισραηλινή κατοχή δείχνει εδώ συχνά το πιο σκληρό της πρόσωπο! Τα κατεστραμμένα από τους ισραηλινούς βομβαρδισμούς κτήρια και τα στρατιωτικά checkpoints που περικυκλώνουν την πόλη δεν σε αφήνουν να ξεχάσεις ούτε στιγμή (σε αντίθεση με την αμνησία που διακατέχει τα «πολιτισμένα» κράτη) ότι πρόκειται για κατεχόμενα εδάφη. Η πολύωρη ταλαιπωρία και ο εξευτελισμός στα checkpoints –μπλόκα στους δρόμους ελεγχόμενα από το στρατό, από τα οποία είναι υποχρεωμένοι να περνούν όλοι οι Παλαιστίνιοι για να μετακινηθούν από μία περιοχή σε άλλη– είναι καθημερινό φαινόμενο. Αρκετοί κάτοικοι της Νάμπλους, κυρίως άνδρες 16-30 χρονών,

δεν έχουν καταφέρει να βγουν από την πόλη πέντε χρόνια, από την αρχή της δεύτερης ιντιφάντα. Είναι επίσης χαρακτηριστικό ότι οι περισσότερες παλαιστίνιες γυναίκες στις ισραηλινές φυλακές είναι από τη Νάμπλους.

Πολύ κοντά στην πόλη βρίσκεται ο καταυλισμός προσφύγων Μπαλάτα που στήθηκε το 1948 ως προσωρινό καταφύγιο των Παλαιστίνιων ξεριζωμένων από τις περιοχές στις οποίες ιδρύθηκε το κράτος του Ισραήλ. Οι ασπρόμαυρες φωτογραφίες της εποχής δείχνουν αντίσκηνα μέσα στη λάσπη... Μετά από τόσες δεκαετίες 35.000 άνθρωποι εξακολουθούν να στοιβάζονται σε λιγότερο από ένα στρέμμα! Η ανέχεια και η ανεργία πλήττει τις περισσότερες οικογένειες και αρκετές γυναίκες συμπληρώνουν το λιγοστό εισόδημα φτιάχνοντας υπέροχα παραδοσιακά κεντήματα. Οι καθημερινές επιδρομές και συλλήψεις του ισραηλινού στρατού αφήνουν πίσω τους νέους νεκρούς και φυλακι-

σμένους. Υπάρχουν μάνες που έχουν θρηνήσει δύο ή τρεις σκοτωμένους γιους! Οι τοίχοι είναι γεμάτοι με φωτογραφίες μαρτύρων και απ' ό,τι λένε οι ντόπιοι τα όπλα στις αφίσες συνήθως είναι μετά θάνατον φωτομοντάζ.

Ο κεντρικός δρόμος του καταυλισμού είναι η αγορά με διάφορα μαγαζάκια. Εκεί βρίσκεται και το φαγάδικο του Μοχάμμεντ, φημισμένο στους ακτιβιστές για το καταπληκτικό «φουλ» (παραδοσιακό αραβικό φαγητό) που φτιάχνει. Την ημέρα ο δρόμος είναι γεμάτος πιτσιρίκια, τη νύχτα όμως συνήθως θυμίζει πεδίο μάχης. Στον ίδιο δρόμο βρίσκεται και το σπίτι της οικογένειας Χαλίλ, που έχουν διαμορφώσει το πρώτο δωμάτιο του σπιτιού σε μνημείο για τον δολοφονημένο πρωτότοκο γιο τους, έναν πολύ δημοφιλή νεαρό μαχητή. Μέσα έχουν τοποθετήσει μεγάλες αφίσες του μάρτυρα, ενθύμια και χειροτεχνήματα φτιαγμένα στις φυλακές. Ο δεύτερος γιος της οικογένειας καταζητείται από τον ισραηλινό

στρατό και, όπως γίνεται συνήθως, είναι αμφίβολο αν θα καταφέρει να μείνει ζωντανός για πολύ ακόμα...

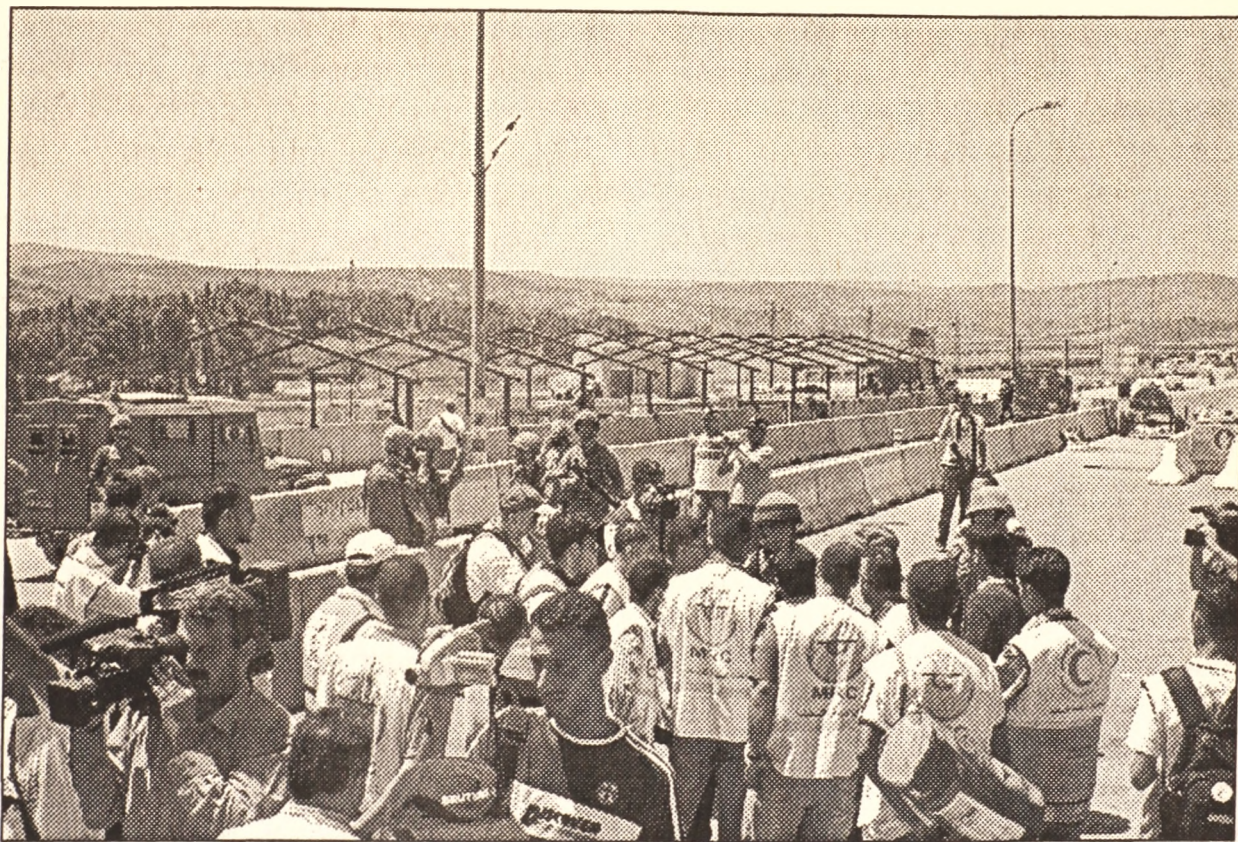
Αριστερά και δεξιά του κεντρικού δρόμου υπάρχουν πολλά μικρά στενά σαν λαβύρινθος. Ανήλιαγα, με πολλή υγρασία είναι τα περισσότερα σπίτια στο Μπαλάτα, γι' αυτό και τα προβλήματα υγείας των κατοίκων είναι πολλά. Κυρίως οι γυναίκες υποφέρουν από έντονα δερματικά προβλήματα και μυκητιάσεις. Όμως η πιο συνηθισμένη πάθηση είναι η κατάθλιψη – και πώς να μη γίνεις καταθλιπτικός όταν είσαι καταδικασμένος να ζεις σε αυτές τις συνθήκες; Το νερό είναι πολύτιμο, οι βρύσες συνήθως δεν τρέχουν και κάθε οικογένεια μαζεύει νερό σε πλαστικά μπουκάλια – είναι αναπόφευκτη η σύγκριση με τους ευρωπαϊκούς κήπους και τις αμερικάνικες πισίνες των εποίκων...

Τον Απρίλιο του 2002 ο καταυλισμός έζησε τη χειρότερη επίθεση του ισραηλινού στρατού. Πάνω από 120 Παλαιστίνιοι σκοτώθηκαν και ανάμεσά τους γιατροί και τραυματιοφορείς. Έχει μείνει χαραγμένη στη μνήμη των κατοίκων η σκηνή όπου δύο τανκς συνέθλιψαν ένα ασθενοφόρο! Πτώματα έμεναν άταφα στους δρόμους για μέρες, φαγωμένα από τα σκυλιά, και οι ισραηλινοί στρατιώτες ανάγκαζαν τις γυναίκες του καταυλισμού να τα μαζέψουν! Ο στρατός επέλεγε σπίτια για να τοποθετήσει ελεύθερους σκοπευτές και έκανε κατάληψη κλείνοντας ολόκληρες οικογένειες σε ένα δωμάτιο, χωρίς τουαλέτα, χωρίς τροφή, χωρίς φάρμακα, για πολλές ώρες ή και μέρες... Δυστυχώς ο υπόλοιπος κόσμος λίγα γνωρίζει γι' αυτή την εισβολή, γιατί οι ισραηλινές αρχές είχαν κρατήσει μακριά τα ΜΜΕ. Πιο γνωστή είναι η εισβολή στην Τζενίν, που έγινε την ίδια εποχή και είχε πάνω από 80 νεκρούς.

Φεύγοντας από τη Νάμπλους μαζί με μία γαλλίδα ακτιβίστρια για να επιστρέψουμε στη Ραμάλλα, έπρεπε να περάσουμε και εμείς από το διαβόητο Huwwara checkpoint, το μεγαλύτερο της περιοχής. Το στρίμωγμα ήταν απερίγραπτο, κάποια παιδάκια που ήταν δίπλα μας δυσκολεύονταν να αναπνεύσουν! Όταν μετά από αρκετή ώρα ήρ-

Η αγορά στον καταυλισμό Μπαλάτα.

Η πολύωρη ταλαιπωρία και ο εξευτελισμός στα check-points.

θε η σειρά μας να περάσουμε από τον έλεγχο των πάνοπλων στρατιωτών, εκείνοι κράτησαν τον αριθμό διαβατηρίου της Γαλλίδας και μας άφησαν να περάσουμε. Είναι σχετικά εύκολο όταν έχεις ευρωπαϊκό διαβατήριο! Ένας παλαιστίνιος φίλος κρατήθηκε 2,5 ώρες για εξακρίβωση στοιχείων...

Μέσα στο Μπαλάτα οι ακτιβιστές της International Solidarity Movement μένουμε σε ένα σπίτι που νοικιάζει η ISM, όπως αυτά στα οποία ζουν οι ντόπιοι. Μαζεύουμε και εμείς νερό στα μπουκάλια και ξυπνάμε τη νύχτα από τους πυ-

ροβολισμούς. Πάντα με την καθοδήγηση του ντόπιου συντονιστή της ISM, οι ακτιβιστές συμμετέχουν σε ειρηνικές διαμαρτυρίες, συνοδεύουν ασθενοφόρα και μπαίνουν μπροστά στα χάρμερ του ισραηλινού στρατού. Καταγράφουμε με τις φωτογραφικές μας μηχανές ό,τι μπορούμε, για να δει ο υπόλοιπος κόσμος τι **πραγματικά** συμβαίνει στην κατεχόμενη Παλαιστίνη.

Μαρία Α.

Διεθνής Κίνηση Αλληλεγγύης
www.palsolidarity.org
www.balatacamp.net

Θα αλλάξει σελίδα η Μέση Ανατολή;

Σε νέα φάση περνά η κατάσταση στο Ισραήλ, καθώς στην Παλαιστίνη η σκληροπυρηνική οργάνωση Χαμάς πέτυχε ήδη μια ιστορική νίκη στις εκλογές που διεξήχθησαν τον περασμένο μήνα, ενώ αναμένεται και το αποτέλεσμα των ισραηλινών βουλευτικών εκλογών που θα διεξαχθούν κανονικά τον ερχόμενο μήνα. Και το ερώτημα είναι αν η νέα αυτή φάση θα σημάνει κάποια βελτίωση του κλίματος στη Μέση Ανατολή ή την επιστροφή των αιματηρών συγκρούσεων που θα απομακρύνουν όλο και περισσότερο την ελπίδα για μια ειρηνική επίλυση του Παλαιστινιακού.

Η εκλογική νίκη της Χαμάς, της σκληροπυρηνικής ένοπλης οργάνωσης που ευθύνεται για τις περισσότερες επιθέσεις εναντίον ισραηλινών στόχων, οφείλεται σε πολλούς παράγοντες, τόσο μέσα στον χώρο των Παλαιστινίων όσο και έξω από αυτόν.

Ο πρώτος από τους παραπάνω παράγοντες είναι φυσικά η απογοήτευση των Παλαιστινίων από την οργάνωση Φατάχ, που ίδρυσε ο ιστορικός ηγέτης τους Γιάσερ Αραφάτ και η οποία κυβερνούσε τα τελευταία δέκα χρόνια. Αιτία γι' αυτό υπήρξε η αναποτελεσματικότητα των κυβερνητικών στελεχών της και οι καβγάδες μεταξύ τους, σε συνδυασμό με την εκτεταμένη διαφθορά, κατάληξη της οποίας υπήρξε η αποκάλυψη που έγινε μετά τις εκλογές, ότι δηλαδή εκατομμύρια δολάρια είχαν κάνει φτερά από τα ταμεία της Παλαιστινιακής Αρχής.

Από την άλλη πλευρά, ήταν οι καβγάδες ανάμεσα στα ηγετικά στελέχη της Φατάχ και η διάσπαση που έγινε λίγο πριν από τις εκλογές και οδήγησε στην κάθοδο πολλών από αυτούς ως ανεξάρτητων υποψηφίων, με αποτέλεσμα να διασπαστούν οι ψήφοι που θα συγκέντρωνε η οργάνωση.

Ένας άλλος παράγοντας ήταν η άποψη ότι η ηγεσία της Φατάχ είχε σταθεί πολύ υποχωρητική στις απαιτήσεις

των Ισραηλινών, με αποτέλεσμα να μην προχωρεί ικανοποιητικά η ειρηνευτική διαδικασία και να ζημιώνεται η παλαιστινιακή πλευρά.

Η ΙΣΡΑΗΛΙΝΗ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑ

Κυριότερος παράγοντας όμως υπήρξε το ίδιο το Ισραήλ, η πολιτική ηγεσία του οποίου ακολούθησε πάντοτε μια πολιτική τρομοκρατίας και διώξεων σε βάρος των Παλαιστινίων, αρνούμενη να ακολουθήσει οποιαδήποτε διαδικασία επίλυσης του προβλήματος. Αντίθετα, εδώ και πάνω από 35 χρόνια προκαλεί και τροφοδοτεί με κάθε τρόπο την ένοπλη αντίσταση των Παλαιστινίων, ώστε να μπορεί να τους κατηγορεί κατόπιν ως τρομοκράτες.

Χαρακτηριστικό της στάσης των Ισραηλινών ήταν το γεγονός ότι πριν από τις εκλογές προσπάθησαν με κάθε τρόπο να αποτρέψουν τη συμμετοχή σε αυτές της Χαμάς, με τον ισχυρισμό ότι η οργάνωση δεν μπορεί να θεωρηθεί εταίρος στην ειρηνευτική διαδικασία, καθώς επιμένει να αρνείται την αναγνώριση του Ισραήλ και να επιδιώκει την πολεμική σύγκρουση μαζί του. Άλλωστε τα τελευταία χρόνια κύριος στόχος της επιθετικής τακτικής όλων των κυβερνήσεων του Ισραήλ, η οποία στοίχισε τη ζωή πολλών χιλιάδων Παλαιστινίων, ήταν να χτυπηθεί η ένοπλη δράση της Χαμάς, η οποία σε πάμπολλες περιπτώσεις χρησιμοποιήθηκε ως δικαιολογία για στρατιωτικές επιθέσεις εναντίον αμάχων.

Όπως σημειώνουν όμως εκπρόσωποι της Χαμάς, την ίδια τακτική ακολούθησε το Ισραήλ και έναντι της Φατάχ και προσωπικά του Γιάσερ Αραφάτ, τον οποίο οι Ισραηλινοί ποτέ δεν δέχτηκαν ως συνομιλητή. Πράγμα που, όπως τονίζουν, σημαίνει ότι στην ουσία ποτέ δεν θέλησαν τον διάλογο, προτιμώντας να καταφεύγουν σε μονομερείς λύσεις οι οποίες απλώς διασφάλιζαν τα δικά τους συμφέροντα, σε βάρος των Παλαιστινίων.

Στο πλαίσιο αυτό, σημαντικός είναι και ο ρόλος της διεθνούς κοινότητας, η οποία, από την εποχή ακόμα του Αραφάτ μέχρι και σήμερα, υποστηρίζει αναφανδόν το Ισραήλ, αποδεχόμενη κάθε παραβίαση όλων των διεθνών κανόνων και των στοιχειωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων των Παλαιστινίων, από τους οποίους απαιτεί, με αφόρητες και άδικες πιέσεις, να υποχωρούν μόνιμα στις ισραηλινές απαιτήσεις.

Η στάση αυτή, που επηρέασε κατά ένα μεγάλο μέρος την ψήφο των Παλαιστινίων στις εκλογές, γίνεται φανερό ακόμα και στην περίπτωση του εκλογικού αποτελέσματος, μετά την ανακοίνωση του οποίου τόσο οι ΗΠΑ όσο και η ΕΕ προσπάθησαν να υποτιμήσουν την Χαμάς, θέτοντας όρους για την περίπτωση που θα αναλάβει την εξουσία στην Παλαιστινιακή Αρχή, με την απειλή ότι θα διακοπεί κάθε οικονομική βοήθεια προς τους Παλαιστίνιους.

Ποτέ όμως, σημειώνουν εκπρόσωποι της Χαμάς, η διεθνής κοινότητα δεν άσκησε την παραμικρή πίεση προς το Ισραήλ, ακόμα και όταν παραβιάζει θεμελιακούς κανόνες του διεθνούς δικαίου, όχι μόνο σε βάρος των Παλαιστινίων αλλά και ευρύτερα στην περιοχή της Μέσης Ανατολής.

Ανεξάρτητα από όλα αυτά πάντως, στο παλαιστινιακό στρατόπεδο οι συζητήσεις που γίνονται, σχεδόν ένα μήνα μετά τη διεξαγωγή των εκλογών, αφορούν στο ερώτημα αν η Χαμάς θα αποφασίσει να σχηματίσει μόνη της κυβέρνηση, ή θα προτιμήσει τον σχηματισμό μιας κυβέρνησης εθνικής ενότητας, στην οποία θα συμμετέχουν και εκπρόσωποι της Φατάχ αλλά και άλλων πολιτικών παρατάξεων.

Από την άλλη πλευρά, υπάρχουν ορισμένες μικρότερες μαχητικές ομάδες Παλαιστινίων, φιλικές προς τη Φατάχ, οι οποίες την τελευταία εβδομάδα έχουν προβεί σε σειρά βομβιστικών ενεργειών ή επιθέσεις με ρουκέτες

εναντίον ισραηλινών στόχων, με αποτέλεσμα ο ισραηλινός στρατός να ξαναρχίσει τις επιθέσεις του εναντίον παλαιστινιακών οικισμών στη Γάζα και τη Δυτική Όχθη, με θύματα κυρίως άμαχους.

Οι ενέργειες αυτές των Ισραηλινών οφείλονται βεβαίως και στο κλίμα που επικρατεί στη χώρα ενόψει των επικείμενων εκλογών, για τις οποίες μέχρι τώρα το νέο κόμμα Καντίμα, που ίδρυσε ο Αριέλ Σαρόν, εξακολουθεί να συγκεντρώνει τα μεγαλύτερα ποσοστά στην προτίμηση των ψηφοφόρων, έναντι τόσο του Λικούντ όσο και του Εργατικού Κόμματος.

Είναι γεγονός βεβαίως ότι η κυβέρνηση του Ισραήλ αποφάσισε πριν από λίγες ημέρες να αποδώσει τελικά στην Παλαιστινιακή Αρχή τα χρήματα που εισπράττονται από δασμούς και φόρους και τα οποία είχε απειλήσει να παρακρατήσει αν σχηματιζόταν κυβέρνηση από τη Χαμάς. Αυτό σημαίνει όμως ότι το Ισραήλ απαιτεί να έχει λόγο και ρόλο στις εξελίξεις που διαμορφώνονται στον χώρο των Παλαιστινίων. Δεν αποκλείεται δε και μετά τις επικείμενες εκλογές να συνεχίσει την τακτική των μονομερών ενεργειών και λύσεων σύμφωνα με τα δικά του συμφέροντα και σε βάρος των Παλαιστινίων, ιδιαίτερα καθώς εκκρεμεί η συζήτηση για τα τελικά σύνορα της Παλαιστίνης, κυρίως στη Δυτική Όχθη και την Ανατολική Ιερουσαλήμ.

Από την πλευρά των Παλαιστινίων πάντως, αυτή την στιγμή η ηγεσία της Χαμάς συνεχίζει τις διαβουλεύσεις, με τη βοήθεια και ηγετών άλλων αραβικών χωρών, όπως κυρίως η Αίγυπτος και η Ιορδανία, προκειμένου να αποφασίσει τη στάση που θα τηρήσει, ιδίως στο θέμα του σχηματισμού κυβέρνησης. Διότι θεωρείται βέβαιο ότι εκ των πραγμάτων θα υποχρεωθεί να ρίξει αρκετό νερό στο κρασί της στα ζητήματα της αναγνώρισης του Ισραήλ και του τελικού αφοπλισμού της, ώστε να αφοσιωθεί στα θέματα της διακυβέρνησης και περισσότερο της διαχείρισης των διαδικασιών που βρίσκονται σε εξέλιξη σχετικά με το παλαιστινιακό κράτος.

ΣΤΡΑΤΗΣ ΜΟΣΧΟΝΗΣΙΟΣ

Το χιούμορ που σκοτώνει

Το θερμόμετρο ανεβαίνει συνεχώς, με αφορμή τις αντιδράσεις των μουσουλμάνων σε όλο τον κόσμο εξαιτίας των περίφημων σατιρικών σκίτσων που αναπαριστούν τον Μωάμεθ και δημοσιεύτηκαν σε ευρωπαϊκές εφημερίδες, με αποτέλεσμα οι κινητοποιήσεις που οργανώνονται να φτάνουν σε σημείο παροξυσμού, προκαλώντας εκδηλώσεις ανεξέλεγκτης βίας που καταλήγουν σε θανάτους και τραυματισμούς συχνά αθώων.

Όπως είναι γνωστό, τα σκίτσα δημοσιεύτηκαν αρχικά σε μια δανέζικη εφημερίδα, στη συνέχεια όμως, μετά το σάλο που ξέσπασε στις μουσουλμανικές χώρες, αναδημοσιεύτηκαν σε εφημερίδες και άλλων χωρών της Ευρώπης, όπως η Γαλλία και η Ισπανία, κυρίως σαν έκφραση συμπαραστάσης και αλληλεγγύης προς τους δανούς σκιτσογράφους. Μιας αλληλεγγύης όμως που αναπόφευκτα έριξε περισσότερο λάδι στη φωτιά.

Αυτή τη στιγμή διαδηλώσεις μαίνονται στον Λίβανο, στο Ιράν, στο Ιράκ, στο Αφγανιστάν, στο Πακιστάν, στο Κασμίρ, στην Ινδονησία, αλλά και στα Βαλκάνια, όπου ζουν μουσουλμάνοι, προκαλώντας τεράστιες καταστροφές αλλά και την αντίδραση δυνάμεων της αστυνομίας και του στρατού, με τις οποίες συγκρούονται οι διαδηλωτές και μάλιστα με πραγματικά πυρά, με αποτέλεσμα να έχουμε ήδη δεκάδες θύματα, ενώ ιρανική εφημερίδα προτείνει τη διοργάνωση ενός διαγωνισμού γελοιογραφίας με αντικείμενο το Ολοκαύτωμα των Εβραίων.

Τραγικά δείγματα του φανατισμού που καθοδηγεί τους διαδηλωτές, οι καταστροφές σε διάφορες ευρωπαϊκές πρεσβείες και κυρίως το επεισόδιο που σημειώθηκε στην Τουρκία, όπου ένας 16χρονος σκότωσε με μαχαίρι έναν ιταλό καθολικό ιερέα.

Στη Δύση διάφοροι πολιτικοί και άλλοι παράγοντες έχουν καταληφθεί από πανικό και αμηχανία, καθώς δεν ξέρουν πώς να αντιμετωπίσουν την κατάσταση. Άλλοι ζητούν συγγνώμη, ψελλίζοντας κάποιες δικαιολογίες περί ελευθερίας της έκφρασης, και άλλοι ζητούν από τους μουσουλμάνους αυτοσυγκράτηση. Στην Ευρωπαϊκή Ένωση βρήκαν κάποιοι την ευκαιρία να προτείνουν την υιοθέτηση ενός κοινού ευρωπαϊκού κώδικα δημοσιογραφικής δεοντολογίας, ενώ δεν λείπουν και κάποιες φωνές που, μέσα στον ορυμαγδό, προτείνουν τον πόλεμο της Δύσης κατά του Ισλάμ.

Τελικά, η αλαζονεία, ο κυνισμός και η εγκληματική αφέλεια περισσεύουν στον πλανήτη, ο οποίος κάθε μέρα που περνά γίνεται όλο και πιο επικίνδυνος, όλο και πιο αφιλόξενος για τους κατοίκους του.

Τ.Κ.Δ.

Ο νέος ελιγμός της Άγκυρας

της Μύρνας Νικολαΐδου

«Νέα πρωτοβουλία» χαρακτήρισε ο τούρκος υπουργός Εξωτερικών το «σχέδιο δράσης» που παρουσίασε προσφάτως με στόχο την επανέναρχη των συνομιλιών για το Κυπριακό. «Ξαναζεσταμένο φαγητό» ήταν η άμεση απάντηση της ελληνοκυπριακής πλευράς. Και πώς να μην είναι άλλωστε, όταν το σχέδιο αυτό είχε τεθεί στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων με την ΕΕ πριν από αρκετούς μήνες, χωρίς όμως να βρει την ανταπόκριση που θα ήθελε η Άγκυρα;

Το περασμένο καλοκαίρι η τουρκική κυβέρνηση είχε επαναφέρει το ζήτημα της «άρσης της απομόνωσης» των Τουρκοκυπρίων, όπως οι ίδιοι καταχρηστικά το αποκαλούν, προκειμένου να «παζαρέψει» τη συμβατική υποχρέωση που έχει προς την ΕΕ για την εφαρμογή του Πρωτοκόλλου της Τελωνειακής Ένωσης με τα 10 νέα κράτη μέλη, συμπεριλαμβανομένης και της Κυπριακής Δημοκρατίας. Η πρόταση αυτή, όπως είναι φυσικό, έπεσε στο κενό, με την Άγκυρα να κατηγορεί την Ευρώπη ότι αθέτησε τις υποσχέσεις της για διευθέτηση του ζητήματος των Τουρκοκυπρίων – ζητήματος που συνδέεται αποκλειστικά με την επίλυση του Κυπριακού και όχι με τις υποχρεώσεις που έχει αναλάβει η Άγκυρα απέναντι στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Γιατί επομένως η Τουρκία επανέρχεται τώρα στο θέμα και καλεί τους «προστάτες» της Βρετανούς και Αμερικανούς να μεσολαβήσουν; Διότι, απλούστατα, οι πολιτικές συγκυρίες είναι κάτι περισσότερο από ευνοϊκές για την Άγκυρα. Η Μέση Ανατολή φλέγεται λόγω της νίκης της Χαμάς, το Ιράκ έχει κυλιστεί στο αίμα, με τις καθημερινές επιθέσεις των «καμικάζι», και το Ιράν εμμένει στη στάση του για τα πυρηνικά, ανταλλάσσοντας απειλές με την Δύση. Είναι σαφές ότι η Τουρκία βρίσκεται στην καρδιά των εξελίξεων και φαίνεται αποφασισμένη να εκμεταλλευτεί στο έπακρο τη σημαντική γεωστρατηγική της θέση.

Ενδεικτική είναι και η τοποθέτηση του

υπουργού Εξωτερικών της Τουρκίας Αμπντουλλάχ Γκιουλ κατά την πρόσφατη παρουσίαση του «σχεδίου δράσης» στους δημοσιογράφους: «Το 2006 θα σημειωθούν σημαντικές εξελίξεις που θα επηρεάσουν την παγκόσμια ειρήνη, σταθερότητα και ασφάλεια. Υπό αυτήν την έννοια, οι περιοχές που περιβάλλουν την Τουρκία θα συνεχίσουν να παραμένουν στο επίκεντρο της πολιτικής σκηνής... Σε αυτή την κρίσιμη συγκυρία η Τουρκία αισθάνεται ότι είναι άριστα τοποθετημένη για να συμβάλει στην ειρηνική διευθέτηση διενέξεων και στην απάντηση στις προκλήσεις αυτές». Είναι προφανές ότι η δήλωση Γκιουλ επιχειρεί να λειτουργήσει ως «πόλος έλξης» για όσους έχουν βλέψεις στην περιοχή. Και βεβαίως οι «συνήθεις ύποπτοι» δεν θα μπορούσαν να αφήσουν τέτοια ευκαιρία ανεκμετάλλευτη. Τόσο οι ΗΠΑ όσο και η Βρετανία έσπευσαν αμέσως να καλωσορίσουν τη «νέα τουρκική πρωτοβουλία».

Μια άλλη πτυχή που κρύβεται πίσω από την επαναφορά της τουρκικής πρότασης είναι η εικόνα που θέλει να δημιουργήσει η Άγκυρα τόσο για την ίδια όσο και για την Κυπριακή Δημοκρατία. Με την κίνηση αυτή η τουρκική κυβέρνηση επιδιώκει να δείξει τις καλές της προθέσεις για επίλυση του κυπριακού προβλήματος, φέρνοντας ταυτόχρονα σε δύσκολη θέση την Κυπριακή Δημοκρατία. Δεν είναι τυχαίο ότι την τουρκική πρωτοβουλία χαιρετίσε και ο αρμόδιος Επίτροπος για τα θέματα της Διεύρυνσης Όλι Ρεν. «Η Ευ-

ρωπαϊκή Επιτροπή χαιρετίζει τις προσπάθειες προόδου που γίνονται για να ξεπεραστεί το αδιέξοδο του Κυπριακού», είπε χαρακτηριστικά.

Ο εκπρόσωπος του Στέιτ Ντιπάρτμεντ Σαν Μακόρμακ ήταν πάντως ακόμη πιο αποκαλυπτικός. «Για να φθάσουμε σε μια λύση σε αυτό το μακροχρόνιο πρόβλημα θα χρειασθεί η επίδειξη καλής θέλησης από όλα τα εμπλεκόμενα μέρη», ανέφερε ο Μακόρμακ, υπονοώντας εμμέσως πλην σαφώς την αρνητική στάση που επέδειξε η Κυπριακή Δημοκρατία. Αλλά και ο τούρκος πρωθυπουργός κατηγόρησε την ελληνοκυπριακή πλευρά για απροθυμία να συνεργασθεί για την επίλυση του ζητήματος. Σε διάγγελμά του προς τον τουρκικό λαό, ο Ερντογάν ανέφερε: «Όλος ο κόσμος τώρα γνωρίζει πως η ελληνοκυπριακή πλευρά είναι υπεύθυνη για την μη λύση του Κυπριακού».

Όμως ο τούρκος πρωθυπουργός φαίνεται ότι πάσχει από «μερική αμνησία», καθώς δείχνει να έχει ξεχάσει ποιος δημιούργησε το πρόβλημα, εισβάλλοντας στο νησί το 1974. Αντί, λοιπόν, να δείξει στην πράξη τις καλές του προθέσεις, που τόσο επίμονα διακηρύσσει, αρκείται στην ανακύκλωση προηγούμενων προτάσεων, μόνο και μόνο για να κερδίσει την εύνοια των Ευρωπαίων. Και όσο περνάει ο καιρός, οι τουρκικές πιέσεις θα εντείνονται. Άλλωστε, σε λιγότερο από δύο μήνες λήγει επισήμως η προθεσμία που έχει δώσει η ΕΕ στην Τουρκία για να ανοίξει τα λιμάνια και τα αεροδρόμιά της στα πλοία και τα αεροπλάνα της Κυπριακής Δημοκρατίας. Και τότε ο Ερντογάν θα βρεθεί από τη θέση του διεκδικητή σε εκείνη του απολογουμένου απέναντι στον τουρκικό λαό και κυρίως στους εθνικιστικούς κύκλους, που φαίνονται ιδιαίτερα ενοχλημένοι από τις «θυσίες» που έχει κάνει η χώρα στην πορεία της προς το ευρωπαϊκό όνειρο.

Η λυσσώδης μάχη FBI και CIA να αποκρύψουν τις σχέσεις Χούντας και Νίξον

Τις πολύ στενές σχέσεις τις ελληνικής χούντας με τον πρόεδρο των ΗΠΑ Ρίτσαρντ Νίξον καταδεικνύει μετά από πολλά χρόνια ο έλληνας δημοσιογράφος που εργάζεται στην Ουάσιγκτον κ. Ηλίας Δημητρακόπουλος.

Το 1984, δώδεκα χρόνια μετά το σκάνδαλο Γουότεργκέιτ, το FBI αναγκάζεται να απαλλάξει τον έλληνα δημοσιογράφο παραδεχόμενο ότι όλες οι κατηγορίες που του είχε απευθύνει την επίμαχη περίοδο ήταν κατασκευασμένες και ψεύτικες.

Τον Ιούνιο του 1972 η επιτροπή Πάτμαν του Κογκρέσου αναζητά τις σχέσεις της ελληνικής χούντας με τον πρόεδρο Νίξον. Οι έρευνες εστιάζονται κυρίως στη χρηματοδότηση της προεκλογικής εκστρατείας του προέδρου. Το FBI και η CIA προσπαθούν να σταματήσουν την έρευνα και τις ανακρίσεις. Ένας από τους ανθρώπους που συμβάλλει με όλες του τις δυνάμεις στην απόδειξη των σχέσεων αυτών είναι ο Ηλίας Δημητρακόπουλος, ο οποίος έχει πρωτοστατήσει στις εκδηλώσεις εναντίον του στρατιωτικού καθεστώτος της Αθήνας και είναι κυριολεκτικά «κόκκινο πανί» για τις μυστικές υπηρεσίες των Ηνωμένων Πολιτειών.

Ο Πάτμαν δεν είναι κανένας εύκολος αντίπαλος για το FBI, το οποίο προσπαθεί με όλους τους τρόπους να βρει στοιχεία που να τον ενοχοποιήσουν. Μην ξεχνάμε και το κλίμα της εποχής. Λένε λοιπόν ότι ο Ηλίας Δημητρακόπουλος έχει «κλείσει» ομιλία στη Wall Street με τον Πάτμαν και του είχε καταβάλει 1.500 δολάρια για αμοιβή. Ο έλληνας δημοσιογράφος παρουσιάζεται βέβαια με τον χαρακτηρισμό *επικίνδυνος κομμουνιστής*, κάτι που για τις ΗΠΑ της εποχής είναι έγκλημα καθοσίωσης. Είναι τέτοιο το βάρος του χαρακτηρισμού που το FBI παρενέβη προς τη Chemical Bank of New York, στο γραφείο Τύπου της οποίας εργαζόταν ο κ. Δημητρακόπουλος καταφέροντας να πετύχει την απόλυσή του.

Στις επιθέσεις εναντίον του Ηλία Δημητρακόπουλου οι αμερικάνικες υπηρεσίες καθώς και η ελληνική χούντα έχουν ως αμέριστο συμπαραστάτη τους τον πρεσβευτή των ΗΠΑ στην Ελλάδα Χένρι Τάσκα. Οι προσπάθειες του πρέσβη κορυφώνονται με την αποστολή επιστολής στον διάβητο υπουργό Δικαιοσύνης του Νίξον Τζον Μίτσελ, στην

οποία διαβάλλει με όλους τους δυνατούς τρόπους τον έλληνα δημοσιογράφο.

Οι προσπάθειες για την απόδειξη των σχέσεων της ελληνικής χούντας με τον πρόεδρο Νίξον, αν είχαν καρποφορήσει νωρίτερα, δηλαδή πριν από το 1974, θα είχαν αλλάξει την πορεία των χωρών της νοτιοανατολικής Μεσογείου. Η κυβέρνηση του Ρίτσαρντ Νίξον είχε ως υπουργό Εξωτερικών τον Χένρι Κίσιγκερ. Ουσιαστικά αυτός σχεδίαζε και εφαρμόζε την εξωτερική πολιτική της υπερδύναμης. Αν ο Νίξον είχε πέσει νωρίτερα, δεν θα μπορούσε ο Κίσιγκερ να παίξει τα παιχνίδια του με την Τουρκία και την ελληνική χούντα. Κερδισμένη θα έβγαινε η Κύπρος, η οποία δεν θα είχε σήμερα ένα μεγάλο τμήμα της υπό στρατιωτική κατοχή.

Μετά μία σχεδόν δεκαετία από τις προσπάθειες αυτές, να καταδειχθεί δηλαδή η οικονομική βοήθεια της ελληνικής χούντας προς τον Νίξον, οι μυστικές υπηρεσίες των ΗΠΑ αναγκάστηκαν να παραδεχτούν ότι όλες οι κατηγορίες κατά του Ηλία Δημητρακόπουλου ήταν χαλκευμένες και ψεύτικες. Όλα είχαν σχεδιαστεί με τέτοιο τρόπο ώστε να μην φανερωθεί η αλήθεια. Η Κύπρος δεν την γλύτωσε και πληρώνει ακόμα ακριβά τις δολοπλοκίες του Κίσιγκερ και της χούντας της Αθήνας. Ο Νίξον παραιτήθηκε κάτω από το βάρος του σκανδάλου του Γουότεργκέιτ. Πρόεδρος, καθώς είχε παραιτηθεί ο αντιπρόεδρος ελληνοαμερικανός Σπύρος Άγκνιου, έγινε ο μόνος μη εκλεγμένος πρόεδρος των ΗΠΑ Τζένεραλ Φορντ, λίγες μόνο εβδομάδες μετά το στρατιωτικό πραξικόπημα εναντίων του Μακαρίου, που κατέληξε στην τραγωδία της Κύπρου. Κύριος σχεδιαστής της προδοσίας, που οι επιπτώσεις της κρατούν μέχρι σήμερα, ήταν ο Κίσιγκερ. Τον ρόλο του οποίου από το 1972 είχε καταδείξει ο Ηλίας Δημητρακόπουλος.

Μ.Τ.

Γαλήνη, ηρεμία, φιλοφροσύνη...

Έκφρασις της συνθέσεως

Όλοι δείχνουν με το δάκτυλο την αμερικανική πρεσβεία ως τον χώρο που φιλοξενούσε τα 14 καρτοκινητά-σκιάς που υπέκλεπταν τα τηλεφωνήματα του πρωθυπουργού, υπουργών, αναρχικών, Αράβων και λοιπών υπόπτων. Κι αν αυτό είναι ένα από τα σενάρια, υπάρχουν άλλες, ορατές ιστορίες που αφορούν την αμερικανική πρεσβεία. Μια από αυτές είναι πώς ο αρχιτέκτονας Walter Gropius εμπνεύστηκε όταν την σχεδίαζε...

Διαβάστε όσα έγραφε το 1957 ο Walter Gropius, αρχιτέκτονας της αμερικανικής πρεσβείας, σε μια παρουσίαση του κτηρίου στο περιοδικό *Αρχιτεκτονική* (τχ. Νοεμβρίου-Δεκεμβρίου 1957):

Walter Gropius

«Η αρχιτεκτονική επεκτείνεται πέραν της επίλυσεως των τεχνικών και πρακτικών προβλημάτων τα οποία συνδέονται με το κτίσμα. Δέον να περιέχει ψυχολογικήν ποιότητα και ποιητικήν έκφρασιν συμβολίζουσιν τον σκοπόν του κτηρίου.

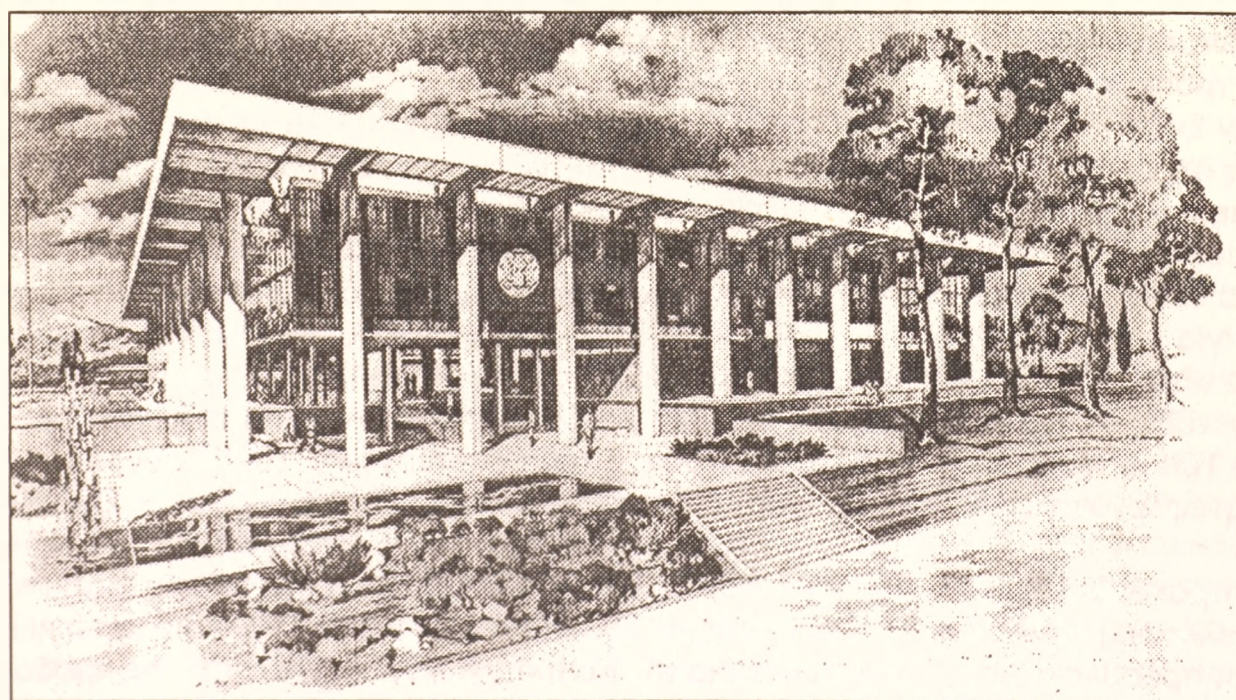
1. Εις την περίπτωσιν του κτηρίου της Αμερικανικής Πρεσβείας, οι συνθέται επεδίωξαν να παρουσιάσουν ένα οι-

κοδόμημα με εμφάνισιν γαλήνης, ηρεμίας και φιλοφροσύνης το οποίον να αντικατοπτρίζει τας βασικάς πολιτικές επιδιώξεις των Ηνωμένων Πολιτειών. Προσεπάθησαν να το επιτύχουν διά του ύφους της γαλήνης το οποίον προσδίδει το λευκόν Πεντελικόν μάρμαρον και το γαλανόν κεραμικόν πλέγμα, το περιβάλλον, το ισόγειον, ως επίσης διά της διανοίξεως ενός μεγάλου τμήματος του ισογείου προς την κυρίαν είσοδον επιτρέπτονος εις τον επισκέπτην την θέαν

προς το αίθριον.

2. Η παράδοσις του κλασικού πνεύματος, εκφραζομένη εν τούτοις διά της ιδέας της συγχρόνου αρχιτεκτονικής, εσυνεχίσθη διά της χρησιμοποίησεως της αρχαϊκής μορφής του αιθρίου περιβαλλομένου διά των κίωνων της κατασκευής ως επίσης και διά στοάς η οποία περιτρέχει το κτίριον. Κατεβλήθη προσπάθεια εν τούτοις όπως αποφευχθή η στείρα μίμησις της αρχαϊκής τεχνοτροπίας.

3. Το διαγωνίως επικλινές του οικοπέδου εκλιμακώθη εις σειράν ορθογωνίων κατωφερικών διαζωμάτων. Το τελευταίον διάζωμα ευρίσκεται επί της Λεωφόρου Β. Σοφίας και χρησιμεύει ως η κυρία πρόσβασις των πεζών. Αυτή η πλατεία η οποία είναι διακοσμημένη με μαρμάρινα εδώλια, ανθοστοιχίας και μεγάλην υδατίνην επιφάνειαν μετά γλυπτού αναβρυτηρίου είναι η υποδοχή διά το κοινόν. Δεν υπάρχουν κιγκλιδώματα πέριξ της περιοχής».

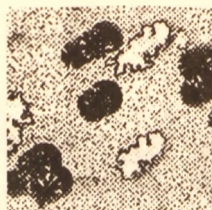

Έτσι φαντάστηκε ο Walter Gropius την αμερικανική πρεσβεία: «χωρίς κιγκλιδώματα, με εμφάνισιν γαλήνης, ηρεμίας και φιλοφροσύνης»...

Στο τέλος της δεκαετίας του '50, το Στέιτ Ντιπάρτμεντ είχε επιστρατεύσει διαπρεπείς αρχιτέκτονες προκειμένου να σχεδιάσουν τις νέες αμερικανικές πρεσβείες. Ήθελε να διαφημίσει σε όλον τον κόσμο τις ΗΠΑ, που είχαν εν μέρει τρωθεί μετά τον πόλεμο της Κορέας. Για την πρεσβεία της Αθήνας επιλέχθηκε ο Walter Gropius και οι συνεργάτες του. Ο μεγάλος αυτός γερμανός αρχιτέκτονας, που εμπνεόταν από δημοκρατικές ιδέες –είχε δραπετεύσει από τη ναζιστική Γερμανία το 1934– έγραψε και το κείμενο που μέρος του αναδημοσιεύουμε, προκειμένου να εκθέσει τις ιδέες που τον ενέπνευσαν.

Περίπου πενήντα χρόνια αργότερα, ανώνυμος αμερικανός(;) αρχιτέκτονας

ΟΙΚΟΠΕΔΟ ΣΤΟ ΟΠΟΙΟ ΧΤΙΖΕΤΑΙ
ΤΟ ΝΕΟ ΚΤΗΡΙΟ ΤΗΣ ΠΡΕΣΒΕΙΑΣ

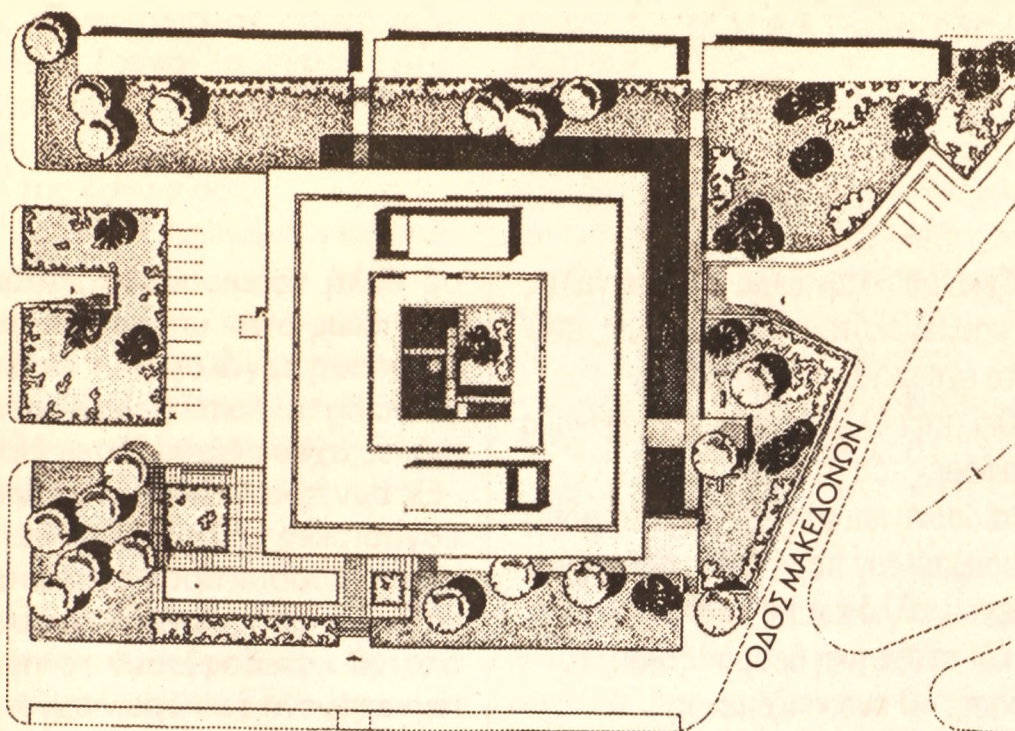

ΟΔΟΣ ΔΟΥΡΥΛΑΙΟΥ

ΟΔΟΣ ΕΥΖΩΝΩΝ (έχει καταληφθεί από τους αμερικανούς)

ΜΕΓΑΡΟ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

ΟΔΟΣ Π. ΚΟΚΚΑΛΗ

ΒΑΣΙΛΙΣΣΗΣ ΣΟΦΙΑΣ

Τοπογραφικό διάγραμμα από τα πρώτα χρόνια της ανεγέρσης του κτηρίου της αμερικανικής πρεσβείας, πριν γίνουν οι οχυρώσεις που σήμερα την περιβάλλουν. Παράλληλα με την οδό Δορυλαίου υπήρχε μικρό πάρκο το οποίο πέρυσι επίσης καταλήφθηκε από τους Αμερικανούς, κάτω από περίεργες συνθήκες, τις οποίες ούτε ο Συνήγορος του Πολίτη μάς διευκρίνισε ποτέ. Η δε οδός Μακεδόνων έχει «πεζοδρομηθεί» στην ουσία έχει απαγορευθεί σε πεζούς να διέρχονται.

κτίζει σε οικόπεδο που παραχώρησε στην αμερικανική πρεσβεία η κ. Βάσω Παπανδρέου «το γκαράζ» της· έτσι τουλάχιστον είχαμε πληροφορηθεί τότε. Μπορείτε να λάβετε εικόνα του κτηρίου από τη δημοσιευόμενη φωτογραφία. Θυμίζει μάλλον κτήριο φυλακών. Στα πενήντα χρόνια που πέρασαν από την εποχή του Gropius άλλαξαν πολλά. Και βέβαια και οι «ιδεολογικές προσεγγίσεις της αρχιτεκτονικής» από τους ιθύνοντες των ΗΠΑ. Τα παλιό κτήριο της πρεσβείας περιχαράκωθηκε με κάγκελα και στηθαία από μπετόν μεγάλης αντοχής. Μάλλον τεθωρακισμένα θα σκέφτεται πως πρέπει να αντιμετωπίσει ο εκάστοτε πρέσβης. Αλλά και το νέο «γκαράζ» πήρε τη μορφή κτηρίου φυλακών.

Κάτι που είχαμε καταγγείλει στο παρελθόν είναι ότι οι Αμερικανοί κατέλαβαν, εκτός του οικοπέδου που τους παραχώρησε η κυρία Β. Παπανδρέου, και το τμήμα της οδού Ευζώνων μεταξύ των οδών Δορυλαίου και Κόκκαλη, αλλά και μέρος ενός πάρκου που διέτρεχε την οδό Δορυλαίου. Ε, αυτό θα πρέπει να το παραχώρησε η κυρία Μπακογιάννη και το δημοτικό συμβούλιο της Αθήνας!

Ιδού το νέο κτήριο γραφείων που κτίζεται πίσω από την αμερικανική πρεσβεία. Σε οικόπεδο που σύμφωνα με τον Κ. Λαλιώτη θα αποτελούσε τμήμα ζώνης πρασίνου αλλά παραχωρήθηκε από την Βάσω Παπανδρέου προκειμένου να κατασκευαστεί «γκαράζ» για τις ανάγκες των εποχούμενων υπαλλήλων της πρεσβείας. Γκαράζ σαν εκείνο που θα έφτιαχνε και ο Χ. Λαμπράκης και που στο τέλος κατέληξε σε Όπερα!

Το κρίσιμο ζήτημα των Δικαιωμάτων

του Γ. Γρυμπογιάννη

Η ενοικίαση εργαζομένων είναι ένα φαινόμενο που ξεκίνησε στην Ελλάδα σε μεγάλες πολυεθνικές και χρόνο με το χρόνο παίρνει ολοένα και μεγαλύτερες διαστάσεις, ενώ τα «γραφεία ενοικίασης ανθρώπων» ξεφυτρώνουν το ένα μετά το άλλο σαν τα μανιτάρια. Από τους ελάχιστους που έχουν ασχοληθεί στην Ελλάδα με το θέμα είναι ο Γ. Γρυμπογιάννης, ο οποίος με επανειλημμένες αναφορές του στους συνδικαλιστικούς φορείς και με προσφυγές στη Δικαιοσύνη και στην Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ) έχει τεκμηριώσει τον παράνομο χαρακτήρα, τη σοβαρότητα και το τεράστιο μέγεθος του φαινομένου, αλλά και τις πασιφανείς παρανομίες που διαπράττονται στη συνέχεια, μετά και τη σχετική θεσμοθέτηση. Το στίγμα αυτού του «νέου φρούτου» δίνεται με μια φράση: «Ο ενοικιαζόμενος εργαζόμενος είναι τόσο ελεύθερος να διαπραγματευθεί, και μάλιστα αυτοπροσώπως, τη θέση και τη δουλειά του, όσο ελεύθεροι ήταν οι δούλοι κάθε φορά που η δουλειά ήταν θεσμοθετημένη». Ούτε λίγο ούτε πολύ, η «ενοικίαση εργαζομένων» σήμερα δεν είναι παρά η σύγχρονη έκφραση της δουλείας. Ακολουθεί άρθρο του Γ. Γρυμπογιάννη για το *Αντί*.

A. Σύμφωνα με την απόφαση της 4ης Ιουλίου 2002 της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ), η επιχειρηματική δραστηριότητα των «εταιρειών προσωρινής απασχόλησης» (ενοικίαση εργαζομένων) λειτουργεί εις βάρος βασικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων, προσβάλλει βάναυσα την προσωπικότητα των δανειζομένων κατά περίπτωση εργαζομένων και αντίκειται στα περί προστασίας της προσωπικότητας και της εργασίας του ελληνικού Συντάγματος. Ακόμα, στην ίδια απόφαση επισημαίνεται ότι θα πρέπει να διασφαλιστεί η δυνατότητα αποτελεσματικού ελέγχου από το Σώμα Επιθεωρητών Εργασίας (ΣΕΠΕ) της γενικότερης εφαρμογής της εργατικής νομοθεσίας από τους εργοδότες.

Παρατηρείται προδιαγεγραμμένος υποτροπιασμός (σε σχέση με τις επισημάνσεις της απόφασης ΕΕΔΑ της 4.7.2002) και καταχρηστική εφαρμογή της εργοδοτικής δύναμης, έτσι που να διογκώνεται η υπάρχουσα ανισότητα

των δυνάμεων εργασίας έναντι των δυνάμεων εργοδοσίας, όχι μόνον στις περιπτώσεις εργαζομένων με καθεστώς: α) *προσωρινής απασχόλησης*, αλλά και σε παρεμφερείς περιπτώσεις εργασιακών σχέσεων, εναλλασσόμενες συχνά με τη μορφή της προσωρινής απασχόλησης ή υποκαθιστώσες αυτήν, περιπτώσεις που θα κατακλύσουν με μαθηματική ακρίβεια το περιβάλλον της εργασίας και οι οποίες προκύπτουν από:

β) *μεταβίβαση εργασιών και προσωπικού* (ιδίως μεταβιβάσεις-αναθέσεις όπως οι περιπτώσεις λογιστηρίων/«υπηρεσιών εξυπηρέτησης») όπου παρακρατείται από τον μεταβιβάζοντα η ουσιαστική κυριότητα/διοίκηση επί του μεταβιβαζόμενου τμήματος της επιχείρησης ή της εκμετάλλευσης· γ) *δανεισμό*· δ) *υποκατάσταση σύμβασης σχέσεως εξαρτημένης εργασίας με αναντίστοιχες συμβάσεις/εφαρμογές*, όπως π.χ. σύμβαση τιμολογίου παροχής υπηρεσιών, σύμβαση εργολαβίας, outsourcing (νέου τύπου εργολαβία,

σε θολή νομικοσυνδικαλιστική εξέλιξη), ιδίως όταν υποκρύπτεται καθαρή ενοικίαση εργαζομένων ως δήθεν outsourcing· ε) *λοιπές ελεγχόμενες εργασιακές σχέσεις/συμβάσεις/πρακτικές*.

Εκ των πραγμάτων, οι αναφερόμενες εργασιακές σχέσεις δεν συμβάλλουν στο να λύσουν πραγματικά προβλήματα οργάνωσης εργασιών, συμβάλλουν στο να κατεδαφίσουν το πραγματικό περιεχόμενο των όρων σχέση και σύμβαση εξαρτημένης εργασίας, με ό,τι αυτοί οι όροι συνεπάγονται για τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των εργαζομένων και για την αναβάθμιση του συμμετοχικού ρόλου των εργαζομένων στα επιχειρηματικά και κοινωνικά δρώμενα. Οδηγούμεθα σε φαινόμενο επιχειρήσεων χωρίς εργαζόμενους. Ως εκ τούτου, άλλες καταχρηστικής φύσης εργασιακές σχέσεις (όπως α, δ) χρειάζονται ολοκληρωτική απόρριψη ως εγγενώς αντικείμενες σε θεμελιώδη δικαιώματα και ελευθερίες, και άλλες (όπως β, γ, ε) χρειάζονται προσεκτική οριοθέτηση και έλεγχο στην εφαρμογή τους.

B. Η διάσταση μεταξύ του ισχύοντος και του πραγματικά εφαρμοζόμενου Δικαίου:

Με βάση τα δεδομένα που έχουν στα χέρια τους οι κ.κ. Εισαγγελέας και Πρόεδρος του Αρείου Πάγου, καταγράφεται γενικότερη υποκατάσταση του ισχύοντος Δικαίου και ειδικότερων Διεθνών Συμβάσεων που αφορούν την εργασία και τον συνδικαλισμό, από το *εφαρμοζόμενο* από τους εργοδότες «ιδιωτικό δίκαιο» στους χώρους εργασίας, με πλέον ευάλωτους τους ενοικιαζόμενους εργαζομένους, αλλά και με τους υπόλοιπους, να έχουν δεχθεί βίαιη εξατομίκευση ως «υποκατάστατο» στις ισχύουσες (για όλους) ατομικές εργατικές προ-

διαγραφές και κυρίως στις συλλογικού χαρακτήρα συνδικαλιστικές προδιαγραφές (ουσιαστικός, ανεμπόδιστος, μη απειλούμενος και μη τιμωρούμενος συνδικαλισμός, συνδικαλισμός που «δεν ξεχνά» το ισχύον Εργατικό Δίκαιο, που ήδη κατέκτησε και ασφαλώς δεν ξεχνά την υγεία και ασφάλεια της εργασίας).

Αυτή η ύψιστη θεσμική αναποτελεσματικότητα-υπολειτουργία, η οποία έρχεται σε αντίθεση με ό,τι έχει νομοθετηθεί για ένα Κράτος Δικαίου, πρέπει να θεωρείται αναμενόμενη, γιατί υποδαυλίζεται έντονα και από δομικού χαρακτήρα ανεπάρκειες της ελληνικής Δικαιοσύνης (οργάνωση, εκπαίδευση, παρακολούθηση, έλεγχος-κολασμός-λήψη μέτρων κ.λπ.) και από υποκειμενικές ανεπάρκειες. Μεταξύ των τελευταίων συγκαταλέγονται δομικές ανεπάρκειες που μετεξελίσσονται σε ιδεολογικού χαρακτήρα ανεπάρκειες-μεροληπτική συμπεριφορά εισαγγελέων και δικαστών κάθε επιπέδου υπέρ της δυνατής (εργοδοτικής) πλευράς.

Η αναντιστοιχία μεταξύ του πραγματικού, του *πραγματικά εφαρμοζόμενου*, και του *ισχύοντος* Εργατικού Δικαίου, και ο μονομερής εργοδοτικός έλεγχος των χώρων παραγωγής υπηρεσιών, προϊόντων, επιστημονικών εφαρμογών ακόμα και επιστημονικής σκέψης (ιδιωτικά πανεπιστήμια), παραγωγής πολιτισμού τελικά, απειλούν

τους στοιχειώδεις όρους ισορροπίας και επιβίωσης φύσης και κοινωνίας, που κι αυτοί οι όροι είναι άρρηκτα αλληλοεξαρτώμενοι με την εκάστοτε οικονομία, την εκάστοτε επιστήμη, τον εκάστοτε πολιτισμό.

Τα δικαιώματα των ανθρώπων και τα δικαιώματα της ανθρωπότητας για την επιβίωσή της (βλ. ειρήνη, περιβάλλον, γενετικοί κώδικες, πυρηνικά ατυχήματα/δοκιμές...) βρίσκονται στο κρισιμότερο σημείο αλληλεξάρτησης από κάθε άλλη στιγμή της ιστορίας, με τους χώρους εργασίας και παραγωγής να κατέχουν αποφασιστικής σημασίας θέση στο κρίσιμο σταυροδρόμι αυτής της αλληλεξάρτησης.

Ο εντοπισμός του κρίσιμου σημείου αποκοπής του Κράτους Δικαίου από την εφαρμογή του Εργατικού Δικαίου, είναι το σημαντικότερο κάθε φορά, σε κάθε εποχή, σε κάθε πολιτικό σύστημα, εργατικό-συνδικαλιστικό καθήκον.

Γ. Ακόμα, έχει επισημανθεί και καταγγελθεί ότι οι δικογραφίες που συνιστούν συγκεκριμένο και ενιαίο εισαγγελικό/δικαστικό φάκελο-σκάνδαλο, το οποίο αφορά συγκεκριμένη, εκτατική, επίμονα επαναλαμβανόμενη, όχι απλά μη εφαρμογή του *ισχύοντος* Εργατικού Δικαίου αλλά πλήρη υποκατάστασή του από το βίαια επιβαλλόμενο και εξατομικευμένο για κάθε εργαζόμενο ιδιωτικό εργοδοτικό δίκαιο, δικογραφίες που παραδόθηκαν στα χέρια των κ.κ. Εισαγγελέα και Προέδρου του

Αρείου Πάγου, υποδεικνύουν διεφθαρμένη και διαφθοροποιό εισαγγελική-δικαστική λειτουργία.

Αυτή η δικαιοκή «λειτουργία»: α) επιβάλλει γενικότερη κουλτούρα υποταγής στην ανηθικότητα και την παρανομία (έστω μόνο των ισχυρών) και β) αποδυναμώνει την αντιληπτική ικανότητα του ατόμου ως συλλογικού/κοινωνικού όντος και την πίστη του στον συλλογικό άνθρωπο, μιας και το άτομο δεν βρίσκει το ατομικό δίκιο του στο υφιστάμενο Κράτος Δικαίου. Ακόμα, γ) αποδιάρθρώνει στην κυριολεξία τον κοινωνικό άνθρωπο από τα όποια πατροπαράδοτα συλλογικά, κοινωνικά, δικαιοκά του στηρίγματα (μαζί με την βίαια εργοδοτικά επιβαλλόμενη εξατομίκευση του εργαζόμενου ανθρώπου).

Οι εσωτερικές έριδες «ξεπέρασαν» την ΟΤΟΕ

Αιφνιδίασαν την ΟΤΟΕ οι συντονισμένες, πανομοιότυπες επιστολές που απέστειλαν την περασμένη εβδομάδα οι διοικήσεις του συνόλου σχεδόν των τραπεζών και με τις οποίες αρνούνται να διαπραγματευτούν μαζί της τη νέα συλλογική σύμβαση εργασίας των τραπεζοϋπαλλήλων. Ο αιφνιδιασμός ήταν πλήρης. Οι συνδικαλιστές της ΟΤΟΕ δεν μπορούσαν να διανοηθούν ότι θα τους ξεπερνούσε η πραγματικότητα. Και δυστυχώς για όλους αυτό έγινε. Αλλά θα έπρεπε να το είχαν προβλέψει, γιατί το συνδικαλιστικό όργανο των υπαλλήλων της Εθνικής Τράπεζας είχε υπογράψει επιμέρους σύμβαση ήδη από το τέλος του 2005. Το καμπανάκι είχε χτυπήσει, αλλά κανείς δεν το άκουσε. Οι τραπεζίτες ήταν σίγουρο ότι θα τραβούσαν το σκοινί. Παρά την τεράστα αύξηση των κερδών που έχουν τα τελευταία χρόνια, έπρεπε να θεωρείται δεδομένο ότι

θα συμπεριφέρονταν ως ιδιοκτήτες. Και πέτυχαν ακριβώς αυτό που επεδίωκαν: τη σαλαμοποίηση του συνδικαλιστικού κινήματος. Οι άρχοντες της ΟΤΟΕ όμως θα έπρεπε να το έχουν προβλέψει και να κάνουν τις απαραίτητες κινήσεις που θα εξασφάλιζαν το μέλλον των τραπεζοϋπαλλήλων. Δυστυχώς όμως τους ξεπέρασαν τα γεγονότα. Τα δεδομένα στο εμπόριο και στην κοινωνία αλλάζουν με γοργούς ρυθμούς και στη χώρα μας. Τίποτα δεν μπορεί να αντισταθεί στις κοινωνικές αλλαγές και σίγουρα όχι η ηγεσία μίας συντεχνίας την οποία «απαρνήθηκαν» τα ίδια της τα μέλη. Ο συνδικαλισμός χρειάζεται πολιτική. Το δυστύχημα είναι ότι χαμένοι για μία ακόμη φορά θα βγουν οι εργαζόμενοι, γιατί όπως φαίνεται η συντονισμένη επίθεση του κεφαλαίου κατά των κατακτήσεών τους περνάει από τις τράπεζες.

Μ.Τ.

Μονοτονικό και πολυτονικό Από τον Κώστα Δημ. Χρονόπουλο, οι απόψεις που ακολουθούν:

Τελευταία επανήλθε στην επικαιρότητα το θέμα του «πολυτονικού συστήματος». Δύο βουλευτές ζήτησαν την προαιρετική χρήση του στην εκπαίδευση και τη δημόσια διοίκηση. Την επαναφορά στηρίζει η Ιερά Σύνοδος. Συνεπικουρεί και μια έρευνα που διαπίστωσε ότι οι μαθητές που έρχονται σε επαφή με τα αρχαία κείμενα και το πολυτονικό, «προστατεύονται» από την εμφάνιση δυσλεξίας.

Ακούσαμε επίσης πως η επαναφορά επιβάλλεται για εθνικούς, πολιτιστικούς, εκπαιδευτικούς λόγους: εναρμόνισης με τα ιερά κείμενα, ορθογραφίας και διατήρησης της διαχρονικότητας του ελληνισμού.

Υπάρχουν όμως ορισμένα δεδομένα:

1. Η δημοτική έχει επικρατήσει· αυτό δεν αλλάζει.

2. Το μονοτονικό χρησιμοποιείται πάνω από δύο δεκαετίες· ο τότε υπουργός Παιδείας το έφερε νύχτα στη Βουλή –ως «τσόντα» σε άλλο άσχετο νομοσχέδιο– και το ψήφισαν νυσταλέοι σύντροφοί του, που... επαγρυπνούσαν(!) για τη σωτηρία της γλώσσας!

Αδικαιολόγητη και ανεπίτρεπτη σπουδή που διέγραψε μονοκονδυλιά το «πολυτονικό» και επέβαλε το «μονοτονικό». Χωρίς να ερωτηθεί η Ακαδημία, ο πνευματικός κόσμος, οι γνώστες του ζητήματος! Φαίνεται πως κάποιοι ταγοί μας –αν και

διδάχθηκαν το πολυτονικό– εμφανίζουν μια όψιμη (παλιμπαιδικού τύπου;) «δυσλεξία» κατανόησης και υπεύθυνης αντιμετώπισης του προβλήματος!

Έκτοτε «βολεύει», διότι είναι απλό, εύχρηστο αλλά και κερδοφόρο για ορισμένους, επειδή μειώνει το κόστος εκτύπωσης των εντύπων, αλλά «εξυπηρετεί» και τις εταιρείες ηλεκτρονικών υπολογιστών!

3. Είναι γεγονός πως η ελληνική γλώσσα έχει συρρικνωθεί· φτώχυνε. Συντηρείται με δανεικά(!). Τα «δάνεια» από άλλες γλώσσες –κυρίως αγγλικά– βοηθούν(!) στην έκφραση και επικοινωνία των Νεοελλήνων, που εμφανίζονται επαιτικοί επειδή κατασπατάλησαν τον γλωσσικό τους πλούτο με περισσή αφροσύνη!..

4. Η καθαρεύουσα βρίσκεται καταχωνιασμένη και αραχνιασμένη στο ντουλάπι της προοδευτικής οπισθοδρόμησης.

5. Χρόνια και χρόνια ακατάλληλοι κουλοχέρηδες εκπαιδευτικοί και πολιτικοί μπαρμπέρηδες μάθαιναν την «τέχνη» στο κασιδιασμένο κεφάλι της παιδείας μας· οι συνεχείς και αναποτελεσματικοί πειραματισμοί των «μαθητευόμενων μάγων» επέφεραν δεινά και οδήγησαν στη δυσειδή αποψίλωσή της από τη διδασκαλία των αρχαίων και στην κατάργηση τόνων και πνευμάτων. [Ευχή μας: η αποφυγή κατάργησης της ελληνικής γλώσσας!]

Τα αρχαία ελληνικά ίσως διασωθούν τελικά, διότι διδάσκονται σε αρκετά ποιοτικά πανεπιστήμια του εξωτερικού...

Εμείς φαίνεται πως θα αρκε-

σθούμε στις συστάσεις κοινοβουλευτικών πατέρων μας που μας προτρέπουν να αναβαθμίσουμε –και πέραν της εξίσωσης– την αγγλική! Ήδη οι ξενόγλωσσες επιγραφές μάς κατακλύζουν, και η χρήση, στον προφορικό λόγο κυρίως, ξένων λέξεων και όρων παίρνει ανησυχητικές διαστάσεις.

6. Η δημοτική δεν κινδυνεύει από την παράλληλη γνώση της καθαρεύουσας. Υποβοηθείται. [Πώς θα καταλάβεις τι σημαίνει π.χ. «υδραγωγείο», αν δεν γνωρίζεις ότι νερό = ύδωρ;]

7. Τα αρχαία κείμενα και η καθαρεύουσα δεν γίνεται βέβαια να σερβιριστούν... ατόνιστα και απνευμάτιστα, γιατί σε διαφορετική περίπτωση θα απολαύσουμε μια στυφή... τον(ν)οσαλάτα, αλλοιωμένη.

7. Τόνοι και πνεύματα: ίσχυαν εδώ και δυο περίπου χιλιετίες και καταργήθηκαν πριν δύο δεκαετίες. Σε ακόμη παλαιότερους χρόνους δεν υπήρχαν –επίσης– πάνω στις λέξεις αλλά ενυπήρχαν μέσα σε αυτές· δεν τα έβλεπες· τα άκουγες κατά την εκφορά του λόγου.

8. Είναι ατόπημα να επιχειρούμε την ιστορική μας αναδρομή-διαδρομή μέχρι το σταθμό που εξυπηρετεί τις προθέσεις και βλέψεις του καθενός μας. [Το κάνουμε κατά κόρον με τη Δημοκρατία όταν την ταυτίζουμε και υμνολογούμε την, προ 300 χρόνων, «κοινοβουλευτική έκδοσή» της. Πόση σχέση, συγγένεια ή ομοιότητα έχει με εκείνη των αρχαίων Ελλήνων;]

9. Η δυσλεξία υπήρχε και επί εποχής που διδάσκονταν τα αρχαία ελληνικά και το πολυτονικό. Η ενδιαφέρουσα έρευνα χρήζει περαιτέρω τεκμηρίωσης, φρονώ.

10. Θρυμματίσαμε την έξοχη γλώσσα μας ως νεόπλουτοι ανερμάτιστοι και ανάξιοι κληρονόμοι και θα αποτελέσει μεγάλο λάθος και ατελέσφορη προσπάθεια να περισυλλέξουμε τα θραύσματα με μόνη την

επαναφορά του πολυτονικού. Επιβάλλεται να διδάσκονται τα αρχαία ελληνικά στα... «ελληνικά» σχολεία (τα «εισαγωγικά εκφράζουν την αγανάκτηση για το κατάντημά τους!») και το πολυτονικό –παράλληλα με το μονοτονικό– από εξειδικευμένους φιλολόγους και παιδαγωγούς και όχι απλούς μεροκαματιάρηδες εκπαιδευτικούς.

Στην εποχή μας καθίσταται επιτακτική η ανάγκη επιστροφής-προσήλωσης στην κλασική παιδεία – καλλιέργεια του παραπαίοντος ανθρώπου που είναι βυθισμένος στο βάλτο της υλικής του ευδαιμονιστικής αταπάτης. Είναι καιρός να αντιληφθούν οι ταγοί (πολιτικοί και πνευματικοί) ότι η καλλιέργεια παιδείας αποτελεί τα τείχη άμυνας του ελληνισμού και όχι την κερκόπορτα που κάποιοι ελληνόφωνοι και... «φιλέλληνες» έχουν ανοίξει με αδικαιολόγητη ευήθεια ή υστεροβουλία στους επίδοξους αδίστακτους εισβολείς της παγκοσμιοποίησης και του καταναλωτικού ευδαιμονισμού που караδοκούν!

ΥΓ. Η χρήση των τόνων έχει επιπτώσεις:

Οι περισσότεροι αποτιμούν την (γενικότερη) απλούστευση της ελληνικής γλώσσας ως... προστασία από τις δυσκολίες της!

Άλλοι πάλι, κάποιες ηλικίας, που διδάχθηκαν σωστά ελληνικά, υποφέρουν τα τελευταία... «μονότονα» χρόνια από αλεξία –«μονοτονικής αιτιολογίας»– (χωρίς να πάσχουν από καταρράκτη ή κάτι άλλο).

Κώστας Δημ. Χρονόπουλος

Εκκλησία
Από τον κ. Δημήτριο Σ.
Τσαρούχα πήραμε την
επιστολή που ακολουθεί:

Κύριε Διευθυντά,

Αφορμή για την παρούσα αποτέλεσε η επιστολή του κ. Γιάννη Ζιώχου που φιλοξενή-

Μάνου Στεφανίδη: Ο Πολιτισμός στην εποχή της μελαγχολίας

Ένα βιβλίο που μιλά για τον πολιτισμό και την πολιτική του σ' αυτήν την περιέργη εποχή που ζούμε. Επειδή το πρόταγμα «να ζήσουμε τη ζωή μας ποιητικά» είναι πάνω απ' όλα μια πολιτική θέση.

σατε στο τχ 855. Η επιστολή αυτή μου δίνει την ευκαιρία να σχολιάσω μια ευρέως διαδεδομένη αντίληψη για το ρόλο (δέοντα και όντα) της θρησκείας και της Εκκλησίας στο κοινωνικοπολιτικό γίγνεσθαι της χώρας μας αλλά και στη ζωή του ανθρώπου ατομικά.

Φιλοσοφικά, η αντίληψη αυτή, την οποία αναπαράγει στην επιστολή του ο κ. Ζιώχος, έχει ως αφετηρία την παραδοχή ότι κάθε ολοκληρωμένο σύστημα αξιών με κάθετη μεταφυσική αναφορά (θρησκεία, εν προκειμένω η χριστιανική πίστη), το οποίο αποδέχεται δηλαδή την ύπαρξη ενός Ανώτερου Όντος και, περαιτέρω, έναν πυρήνα αδιαμφισβήτητης αλήθειας (δόγμα), συνιστά εμπόδιο στην εξέλιξη του ανθρώπου και του πολιτισμού του, δεσμά στην ελευθερία του. Κατά την ίδια αντίληψη μόνος ασφαλής οδηγός του ανθρώπου και εγγύηση της ελευθερίας του είναι (και πρέπει να είναι) η πίστη στις δικές του δυνάμεις, σ' αυτό που οι Διαφωτιστές ονόμασαν «Ορθό Λόγο» (προφανώς αυτό εννοεί ο κ. Ζιώχος, όταν αναφέρεται στο «πλεονέκτημα» της Αριστεράς έναντι της θρησκείας). Περαιτέρω, κάθε θεσμός που αποσκοπεί στη διατήρηση και τη διάδοση, ακόμη και με ειρηνικά και θεμιτά μέσα, μιας θρησκευτικής διδασκαλίας (παρ' ημίν το ρόλο αυτό επιτελεί η Εκκλησία), θεωρείται κατά τα ανωτέρω αναχρονιστικός.

Η εν λόγω αντίληψη, προϊόν αιώνων χειραγώγησης των βυθισμένων στην άγνοια και την αμάθεια πληθυσμών από τα κατά τύπους διεφθαρμένα ιερατεία, συχνά πρόθυμους επ' ανταλλάγματι τοποτηρητές της εκάστοτε κρατικής εξουσίας, δεν αποφεύγει ωστόσο στη γενικότητα μια σοβαρή και, ενδεχομένως, ηθελημένη παρανόηση: Η «τεράστια διαφθορά», ο «φανατισμός», ο «ρατσισμός», η «επιδίωξη για διαίρεση του λαού και πρόκληση εθνικισμού, μισαλλοδοξίας, συγκρούσεων, ανισοτήτων, διακρίσεων, αδικιών και καθυ-

στέρησης», χαρακτηριστικά τα οποία ο κ. Ζιώχος αποδίδει στη «μουλάδικη» (δηλαδή φονταμενταλιστική), όπως τη χαρακτηρίζει, «εκκλησιαστική ηγεσία» του τόπου, ως και ο «θρησκευτικός σκοταδισμός», ο «μεσαιώνας» και η «οπισθοδρόμηση», δεν αφορούν στο θεσμό της Εκκλησίας, πολλώ δε μάλλον στη χριστιανική διδασκαλία, όπως αφήνεται να εννοηθεί, αλλά, ενδεχομένως, σε ορισμένους φορείς του θεσμού, που δεν τον υπηρετούν όπως πρέπει.

Η χριστιανική διδασκαλία διανέμεται πράγματι (και η Εκκλησία διδάσκει ή, πάντως, πρέπει να διδάσκει) από το σεβασμό στην ανθρώπινη αξία ανεξαρτήτως εθνικότητας, φυλής, γλώσσας και πεποιθήσεων, και μάλιστα από την αγάπη στο συνάνθρωπο, την προσφορά χωρίς ανταλλάγμα και την ταπείνωση, η οποία στο σύστημα αξιών του χριστιανισμού θεωρείται μέγιστη αρετή που κατατείνει στην κάθαρση και την ηθική εξύψωση του ανθρώπου και όχι στην υποδούλωσή του,

και δη με την κατά κόσμον έννοια του όρου, όπως εσφαλμένα υπολαμβάνει ο κ. Ζιώχος, όταν θεωρεί ότι η προσφώνηση «και» του Προέδρου της Δημοκρατίας κ. Κ. Παπούλια ως «δούλου» (του Θεού, προφανώς) κατά την τέλεση του μυστηρίου της Θείας Ευχαριστίας, συνιστά «παραπέρα ισχυροποίηση του πλέον θεοκρατικού κράτους» (sic). Άλλωστε ο ίδιος ο ιδρυτής της Ανατολικής Ορθόδοξης Εκκλησίας, ο Χριστός, οριοθέτησε με τον πιο κατηγορηματικό τρόπο το πεδίο αναφοράς της διδασκαλίας του: «τα Καίσαρος απόδοτε Καίσαρι και τα του Θεού τω Θεώ» (Μαρκ. ιβ' 17).

Η ανωτέρω διάκριση μεταξύ του θεσμού και των φορέων αυτού είναι λοιπόν δεοντολογικά επιβεβλημένη (ώστε να μην απαξιώνονται και οι άξιοι, οι οποίοι συνήθως αποτελούν την πλειοψηφία, πράγμα το οποίο εν προκειμένω αποσιωπάται) αλλά και μεθοδολογικά αναγκαία (ώστε η όποια κριτική να επικεντρώνεται σε συγκεκριμένα πρόσωπα και νοοτροπίες

και να καθίσταται έτσι πιο αποτελεσματική). Επομένως, εάν το κήρυγμα ορισμένων ιεραρχών είναι διχαστικό ή συνιστά ανεπίτρεπτη ανάμειξη της Εκκλησίας στα πολιτικά πράγματα του τόπου ή εάν ένας ιεράρχης είναι διεφθαρμένος ή διάγει βίο έκλυτο (φαινόμενα που πάντοτε υπήρχαν, υπάρχουν και θα υπάρχουν, ακόμη και στο χώρο της Εκκλησίας, η οποία υπηρετείται από ανθρώπους σαν όλους τους άλλους· η αυτονόητη αυτή διαπίστωση καταδεικνύει το μέγεθος της υποκρισίας όσων εκφράζουν την έκπληξη και διαρρηγνύουν τα ιμάτιά τους μετά την αποκάλυψη τέτοιων περιστατικών), δε θα πρέπει να απαξιώνεται συλλήβδην ο κλήρος και η Εκκλησία ως θεσμός, αλλά η κριτική θα πρέπει να εστιάζει στα συγκεκριμένα νοσηρά φαινόμενα και να τα αντιδιαστέλλει προς τα υγιή που αποτελούν και την πλειοψηφία.

Με τιμή
Δημήτριος Τσαρούχας
Δικηγόρος

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ

NOAM CHOMSKY

Καθηγητής Γλωσσολογίας και Φιλοσοφίας του MIT

ΓΙΑ ΤΗ ΦΥΣΗ ΚΑΙ ΤΗ ΓΛΩΣΣΑ

Μετάφραση: Γιώργος Κοτζόγλου

Πρόλογος και επιμέλεια: Χριστόφορος Χαραλαμπίδης,

Καθηγητής Γλωσσολογίας του Παν. Αθηνών

Σχ. 8°, σελίδες 303 με πλούσια βιβλιογραφία και ευρετήριο

Ο Noam Chomsky αναπτύσσει το στοχασμό του για τη σχέση ανάμεσα στη γλώσσα, το νου και τον εγκέφαλο, εισάγοντας τη σύγχρονη γλωσσολογική έρευνα στο αναπτυσσόμενο επιστημονικό πεδίο της νευροεπιστήμης. Το βιβλίο αποτελεί σημαντικό ορόσημο στην ανάπτυξη της γλωσσικής θεωρίας.

«Απ' όσο γνωρίζω, το βιβλίο αυτό είναι η πιο περιεκτική πρόσφατη ανασκόπηση της σκέψης του Chomsky πάνω σε ένα ευρύ φάσμα ζητημάτων. Τα κεφάλαια για τη γλωσσική θεωρία, πιο συγκεκριμένα, προσφέρουν πολύτιμο υπόβαθρο για το εξαιρετικά σημαντικό μινιμαλιστικό πρόγραμμα, το οποίο ασκεί μεγάλη επιρροή στις μέρες μας.»

Ian Roberts, University of Cambridge

«Με τη χαρακτηριστική του σαφήνεια και οξύτητα, ο Chomsky ρίχνει φως στη μελέτη της γλώσσας και του νου με φόντο την ιστορία της επιστήμης και την πρόσφατη νευροεπιστήμη και αναλύει τη γενική φύση και την ανάπτυξη του Μινιμαλιστικού Προγράμματος, που είναι πιθανότατα η πιο επαναστατική πρόταση στην ιστορία της γλωσσολογίας.»

Robert Freidin, Princeton University Press

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΠΑΔΗΜΑ

Προσφορά στον Πολιτισμό και στην Παιδεία

Ιπποκράτους 8 Αθήνα. Τηλ.: 210.36.27.318

www.papadimasbooks.gr • papadimas@atp.gr

ΥΠΟΚΛΕΨΤΕ

Δεν αντιλαμβάνομαι τον θόρυβο για τις υποκλοπών. Η παρακολούθηση υπουργών, πρωθυπουργών και Παπανδρέου αποτελεί πράξη υψίστης εθνικής σημασίας. Μήπως και προλάβουμε καμιά παπαριά, που θάλεγε και ο πατριώτης μου Θανάσης Νάκος.

ΑΜΟΛΑΤΟΙ

Σκέφτεστε να τους αφήσουμε αμολάτους, να μιλάνε ελευθέρως και κρυφά; Αυτό θα είναι χειρότερο και από χούντα. Ενώ τώρα κάποιοι γνωρίζουν τι λένε και έτσι σιγά σιγά τα μαθαίνουμε όλοι και κάνουμε το κουμάντο μας.

ΙΑΝΟΣ

Γι' αυτό μην ασχολείστε με αυτό το γελοίο ζήτημα. Κλείστε την τηλεόραση και βουτήξτε στον πολιτισμό. Κάντε μια βόλτα στο βιβλιοπωλείον Ιανός, όπου πωλούνται διάφορα βιβλία και μπίρες.

ΠΝΕΥΜΑ

Στον Ιανό αγοράζεις ένα βιβλίο στην τύχη και μετά πας στο καφέ και βλέπεις μπροστά σου όλους τους

έλληνες πνευματικούς ανθρώπους. Είναι κατά τεκμήριον ντυμένοι στα μαύρα, φοράνε μαύρα γυαλιά ηλίου, μη τυχόν και παρεξηγηθούν ως λαϊκοί, και αφού με κατάλληλους ελιγμούς βρούνε τραπέζακι -διότι με μαύρα γυαλιά μπορεί να σπάσεις και κανένα ποδάρι στο σκοτός του καφέ- αρχίζουν να διαβάζουν εντατικά Ζυράνα Ζατέλη και Στέλιο Κούλογλου.

ΠΑΖΑΡΙ

Μετά από αυτή την επίσκεψη που έκανα στο σουπερ-μάρκετ βιβλίων, αποφάσισα αφενός να μην ξαναπάω σε βιβλιοπωλείο για έναν τουλάχιστο χρόνο και επίσης να μην ξαναδιαβάσω τίποτα για το ίδιο διάστημα. Φτάνει. Ό,τι έμαθα, έμαθα.

ΒΕΝΕΔΙΚΤΟΣ

Ο θεατρικός σκηνοθέτης και ηθοποιός Δημήτριος Λιγνάδης παρουσίασε στο Εθνικό Θέατρο μία σκηνή βιασμού του Πάπα πάνω στην Αγία Τράπεζα. Πάλι καλά δηλαδή που δεν απαίτησε να του φέρουμε ζωντανό τον Βενέδικτο για να κάνει πιο βεριτέ τέχνη.

ΖΟΥΓΚΛΑ

Υπάρχει ελευθερία της καλλιτεχνικής έκφρασης; Ιδού η απορία. Προσέξτε τι θα σας πω, διότι δεν τα πάμε καλά με τη λογική μου φαίνεται. Έχουμε ξεφύγει. Καμία ελευθερία δεν υπάρχει, σε κανένα ζήτημα, σε απόλυτη και καθαρή μορφή. Τέτοια ελευθερία υπήρχε στις

προϊστορικές κοινωνίες, στις ζούγκλες και στις ερήμους.

ΝΟΜΟΙ

Πριν από μερικές χιλιάδες χρόνια, αν έχετε ακουστά, φέρανε μολύβι και χαρτί και βάλανε νόμους. Δουλοκτητικούς, φεουδαρχικούς, μοναρχικούς και προσφάτως δημοκρατικούς. Να μην σας τα πολυλογώ, όλοι αυτοί οι νόμοι περιορίζουν το κάθε δικαίωμα στα όριά τους. Έτσι συμβαίνει και με τον δημοκρατικό νόμο.

ΣΚΑΜΝΙ

Σύμφωνα με αυτόν λοιπόν, μπορείς να λες ό,τι θέλεις. Αρκεί να μην θίγεις προσωπικά κάποιον. Διότι τότε θα πας στο σκαμνί. Σαφές;

ΠΡΟΣΒΟΛΗ

Παρότι λοιπόν είμαι γνωστός καλλιτέχνης του λόγου, δεν μπορώ να γράψω ένα διήγημα όπου ο Στεφανίδης θα εμφανίζεται ως δολοφόνος ή βιαστής. Διότι αυτό δεν είναι απλώς καλλιτεχνική έκφραση, είναι προσβολή της προσωπικότητας. Σωστό;

ΛΙΓΝΑΔΗΣ

Αυτό που ισχύει για τον Μάνο λοιπόν, γιατί να μην ισχύει για τον Φουκαρά τον Βενέδικτο, που είναι μάλιστα και πάπας δισεκατομμυρίων; Επομένως, ο κος Λιγνάδης θάπρεπε να καθήσει στο σκαμνί. Αλλά το θέμα μας δεν είναι αυτό. Το θέμα είναι ότι είμαστε πλέον, ως ελληνική πνευματική τάξη, για τα

πανηγύρια. Γελοίιοι, αμαθείς και εντελώς αναίσθητοι. Όλοι μας.

ΙΣΛΑΜ

Είδατε τι κάνανε οι μουσουλμάνοι για ένα απλό σκίτσο του προφήτη; Κοντεύουνε να κηρύξουν παγκόσμιο πόλεμο. Μήπως να τους στείλουμε τον Λιγνάδη, να δούνε τι εστί βερίκοκο;

ΕΙΚΟΝΕΣ

Διότι ο μουσουλμάνος είναι ανεικονιστής. Δεν θέλει να βλέπει τον θεό του. Δεν είναι σαν κι εμάς που άμα δεν δούμε θεού πρόσωπο δεν πιστεύουμε τίποτα. Αυτοί έτσι είναι. Θεωρούν την εικόνα προσβολή. Εμείς έχουμε εικόνες ακόμη και όλων των συγγενών των αγίων, μαζί με τα σπίτια τους, τα ζώα και την γύρω περιοχή.

ΔΑΝΟΣ

Τώρα λοιπόν εσύ που είσαι δανός δημοκράτης και θέλεις να σκισάρεις τον Μωάμεθ, πάρε τον γκρα σου και πήγαινε να τα βγάλεις πέρα με τους εξαγριωμένους του ισλάμ. Διότι δωρεάν εξυπνάδες δεν υπάρχουν.

ΕΠΙΘΕΣΗ!

Φοβερή είδηση από το Βήμα: Ο Γεώργιος Παπανδρέου, πρόεδρος των διεθνών σοσιαλιστών, πρόκειται λέει να επιτεθεί στη διεθνή συντήρηση! Από ποιο κράτος ακριβώς θα ξεκινήσουν οι πνευματικές λεγεώνες του; Για να ειδοποιήσουμε τους κατοίκους δηλαδή.

Επισημαίνουμε

Θέατρο, απορίας άξιον;

Κάθε τι που είχε βιωθεί κάποτε άμεσα, τώρα απομακρύνθηκε σε μian αναπαράσταση.
Guy Debord (1971)

Η κινητικότητα που παρατηρείται εσχάτως στο θέατρο είναι καταρχάς πολύ ευχάριστη, σε αντίθεση με το βάλτωμα-Βαλτινός του Κέντρου Κινηματογράφου. Οι διαβουλεύσεις που γίνονται μεταξύ των εμπλεκομένων για πιθανή αναβάθμιση των ΔΗΠΕΘΕ και αναγωγή κάποιων από αυτά σε κρατικά περιφερειακά θέατρα, χρηματοδοτούμενα και από το ΥΠΠΟ και από τους δήμους που τα φιλοξενούν, συνιστούν θετική εξέλιξη. Είμαστε από αυτούς που δεν σνομπάρουν τα δημοτικά θέατρα αλλά αναγνωρίζουν την προσφορά αλλά και την τεράστια ευθύνη τους για την ευαισθητοποίηση μιας άλλης Ελλάδας, χωρίς πολιτιστικές άμυνες ή παιδεία. Αρκεί βέβαια να πλαισιωθούν από τα κατάλληλα πρόσωπα κι όχι από κομματικούς εγκάθετους και να ενισχυθούν οικονομικά με γενναιοδωρία και χωρίς την λογική του τριτοκοσμικού ρουσφετιού. Εκτός κι αν ανάγκες –και μάλιστα αδηφάγες– έχει μόνο το παμφάγο Μέγαρο και οι κρυφές ή φανερές Μέγαιρες που κάνουν εκεί παιχνίδι. Ακόμη.

Αλλά και η συζήτηση σχετικά με το σύγχρονο ελληνικό έργο και την αποδοχή του από τις κρατικές σκηνές είναι γόνιμη, όπως επίσης και η ανακοίνωση του κ. Τατούλη για την ίδρυση μιας Ακαδημίας Θεάτρου. Μόνο που ο παριστάμενος στη συνέντευξη Τύπου Θόδωρος Τερζόπουλος εξέπεμπε σε διαφορετικό μήκος κύματος από το αισιόδοξο του υφυπουργού και μάλλον αυτός θα ξέρει κάτι περισσότερο. Μέχρι τώρα το ΥΠΠΟ έχει μαξιμαλιστικά μιλήσει για μian υπερ-ακαδημία Τεχνών με έδρα κάποιο ολυμπιακό κτίσμα, στο οποίο θα συνωθούνται άпасες οι καλλιτεχνικές εκφράσεις: θέατρο, χορός, μουσική, κινηματογράφος κ.λπ. Ως σύλληψη το ανωτέρω πολυ-τερατούργημα –με την καλή έννοια– είναι μοναδική στον κόσμο. Συμβούλια ή ιδρύματα τεχνών υπάρχουν κι αλλού όχι όμως και πολυακαδημίες, δηλαδή εκπαιδευτικοί θεσμοί ικανοί να παραγάγουν σοβαρό έργο.

Από την άλλη, ανακοινώθηκε η προοπτική μιας νέας Εθνικής Όπερας στον χώρο του παλιού Ιπποδρομίου, την οποία όμως θα χρεωθεί κυρίως ο ιδιωτικός τομέας. Όπερ άτοπον! Εφόσον οι εργολάβοι δεν μπορούν να παραγάγουν εθνική πολιτιστική πολιτική. Εδώ όμως και χρόνια η εταιρεία για την ίδρυση της Νέας Όπερας βοά για την ταυτόχρονη ανάγκη και μίας Μουσικής Ακαδημίας, στο όνομα μάλιστα της Μαρίας Κάλας, ως εκ των ων ουκ άνευ προϋπόθεσης ενός άρτιου, κοινού αποτελέσματος. Άρα πού θα πρωτοστεγαστούν οι ακαδημίες Θεάτρου και Μουσικής; Επίσης, η επιτροπή που συνέστησε το ΥΠΠΟ για την υπό ίδρυση Ακαδημία Θεάτρου, αποτελούμενη από τους Λεωτέρη Βογιατζή, Μάγια Λυμπεροπούλου, Βασίλη Παπαβασιλείου, Ρούλα Πατεράκη και Θόδωρο Τερζόπουλο, έχει ήδη καταλήξει σ' ένα μοντέλο με θετικότερες προοπτικές. Αυτοί ξέρουν και μπορούν. Θα τους αφήσουν; Εκτός κι αν όλα είναι έπεα πτερόεντα και λέξεις. Ή εκτός κι αν λησμονούμε αυτό που είπε ο René Char: Οι λέξεις εντέλει γνωρίζουν ό,τι αγνοούμε σχετικά μ' αυτές.

Μάνος Στεφανίδης

ΠΡΟΤΕΙΝΟΥΜΕ

• Στο Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης (Βασ. Σοφίας και Ηροδότου 1) άνοιξε προχθές, Τετάρτη 8/2, η έκθεση «Α... όπως Ακριθάκης», βασισμένη σε μια ιδέα που ο ίδιος

ο Ακριθάκης είχε συζητήσει με την επιμελήτρια Μαρία Κοτζαμάνη. Επιχειρεί να αποκρυπτογραφήσει τα σύμβολα της ζωγραφικής του, συνθέ-

τοντας ένα προσωπικό «αλφαβητάρι» (Αεροπλάνο, Βαλίτσα κ.ο.κ.), που μας βοηθά να διεισδύσουμε στον κόσμο του.

• Στο Πολιτιστικό Κέντρο του ΜΙΕΤ στη Θεσσαλονίκη (Βασ. Όλγας 108), δείτε την έκθεση φωτογραφίας με θέμα «Οι Θεσσαλικοί Σιδηρόδρομοι (1881-1955)»· διαρκεί μέχρι 15/2.

• «Εικόνα - Χώρος - Δράση» τιτλοφορείται η έκθεση νέων καλλιτεχνών (μέχρι 35 ετών) που διοργανώνει στον εκθεσιακό του χώρο στα Εξάρχεια (Κωλέττη 14) το Επιμελητήριο Εικαστικών Τεχνών· διαρκεί μέχρι 24/2.

• Επισκεφθείτε την αναδρομική έκθεση της Βάσως Κυριάκη στην Πινακοθήκη του Δήμου Αθηναίων (Πειραιώς 51, πλ. Κουμουνδούρου)· θα παραμείνει ανοικτή μέχρι τις 13/3.

• Δείτε την έκθεση ζωγραφικής του Δημήτρη Ράτσικα, που γίνεται στη γκαλερί Titaniun (Βασ. Κων/νου 44) μέχρι τις 19/2.

• Δείτε επίσης: την έκθεση με υδατογραφίες του Κερκυραίου ακουαρελίστα Σπύρου Σουρτζίνου, στον χώρο τέχνης William James (Υμηττού 64, Χολαργός – έως 26/2)· και την τελευταία δουλειά της Τίνας Καραγεωργή στις «Νέες Μορφές» (Βαλαωρίτου 9α), μέχρι τις 18/2. Έως 18/2 διαρκεί και η έκθεση της Ισμήνης Καρυωτάκη στη γκαλερί Astra (Καρυατιδών 8, Ακρόπολη).

• Μια διαφορετική αντίληψη για τον πολιτισμό και την Πολιτιστική προωθούν η Αχαϊκή Συμπολιτεία και η Κίνηση Πολιτών για την Πάτρα, που ξεκινούν σειρά εκδηλώσεων: την Πέμπτη 16/2, στο Επιμελητήριο Αχαΐας (Μιχαλακοπούλου 58, Πάτρα), διοργανώνουν συζήτηση με θέμα «Αναγέννηση και Επανάσταση – Μια τέχνη στα κόκκινα». Εισηγητής: Μάνος Στεφανίδης. Προλογίζουν οι επικεφαλής των δύο οργανώσεων, Νίκος Τσούκαλης και Ηλίας Γρηγόρης.

ΚΙΝΗ ΜΑΤΟ ΓΡΑΦΟΣ

Η κινηματογραφική σεζόν στην καλή της ώρα

Ο τηλεοπτικός σχολιαστής Έντουαρντ Μάροου (Ντέιβιντ Στράδερν), ο δημοσιογράφος που απάλλαξε την Αμερική από τον Μακάρθι.

ΤΖΩΡΤΖ ΚΛΟΥΝΕΪ: ΚΑΛΗΝΥΧΤΑ, ΚΑΙ ΚΑΛΗ ΤΥΧΗ

Αλλο ένα sex symbol μάς αιφνιδιάζει, διερχόμενο την πύλη της σοβαρής δημιουργίας. Ο Τζωρτζ Κλούνεϊ επιλέγει τον ευθέως πολιτικό κινηματογράφο με τρόπους υψηλής καλλιτεχνικής απαιτήσεως. Είναι φυσικό η επικαιρότητα να προσauxάνει το ενδιαφέρον και να ανεβάζει την αξία μιας κινηματογραφικής ταινίας, πολύ περισσότερο όταν η ταινία στηρίζεται εξ ολοκλήρου σε ιστορικό υλικό το περιεχόμενο του οποίου απέχει 50 μόλις χρόνια από σήμερα και αντικείμενό του είναι η τηλεόραση ως εργαλείο πολιτικής ενημέρωσης αλλά

με τους όρους και προς χάριν της δημοκρατίας. Η δεκαετία του '50 στις ΗΠΑ σημαδεύεται πολιτικά και κοινωνικά από τον Μακαρθισμό, την κορύφωση του «ψυχρού πολέμου» και της αντικομμουνιστικής υστερίας. Σήμερα δεν υπάρχει «ψυχρός πόλεμος» αλλά υπάρχουν φονικοί «θερμοί πόλεμοι» και πολλές, υποκατάστατες της προηγούμενης, υστερίες. Η αγεφύρωτη διαφορά βρίσκεται στο ότι σήμερα η τηλεόραση (να περιοριστούμε στην Ελλάδα) παίζει αποπροσανατολιστικό ρόλο – ούτε με τους τρόπους ούτε προς χάριν της δημοκρατίας.

Με τη φράση-τίτλο της ταινίας «Καληνύχτα, και καλή τύχη» ο σπουδαίος

δημοσιογράφος του τηλεοπτικού καναλιού CBS Έντουαρντ Μάροου κλείνει τη βραδινή, τακτική του εκπομπή «Εδώ και τώρα», σχολιασμού της πολιτικής επικαιρότητας με κεντρικό στόχο (στο διάστημα που αναφέρεται η ταινία) τον γερουσιαστή Μακάρθι και την περιβόητη Επιτροπή Αντιαμερικανικών Ενεργειών. Το 1953 αποπέμπεται ένας αξιωματικός της (αμερικανικής) πολεμικής αεροπορίας επειδή ο πατέρας του ήταν Γιουγκοσλάβος! Η επίσημη εκδοχή της αποπομπής ήταν οι αναπόδεικτες καταγγελίες για «αντεθνική δράση». Η δημοσιογραφική έρευνα της εκπομπής του Μάροου οδήγησε σε ήττα του Μακάρθι και σε επόμενες εκπομπές, όπως η πρόσωπο με πρόσωπο, στο «γυαλί», αντιπαράθεση του Μάροου με τον Γερούσιαστή κατέληξε σε απομάκρυνσή του και διάλυση της Επιτροπής. Ο Μάροου, ένας πολιτικά μετριοπαθής αλλά αδέσμευτος δημοσιογράφος, χειρίζεται τη δύναμη της εικόνας με εντυπωσιακή σοβαρότητα, χωρίς θεατρinίστικες κορόνες, αντιδημαγωγικά, με λόγο λιτό αλλά πυκνό και αποδεικτικό.

Έκπληξη η δουλειά του Κλούνεϊ: Φίνο, ασπρόμαυρο φιλμ νουάρ της δημοσιογραφίας, των εσωτερικών του καναλιού, με τα ιδιοκτησιακά συμφέροντα, τους απροφάσιστους ή τους υπονοούμενους εκβιασμούς, τους συμβιβασμούς και τις αντιστάσεις. Με εντυπωσιακή πειστικότητα αναπαριστώνται οι τρόποι, η ατμόσφαιρα και το ήθος της εικόνας της δεκαετίας εκείνης, την οποία ο σκηνοθέτης αισθάνεται οικεία αφού ο ίδιος ο πατέρας του για 30 ολόκληρα χρόνια υπήρξε τηλεπαρουσιαστής ειδήσεων. Τόσο

το θέμα όσο και ο σεναριακός του χειρισμός δεν απέβλεπαν σε μια βιογραφική εξιστόρηση αλλά σε ένα επιθετικό παραλληλισμό προς την αμερικανική προσχηματική αντιτρομοκρατική υστερία. Η σημαντικότερη εδώ και χρόνια πολιτική ταινία του αμερικανικού κινηματογράφου, επίδοση υψηλού καλλιτεχνικού μετιέ και εντιμότητας.

ΣΤΗΒΕΝ ΣΠΗΛΜΠΕΡΓΚ: ΜΟΝΑΧΟ

Στις 5 Σεπτεμβρίου του 1972, στη διάρκεια των Ολυμπιακών Αγώνων στο Μόναχο, 8 Παλαιστίνιοι μέλη της οργάνωσης «Μαύρος Σεπτέμβρης» εισέβαλαν νύχτα στις εγκαταστάσεις των Ισραηλινών στο Ολυμπιακό Χωριό. Σκοτώνουν στη συμπλοκή δύο Ισραηλινούς και θέτουν σε ομηρία τους άλλους εννέα, με όρο την απελευθέρωση 236 παλαιστινίων κρατούμενων στο Ισραήλ. Άστοχες ενέργειες των γερμανικών αρχών κορύφωσαν την τραγωδία, με σκηνικό το αεροδρόμιο του Μονάχου, με νεκρούς 5 «φενταγίν», έναν Γερμανό και όλους τους ομήρους. Την επομένη κιόλας, η πρωθυπουργός του Ισραήλ Γκόλντα Μέιρ ζήτησε άμεση τιμωρία-εκδίκηση. Συγκροτείται πενταμελής ομάδα από διεθνούς προέλευσης πράκτορες της Μοσάντ με επικεφαλής τον Ισραηλινό Άβνερ Κάουφμαν (Έρικ Μπάννα), ο οποίος υποχρεώνεται να αποξενωθεί από κάθε στοιχείο της ταυτότητάς του και της σχέσης του με τη Μοσάντ, ενώ φυγαδεύει, για ασφάλεια, την ετοιμόγεννη γυναίκα του στη Νέα Υόρκη. Και το έργο της εξολόθρευσης όσων επέζησαν αλλά και αυτών που συνέβαλαν και σχεδίασαν το «Μόναχο» πραγματοποιείται. Αλωνίζοντας την Ευρώπη (αλλά και την Αθήνα και την Κύπρο) ανακαλύπτουν –μ' έναν ηθικά μεμπτό αλλά και καλά αμοιβόμενο τρόπο– έναν προς έναν τους διασκορπισμένους Παλαιστίνιους και τους εκτελούν με κάθε τρόπο, κινηματογραφικά θεαματικό (διάολε, Σπήλμπεργκ είναι αυτός), σκληρό και χωρίς ενδοιασμό, πλην μιας περιπτώσεως, της πρώτης, που αφορούσε το παιδί του υποψήφιου προς εκτέλεση.

Η ταινία δεν είναι άμεσα πολιτική,

Οι πέντε «ιππότες της εκδίκησης» της ταινίας του Στήβεν Σπήλμπεργκ *Μόναχο*. Δεύτερος από αριστερά ο αρχηγός της ομάδας, Έρικ Μπάννα.

αφού την πολιτική ταινία δεν την κάνει το θέμα της αλλά η πρόθεση να είναι τέτοια, όπως στην προηγούμενη ταινία που έφτιαξε ο Τζωρτζ Κλούνεϊ. Επιχειρεί να δώσει μεγέθη ηθικών προβληματισμών σε ατομικό επίπεδο (θετικής και αρνητικής χροιάς) αλλά με την επίγνωση της μακρόχρονης πολιτικής διένεξης και το συντριπτικό μέχρι σήμερα σε ζώες κόστος. Προσπαθεί να κάνει ισοκατανομή ευθυνών. Ο Σπήλμπεργκ δεν ήταν ποτέ κοινωνικά και πολιτικά ακτιβιστής δημιουργός. Ένας σπουδαίος δημιουργός είναι, με φύση έντονα συναισθηματική. Ακόμα και την εβραϊκή του καταγωγή έτσι την αντιλαμβάνεται, χωρίς φανατισμό. Η δουλειά που έκανε στο *Μόναχο* είναι συναρπαστική, παρά τη μεγάλη της διάρκεια (180'). Έχει νεανικό νεύρο, «πειρασμούς» γυρισμάτων αλά Ταραντίνο, χρωματική παλέτα ευρωπαϊκού σινεμά της δεκαετίας του '70 και βέβαια μια φανερό ελευθεριότητα –ποιητικό δικαίωμα– απέναντι στην αλήθεια των συμβάντων. Όσο και να προσπάθησε να δώσει βάρος στα συνειδησιακά προβλήματα, ο αμλετισμός του Άβνερ δεν είναι αυτός που κερδίζει τις εντυπώσεις. Αυτές ανήκουν στην ταινία καθεαυτή, στη μεγάλη ικανότητα του δημιουργού της να κάνει τον θεατή να «χαζεύει» τις παραμυθίες της ανθρωπίνης μοίρας και τις παγίδες που η ίδια στήνει στον εαυτό της.

[Το 2000, το Όσκαρ καλύτερου ντοκιμαντέρ απονεμήθηκε στον άγγλο ντοκιμενταρίστα Κέβιν Μακντόναλντ για το διάρκειας 90' ντοκιμαντέρ *Μια μέρα του Σεπτέμβρη*. Εκεί, μέσα από το αυθεντικό υλικό –σ' αυτό και η συνέντευξη του μοναδικού επιζήσαντα Παλαιστίνιου, ο οποίος για περισσότερα από 30 χρόνια κρύβεται κάπου στην Αφρική– βιώσαμε την πολιτική διάσταση του γεγονότος.]

ΓΟΥΝΤΥ ΑΛΛΕΝ: MATCH POINT

Συχνή είναι η παρανόηση που συμβαίνει με τις ταινίες του Γούντυ Άλλεν: να μην υποψιάζεται ο θεατής ότι στο υπόβαθρο αυτών που προτείνονται ως κωμωδίες συγκατοικεί και το δραματικό στοιχείο, ενώ, αντίθετα, τις ελάχιστες, κατ' όψιν δραματικές ταινίες του, τρεις-τέσσερις, τις διαβρώνει υπογείως ο σαρκασμός. Ίσως η μόνη από αυτές τις ταινίες που το δραματικό στοιχείο παραμένει αλώβητο είναι οι *Εσωτερικές σχέσεις* (*Interiors*, 1978). Ο Γούντυ Άλλεν είναι μια σπουδαία, πολυεπίπεδη προσωπικότητα, που επιδέχεται όχι μόνο μία ανάγνωση, εκείνη δηλαδή του ολοκληρωμένου κινηματογραφιστή ο οποίος γράφει, σκηνοθετεί και κατά κανόνα πρωταγωνιστεί στις ταινίες του. Αν η σύγχρονη Αμερική είναι ομφαλός ενός πολύπλοκου δικτύου ατομικών και συλλογικών νευρώσεων με απολήξεις στους κοινωνι-

Ο Τζόναθαν Ρις Μέγιερς και η Σκάρλετ Γιόχανσον, το αίτιο και το αιτιατό στον καθοριστικό «πόντο» του *Match Point* του Γούντου Άλλεν.

κούς και πολιτικούς ομολόγους τους, αν η Νέα Υόρκη είναι το πολιτιστικό άθροισμα στο οποίο καθρεφτίζεται αυτή η πραγματικότητα, τότε ο Γούντου Άλλεν είναι από τους κατεξοχήν αναλυτές αλλά και εκπροσώπους της. Το κωμικό στοιχείο ήταν και παραμένει στις ταινίες του το δόλωμα. Πιο σωστή προσέγγιση στο έργο του είναι η αναζήτηση αυτού του διαβρωτικού σαρκασμού. Αυτά για τον entertainer Γούντου Άλλεν, ο οποίος τώρα, στα 70 του, μετακομίζει, για πρώτη φορά, από τη Νέα Υόρκη, την ηγερία πόλη του, στην Αγγλία και γυρίζει δύο ταινίες εξ ολοκλήρου στο Λονδίνο.

Το *Match Point* είναι η πρώτη, και χωρίς αμφιβολία μία από τις καλύτερες του μέχρι σήμερα έργου του. Σπάνια δε τίτλος ταινίας κυριολεκτεί ευρηματικά και με απίστευτη πιστότητα το περιεχόμενό της. Να θυμίσουμε ότι match point είναι ο τελευταίος πόντος ο οποίος κρίνει τον νικητή σε μια συνάντηση τένις. Μεταφορικά στην ταινία, η μοιραία «μπαλιά» κρίνει καθοριστικές επιλογές μιας ζωής: χτυπάει την άκρη του φιλέ αλλά το περνάει, κερδίζεις. Αν χτυπήσει και δεν περάσει, χάνεις. Έτσι και ο νέος και ωραίος δάσκαλος του τένις, αμοραλιστικά διαθέ-

σιμος, θα διατρέξει (από εύνοια της τύχης) ολόκληρη την κλίμακα της κοινωνικής και οικονομικής επιτυχίας. Και ενώ όλα δείχνουν ότι η «παρτίδα» της ζωής του θα τελειώνει με συντριπτική του υπεροχή, μια απερίσκεπτη και βουλιμική ερωτική του εμπλοκή θα τον φέρει στον πόντο. Ένα σενάριο πανέξυπνο, ολόφρεσκο, γεμάτο ανατροπές, σαρκαστικό –κάτω από τη δραματική του σοβαροφάνεια– με εικονοποίηση αισθητικών απαιτήσεων, έστω και αν αυτή η εντυπωσιακή σκηνοθετική ευκολία αποκαλύπτει την επιφανειακή διαπραγμάτευση ενός τέτοιου ευρηματικού θέματος. Έτσι πρόχειρα μας έρχεται στο νου το *Έγκλημα στο Γκόσφορντ Παρκ* (2001) του Ρόμπερτ Όλτμαν. Σε ανάλογο θέμα, τι βασανιστική (σκηνοθετικά) καταβύθιση είχε κάνει εκείνος! Βέβαια, αυτά τα κινηματογραφικά παιχνίδια που στήνει ο Άλλεν έχουν άλλη καταγωγή, άλλη γοητεία και άλλη ξόδεψη. Η αξία του *Match Point* είναι βέβαιη. Ο δαιμόνιος αυτός δημιουργός έχει ακόμα αποθέματα για ένα σινεμά ευφάνταστων πυροτεχνημάτων, ακόμα και αν βρίσκεται μακριά από το Μανχάτταν.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΧΑΡΙΤΟΣ

«Καληνύχτα σας και καλή τύχη» Μια αγιογραφία του Μακαρθισμού

Ο πολιτικός κινηματογράφος είναι ένα θέαμα ιστορικών αξιώσεων. Κρίσης. Και βεβαίως εμπειρίας. Ο Μακαρθισμός υπήρξε μία ιδιαίτερα σκοτεινή περίοδος στην πολιτική ιστορία των ΗΠΑ. Παρήγαγε ένα σύνδρομο ενοχής. Υπήρξε προϊόν του πολιτικού θερμοκηπίου της εποχής του.

Ο Μακάρθι ξεκίνησε την «καριέρα» του το 1950. Το 1953 ανέλαβε την προεδρία της μόνιμης υποεπιτροπής ερευνών της Γερουσίας. Κατέρρευσε το 1954 –αφού πρώτα εξυπηρέτησε την κυβερνητική μεταβολή του 1952– καταπίνοντας το ίδιο δηλητήριο που έχει ποτίσει την αμερικάνικη κοινωνία.

Κατηγόρησε ανθρώπους επώνυμους και ανώνυμους. Επέβαλε τα «πιστοποιητικά κοινωνικών φρονημάτων». Έσυρε συνειδήσεις στην εξαθλίωση και ανθρώπους στην ανεργία και στον εκπατρισμό. Τα κατηγορητήριά του διακρίνονταν από μισαλλοδοξία και έλλειψη επαρκούς τεκμηρίωσης.

Δεν εξυπηρετούσαν ούτε τον σκοτεινό στόχο της φίμωσης κάθε διαφορετικής φωνής. Κατηγόρησε 81 υπαλλήλους του State Department ως επικίνδυνους για τη δημόσια ασφάλεια, ενώ είχε συντάξει ένα κατάλογο 205 υπαλλήλων του ίδιου υπουργείου τους οποίους θεωρούσε μέλη του ΚΚ των ΗΠΑ. «Θρίαμβο» του Μακαρθισμού αποτέλεσε το γεγονός ότι το Κομμουνιστικό Κόμμα των ΗΠΑ ετέθη εκτός νόμου (1954). Επέκτεινε τις κατηγορίες του στο σύνολο του αμερικάνικου στρατού και του καλλιτεχνικού κόσμου και τέλος στράφηκε κατά της πολιτικής ηγεσίας των ΗΠΑ. Έχοντας χάσει κάθε μέτρο κατηγόρησε ονομαστικώς τον ίδιο τον πρόεδρο των ΗΠΑ Αϊζενχάουερ. Στο σημείο αυτό το φίδι είχε αρχίσει να

τρώει την ουρά του. Τον Μάρτη του 1954 ο Μακάρθι και οι συνεργάτες του κατηγορήθηκαν για «αψήφιστη σκληρότητα». Τον Δεκέμβρη του ίδιου χρόνου η Γερουσία τον απέπεμψε από τη θέση που του είχε εμπιστευθεί. Πέθανε αλκοολικός το 1957.

Εν τω μεταξύ είχε κατηγορήσει τον συνεργάτη του προέδρου Ρούζβελτ, Άλτζερ Χις, τον στρατηγό Μάρσαλ και άλλους υψηλόβαθμους στρατιωτικούς, τον υπουργό Στρατιωτικών Στή-

βενς, τον Οπενχάιμερ, τους Ρόζενμπεργκ, τον Άρθουρ Μίλερ, τον Τζ. Λόουζι, τον Ηλία Καζάν, τον Τζων Χιούστον, τον Ζυλ Ντασέν, τον Όρσον Ουέλες, τον Ζήρο Μόστελ, τον Χάμφρεϊ Μπόγκαρτ, τον Τσάρλυ Τσάπλιν και πολλούς άλλους – περίπου 324 «επικίνδυνα ονόματα» από τον κόσμο της 7ης τέχνης. Πολλοί από αυτούς προτίμησαν να εκπατριστούν προκειμένου να διαφυλάξουν την ακεραιότητα της συνείδησής τους παρά να απαντήσουν στο ερώτημα της Επιτροπής Αντιαμερικανικών Ενεργειών: «Είστε μέλος ή υπήρξατε ποτέ μέλος του κομμουνιστικού κόμματος;». Ελάχιστα δέχθηκαν να εξανδραποδιστούν και να γίνουν συνεργάτες του και καταδότες συναδέλφων τους.

Αντί της ζοφερής εικόνας του ιστορικού Μακαρθισμού ο σκηνοθέτης πλέον Τζωρτζ Κλούνεϊ, «ο καπετάνιος του πλοίου» (όπως χαρακτηρίζει ο ίδιος το ρόλο του σκηνοθέτη), μετέφερε δύο περιπτώσεις, σχεδόν ανώδυνες (δικαιώθηκαν και οι δύο) στον απληροφόρητο θεατή. Έτσι όμως η επιλογή του σκηνοθέτη χάνει την ιστορική της αναφορά και παύει να είναι αντιπροσωπευτική.

Αυτή η έλλειψη αντιπροσωπευτικότητας δεν δικαιολογείται από το γεγονός ότι ο σκηνοθέτης διάλεξε μία περίπτωση, του δημοσιογράφου του CBS Έντουαρντ Μάρροου και των υποθέσεων που εκείνος υπερασπίστηκε, προκειμένου με αυτές να φτιάξει την ταινία του. Η ανάμειξη του ονόματος Μακάρθι αυτόματα ανεβάζει τις απαιτήσεις του σεναρίου. Και του απαιτητικού θεατή. Το γρήγορο σκηνοθετικό στυλ που επέλεξε ο σκηνο-

θέτης είναι μεγάλο πλεονέκτημα για ταινίες που έχουν πολλά να πουν. Η σκηνοθετική περίπτωση του J.F.K., για παράδειγμα, ήταν εξαιρετικά επιτυχημένη δουλειά παρά τις αντιρρήσεις που μπορεί να έχει κάποιος που γνωρίζει ιστορία. Αντίθετα ο Κλούνεϊ ανάλωσε τον γρήγορο ρυθμό του στην περιγραφή δευτερευουσών καταστάσεων, οι οποίες δεν διακόπτουν τη μυθιστορηματική αφήγηση αλλά θα μπορούσαν να δώσουν τη θέση τους, με μία αποδεκτή αφαίρεση, στα ιστορικά δεδομένα που λείπουν από την ταινία.

Πώς είναι δυνατόν σε μία τόσο σημαντική ιστορική στιγμή για τις ΗΠΑ να αγνοούνται οι θέσεις των επιφανών –τουλάχιστον– καταδιωγμένων;

Πώς είναι δυνατόν ένας δημοσιογράφος, όσο έντιμος και αποτελεσματικός κι αν υπήρξε, να μιλά για λογαριασμό του Άρθουρ Μίλερ, του Ντάσιελ Χάμετ, του Τσάρλυ Τσάπλιν;

Μπορεί άραγε να υποστηριχθεί ότι πρόκειται για αντικειμενική τοποθέτηση μετά τη συντριπτική ετυμηγορία της ιστορίας;

«Καληνύχτα σας και καλή τύχη...»

ΓΙΩΡΓΟΣ ΒΛΑΖΑΚΗΣ

Θεατρο

Πίστη στους νέους

**ΕΓΩ ΕΙΜΑΙ ΤΟ ΘΕΙΟ ΒΡΕΦΟΣ!
ΣΤΟ ΘΕΑΤΡΟ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΚΟΣΜΟΥ**

Πίστη < Πίστις < Πειθώ. Το οικοδόμημα της ανθρώπινης κοινωνίας στηρίζεται στην πίστη του ανθρώπου. Η ισορροπία στην κοινωνική, πολιτική, πνευματική, ακόμα και την προσωπική ζωή επιτυγχάνεται χάρη στην πίστη. Η πίστη είναι θεμελιακή λειτουργία στη θρησκευτική εμπειρία του ανθρώπου, κινητήριο μοχλός της ζωής και ακρογωνιαίος λίθος της ύπαρξης. Πίστη στην ύπαρξη κάποιας ανώτερης θεϊκής δύναμης, πίστη σε ανθρώπους, πίστη στις δυνάμεις του ανθρώπου, πίστη σε στόχους και όνειρα κινητοποιούν κάθε είδους δράση και συναίσθημα. Η πίστη προϋποθέτει την πειθώ. Η πίστη όμως, συχνά, δεν εξαρτάται από την αλήθεια του αντικειμένου της αλλά από την εικόνα του, από τις συγκυρίες, από τον τρόπο που οι άλλοι το αντιμετωπίζουν. Άλλοτε πάλι, πιστεύουμε άκριτα αυτό που μας έχει υποδειχθεί πως πρέπει να πιστεύουμε, όπως συνήθως συμβαίνει με τη θρησκεία, αφού η θρησκευτική πίστη αφορά σε πραγματικότητες που δεν εμπίπτουν στην αποδεικτική διαδικασία των νοητικών ή αισθητικών ικανοτήτων του ανθρώπου. Τι γίνεται όμως όταν κάποιος πιστεύει πως πρέπει ο ίδιος να γίνει πίστη;

Το έργο του Γιάννη Καλαβριανού *Εγώ είμαι το θείο βρέφος* στηρίζεται σε ένα ευφυές εύρημα: Γαλιλαία, έτος μηδέν. Στην ίδια γειτονιά μεγαλώνει ο Ιησούς και ο Αντώνης. Ο Αντώνης εί-

Μάθημα Τσέχωφ

ΙΒΑΝΟΦ ΤΟΥ ΑΝΤΟΝ ΤΣΕΧΩΦ ΑΠΟ
ΤΟ ΚΘΒΕ - ΒΑΣΙΛΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ

ναι σίγουρος πως αυτός είναι το θείο βρέφος και πως οι Μάγοι μπερδεύαν τις φάτνες. Είναι πεπεισμένος πως είναι ο Μεσσίας, το άτομο δηλαδή που προορίζεται να σώσει την ανθρωπότητα, αλλά ούτε οι ίδιοι του οι γονείς δεν τον πιστεύουν. Ευτυχώς που έχει τον καλό του Άγγελο στο πλάι του. Στην προσπάθειά του να αποδείξει το δίκαιο του ισχυρισμού του και να ανατρέψει την κατάσταση, ψάχνει για μαθητές, προσπαθεί να κάνει θαύματα, να καθιερώσει νέα ήθη και έθιμα.

Ο Γιάννης Καλαβριανός δεν παίρνει θέση απέναντι σε θρησκευτικά ζητήματα, δεν αναζητά απαντήσεις σε υπαρξιακά ερωτήματα. Το έργο, που δεν διεκδικεί δραματουργικές δάφνες, δεν προσπαθεί να αποδείξει την αλήθεια, δεν θέτει φιλοσοφικά διλήμματα για τη ζωή, δεν παρακινεί σε προβληματισμούς, δεν είναι αλληγορία. Ακριβώς το αντίθετο. Η σκηνοθεσία του από τον ίδιο τον συγγραφέα έρχεται να επιβεβαιώσει τις προθέσεις του και να παρακινήσει τους θεατές σε μια διασκεδαστική θεώρηση της ζωής και των κάθε είδους προβλημάτων της. Η παράσταση είναι μια ενθουσιώδης και κεφάλτη σάτιρα της πραγματικότητας, με παιχνιδιάρικη διάθεση, εξορκιστική πρόθεση. Είναι μια απόπειρα να δούμε τη ζωή με χιούμορ, απογυμνωμένη από τη σοβαροφάνεια και τον καθωσπρεπισμό. Χάρη σε τέσσερις ταλαντούχους ηθοποιούς, που υποστηρίζουν το συγγραφικό και σκηνοθετικό εγχείρημα με ενθουσιασμό, με μεθυστικό κέφι, που του εμψυσούν τη ζωγόνο δύναμή τους, συντελείται ένα μικρό θαύμα. Καταιγιστικοί ρυθμοί, κέ-

φι, πνευματώδεις αστεϊσμοί, ευρηματικοί αυτοσχεδιασμοί, τραγούδια και χορός κατακλύζουν τη σφύζουσα από ζωντάνια σκηνή.

Ο Μάκης Παπαδημητρίου, στο ρόλο του θείου βρέφους, είναι ένας ηθοποιός που πρόκειται να μας απασχολήσει σταθερά στο μέλλον, όχι μόνο με την ερμηνευτική του αμεσότητα και την εγγενή του κωμική φλέβα, αλλά και με τις συγγραφικές του δοκιμές (θυμόμαστε το *Loor* το 2002 στον ίδιο χώρο). Με εξαντλητικές, αλλά απολαυστικές αλλαγές σε ρυθμό, διάθεση και κατάσταση η Μαρία Κοσκινά στον ρόλο του καλού Αγγέλου και της σοφής γριάς. Η Αναστασία Μποζοπούλου και ο Χρήστος Θεοδωρίδης δημιουργούν ένα έξοχο δίδυμο ως γονείς του θείου βρέφους, ενώ δεν υστερούν στους άλλους ρόλους που επωμίζονται.

Η Άννα Τσίτσα με ευφάνταστες λύσεις κατόρθωσε να ξεπεράσει τα προβλήματα (κυρίως οικονομικής φύσης, ας μη γελιόμαστε), που αντιμετωπίζουν οι νέες ομάδες τόσο στα σκηνικά όσο και στα κοστούμια. Οι εξαιρετικές μουσικές επιλογές της Άννας Λάκη υποστήριξαν τον ρυθμό της παράστασης και συνέβαλαν καθοριστικά στην προώθηση της σκηνικής δράσης, κυρίως ως χιουμοριστικά σχόλια.

Η κριτική, πιστεύω, οφείλει να στρέφει το βλέμμα της σε παραστάσεις νέων καλλιτεχνών, ιδιαίτερα όταν αυτές προμηνύουν μια ευτυχή ίσως πορεία στη συνέχεια. Ακόμα κι όταν δεν συμφωνώ με τα «επιτηδευμένα» σκηνοθετικά τους σημειώματα.

ΕΙΡΗΝΗ Μ. ΜΟΥΝΤΡΑΚΗ

Θα ήταν πολύ αδικημένη η φετινή παράσταση του *Ιβάνοφ* από το ΚΘΒΕ αν η μνεία της γίνονταν μόνο στο πλαίσιο της τυπικής, «χριστουγεννιάτικης» εξόρμησής μας στα θέατρα της συμπρωτεύουσας. Ο *Ιβάνοφ* αντίθετα αξίζει μια ξεχωριστή αναφορά εκ μέρους μας, και μια ιδιαίτερη θέση στη μνήμη μας. Είναι μια από τις πληρέστερες και αρτιότερες σε υλοποίηση παραστάσεις της χρονιάς – και αν λογαριάσουμε το κλασικό και νεοκλασικό φετινό ρεπερτόριο, ίσως η καλύτερη όλων.

Η διδασκαλία του Νίκου Μαστοράκη (σκηνοθεσία και μετάφραση) υπήρξε ένα πλήρες σεμινάριο εισαγωγής και εμβάθυνσης στη κοσμοθεωρία του Τσέχωφ. Σπάνια έχουμε δει μια τόσο βαθιά κατανόηση του ρώσου ποιητή, όπως και σπάνια έχουμε παρακολουθήσει μια τέτοια σε δύναμη και ενέργεια απόδοση του θεάτρου του επί ελληνικής σκηνής. Το θέατρο του ρώσου δημιουργού πνίγεται συνήθως μέσα σε ομιχλώδη σκηνικά τοπία και στο διάκενο των αναστεναγμών μιας, έστω συνειδητοποιημένης, πλήξης. Έτσι, αν για κάτι δεν μπορείς να κατηγορήσεις μια παράσταση Τσέχωφ, είναι ότι υπήρξε πραγματικά βαρετή. Κινδυνεύουμε να φτάσουμε να θεωρούμε την πλήξη σαν μια αναφαιρέτη ποιότητα του τσεχωφικού θεάτρου, σαν το αντίτιμο που οφείλει κανείς να καταβάλει προκειμένου να παρακολουθήσει έναν τόσο σοβαρό συγγραφέα.

Η παράσταση του Βασιλικού μάς έμαθε αντίθετα ότι το μόνο που θα μπορούσε να είναι βαρετό στον Τσέχωφ είναι μια βαρετή του σκηνοθεσία. Ο Τσέχωφ δεν ήταν καθόλου μελαγχολικός άνθρωπος, αν με τη λέξη «μελαγ-

χολία» εννοούμε την έλλειψη όρεξης για πρόοδο και ευημερία. Ο Τσέχωφ υπήρξε μια φλεγόμενη ψυχή, και το θέατρο αυτής της ψυχής ήταν και το ίδιο φλεγόμενο. Ένα θέατρο εξάλλου που φτιάχτηκε για να κατανοεί και όχι για να κρίνει, μπορεί πιθανόν να μοιάζει, δεν είναι όμως ποτέ ένα «νωθρό» θέατρο. Ίσως κάποτε δούμε πέρα από τα παλιά στεγανά της θεωρίας, για να κατανοήσουμε ότι το θέατρο του Τσέχωφ υπήρξε στην εποχή του και στο περιβάλλον του ένα θέατρο καταρχήν στρατευμένο.

Στον *Ιβάνοφ* στόχος του συγγραφέα δεν είναι άλλος από εκείνο τον κόσμο που, όπως θα έλεγε ο Καβάφης, «συσχετίζει κουτά». Πρόκειται για ένα κείμενο εξαιρετικά απαιτητικό, που αναιρεί εκ βάθρων τα στεγανά των δύο πό-

λων του Καλού και Κακού του μελοδράματος. Ο Τσέχωφ αντίθετα θεωρεί ότι το αληθινό ενδιαφέρον βρίσκεται στην κατανόηση του ανθρώπινου παράγοντα, σαν κατάστασης που υπερβαίνει τις συνέπειες των πράξεων και αναιρεί τον όποιο εύκολο διαχωρισμό σε ηθικές κατηγορίες. Είναι πραγματικά υπέροχο να βλέπει κανείς τον τρόπο με τον οποίο οι ήρωες του *Ιβάνοφ* παραμένουν ηθολογικά σε μια διαρκή αγωνιώδη εκκρεμότητα, χωρίς η προσωπικότητά τους να ακούμπα κάποιο σταθερό σημείο αναφοράς του παραδοσιακού αστικού θεάτρου. Και είναι το ίδιο θαυμάσιο να παρατηρεί κάποιος τον τρόπο με τον οποίο το ήθος των προσώπων του ρέει ανάμεσα στα λόγια τους, σαν αποτέλεσμα μιας φύσης ευμετάβλητης και ανθρώπινης. Τώρα, το πώς κατορθώνει να το κάνει αυτό ο ρώσος δημιουργός, κρατώντας τις παραδοσιακές δραματουργικές ισορροπίες και τους κανόνες της δραματικής πλοκής, πρόκειται ασφα-

λώς για θαύμα που έγκειται –πού αλλού;– στην μεγαλοφυΐα του. Όπως και θαύμα είναι το ότι καταφέρνει να μεταφέρει την αίσθηση του ανθρώπινου –του πολύ ανθρώπινου μάλιστα– στα κεντρικά πρόσωπά του, και σε όλη την σκηνική κοινωνία του, δημιουργώντας ανθρώπους με ευδιάκριτο παρελθόν, παρόν και μέλλον στο χώρο της μιας και μόνης ατάκας, της μιας και μόνης ερωταπάντησης.

Ο *Ιβάνοφ* είναι από τα σχετικά αδικημένα έργα του Τσέχωφ, ίσως γιατί αληθινός ήρωας του έργου δεν είναι αυτός ο ίδιος ο *Ιβάνοφ*, αλλά η σκιά που εγκαταλείπει πάνω στους υπόλοιπους ρόλους. Αυτό το βαρύσκιωτο πλάσμα, που στην ηλικία των τριάντα και κάτι αφήνεται έρμαιο στη νόσο μιας διαυγούς μελαγχολίας, –ποιος

δεν θεωρεί ότι είναι εξαιρετικά επίκαιρος σήμερα;– το απέδωσε έξοχα ο Μάανος Ζαχαράκος. Η παρουσία του, η τό-

σο χαρακτηριστικά τσεχωφική ακόμα και στην όψη, είχε τον τόνο μιας συνεχούς αποχώρησης και τον ήχο ενός αναπάντητου ερωτήματος. Δίπλα του, ένα ολόκληρο επιτελείο ηθοποιών επιδόθηκαν ενώπιόν μας σε μια σπάνια σκηνική άμιλλα, βάζοντας ανθρώπινο χρώμα και άρωμα στον κόσμο της ρώσικης επαρχίας. Και αν δεν περισσεύει χώρος εδώ για να τους αναφέρω όλους, ας σημειωθούν χωριστά η ιδιαίτερη επιτυχία της Αγγελικής Παπαθεμελή, στον αποχρώντα ρόλο της Σάσα, της Ιωάννας Παγιατάκη σαν Άννα Πέτροβνα και του Κώστα Καζανά σαν Λβοφ. Στο χορταστικό αυτό μάθημα Τσέχωφ συμμετείχαν ακόμη τα κοστούμια του Γιάννη Μετζικώφ και τα σκηνικά της Εύας Μανιδάκη.

ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ

ΕΙ
ΚΑ
ΣΤΙ
ΚΑ

Ο κόσμος του Διονύση Φωτόπουλου

Από τις 19 του περασμένου Δεκέμβρη λειτουργεί μια έκδοση με αυτό τον τίτλο στο νέο Μουσείο Μπενάκη. Η έκδοση εκτείνεται σε δύο ορόφους του κτηρίου (ο κόσμος και τα έργα) και συνοδεύεται από χοντρό κατάλογο σε έκδοση του Μουσείου, και πιο έμμεσα, από σχετικές συνεντεύξεις και άλλα κείμενα που παρουσιάστηκαν στον τύπο.

Η γοητεία που εξασκεί η τόσο άρτια στημένη έκθεση στους πολυάριθμους επισκέπτες της είναι αναμφίβολη. Όπως και το δέος μπροστά στη δημιουργική μανία αυτού του ιερού τέρατος που παρουσιάζεται εδώ συνολικά. Αυτό άλλωστε υπονοεί η λέξη του τίτλου «κόσμος».

Και σε αυτή τη λέξη θα ήθελα να σταθώ. Στο τι δηλαδή εισπράττεται από τον επισκέπτη-θεατή της έκθεσης, που στην ουσία της δεν είναι διαφορετική από μια ακόμα «παράσταση» που σκηνογραφείται από τον Φωτόπουλο. Κάτι που θυμίζει αρκετά έντονα την αντίστοιχη πρόθεση του Πρόσπερου στην *Τρικυμία*. Έχουμε λοιπόν μια παράσταση, απατηλά ακίνητη, σταματημένη σε μια μαγική στιγμή. Ο χρόνος εξακολουθεί να τρέχει αλλά μακριά μας. Ακόμα και τα συνεχή ακούσματα που συνοδεύουν την περιήγηση ή τα video που ασταμά-

τητα παίζουν στις γυάλινες οθόνες, αποτελούν στιγμές χωρίς διάρκεια.

Έτσι τίθεται ένα βασικό ζήτημα: του χώρου. Ο χώρος έχει τώρα παραμορφωθεί ώστε να υπακούει στις προδιαγραφές-οδηγίες της παράστασης, δηλαδή της έκθεσης. Θα περιοριστώ στο πρώτο μέρος της έκθεσης, στον καθαυτό κόσμο. Εκεί είναι ανεπτυγμένα, με εξαιρετική μαεστρία, τα υλικά τεκμήρια αυτού του «κόσμου». Αντικείμενα προσωπικά, ενθυμήματα, αφιερώματα, συλλεκτικά κομμάτια, οτιδήποτε συνιστά και συνοδεύει τη ζωή, δηλαδή τη δράση, ενός τέτοιου, ξεχωριστού ατόμου. Όλα είναι τακτοποιημένα σε ενότητες: πρώτα οι συλλογές, με χρονολογική σειρά, από αρχαία γλυπτική έως πίνακες και γλυπτά του ευρωπαϊκού και ελληνικού 19ου αιώνα. Αδιόρατα σχεδόν γίνεται μετά το πέραςμα σε αντικείμενα που σχετίζονται με τα υλικά της τέχνης: κούκλες, ανδρείκελα, φιγούρες θεάτρου. Μετά σύγχρονη ελληνική τέχνη ανακατεμένη με πυκνές αφιερωματικές ενδείξεις στον ίδιο τον Φωτόπουλο (από πορτρέτα και σκίτσα έως χειρόγραφα σημειώματα ακόμα και σε ευτελή χαρτιά). Επιλεγμένα δείγματα από όλα αυτά σε μεγέθυνση, σαν επιγράμματα, και τέλος, ένα κυκλικό «πανόπτικον» με περιμετρικά και στο κέντρο ένα παιχνίδισμα ανάμεσα σε βινιέτες και παγωμένα σύνολα κουστουμιών από παραστάσεις που βλέπεις μέσα από τρύπες ως καθαρός νογευρ.

Ο κόσμος, εξορθολογισμένος. Τα-

κτοποιημένος σε πειστικές ενότητες. Το μουσείο, ως πραγματικός χώρος, έχει εξαφανιστεί και στη θέση του έχει μπει ο χώρος δράσης του Φωτόπουλου, το «σπίτι του». Η έκθεση όμως δεν αναπαριστά στην πραγματικότητα το σπίτι του, ούτε καν δοκιμάζει να κάνει κάτι τέτοιο. Αντίθετα, το απογυμνώνει από όλα τα επιμέρους συστατικά του, δημιουργεί έναν σχολιασμένο κατάλογο όλων των αντικειμένων που τον απαρτίζουν, και τα ανασυντάσσει σε έναν ξένο χώρο, που δεν έχει απολύτως καμιά συγγένεια με τον προσωπικό χώρο του δημιουργού.

Το τι είναι (ή ήταν;) ο πραγματικός χώρος, ο κόσμος, του Φωτόπουλου φαίνεται από μερικές πλάγιες ματιές που έχουν, σίγουρα επίτηδες, ενσωματωθεί στον ογκώδη κατάλογο της έκθεσης. Εκεί, στις ελάχιστες κρυφές ματιές που μας επιτρέπονται από το σπίτι του, διεισδύουμε στην αλήθεια του κόσμου, παρακάμπτοντας την σκόπιμη απάτη της έκθεσης. Αδιάκριτα εισβάλλουμε σε έναν κόσμο που μπορεί να διαθέτει τα ίδια περίπου συστατικά με εκείνα της έκθεσης, αλλά με εντελώς άλλη λογική. Σε άλλη σειρά. Με εκείνη την αταξία που επιβάλλει η (πραγματική) ζωή και όχι η φτιαχτή, η «σκηνοθετημένη» που μας παρέχεται τόσο γοητευτικά μέσα στο μουσείο. Εκεί όπου λείπουν εντελώς οι ειδολογικές, οι χρονικές συντάξεις και επικρατεί το απόλυτο χάος, η μήτρα που κυοφορεί όλο αυτό το δημιουργικό πάνθεο του «κόσμου».

Έτσι ο «κόσμος» δεν ανταποκρίνεται σε κάτι υπαρκτό, και ας συνίσταται από χειροπιαστά αντικείμενα-φετίχ. Ο κόσμος ως παράσταση, μας θυμίζει ο Φωτόπουλος, είναι κάτι απατηλό και φευγαλέο. Πάνω από όλα υπάρχει η παντοδυναμία του θεατρικού χώρου, η αποθέωση της έντεχνης εξαπάτησης του ματιού. Μας ενθαρρύνει να κοιτάξουμε, σε κάποιες περιπτώσεις να κρυφοκοιτάξουμε, αλλά εκείνο που βλέπουμε είναι πάντα μια απόδοση, μια αντανάκλαση, μια μεταποιημένη εικόνα. Μετατεθειμένη στο χώρο, άρα έξω από τον κόσμο. Για να την χειροκροτήσουμε αποχωρώντας.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΦΙΛΙΠΠΙΔΗΣ

Χαμένοι στην παράφραση

ΒΑΣΩ ΚΥΡΙΑΚΗ
ΚΑΙ BLACK AND WHITE

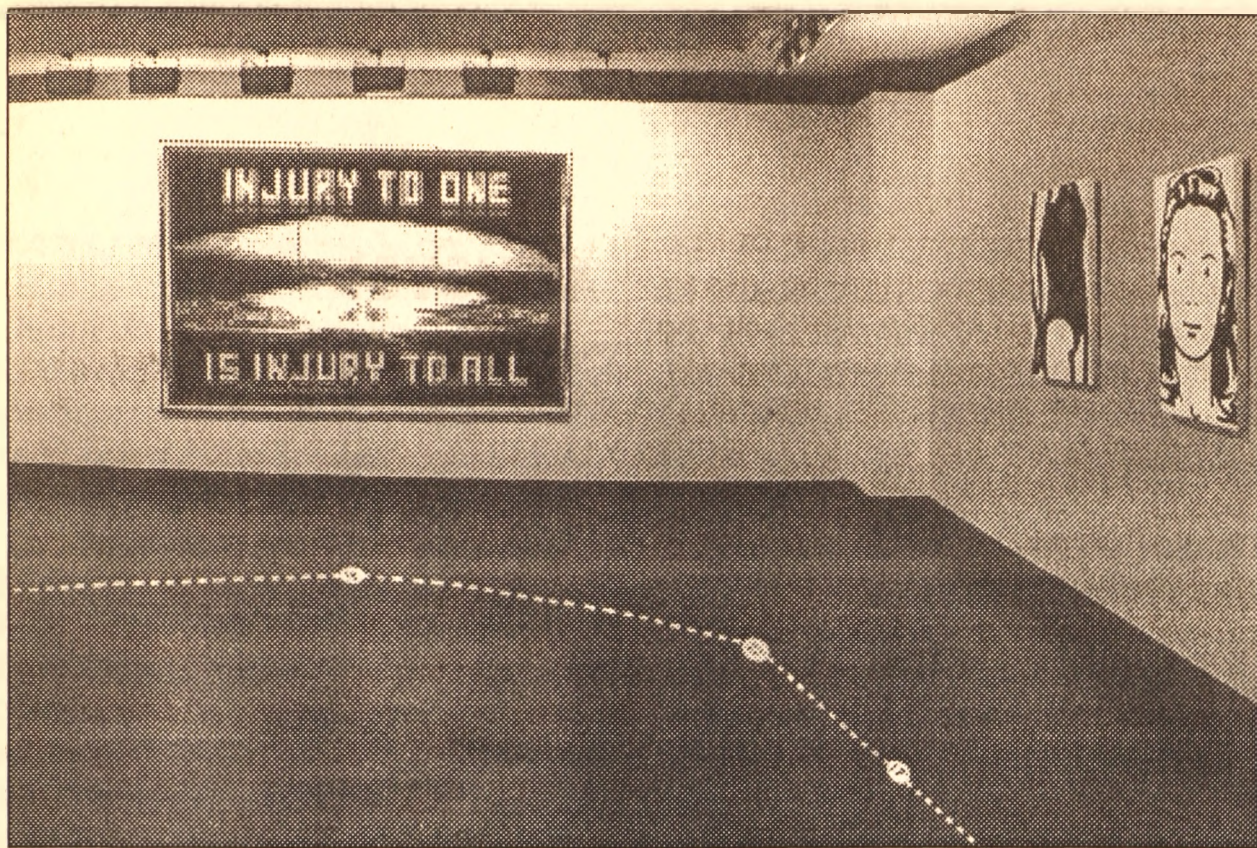
*Come, my friends and remember
that the rich have butlers and no
friends*

And we have friends and no butlers...
Ezra Pound

ΒΑΣΩ ΚΥΡΙΑΚΗ

Πόσο ωραία πέρασα στη Δημοτική Πινακοθήκη προχτές! Ίσως θυμίζει η εισαγωγή μου παιδική έκθεση αλλά έτσι νιώθω. Σ' έναν καλαίσθητο χώρο –παρά τη συστηματική του υποβάθμιση– είδα την εξέλιξη μιας έρευνας που μπορεί να αισθητικοποιεί και τα πιο αναισθητα, αντιζωγραφικά λένε όσοι δεν καταλαβαίνουν, υλικά και να δημιουργεί έργα που δεν διατυπώνουν ένα συμπέρασμα αλλά καταγράφουν μια διαδικασία. Που δεν ομιλούν πολιτικά αλλά συγκροτούν χειρονομίες ενός άμεσου πολιτικού εκτοπίσματος. Η διαφορά του νοήματος και της ρητορείας. Που το υποκειμενικό δεν είναι κατ' ανάγκην ατομικό, δηλαδή εγκλωβισμένο και αμετάδοτο.

Στη Δημοτική Πινακοθήκη κάνουν εδώ και πολύ καιρό μια συστηματική προσπάθεια καταγραφής δημιουργών που δεν μονοπωλούν τη δημοσιότητα και την προβολή, ενώ διαθέτουν ένα σημαντικότερο έργο. Αυτή η διάσωση των «ελασσόνων» νομίζω πως είναι η πιο μεγάλη προσφορά ενός χώρου και ενός θεσμού που ταλανίζεται από τις εγγενείς παθογένειες της αυτοδιοικητικής εξουσίας. Όχι δηλαδή ότι η σχέση της κεντρικής εξουσίας με τα λοιπά μουσεία είναι καλύτερη, αλλά οι δήμοι κατέχουν τα πρωτεία κακογουστιάς και ασχετοσύνης. Γι' αυτό και η προσπάθεια των ειδικών να αποδείξουν στους δημοτικούς άρχοντες τα αυτονόητα, δεν είναι συγκινητική είναι ηρωική.

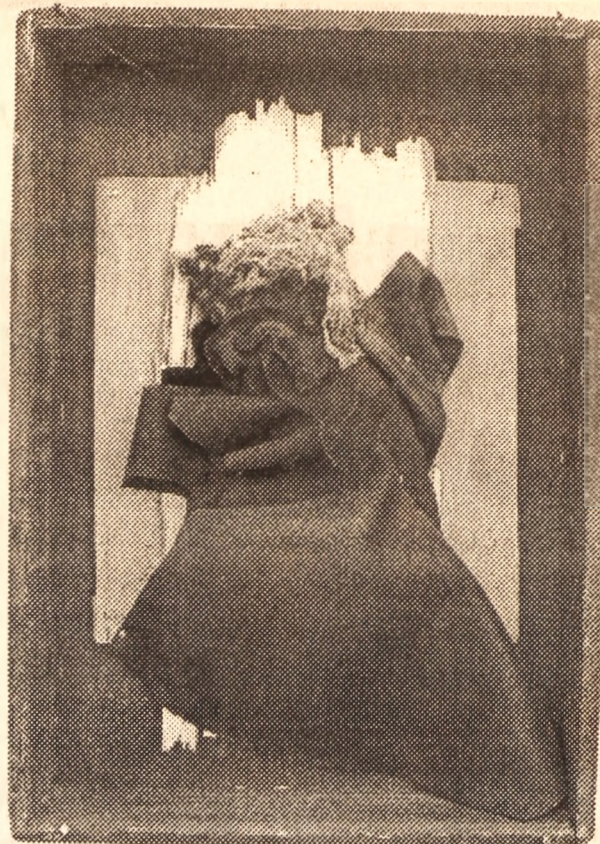
Φωτογραφία από την έκθεση «Back and White» στην Ελληνοαμερικανική Ένωση.

Μετά λοιπόν από την αναδρομική του κύριου δημιουργού **Στέλιου Βότση** με την υποδειγματική σημειολογία των αγγέλων-αστροναυτών και τους αυστηρά προδιαγεγραμμένους χώρους μέσα σε σχεδιαστικούς καννάβους-φυλακές, η Βάσω Κυριάκη με την «αλητεία» των υλικών και τη «μποεμία» των εικόνων αποτέλεσε εύχαρη αντίστιξη. Οι φάσεις της δουλειάς της με την ενσωμάτωση απορριμμάτων –μέχρι κι ενός ξεκοιλιασμένου πιάνου αλά Arman και César– στη ζωγραφική επιφάνεια δίνονται με ενάργεια, καθαρότητα και εξαιρετικά εύστοχα επίτοιχα κείμενα ώστε να μυείται ο αμύητος στην εξής προφανή αλήθεια: πως η ζωγραφική μπορεί να κρύβεται παντού. Από τα «μαυροϊδικά» πορτρέτα του Τάσου Δενέγρη και της Αλίκης του 1961 ως το «αφιέρωμα στον Νίκο Στάγχο» του 2004 η απόσταση είναι συγχρόνως μεγάλη και μικρή. Κι αυτή η εκ πρώτης όψεως αντίφαση αποδεικνύει μια βαθύτατη συνέπεια της δημιουργού ως προς κάποια πιστεύω που δεν ξεθωριάζουν από μόδες ή σκοπιμότητες. Σκληρότητα και τρυφεράδα, θεαματικότητα και υπαινιγμοί, σουρντίνες και κραυγές, επιθετικά χρώματα και μαύρα που σιωπαίνουν είναι οι άξονες της ποιητικής της. Αν μάλιστα με ρωτήσετε τι διάβολο ζωγραφίζει με τόση εμμονή η Κυριάκη όλα αυτά τα χρόνια, θα σας απαντούσα, «μα τι άλλο; ένα τοπίο». Ένα τοπίο όμως που αποκλείει

τους μύθους της καλά και σώνει μεγέθυνσης και ανάπτυξης και που δεν θεωρεί την υπερκατανάλωση ως τον μόνο δρόμο για την ευτυχία. Κι εδώ βρίσκεται το πολιτικό στοιχείο που υπαινιχθηκα. Ένας πίνακάς της με λάστιχα και μέταλλα ονομάζεται «Τι κρύβουν μέσα οι τσέπες» και εντρυφεί με κατανόηση στη μοίρα όλων εκείνων των υλικών που εξακολουθούν να υπάρχουν χωρίς να τα χρειαζόμαστε πια. Εμπρός στη μυθοποίηση της οικονομίας και των αναγκών, εξ αυτής, πολλών εμείς μυθοποιούμε τη δυναμική του αόρατου όπως αυτή συνειδητοποιείται από την επανένταξη του άχρηστου και του απορρίμματος στον κόσμο των έλλογων μορφών. Είναι σαν να ανασταίνεις κάτι πεθαμένο χωρίς συγχρόνως να εξωραΐζεις το δράμα της φθοράς του.

BLACK AND WHITE

Θυμάμαι πριν από εικοσιτόσα χρόνια την ομαδική έκθεση «Άσπρο-Μαύρο» που παρουσίαζε η γκαλερί «Συλλογή» σ' έναν όροφο της Βασιλίσσης Σοφίας κοντά στο Μουσείο Μπενάκη. Έκτοτε, και εδώ και έξω από 'δω είδα ανάλογες εκθέσεις με θέμα το άσπρο, το μαύρο ή και τα δύο μαζί, άλλοτε στο πνεύμα της *op art*, άλλοτε του μινιμαλισμού και πάει λέγοντας. Έτσι, προδιατεθειμένος πήγαινα στην Ελληνοαμερικανική Ένωση για να δω τη σύνθεση της Άρτεμης Ποταμιάνου με τους 18 ευ-

Βάσω Κυριάκη, *Ψύλλινος άγγελος*, μικτή τεχνική, 1971.

ρωπαϊούς καλλιτέχνες. Το αποτέλεσμα μ' εντυπωσίασε ευχάριστα για τους εξής λόγους: είδα πολύ έξυπνα επιλεγμένα έργα σε ιδανική παρουσίαση. Επίσης διαπίστωσα μια γόνιμη συνεργασία με εγχώριες γκαλερί όπως ο Breeder και το Apartment ή ιδιωτικές συλλογές που διαθέτουν ξένους δημιουργούς αλλά και με μεγάλες ξένες αίθουσες όπως η Lisson Gallery και η Galerie Xippas. Οι ενδιαφέρουσες επιμέρους προτάσεις και η σύνολη εικόνα της έκθεσης εμπλουτίζουν την μανιχαϊστική, κάπως γραμμική θεματική με καινούργιο περιεχόμενο. Το μαύρο/άσπρο γίνεται έτσι η διαρκής αμφισβμία της ζωής, το σκάκι εκείνο που πορεύεται θα λέγαμε με έρωτα και θάνατον ακαταπαύστως. Προσωπικά ξεχώρισα το video του Γ. Σαπουντζή αλλά και τα *Favourite Paintings* της Anita Zabilevska όπου σε μια λευκή επιφάνεια εγγράφεται με τυπογραφικά στοιχεία ο τίτλος ενός κλασικού πίνακα. Και το κείμενο αναπαριστά το έργο παραφράζοντας το περιεχόμενό του. Χαμένος στο λευκό που μπορεί να υποδηλώνει το τίποτε και τα πάντα, κοιτάζω τη φράση που γίνεται εικόνα και χαίρομαι το εννοιολογικό εύρημα χωρίς déjà-vu μυκτηρισμούς σαν «το ανάγλυφο μιας τέχνης ταπεινής» που ακόμη μπορεί να φθέγγεται παρά τον κατακλυσμό μηνυμάτων και αλληλοσυγκρουόμενων ερμηνειών.

ΜΑΝΟΣ ΣΤΕΦΑΝΙΔΗΣ

Jean Irigoïn

Κλασικός φιλόλογος, παλαιογράφος, κωδικολόγος

του Βασίλη Άτσαλου

ομότιμου καθηγητή της Φιλοσοφικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου

Πέθανε στο Παρίσι, στις 28 Ιανουαρίου, σε ηλικία 86 ετών, ο Jean Irigoïn, κλασικός φιλόλογος, παλαιογράφος, κωδικολόγος, θερμός φίλος της Ελλάδας και δάσκαλος πολλών ελλήνων φιολόγων.

Τις εγκύκλιες σπουδές του, καθώς και το πρώτο μέρος των πανεπιστημιακών, τις έκανε στο Παρίσι, όμως εξαιτίας του πολέμου αναγκάστηκε να τις ολοκληρώσει στη Φιλοσοφική Σχολή της γενέτειράς του.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΣΤΑΔΙΟΔΡΟΜΙΑ

Η διδακτική του σταδιοδρομία υπήρξε μακρά και διαβαθμισμένη. Μετά τη λήψη του πτυχίου του, για δύο σχολικά έτη (1945-1946) δίδαξε ως καθηγητής σε λύκεια της μέσης εκπαίδευσης, δώδεκα χρόνια (1953-1965) στην αρχή ως υφηγητής (*maître de conférences*) και κατόπιν ως καθηγητής της ελληνικής γλώσσας και φιλολογίας στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου του Poitiers. Ύστερα από τον αιφνίδιο θάνατο του A. Dain (1964), τον διαδέχθηκε στην École Pratique des Hautes Études ως Διευθυντής Σπουδών της αρχαίας ελληνικής φιλολογίας, θέση που κράτησε για εικοσιεπτά χρόνια (1965-1992). Παράλληλα ήταν καθηγητής της ελληνικής φιλολογίας στη Σχολή Γραμμάτων και Ανθρωπιστικών Επιστημών της Nanterre, η οποία αργότερα ονομάστηκε Université de Paris X. Από το 1972 ως το 1985 υπηρέτησε ως καθηγητής της κλασικής ελληνικής φιλολογίας στο Πανεπιστήμιο της Σορβόνης (Paris IV). Έκλεισε την ακαδημαϊκή του σταδιοδρομία ως καθηγητής στο Collège de France (1985-1992), διάκριση ύψιστη για τα πανεπιστημιακά πράγματα της Γαλλίας, όπου κατείχε την

έδρα Παράδοση και κριτική των αρχαίων ελληνικών κειμένων.

Όμως ο Jean Irigoïn δεν ήταν άνθρωπος που περιοριζόταν στη διδασκαλία, την έρευνα και τη συγγραφή. Παρά το «μικρόν του δέμας», ήταν ακαταπόνητος δουλευτής και ως τέτοιος είχε επιφορτισθεί με πολλά και βαριά αξιώματα, οι καρποί των οποίων είναι εξίσου σημαντικοί όσο και το άλλο έργο του. Από τις πολλές «εξωσχολικές» δραστηριότητές του, τις οποίες θα μπορούσε κανείς να χαρακτηρίσει και ως «επαγγελματικές» –άλλωστε στα γαλλικά οι λέξεις *professeur* και *profession* έχουν την ίδια ετυμολογική ρίζα– επιλεκτικά θα μνημονεύω τις ακόλουθες.

Από το 1964 έως το 1999 διετέλεσε διευθυντής της αρχαίας ελληνικής και βυζαντινής εκδοτικής σειράς *Collection des Universités de France*, γνωστής ως *Collection Budé* ή εκδόσεις *Les Belles Lettres*. Στο διάστημα αυτό εκδόθηκαν 236 τόμοι. Επί σειρά ετών ήταν μέλος και κατόπιν πρόεδρος της *Association des Études grecques*, καθώς και μέλος και κατόπιν αντιπρόεδρος της *Association Guillaume-Budé*. Χρημάτισε αντιπρόεδρος (1984-1989) και πρόεδρος (1989-1994) της Διεθνούς Ομοσπονδίας Κλασικών Σπουδών. Υπήρξε στην αρχή μέλος και κατόπιν πρόεδρος (1986-1994) της επιστημονικής επιτροπής του Ινστιτούτου Έρευνας και Ιστορίας των Κειμένων, που αποτελεί ειδικό τμήμα του CNRS. Ιδρυτικό μέλος και πρόεδρος (1988-1993) της *Comité International de Paléographie Grecque*. Μάλιστα το 1974, ενώ ακόμη κυοφορούταν η *Comité* και δεν είχε λάβει νομική υπόσταση, μαζί με τον Jacques Bombaire οργάνωσαν στο Παρίσι το Α' Διεθνές Συμπόσιο Ελληνικής Παλαι-

ογραφίας. Μέλος της συντακτικής επιτροπής των περιοδικών *Scriptorium* και *Revue d'Histoire des Textes* και της σειράς *Corpus fontium historiae byzantinae*.

Σ' όλα αυτά πρέπει να προστεθούν και οι πολυάριθμες ενεργές συμμετοχές του με ανακοινώσεις και εισηγήσεις σε συνέδρια, συμπόσια, στρογγυλά τραπέζια σχετικά με τα πεδία των ενδιαφερόντων του, που, όπως θα δούμε, ήταν πλατιά.

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΓΓΡΑΦΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Θα αναφέρω μερικά αντιπροσωπευτικά δημοσιεύματα του Jean Irigoïn ακολουθώντας την κατάταξη του *Titres et Travaux de Jean Jean Irigoïn*, και αποφεύγοντας τον μεγάλο ειδολογικό κατακερματισμό, που δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα: λίγα είναι τα αμιγή δημοσιεύματα, τα περισσότερα είναι μεικτά. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα για τα δημοσιεύματα που αναφέρονται στην Ιστορία της παραδόσεως και την κριτική των αρχαίων ελληνικών κειμένων και την Παλαιογραφία και Κωδικολογία.

Μια απλή μελέτη των καταλόγων των δημοσιευμάτων του, καταταγμένων είτε χρονολογικά είτε ειδολογικά, αποκαλύπτει το εύρος των ενδιαφερόντων, την ευρυμάθεια και την πολυσχιδή προσωπικότητά του.

Οι κύριοι τομείς των ενδιαφερόντων του ήταν:

Η μελέτη της παραδόσεως, η κριτική και η τεχνική της εκδόσεως των αρχαίων ελληνικών, κάποτε και των βυζαντινών, κειμένων.

Η ιστορία της ελληνικής γραφής (Παλαιογραφία) και η ιστορία του ελληνικού βιβλίου από την αρχαιότητα μέχρι τις αρ-

χές της τυπογραφίας (κωδικολογία).

Η αρχαία ελληνική ποίηση και μετρική.

Η αρχαία ελληνική γλώσσα.

Θα αναφέρω, κατ' ανάγκην πάλι επιλεκτικά, μερικά βασικά δημοσιεύματα από τους κύριους τομείς των ερευνητικών και συγγραφικών δραστηριοτήτων του.

Η ΜΕΛΕΤΗ ΤΗΣ ΠΑΡΑΔΟΣΕΩΣ, Η ΚΡΙΤΙΚΗ ΚΑΙ Η ΤΕΧΝΙΚΗ ΤΗΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ

Όπως ο ίδιος σημειώνει στο εισαγωγικό σημείωμα του *Titres et Travaux*, η ερευνητική και η συγγραφική δραστηριότητά του ξεκίνησαν με τη μελέτη της γλώσσας της χορικής ποίησης από τον Αλκμάννα ως τον Πίνδαρο, πεδίο έρευνας σύμφωνο με την *agrégation* του. Η εργασία εκείνη έμεινε ανέκδοτη, μολονότι τελείωσε γρήγορα, καθώς ο Jean Irigoïn συνειδητοποίησε σύντομα πως αυτό που έκανε δεν ήταν συνετό (*imprudence* την ονομάζει ο ίδιος!). Αναρωτήθηκε νωρίς: πώς είναι δυνατό να διατεινόμαστε ότι μελετούμε τις γλωσσολογικές ιδιαιτερότητες κειμένων τα οποία έχουν συντεθεί τόσους αιώνες πριν από τα αρχαιότερα χειρόγραφα που μας τα παραδίνουν; Και τότε πρόβαλαν μπροστά του ουσιώδη και βασικά ερωτήματα σχετικά με την εμπιστοσύνη που πρέπει να δείχνουμε στην παράδοση των κειμένων και στις λεγόμενες κριτικές εκδόσεις. Κατάλαβε ότι, πριν από κάθε εκδοτική εργασία, είναι απαραίτητο να μελετηθεί η ιστορία της παραδόσεως του κειμένου, η τύχη και οι περιπέτειες που πέρασε αυτό ώσπου να φτάσει στα χέρια μας. Στράφηκε λοιπόν στη μελέτη της ιστορίας της παραδόσεως των κειμένων, κάτι που είχε αρχίσει στη Γερμανία ήδη από τα τέλη του 19ου, είχε βρει συνεχιστές στη Γαλλία στις αρχές του 20ού και που με τον Jean Irigoïn έφτασε σε υποδειγματική τελειότητα.

Από τα γνωστικά αυτά αντικείμενα, από τα οποία στον ειδολογικό κατάλογο *Titres et Travaux* αναγράφονται αυστηρά επιλεγμένοι 36 τίτλοι, επιλεκτικά θα αναφέρω την «Ιστορία του κειμένου του Πινδάρου», που συνιστούσε την κύρια θέση του διδακτορικού του διπλώματος (*Histoire du texte de Pindare*, thèse principale, 1952), τις «Έρευνες για τα μέτρα της ελληνικής χορικής ποίη-

σης», που ήταν η συμπληρωματική θέση (*Recherches sur les mètres de la lyrique chorale grecque*, thèse complémentaire, 1953), και τα «Μετρικά σχόλια του Πινδάρου» (*Les scholies métriques de Pindare*, 1958).

Στη μελέτη της παραδόσεως των κειμένων αναφέρονται πολλά άρθρα και μελέτες, που, χωρίς να είναι εξαντλητικές, όπως τα τρία βιβλία που μόλις μνημονεύσαμε, ασχολούνται με προβλήματα που αφορούν την παράδοση των ομηρικών κειμένων, των κειμένων των τραγικών, του Πλάτωνα, του Θεόκριτου, του Πλουτάρχου, του Λουκιανού του ιπποκρατικού corpus κ.ά.

Στη θεματική της δεύτερης κατηγορίας, την κριτική και την τεχνική της εκδόσεως των αρχαίων ελληνικών κειμένων, κάποτε και των βυζαντινών, εγγράφονται τα δημοσιεύματα:

«Κανόνες και συστάσεις για τις κριτικές εκδόσεις» (σειρά ελληνική) [*Règles et recommandations pour les éditions critiques* (Série grecque), 1972]. Πρόκειται για ένα χρήσιμο βιβλιαράκι, το οποίο συνιστά ένα είδος Εσωτερικού Κανονισμού, τον οποίο οφείλουν να ακολουθούν όσοι πρόκειται να εκδώσουν έργα στη γνωστή σειρά των «Les Belles-Lettres». Συχνοί είναι οι τίτλοι του τύπου: «Παράδοση και κριτική των ελληνικών κειμένων» (*Tradition et critique des textes grecs*, 1997), «Αποκατάσταση των αρχαίων κειμένων» (*La restitution des textes antiques*, 1999), «Η μετάδοση των ελληνικών κειμένων από τον συγγραφέα έως τον εκδότη» (*La transmission des textes grecs de l'auteur à l'éditeur d'aujourd'hui*, 1999). Να θυμηθούμε ότι το περιεχόμενο των παραδόσεών του στο Collège de France (1985-1992) ήταν Παράδοση και κριτική των αρχαίων ελληνικών κειμένων, και να προσθέσουμε ότι το 1997 εκδόθηκε από τις Les Belles-Lettres ένας τόμος στον οποίο είχε συγκεντρωθεί μέρος από τις εκθέσεις (rapports) των μαθημάτων του στην École Pratique des Hautes Études (1965-1979) και οι περιλήψεις των μαθημάτων που είχε διδάξει στο Collège de France (1986-1992), οι οποίες είχαν δημοσιευτεί αντίστοιχα στην Επετηρίδα (*Annuaire*) της École Pratique και του Collège de France. Το

2003 εκδόθηκε, πάλι από τις Les Belles-Lettres, ένας άλλος τόμος, σχεδόν διπλάσιος σε όγκο, με ελαφρά αλλά συνειδητά παραλλαγμένο τίτλο [*Παράδοση των ελληνικών κειμένων. Μια ιστορική κριτική*] – *La tradition des textes grecs. Pour une critique historique*], στον οποίο συγκεντρώνονται σαράντα-επτά (47) άρθρα, δημοσιευμένα σε Πρακτικά Συμποσίων, Συλλογές Συμμείκτων κ.ά., καθώς και μερικά ανέκδοτα κείμενα.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΛΑΙΟΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΚΩΔΙΚΟΛΟΓΙΑ

Στα βασικά ερωτήματα που είχαν τεθεί με έμφαση στα μέσα της σταδιοδρομίας του σχετικά με τον τρόπο προέλευσης ενός χειρογράφου και τον χρόνο γραφής του, ο Jean Irigoïn έδειχνε μεγαλύτερη εμπιστοσύνη στα δεδομένα της νεοσύστατης και ως όρου και ως περιεχομένου Κωδικολογίας, που μελετούσε την υλική κατασκευή και υπόσταση του χειρόγραφου βιβλίου. Ήταν πολύ δύσπιστος στον προσδιορισμό του χρόνου γραφής ενός χειρογράφου με βάση μόνο τη μελέτη και ανάλυση τη γραφής. Για τον λόγο αυτόν αναζητούσε και έβρισκε θετικά και αντικειμενικά στοιχεία, τα οποία του εξασφάλιζε η κωδικολογική μελέτη του χειρογράφου, στοιχεία και χαρακτηριστικά που του επέτρεπαν να προσδιορίσει τον τρόπο προέλευσης ενός χειρογράφου και, ενδεχομένως, και το χρόνο γραφής του. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο ανάμεσα στα άρθρα και τις μελέτες της κατηγορίας αυτής λίγες είναι οι καθαρά παλαιογραφικές, αρκετές οι παλαιογραφικές που είναι μπολιασμένες και με κωδικολογικά στοιχεία, αφού και σ' αυτές δεν λείπουν η αναζήτηση και αξιοποίηση κωδικολογικών στοιχείων, ενώ σαφώς υπερτερούν, ποσοτικά και ποιοτικά, οι κωδικολογικές. Δεν θα δίσταζα καθόλου να χαρακτηρίσω τον Jean Irigoïn ως τον κορυφαίο κωδικολόγο της εποχής μας.

Μολονότι λοιπόν είναι δύσκολο, ίσως και αυθαίρετο, γι' αυτόν τον τομέα των δημοσιευμάτων του Jean Irigoïn, την Ελληνική Παλαιογραφία και Κωδικολογία, που στον συστηματικό ειδολογικό κατάλογο ανέρχονται, πάντα με αυστη-

ρή επιλογή, στον αριθμό 41, να μιλάει κανείς για έργα αμιγή, θα τολμούσα να ξεχωρίσω μερικά δημοσιεύματα, κατά το μάλλον ή ήττον, ως καθαρά παλαιογραφικά, πολλά ως καθαρά κωδικολογικά και αρκετά ως μεικτά.

Για την πρώτη κατηγορία, τα καθαρά παλαιογραφικά, ενδεικτικά θα ανέφερα τα δημοσιεύματα που εξετάζουν την ελληνική μεγαλογράμματη γραφή κοπτικού τύπου (*L'onziale grecque de type corpte*, 1959), τη δομή και την εξέλιξη των γραφών των βιβλίων της βυζαντινής εποχής (*Structure et évolution des écritures livresques de l'époque byzantine*, 1966), την ελληνική μεγαλογράμματη βιβλικού τύπου (*L'onziale grecque de type biblique*, 1970), το «Μια γραφή του 10ου αιώνα: η μικρογράμματη βουλωτή ή με βούλες» (*Une écriture du Xe siècle: la minuscule bouletée*, 1977).

Στη δεύτερη κατηγορία, τα καθαρά κωδικολογικά δημοσιεύματα, όπου η διάκριση είναι πιο εύκολη, υπάγονται τα άρθρα και οι μελέτες που εξετάζουν το χαρτί, τα υδατόσημα ή υδάτινα σημεία (*filigranes*), τη χαράκωση, τα τετράδια, τη στάχωση. Πολλές από τις μελέτες αυτές ήταν πρωτοποριακές και καινοτόμες και έγιναν βασικά έργα αναφοράς, ιδιαίτερα αυτές που πραγματεύονται το χαρτί και τα υδάτινα σημεία (*filigranes*), των οποίων ο αριθμός στο παράρτημα του ειδολογικού καταλόγου φτάνει τις 17. Ενδεικτικά πάλι αναφέρω τις εργασίες που εξετάζουν το ανατολικό ή βομβύκινο χαρτί (1950), το δυτικό χαρτί (1953), το χαρτί που χρησιμοποιήθηκε για την αντιγραφή ελληνικών χειρογράφων στην Ιταλία, την Ισπανία, την Αγγλία κ.ο.κ.

Άξιες ιδιαίτερης μνείας στην κατηγορία αυτή είναι και οι εργασίες του που αναφέρονται στη βυζαντινή στάχωση, της οποίας η μελέτη, μέσα στη γενικότερη πρόοδο που σημειωνόταν στα χρόνια του στους τομείς της Ελληνικής Παλαιογραφίας και Ελληνικής Κωδικολογίας, είχε κερδίσει έδαφος και αυτή. Ξεχωρίζουν τα άρθρα: «Μια ομάδα κρητικών σταχώσεων» [*Un groupe de reliures crétoises (XVe siècle)*, 1961-1962], «Μια ομάδα βυζαντινών σταχώσεων με το μονόγραμμα των Παλαιολόγων» (1982), ένα βιβλίο με τον γενικό τίτλο «Η βυζαντινή στάχωση», τρεις

διαλέξεις εισαγωγικού χαρακτήρα σε έναν συλλογικό τόμο: *Η μεσαιωνική στάχωση* (1978, 1981-2).

Στα μεικτά δημοσιεύματά του θα κατέτασσα τη δημοσιευμένη σε δύο συνέχειες στο *Scriptorium* βασική μελέτη του «Για τα βυζαντινά κέντρα αντιγραφής» (1958 και 1959), η οποία, μολονότι από τις πρώιμες εργασίες του Irigoïn, αποδείχτηκε υποδειγματική και αποτελεί βασικό έργο αναφοράς.

Τέλος, κάποια δημοσιεύματα της κατηγορίας αυτής θα τα χαρακτηρίζα γενικότερου ενδιαφέροντος, είτε γιατί όντως άπτονται θεμάτων γενικότερων, πάντα παλαιογραφικών και κωδικολογικών, είτε γιατί σ' αυτά συγκεντρώνονται συγγενικά άρθρα και μελέτες. Π.χ. «Η ιστορία του ελληνικού βιβλίου (κωδικολογία), από την αρχαιότητα ως τις αρχές της τυπογραφίας» (1975), «Το ελληνικό βιβλίο από τις αρχές ως την Αναγέννηση» (έκδοση της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Γαλλίας, 2001).

ΚΛΑΣΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Η ενασχόληση του Jean Irigoïn με τα αρχαία ελληνικά γράμματα χρονικά προηγείται, αφού, όπως είδαμε, άρχισε την ακαδημαϊκή του σταδιοδρομία ως καθηγητής της ελληνικής γλώσσας και φιλολογίας στην Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου του Poitiers και συνέχισε να διδάσκει τα αντικείμενα αυτά στη Nanterre και τη Σορβόνη. Εκδίδει λοιπόν ακατάπαυστα άρθρα και μελέτες για την αρχαία ελληνική μετρική (16 αυστηρά επιλεγμένα δημοσιεύματα, στον ειδολογικό κατάλογο), για τη δομή –ο ίδιος την ονομάζει «αρχιτεκτονική σύνθεση» (*la composition architecturale*)– πολλών τραγωδιών των τριών τραγικών, για τη γραμματική, τη σύνταξη, την προφορά, το λεξιλόγιο της αρχαίας ελληνικής γλώσσας· ακόμη εκδίδει συγγραφείς, πεζογράφους και ποιητές, μόνος ή σε συνεργασία, στη σειρά *Collection des Universités de France*, την οποία ο ίδιος διηύθυνε επί τριανταπέντε χρόνια. Π.χ. *Παλατινή Ανθολογία*, Βιβλίο Θ', Δεύτερο Μέρος, Επιγράμματα 359-827 (σε συνεργασία, 1974)· *Παλατινή Ανθολογία*, Βιβλίο ΙΒ' (σε συνεργασία, 1994)· *Πλουτάρχου Ηθικά* (σε συνεργασία με τον R. Flacelière, 1987)·

Βακχυλίδη Διθύραμβοι, Επινίκιοι, Αποσπάσματα (σε συνεργασία με την J. Duchemin και τον L. Bardollet, 1993).

Επειδή συνήθως ο Irigoïn είναι ευρύτερα γνωστός ως παλαιογράφος και κωδικολόγος, μένει άγνωστο ή παραγνωρισμένο, ευτυχώς όχι μεταξύ των ειδικών, το έργο του το φιλολογικό, με την ευρύτερη έννοια του όρου. Μελέτες και άρθρα για τα ομηρικά έπη, τους λυρικούς, τους τραγικούς, τον Μένανδρο διαδέχονται η μία την άλλη, παράλληλα με τα παλαιογραφικά και κωδικολογικά δημοσιεύματα, σε όλη τη διάρκεια της ζωής του. Οι εργασίες του για την αρχαία μετρική, δεκαέξι (16) τον αριθμό, από τις πιο γνωστές και συχνά καινοτόμες. Δημοσιεύματα για τη γραμματική της αρχαίας ελληνικής γλώσσας, για τη σύνταξη και γενικότερα τη γλώσσα και το λεξιλόγιο, απαντούν από την αρχή της σταδιοδρομίας του ως το τέλος. Στο σημείο αυτό αξίζει να ξαναθυμηθούμε ότι η *agrégation* του ήταν στη γραμματική.

Μια άλλη παρεξήγηση που πρέπει να αρθεί, είναι η κατηγορία που ορισμένοι του προσάπτουν ότι στην ενασχόλησή του με την ιστορία της παραδόσεως και την κριτική των αρχαίων ελληνικών κειμένων ο Irigoïn είναι «αιρετικός», μια και αρνείται την παλιά φιλολογική μέθοδο. Λάθος! Ο Irigoïn ποτέ δε λησμόνησε ότι είναι φιλόλογος ούτε αρνήθηκε την παλιά φιλολογική μέθοδο· απλά θέλησε να μπολιάσει τη φιλογογία με την παλαιογραφία και την κωδικολογία, ενισχύοντας την παλιά μέθοδο με τα νέα δεδομένα των δύο αδελφών επιστημών, στις οποίες τις τελευταίες δεκαετίες έχει συντελεσθεί μεγάλη πρόοδος. Αυτό εννοούσε όταν υποστήριζε, γραπτά και προφορικά, ότι «Η κριτική των κειμένων οφείλει να είναι ιστορική» (βλ. άρθρο με ομώνυμο τίτλο στο *Titres et Travaux*, σ. 14, αρ. 28). Ενδεικτική είναι και ως τίτλος και ως περιεχόμενο η εισήγησή του στο Συμπόσιο της Κρεμόνας, στην οποία θέλει την παλαιογραφία και τη φιλολογία να εναλλάσσονται στους ρόλους τους και να είναι άλλοτε κυρία η μία και υπηρετίς η άλλη και άλλοτε αντίστροφα («*Deux servantes maîtresses en alternance: paléographie et philologie*», 2000). Άλλο ενδεικτικό το J

πώς εννοούσε τη συνεργασία των δύο αυτών επιστημών είναι η προσπάθεια και η επιτυχία του να επαληθεύσει, με κωδικολογικά δεδομένα, στέμματα χειρογράφων ορισμένων συγγραφέων που είχαν καταρτισθεί με την παραδοσιακή μέθοδο!

ΓΕΝΙΚΗ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ

Στον χρονολογικό κατάλογο των δημοσιευμάτων του Jean Irigoien απαριθμούνται 332 τίτλοι, στον ειδολογικό 137. Στον δεύτερο, που έχει καταρτισθεί από τον ίδιο, παραλείπονται αρκετοί τίτλοι όχι αξιόλογοι και ειδικότερα όλες οι εκθέσεις (rapports) για τα μαθήματά του στην École Pratique des Hautes Études και που δημοσιεύτηκαν στην Επετηρίδα (*Annuaire*) της Σχολής.

Στους τίτλους αυτούς πρέπει να προστεθούν 450 βιβλιοκρισίες ή βιβλιοπαρουσιάσεις δημοσιευμένες στα εγχυρότερα, γαλλικά ή ξένα, περιοδικά.

Ένας μεγάλος επιστήμονας, καταξιωμένος διεθνώς, και ένας ακέραιος άνθρωπος, όπως ήταν ο Jean Irigoien, ήταν φυσικό να αξιωθεί πολλών βραβείων και τιμητικών διακρίσεων, των οποίων ο κατάλογος εκτείνεται σε πολλές σελίδες στα δημοσιεύματα, έντυπα και ηλεκτρονικά, για τη ζωή και το έργο του. Επιλέγω:

Το 1981 εκλέγεται τακτικό μέλος του Institut de France (Académie des Inscriptions et Belles-Lettres). Ήταν αντεπιστέλλον μέλος επτά Ακαδημιών: της Αθήνας, της Γοτίγγης, της Μεσσήνης, του Μονάχου, δύο Ακαδημιών της Νεάπολης (της Accademia Pontaniana και της Accademia di Archeologia, Lettere et Belle Arti), της Ρώμης (Accademia nazionale dei Lincei). Ακόμη τον Νοέμβριο του 2002 η Ακαδημία της Ρώμης (Accademia nazionale dei Lincei) του απένειμε το διεθνές βραβείο «Antonio Feltrinelli» για το έργο του στην κλασική φιλολογία.

Εδώ αξίζει να υπογραμμισθεί ότι η Αθήνα τίμησε τον Jean Irigoien τέσσερις φορές: η Ακαδημία Αθηνών τον έκαμε αντεπιστέλλον μέλος της, η Εταιρεία Βυζαντινών Σπουδών και ο Φιλολογικός Σύλλογος «Παρνασσός» επίτιμο μέλος τους, το 1981 και 1990 αντίστοιχα, ενώ το Πανεπιστήμιο των Αθηνών τον Μάρτιο του 2003 τον αναγόρευσε επίτιμο διδάκτορα.

Η Θεσσαλονίκη, με την οποία οι δεσμοί του Jean Irigoien ήταν παλιοί και δοκιμασμένοι, όπου είχε πολλούς καλούς φίλους, συναδέλφους και μαθητές, παρέλειψε να τον τιμήσει. Η παράλειψη, κατά τη γνώμη μου, οφείλεται στις αλλαγές και ανατροπές που συντελέστηκαν τις τελευταίες δεκαετίες στο χώρο της πάλαι ποτέ δημοκρατικής και κραταιάς Φιλοσοφικής Σχολής.

Κατά τη συνάντησή μας στην Αθήνα, την ημέρα της ανακήρυξής του σε επίτιμο διδάκτορα της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, μου είπε, όχι χωρίς κάποια πικρία και παράπονο, ότι, ενώ ήταν κάτι που το περίμενε από τη Θεσσαλονίκη, όμως του ήλθε απρόσμενα από την Αθήνα. Πράγματι, οι δεσμοί του Jean Irigoien με τη Θεσσαλονίκη ήταν παλιοί και δοκιμασμένοι. Ανάμεσα στους παλιούς του φίλους ήταν ο Λίνος Πολίτης, ο Μανούσος Μανούσας, και Σταμάτης Καρατζάς, με τον οποίο τον συνέδεαν πολλά και τον οποίο βοήθησε να διδάξει στο Πανεπιστήμιο του Poitiers, όταν αυτός είχε εκδιωχθεί από το Πανεπιστήμιο της Θεσσαλονίκης για τα δημοκρατικά του φρονήματα. Μετά τον πρόωρο θάνατο του Σταμάτη Καρατζά, στην εκδήλωση που οργανώθηκε προς τιμή του, ο Jean Irigoien συμμετείχε με ανακοίνωσή του. Ακόμη αξίζει να σημειωθεί ότι ήταν παλιός και στενός φίλος του Νίκου Σβορώνου.

Ευτύχησα να έχω δάσκαλο τον Jean Irigoien επί τρία ακαδημαϊκά έτη στην École Pratique des Hautes Études, όπου δίδασκε Ελληνική Παλαιογραφία και Κωδικολογία. Κατά το ίδιο χρονικό διάστημα ήταν και ο επιβλέπων καθηγητής στην εκπόνηση της διδακτορικής διατριβής μου. Όμως οι σχέσεις μας δεν περιορίστηκαν σ' αυτό μόνο το χρονικό διάστημα. Όσο περνούσαν τα χρόνια τόσο και πιο δυνατές γίνονταν. Για κείνον ήμουν ένας από τους πιο παλιούς, αγαπημένους και αφοσιωμένους μαθητές του. Για μένα ο Jean Irigoien ήταν κάτι παραπάνω από «ο αγαπημένος μου δάσκαλος»: ήταν συνεχώς ο σταθερός σύμβουλος και συμπαραστάτης μου· κάθε φορά που τον χρειαζόμουν, ήταν πάντα εκεί, παρών, πρόθυμος και αποτελεσματικός!

Είμαι, λοιπόν, σε θέση να μαρτυρήσω,

όπως υποθέτω και κάθε άλλος από τους πολυπληθείς μαθητές που ευτύχησε να έχει κατά την μακρά ακαδημαϊκή σταδιοδρομία του, για την ευρυμάθεια και την οξύνοιά του.

Ήταν βαθύς γνώστης του λεξιλογίου, της γραμματικής και της μετρικής της αρχαίας ελληνικής γλώσσας. Γνώριζε σε βάθος και πλάτος όσο λίγοι την εξέλιξη, τα χαρακτηριστικά και τα προβλήματα της ιστορίας της ελληνικής γραφής, όπως και την κατασκευή και λειτουργία του αρχαίου και βυζαντινού χειρόγραφου βιβλίου. Κατείχε την ιστορία της παραδόσεως των αρχαίων ελληνικών κειμένων, αλλά και τις λεπτομέρειες της τεχνικής της κριτικής εκδόσεως αυτών, σε βαθμό υπέρτατο. Μάλιστα πολλά από τα δημοσιεύματά του με γνωστικό αντικείμενο από τους τομείς αυτούς ήταν πρωτοπόρα και υποδειγματικά και έμειναν μνημειώδη.

Χαρακτηριστικό της οξύνοιάς του ήταν η ταχύτητα με την οποία απαντούσε στις ερωτήσεις που του γίνονταν είτε στα μαθήματα είτε σε ιδιωτικές συζητήσεις. Πριν κανείς προλάβει καλά-καλά να ολοκληρώσει την ερώτησή του, εκείνος είχε συλλάβει το νόημα της ερώτησης και είχε έτοιμη την απάντηση.

Ήταν ευγενής, ευπροσήγορος και γενναιόδωρος. Πάντα πρόθυμος να κάνει τους άλλους κοινωνούς της πείρας και των ανεξάντλητων γνώσεών του, να τους βοηθήσει να ανελιχθούν επιστημονικά, όπως τ'ο μαρτυρούν οι πολυπληθείς μαθητές του, Γάλλοι και ξένοι. Βέβαια ο Jean Irigoien ήταν παράλληλα αυστηρός και δυσπρόσιτος, όμως αυτό ίσχυε στην αρχή, μέχρι να βεβαιωθεί ότι δεν σπαταλούσε άδικα το χρόνο του.

Ο Jean Irigoien κέρδισε επάξια διεθνή αναγνώριση στην επιστημονική κοινότητα με το μεγάλο και αξιόλογο έργο του, στο οποίο θα αναφέρονται πολλές γενιές κλασικών φιλόλογων, βυζαντινολόγων, παλαιογράφων, κωδικολόγων. Θα ζει στις καρδιές και τη μνήμη όχι μόνο των δικών του, της συζύγου του, των παιδιών του και των πολυάριθμων εγγονιών του, αλλά και των φίλων και πρώτα απ' όλα των μαθητών του, αυτών που κατά κύριο λόγο ευεργετήθηκαν από τη γενναιοδωρία του και άντλησαν από τα νάματα της σοφίας του.

Η Ρόσα Μοντέρο στις
Ιστορίες για αγρίους
(μετάφραση: **Ειρήνη
Οικονόμου**, εκδ.
Αλεξάνδρεια, 2005)

διαμορφώνει τον
μυθιστορηματικό της ιστό
με τους όρους της
αστυνομικής αφήγησης.

Διαπλέκοντας
μεσαιωνικούς θρύλους και
φανταστικά στοιχεία, μας
οδηγεί στον σύγχρονο
κόσμο των ναρκωτικών,
στα αδιέξοδα της
εσωτερικής ζωής, για να
μας κατευθύνει τελικά
προς την έξοδο της
επιβίωσης.

Θαρραλέα προσπάθεια και
αξιομνημόνευτη η έκδοση
μιας συνοπτικής
εξιστόρησης «Από τον
Όμηρο ως τις μέρες μας»
της Εκδοτικής Αθηνών: *Η
Ελληνική Λογοτεχνία*
(2005). Το βιβλίο συνοψίζει
σε έξι κεφάλαια την
λογοτεχνική παραγωγή
αιώνων, ακολουθώντας την
αντίληψη ότι μέσα από τη
διαμόρφωση ενός πλαισίου
μπορεί να χτίσει κανείς μια
βάση πάνω στην οποία θα
θεμελιώσει τη γνώση για τη
μακραίωνη παρουσία της
ελληνικής γλώσσας και των
λογοτεχνικών
επιτευγμάτων της. Οι
συντάκτες των κειμένων,
ειδικοί στην κάθε μία από
τις έξι ενότητες, είναι οι
**Φάνης Κακριδής, Βλάσιος
Φειδάς, Αθανάσιος
Καραθανάσης, Γιάννης
Μαυρομάτης, Βίκη
Πάτσιου, Αλέξης Ζήρας**. Το
εγχείρημα της έκδοσης
αυτής συνιστά ένα
υπόδειγμα της σοβαρής και
τολμηρής πράξης της
εκκλαϊκευσης, όταν την
χειρίζονται άνθρωποι με
γνώση. Η έκδοση
συμπληρώνεται με
ιδιαίτερα χρήσιμο
ευρετήριο προσώπων και
έργων.

Φωνές χαμηλότονες

**Σωτηρία Σταυρακοπούλου,
Η Μεθυσμένη Γυναίκα,
εκδ. «Βιβλιοπωλείον της Εστίας»,
Αθήνα 2005.**

Καινούργιο μυθιστόρημα από την Σωτηρία Σταυρακοπούλου, *Η Μεθυσμένη Γυναίκα*. Καινούργια εμπειρία λόγου και μηνύματος από μια φαινομενικά κοινότοπη ιστορία: τον γάμο ενός Έλληνα με μια Αλβανή που καταλήγει σε παταγώδη αποτυχία. Συνηθισμένα πράγματα, θα 'λεγε κάποιος. Συνηθισμένος και ο αναγκαίος για την πλοκή τόπος, η πόλη, η πολυσυλλεκτική και άνιση, η πολυπρόσωπη και άξενη. Διαβάζοντας όμως τούτο το βιβλίο αυτός ο κάποιος προσεκτικά, θα διαπιστώσει ότι η συγγραφέας διαπράττει μια «απάτη». Μέσα από τον συνηθισμένο τόπο, τα συνηθισμένα, σχεδόν οικεία μας πρόσωπα και τη συνηθισμένη ιστορία, αναδύονται πολλαπλά επίπεδα που μας καλούν να τα προσεγγίσουμε με ανοιχτό νου και διορατικότητα, με όχημα τον λόγο-εκφορά, τον τρόπο πλοκής και το είδος χαρακτήρων.

Ο Βαρδαλάχος και η συμβία του η Αλβανή Λένα, οι συγγενείς και ο περίγυρός τους, τα παιδιά τους και τα καμώματα κάθε προσώπου είναι απλά οι αφορμές για να μας μιλήσουν πολλές φωνές, από τον φλοιό της καθημερινής σκέψης μέχρι τις παρυφές του υποσυνείδητου, από την κατακερματισμένη αλλά αγωνιζόμενη να μαζέψει τα κομμάτια της ατομικότητας μέχρι τις κοινωνικοπολιτικές παραμέτρους της καθημερινότητάς μας και του πολιτισμικού μας πεδίου. Η «φωνή» ενός ιδιότυπου αφηγηματικού τρόπου, η «φωνή» της ελληνοκεντρικής στερεοτυπίας, η «φωνή» των φύλων, η «φωνή» των υποσυνειδητών, η «φωνή» του μικροαστισμού και των «αξιών» του. Φωνές χαμηλότονες, που σε αδράχνουν και σε υποχρεώνουν να διαβάσεις παρακάτω, να δεις αν ο κύκλος που ανοίγει κλείνει κάποτε, ή μοιραία, αναπόφευκτα, ξανανοίγει διαρκώς, διευρύνεται σαν

τα κύματα που γεννά ένα πετραδάκι που πέφτει στη λίμνη. Κι έτσι συμβαίνει. Αλλεπάλληλοι κύκλοι τούτο το βιβλίο, που ενώ ο αφηγηματικός χρόνος έχει αρχή και μέση, τελικά ως χρόνος χάνεται· το βιβλίο δεν κλείνει, αφήνοντας τον αναγνώστη να ακούει και να ξανακούει τη φωνή του Βαρδαλάχου να διηγείται ήσυχα, με τάξη και πειστικότητα την ιστορία του. Αυτό το βιβλίο δεν διαβάζεται, «ακούγεται». Δεν είναι τυχαίο μάλιστα ότι η ιστορία κατανέμεται σε μικρές ιστορίες με γνωρίσματα μικρών διηγημάτων ή λαϊκών παραμυθιών (*Μία άλλη φορά...* προσφιλής φράση του αφηγητή).

Βέβαια πρωταγωνιστής είναι ο λόγος, ο κουβεντιασμός, ο πρωτοπρόσωπος, ο σχεδόν προφορικός, ένα σιγανό μουρμούρισμα που δεν λέει να σταματήσει, και ενώ φαίνεται παραληρηματικός ο ήρωας τον υποστηρίζει ως φυσικό, λογικό και αναγκαίο. Λόγος που μηδενίζει την εστίαση από τα γεγονότα – γι' αυτό και δεν μας επιτρέπει να ταυτιστούμε μαζί του. Ο Βαρδαλάχος διηγείται την ιστορία του, αλλά στην πραγματικότητα κουβεντιάζει με τον εαυτό του, μ' έναν ιδιόμορφο συνειρμικό τρόπο απόλυτα ταιριαστό με τον χαρακτήρα του ήρωα που πλάθει η συγγραφέας. Και αυτό ίσως είναι το μεγάλο προσόν του βιβλίου – η προσωπικότητα και η κουλτούρα του ήρωα είναι απόλυτα ενορχηστρωμένες με την εκφορά του λόγου, είτε πρόκειται για τον ενδιάθετο είτε για τον εκφραζόμενο. Ο ήρωας είναι, επιφανειακά βέβαια, εξωστρεφής, δήθεν κοινωνικός, με αυτοπεποίθηση και την ψευδαίσθηση της αυτογνωσίας, οπαδός της τάξης, της σύνεσης, της ομαλότητας, της ησυχίας, όλων των γνωρισμάτων του ελληνικού μικροαστισμού.

Αλλά αυτά ακριβώς τα γνωρίσματα-στερεότυπα κινούν τις σκέψεις και τις πράξεις, που με τη σειρά τους κινούν άλλες κι άλλες, σαν τις μπίλιες ενός διακοσμητικού αέναου, δεν σταματούν πουθενά, με τέτοια συνειρμική αλληλουχία ώστε φτάνει ο ήρω-

ας να σκέπτεται πώς σκέπτονται οι άλλοι και το πώς πρέπει ο ίδιος να σκεφτεί με βάση τις βέβαιες γι' αυτόν σκέψεις των άλλων. Αυτό το «παιχνίδι» καθορίζει τη συμπεριφορά του και προωθεί τη δράση. Βέβαια για τον ανύποπτο αναγνώστη ίσως είναι κουραστική η διαδικασία ανίχνευσης αυτής της αλληλουχίας σκέψεων, αλλά δεν παύει να είναι γοητευτική γιατί είναι δεξιοτεχνικά δραματοποιημένη.

Χρειάζεται να προσπεράσει ο αναγνώστης τις συνηθισμένες –κοινές και γνωστές– κουβέντες και να ανοίξει δίαυλο προς τον χαρακτήρα και την ψυχολογία του ήρωα: ετερομορφικός, αποενοχοποιούμενος συνεχώς, αποδίδει πάντα στους άλλους τις δικές του σκέψεις και προθέσεις προκαταβάλλοντας τις εξελίξεις και τελικά αυτοπαγιδευόμενος.

Τα άλλα πρόσωπα, η γυναίκα του η Λένα, τα αδέλφια και των δύο, τα παιδιά του είναι πρόσωπα σκιώδη, αφορμές για σκέψεις και για τη συνεχή διαδικασία αυτοδικαίωσης του ήρωα σ' όλα τα θέματα της ιδιωτικής και δημόσιας ζωής του. Γιατί ο Βαρδαλάχος, μνημείο ημιμάθειας και ισχυρογνωμοσύνης, έχει για όλα άποψη που την αναγορεύει σε αλήθεια, για το γάμο, για τη γυναίκα, για τις ανθρώπινες σχέσεις, για τη θρησκεία, για τη μεταφυσική, για την πολιτική. Αλλά δεν είναι τυχαία η ναρκισσιστική αυτοδικαίωσή του. Ο ίδιος είναι θύμα ενός καλοκρυμμένου κοινωνικού ρατσισμού από τον περίγυρό του. Ασχολείται με τα γράμματα, διαβάζει, ενδιαφέρεται κυρίως για εργασίες σχετικές μ' αυτά, υπάλληλος βιβλιοπωλείου και σχετικών μικροεπιχειρήσεων, δεν βρίσκεται στην πρώτη γραμμή της σκληρής βιοπάλης όπως οι άλλοι συγγενείς του. Δεν καταφέρνει πάντα να εξασφαλίσει τα προς το ζην. Καταδικάζεται λοιπόν απ' όλους για τις προτιμήσεις του και τις επιλογές του, από τη γυναίκα του και κυρίως από την οικογένειά του. Προσπαθεί λοιπόν να επιπλεύσει μεταθέτοντας αυτή τη ρατσιστική οπτική, χωρίς να το θέλει, προς τη γυναίκα του, με τη διπλή της ιδιότητα ως γυναίκας και ως Αλβανής. Το καταπιεσμένο αρσενικό που από οπαδός της τάξης φτάνει ακόμα και στη βαναυσότητα. Είναι όμως ρατσιστής και προς όλους τους άλλους, μοναδική του άμυνα εξάλλου, προς τους οποίους επιχειρηματολογεί με ευφράδεια και επιμονή για να τους αποδείξει το λάθος τους και τη δική του σοφία για κάθε θέμα.

Συνεκτιμώντας όλες τις παραπάνω παραμέτρους καταλήγουμε ότι τελικά πρόκειται για ένα βιβλίο που μιλά για τον ρατσισμό και τις κοινωνικές προκαταλήψεις, που στη χώρα μας δεν είναι καινούργιο φαινόμενο.

Επιβιώνουν και μεγαλουργούν κατά τη διαπαιδαγώγησή μας, υφαίνοντας την ανωριμότητα της αυταρέσκειάς μας. Και αυτό είναι το κατόρθωμα της συγγραφέως, προσπερνά εύκολα τις παγίδες μιας λογοτεχνίζουσας μελέτης και δέχεται να εκτεθεί γνήσια λογοτεχνικά.

Με επιτυχία, ομολογουμένως.

Σταύρος Λαγκαδιανός

Εισαγωγή στο Συνταγματικό Δίκαιο

Αντώνης Μ. Παντελής,
Εγχειρίδιο συνταγματικού δικαίου
(*Βασικές έννοιες, συνταγματική ιστορία*),
εκδ. Λιβάνη, 2005, σελ. 301.

Το νέο βιβλίο του Αντώνη Παντελή, καθηγητή της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, αποτελεί ευχάριστη έκπληξη καθώς συνδυάζει την αυστηρή επιστημονική πειθαρχία με τη συστηματική προσπάθεια να μεταβάλει το συνταγματικό δίκαιο σε κτήμα του κοινού ανθρώπου. Η δομή του βιβλίου είναι έτσι διαρθρωμένη ώστε να ικανοποιεί την σε βάθος κατανόηση των θεσμών της πολιτείας και τις λειτουργίες της και συγχρόνως την «κλιμακωτή» ώσμωση του φοιτητή και του μέσου πολίτη με το Σύνταγμα. Ο πρόλογος του βιβλίου, το οποίο αποτελείται από εισαγωγή και δύο μέρη, αναφέρει: «Σκοπός αυτού του βιβλίου είναι να δώσει μία συνοπτική αλλά ολοκληρωμένη εικόνα των στοιχείων που συνθέτουν την επιστήμη του συνταγματικού δικαίου. Η ύλη παρουσιάζεται σε δύο βαθμίδες. Τα μεγαλύτερα γράμματα παρέχουν τις αδρές γραμμές, ενώ τα μικρότερα προσθέτουν εμβάθυνσεις, λεπτομέρειες ή παραδείγματα. Κατά την πρώτη ανάγνωση, μπορεί κανείς να παραλείψει τα ψιλά γράμματα, ώστε να παρακολουθήσει γρήγορα τον σκελετό και να αποφύγει την κόπωση που αρχικώς προξενούν οι επί πλέον αναπτύξεις».

Η εισαγωγή, που ξεκινά με τον τίτλο «Καλώς ήρθατε στο συνταγματικό δίκαιο», αναγνωρίζει ότι «Αν διαβάζοντας συνταγματικό δίκαιο δεν αισθανθείτε και εσείς πραγματική ευχαρίστηση, τις περισσότερες φορές φταίει ο ξεναγός σας, ο συγγραφέας που δεν μπόρεσε να σας μυήσει στη γοητεία του». Ύστερα γίνεται η πρώτη γνωριμία με το συνταγματικό δίκαιο και το Σύνταγμα. Ο συγγραφέας όμως τονίζει ότι η εύρυθμη λειτουργία του κράτους δεν εξαρτάται μόνον από το Σύνταγμα αλλά και από αναρίθμη-

■ ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει το βιβλίο του **Ιωσήφ Βεντούρα Εβραίοι ποιητές του Μεσαίωνα** (εκδ. Νεφέλη, 2005). Πρόκειται για μια δίγλωσση ανθολογία που μας ξεναγεί σε μια λογοτεχνική περιοχή ελάχιστα γνωστή στο ελληνικό κοινό. Η εισαγωγή, εμπειριστικώς χωρίς να γίνεται σχολαστική, μας κατατοπίζει για την ποίηση των Εβραίων κατά τους μεσαιωνικούς χρόνους και μας μεταφέρει από την Ισπανία και τη σχέση των Εβραίων με την αραβική γραμματεία, από την Οξυτανία και τις πιθανολογούμενες σχέσεις των Εβραίων με τους τροβαδούρους της Προβηγγίας, στην περιπλάνησή τους στην Ιταλία, στα Βαλκάνια, ως την Κρήτη και ως την Κωνσταντινούπολη: «Όταν η τύχη σε προστατεύει, πρόσεξε την ασπίδα της. / Αύριο στα πόδια σου θα βάλει την παγίδα της. / Δώρο τώρα η πτήση σου σε αετού φτερά. / Όμως μετά, βέλος φονικό θα σηκωθεί ψηλά».

Καθώς διαβάζω το βιβλίο του Τουρκοκρητικού **Αχμέτ Γιορουλμάζ Τα παιδιά του πολέμου**. Από την Κρήτη στο Αϊβαλί (μετάφραση: **Στέλιος Ροΐδης**, εκδ. Ωμέγα-Οξύ, 2005) ανακαλύπτω τη βαθιά σχέση που συνδέει τους πρόσφυγες των δύο πλευρών. Ένας κόσμος κοινός που βία και αποχωρίστηκε τη γενέτειρά του, είναι μια συνθήκη που αφήνει ένα αξεπέραστο τραύμα. Ο Αχμέτ Γιορουλμάζ καταθέτει μια ιδιότυπη μυθιστορηματική μαρτυρία που αναδεικνύει τα μικρά και καθημερινά, την ομοιότητα και τη διαφορά, αλλά και την

ιδιαιτερότητα της κρίσιμης περιόδου πριν από την ανταλλαγή των πληθυσμών.

Ωστόσο οι δυσκολίες προσαρμογής στον οικείο και συγχρόνως άξενο τόπο αναλογούν με ισοδύναμο τρόπο και στις δύο πλευρές.

Λίγο γνωστό είναι το θέμα των εξαφανισμένων χωριών ή μάλλον είναι γνωστό μόνο ως γενικό ζήτημα. Ένα βιβλίο που πρόσφατα εκδόθηκε στη γλώσσα μας, διεισδύει με εξαιρετική ευαισθησία και μας καθιστά κοινωνούς του προβλήματος με παραδειγματικό τρόπο. Ο συγγραφέας **Μοχάμεντ αλ-Άσσαντ**, με *Τα παιδιά της πάχνης* (μετάφραση: **Έφη Κορομηλά**, εκδ. Αλεξάνδρεια, 2005), που φέρει τον υπότιτλο «αναμνήσεις από ένα χαμένο παλαιστινιακό χωριό», μας μεταφέρει στο χώρο της μνήμης αλλά και της ιστορίας. Αφηγείται τα κύματα των κατακτητών που εξεδίωξαν έναν ολόκληρο λαό από τον τόπο του, χωρίς ωστόσο να κάνει μια τυπική ιστορική αναδρομή. Από τη γη του πέρασαν διαδοχικά οι Οθωμανοί, οι Βρετανοί και οι Ισραηλινοί, που διατηρούν την κυριαρχία μέχρι σήμερα. Ο ίδιος έζησε τη δίωξη όταν τεσσάρων ετών, το 1948, η Νάκμπα τούς ξερίζωσε από τη γη τους. Το βιβλίο συμπληρώνεται από ένα αμείλικτο κατηγορώ εναντίον της πολιτικής του εξανδραποδισμού και των διακρίσεων του κράτους του Ισραήλ κατά των Παλαιστινίων, που συντάσσει ο ισραηλινός ιστορικός **Γιοζέφ Αλγκαζύ**.

Με το βλέμμα στραμμένο στα περιοδικά: **1. Ουτοπία**

τους άλλους παράγοντες: «*Το Σύνταγμα το παρομοιάζω με το κείμενο μιας τραγωδίας. Η παράσταση βασίζεται σε αυτό, αλλά δεν εξαρτάται μόνον από αυτό. Το ποιόν της το καθορίζουν επίσης οι υποκριτές (τα κύρια όργανα του κράτους και το πολιτικό προσωπικό), ο χορός (ο λαός), τα σκηνικά (η συγκεκριμένη χώρα), η σκηνοθεσία (ο πολιτικός αγώνας) και η μελοποιία (η κρατούσα ιδεολογία). Χωρίς πάντως το κείμενο της τραγωδίας κανείς δεν έκανε ποτέ παράσταση*».

Το πρώτο μέρος περιλαμβάνει τις βασικές έννοιες του συνταγματικού δικαίου και το δεύτερο την ελληνική συνταγματική ιστορία από το 1821 έως το ισχύον πολίτευμα. Όλο το βιβλίο εμπλουτίζεται με στοιχεία από την Ευρωπαϊκή Ένωση, που ο συγγραφέας θεωρεί μόρφωμα συγγενές με το συνταγματικό δίκαιο.

Οι βασικές έννοιες παρουσιάζονται σε 6 κεφάλαια: το κράτος, η μορφή του πολιτεύματος, η προστασία των ατομικών δικαιωμάτων, το αντιπροσωπευτικό σύστημα, ο χωρισμός των εξουσιών και, τέλος, το Σύνταγμα. Πρόκειται για τη γενική θεωρία που παρέχει τα εννοιολογικά εργαλεία και επιτρέπει την ανάλυση και την ερμηνεία κάθε δημοκρατικού Συντάγματος. Τα κεφάλαια παρέχουν σαφή εικόνα της ύλης, που φωτίζεται με πολλά παραδείγματα, ελληνικά και ξένα. Π.χ., βρίσκουμε σύντομη περιγραφή της γενέσεως του κοινοβουλευτικού συστήματος στην Αγγλία, αλλά και παρουσίαση του αμερικανικού προεδρικού συστήματος και του ελβετικού της κυβερνώσης βουλής. Το κρατικό φαινόμενο θεμελιώνεται φιλοσοφικά στο κοινωνικό συμβόλαιο και τονίζεται η ιδεολογική σημασία του δικαιώματος αντιστάσεως για τη δημοκρατία. Η ανάπτυξη συνδυάζει τα σταθερά στοιχεία της επιστήμης με τις εξελίξεις των ημερών μας, π.χ., για το soft law, το άτονο δίκαιο, που σχεδόν δεν έχει νομικό περιεχόμενο.

Η συνταγματική μας ιστορία διαρθρώνεται σε 3 κεφάλαια: η διαμόρφωση (1821-1915), ο κλυδωνισμός του πρώτου παγκοσμίου πολέμου (1915-1936) και ο κλυδωνισμός του δεύτερου παγκοσμίου πολέμου (1936-1974). Το ισχύον δίκαιο αρχίζει με την αποκατάσταση της δημοκρατίας στις 23 Ιουλίου 1974. Η εσωτερική διάρθρωση των τριών κεφαλαίων γίνεται κατά τα πολιτεύματα που έχουν διαδοχικά ισχύσει. Έτσι διαπιστώνουμε ότι από το πρώτο πολίτευμα, τη Δημοκρατία της Επανάστασεως (1821-1828), έως σήμερα πέρασαν 26 πολιτεύματα. Ο αριθμός αυτός δείχνει πόσο ταραχώδης υπήρξε ο πολιτικός μας βίος αλλά και πόσο σταθερή η εμμονή του σε ένα πρωτοπόρο κοινοβουλευτικό σύστημα που

είχε ως υπόβαθρο την καθολική ψήφο. Το 27ο πολίτευμα, που εισάγεται το 1974 και θεμελιώνει την Τρίτη Δημοκρατία, συμπίπτει με την αποκάθαρση του πολιτικού τοπίου από τα παρένθετα θεσμικά στοιχεία τα οποία δρούσαν αρνητικά στη λειτουργία του. Πρόκειται για το μόνο βιβλίο που αναλύει την ελληνική συνταγματική ιστορία μετά τον πόλεμο του 1940.

Θα πρόσθετα τέλος ότι ενόψει της νέας αναθεώρησης του Συντάγματος, το βιβλίο του Α. Παντελή αποτελεί πολύτιμο οδηγό για τον πολίτη που θέλει να είναι ενημερωμένος και να μπορεί να παρακολουθεί το διάλογο ο οποίος θα αναπτυχθεί σχετικά.

Γιώργος Κοντογιώργης

Μοντέρνα, απολαυστική γραφή

Ζωή-Μυρτώ Ρηγοπούλου,
Καλοί καιροί, μυθιστόρημα,
εκδ. Κέδρος, Αθήνα, 2005.

Ποιος άλλος μηχανισμός υπάρχει εκτός από την τύχη που μπορεί να ανασύρει από την αφάνεια το βιβλίο ενός επίδοξου αλλά άγνωστου συγγραφέα και μάλιστα αν συμβεί αυτός να προμηνεύεται αυθεντικό αφηγηματικό ταλέντο. Η απίστευτη πληθώρα των νέων εκδόσεων ελαχιστοποιεί, αν όχι μηδενίζει, ακόμα και τις καλές προθέσεις των γνωστών τρόπων και μέσων δημοσιότητας. Το πολύ σε δυο ώρες ξεμπερδεύεις με μια κινηματογραφική ταινία, ποτέ όμως με ένα βιβλίο. Τα σκέφτομαι όλα αυτά, τα αυτονοήτως κοινότοπα, έχοντας τελειώσει τη δεύτερη (απολαυστική) ανάγνωση του μυθιστορήματος της Μυρτώς Ρηγοπούλου *Καλοί καιροί*. Πρώτο της βιβλίο και από το σύντομο βιογραφικό της που παρατίθεται σ' αυτό, γίνεται κατανοητό ότι ο συνδυασμός της ψυχολόγου (επάγγελμα που ασκεί) με την πολύχρονη θητεία της στον κόσμο του κινηματογράφου (εργάστηκε σε υπεύθυνες θέσεις και στα δυο φεστιβάλ της Θεσσαλονίκης (το Μυθοπλασίας και του Ντοκιμαντέρ) της χάρισαν την ευχέρεια η γραφή της να χρησιμοποιεί τρόπους του κινηματογράφου – όπως π.χ. το μοντάζ, στις ασυνέχειες του αφηγηματικού χρόνου, τα αιφνίδια φλας μπακ, τις παρεμβολές παρελθόντος και μέλλοντος χρόνου, τις σύντομες σχολιαστικές σφηνές, όλα με την επιδεξιότητα του έμπειρου μοντέρ ο οποίος οδηγεί και συγκλίνει το αφήγημα στην όποια κατάληξη σχεδιάζει ο δημιουργός του.

Πάνω στη «σκακιέρα» του μυθιστορήματος, οι κινήσεις της «παρτίδας» είναι περιορισμένες. Τα γεγονότα δηλαδή –η εξωτερική δράση– είναι λιγοστά. Αντίθετα, πλούσιο και ευφυές είναι το εσωτερικό «παζλ» που αναπαριστά τα ψυχολογικά «τοπία» των ηρώων του βιβλίου. Πράξεις ή παραλείψεις που σχεδιάστηκαν σαν επιθυμίες, σαν εσωτερικές επιλογές και παρέμειναν σε αναστολή ή ως ανεκπλήρωτα ανταλλάγματα μέσα σε διαδικασίες συμβιβασμών. Νευρώσεις που κρύβονται πίσω από παρορμήσεις ή προστατευτισμούς ή αδυναμίες φυγής. Οι εσωτερικοί υπολογισμοί της επόμενης κίνησης στη «σκακιέρα» που θα δώσει τα προσδοκώμενα κέρδη ή τις απώλειες. Οι παίκτες-ήρωες της «παρτίδας» ζατρικίου των *Καλών καιρών* είναι ολιγάριθμοι. Η νεαρή Άρτεμη είναι ο ομφάλιος άξονας του μυθιστορήματος. Κόρη του Νίκου και της Μαρίας Μωραϊτέλλη. Πετυχημένος συγγραφέας εκείνος, πρώην ηθοποιός εκείνη, που εγκατέλειψε το θέατρο προκειμένου να αφοσιωθεί στην καριέρα της οικοκυρικής. Δύο νέοι άντρες, κατά διαστήματα στενοί φίλοι, δορυφορούνται συναισθηματικά γύρω από την Άρτεμη. Είναι ο Παύλος, ο οποίος σέρνει τις σπουδές του αρχιτεκτονικής στη Βαρκελώνη (χρόνια με σκιάς, προφάσεις και αναβλητικότητες), και ο Ανέστης, ταλαντούχος μεν και με προοπτικές μαθηματικός που αρκείται όμως στο καθηγητζίκι στο Λύκειο. Μεγάλος έρωτας της Άρтемης ο Παύλος· παντρεύεται όμως τον

Ανέστη, με τον οποίο βρίσκεται σε αφεδιάλυτη ημι-διάσταση. Τέσσερα, πέντε ακόμα πρόσωπα, όπως π.χ. ο πατέρας του Παύλου, αρχιτέκτονας κι αυτός, η Μαίρη, κολητή φίλη της Άρтемης, η Γιώτα, ερωτική παρασπονδία του Ανέστη, και ο ψυχολόγος «θεραπευτής» της Άρтемης κλείνουν το πάνθεον των *Καλών καιρών*. Τούτο το γαϊτανάκι είναι το περιεχόμενο της συνηθισμένης αυτής καθημερινότητας. Χαμηλής έντασης μελτέμια και μονότονες μπουνάτσες. Και όμως το ξάφνιασμα, ό,τι κάνει το βιβλίο απολαυστικό, έρχεται από τη φίνα, τη σπινθηροβόλα γραφή της Ρηγοπούλου, η οποία καλείται να φωτίσει τις εσωτερικές καταστάσεις, με τις πλούσιες παραλλαγές, αυτών των κατά τα άλλα συνηθισμένων ανθρώπων. Τις εσωτερικές τους διαδρομές, όσα δεν βγαίνουν προς τα έξω, στον ενεστώτα χρόνο. Και το πετυχαίνει αυτό η Ρηγοπούλου με μια σπαρταριστή αλλά και σοφή –ναι, σοφή– στην πυκνότητά της συλλογιστική, όπου η παρατηρητικότητα, η παιγνιώδης διαλεκτική, το λεκτικό παιχνίδι κάνουν αυτό το βιβλίο από τα καλύτερα της χρονιάς. Δεν θα πρέπει ο αναγνώστης να παραβλέψει τη συνδρομή της ψυχολόγου Μυρτώς Ρηγοπούλου στη συγγραφέα Μυρτώ Ρηγοπούλου. Δεν πρόκειται για βιβλίο στριφνό και σοβαροφανές αλλά για προϊόν μιας πρώιμης μαστορικής που δίνει ένα φρέσκο νόημα στην έννοια του μοντέρνου.

Δημήτρης Χαρίτος

ΝΕΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

♦ Ο **Πιερ Βιντάλ-Νακέ**, γνωστός ιστορικός και ελληνιστής, μας προσφέρει ένα γοητευτικό βιβλίο που μας εισάγει στο μύθο της χαμένης Ατλαντίδας. Από την εποχή του Πλάτωνα η διαδρομή αυτού του μύθου διάνυσε μian απόσταση που κάλυψε όχι μόνο τους αιώνες αλλά και τις ιδεολογίες. Από την αρχαιότητα στην Αναγέννηση διαδραμάτισε το ρόλο της μυθικής αναγωγής των ανακαλύψεων των Νέων Χωρών, αλλά και αξιοποιήθηκε χρηστικά ακόμη και κατά τη χιτλερική εποχή: *Η Ατλαντίδα. Μικρή ιστορία ενός πλατωνικού μύθου* (μετάφραση: **Χρήστος Μεράντζας**, εκδ. Ολκός, 2006).

♦ Οι διωγμοί και οι σχέσεις των πρώτων χριστιανών με τη ρωμαϊκή κοινωνία και αυτοκρατορία είναι ο άξονας του βιβλίου του **G.E.M. de St. Croix** *Ο χριστιανισμός και η Ρώμη. Διωγμοί, αιρέσεις και ήθη* (συναγωγή κειμένων, επιμέλεια, πρόλογος: **Δημήτρης Ι. Κυρτάτας**, μετάφραση: **Ιωάννα Κράλλη**,

εκδ. Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, 2005). Το βιβλίο απαρτίζεται από δημοσιευμένες και αδημοσίευτες εργασίες του συγγραφέα, καθώς δεν πρόλαβε να ολοκληρώσει την έκδοση ο ίδιος. Ωστόσο οι εργασίες του συνιστούν μια ενότητα και προκύπτουν ως αποτέλεσμα της μακρόχρονης και συστηματικής έρευνας και διδασκαλίας του.

♦ Η «Εταιρεία Μελέτης της καθ' ημάς Ανατολής» είναι μια επιστημονική εταιρεία που έχει ως στόχο της τη διομογενειακή έρευνα με αντικείμενο την ιστορία της Κωνσταντινούπολης, της Ίμβρου και της Τένεδου και την προσπάθεια παραγωγής σύγχρονου λόγου. Η μελέτη του Γιώργου Ξεινού *Ίμβρος και Τένεδος. Ιστορία Παράλληλη* (2005) είναι μια συνοπτική μελέτη, που ωστόσο κατορθώνει να μας δώσει τη διαχρονική εξέλιξη της τοπικής ιστορίας και των δύο νησιών, με έμφαση στη νεότερη ιστορική τους τύχη κατά τον 19ο και 20ό αιώνα.

67 (Νοέμβριος-Δεκέμβριος 2005) – ένα αφιέρωμα στον **Ζακ Νεριντά**, με τις συμβολές των Etienne Balibar, Terry Enleton, κ.ά. 2. *Η Κινστέρνα*, το περιοδικό λόγου και τέχνης της Εταιρείας Μελέτης της καθ' ημάς Ανατολής, στο τχ. 8 (Δεκέμβριος 2005) ανάμεσα σε άλλα ανέδειξε τη δουλειά ενός εμπνευσμένου καλλιτέχνη της ταπητουργίας, του **Νίκου Δανιηλίδη** από τη Σπάρτη της Πισιδίας. Δημιουργός νέων σχεδίων για χαλιά, ανανέωσε την παράδοση που έφερε από την πατρίδα του και ανέπτυξε την τέχνη του με νέες δημιουργίες. 3. *Ύλαντρον*, λογοτεχνικό περιοδικό από την Κύπρο. Στο τχ. 6-7 (Χριστούγεννα 2005) βρίσκουμε σελίδες αφιερωμένες στους ποιητές **Θεοδόση Νικολάου** και **Νάσο Θεοφίλου**. 4. Το *Εντευκτήριο* 71 (Δεκέμβριος 2005) με τον αέρα της γενέτειρας του **Μανόλη Αναγνωστάκη** μάς φέρνει ένα εξαιρετικό αφιέρωμα, πλούσιο σε αθησαύριστο υλικό και νέες συμβολές στη μελέτη του βίου και του έργου του ποιητή. 5. Στη *Νέα Εστία* (τχ. 1785, Ιαν. 2006) που πάντα έχει κάτι ενδιαφέρον να διαβάσεις, πρόσεξα τη συζήτηση του Σταύρου Ζουμπουλάκη με την Ελένη Αλεξανδράκη, τη δημιουργό της ταινίας *Η Νοσταλγός*, μιας ταινίας βασισμένης στον Παπαδιαμάντη και γυρισμένης στη Νίσυρο. 6. Το περιοδικό *Διαβάζω* (τχ. 460, Φεβρ. 2006) συνεχίζει τη νέα πορεία του και μας εισάγει σταθερά στον κόσμο του βιβλίου με τη συστηματική παρακολούθηση των νέων εκδόσεων. Καλή συνέχεια!

ο χαρτοκόπτης

Η ΕΙΡΩΝΕΙΑ ΤΗΣ ΗΛΙΘΙΟΤΗΤΑΣ

«Πού να ξέρω γιατί αυτοκτόνησε. Ρωτήστε τον Άγιο Πέτρο».
Ο Αρχηγός της Αστυνομίας (αρχές του 2006!)

Μέχρι τώρα ξέραμε συγκεκριμένα παραδείγματα του έβδομου είδους ειρωνείας στα κείμενα, όχι όμως και στην αργόσυρτη διάρκεια της ιστορίας, που είναι η επικαιρότητά μας. Τώρα ξέρουμε. Δεν πρόκειται για τον παράγοντα γέλιου στην κωμωδία, γνωστόν ως «παρά προσδοκίαν», όχι· πρόκειται σαφώς για «ειρωνεία της ηλιθιότητας». Και, χάριν πληρότητας, τα άλλα έξι γνωστά είδη ειρωνείας είναι τα εξής, συνοπτικά:

- Πρώτο, η κακόβουλη ειρωνεία, για να ταπεινώσουμε κάποιον με τη διανοητική μας υπεροχή.
- Δεύτερο, η τρυφερή ειρωνεία, για να πειράξουμε κάποιον (π.χ. ένα παιδί μας)· όμως καλοπροαίρετα, αστεία.
- Τρίτο, η Σωκρατική ειρωνεία, για να προσποιηθούμε σοβαρά άγνοια σε κάτι, για την προαγωγή του διαλόγου.
- Τέταρτο, η τραγική ειρωνεία, για να δείξουμε στο θέατρο άγνοια του ήρωα σε κάτι, το οποίο γνωρίζουν οι θεατές από τον Πρόλογο.
- Πέμπτο, η ρομαντική ειρωνεία, για να δηλωθεί αναχρονισμός (γι' αυτό άλλη φορά).
- Έκτο, η ιστορική ειρωνεία (δράση του Εγγελιανού «Πανούργου Πνεύματος της Ιστορίας», «Der List der Geschichte» – γι' αυτό επίσης άλλη φορά).

ΥΓ. Το ωραίο είναι ότι μπορεί πράγματι να αυτοκτόνησε, αλλά να μην ξέρει το πώς και το γιατί ούτε ο Άγιος Πέτρος!

Ανδρέας Παναγόπουλος

Αν σας ενδιαφέρει καθ' οιονδήποτε τρόπο η αρχαία Ελλάδα, παρακολουθείτε την εκπομπή «Εμείς και οι αρχαίοι» του Ανδρέα Παναγόπουλου, καθηγητή της κλασικής φιλολογίας στο Πανεπιστήμιο Πατρών, κάθε Τετάρτη 2-3 μ.μ., Παρασκευή 12-1 τα μεσάνυχτα και Σάββατο 8-9 μ.μ. στο Τηλεφώς.

Φωτογραφία του μικρού Nicola.

[Την ακόλουθη αυτοσαρκαστική παρωδία μάς την έστειλε ο φίλος του περιοδικού Ξ. Α. Κοκόλης. Στον ίδιο έφτασε μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου με διεύθυνση psychophilo@hyperperan.com. Η διεύθυνση αποδείχθηκε ανύπαρκτη. Το παρωδούμενο πρωτότυπο παραμένει άγνωστο.]

ΠΟΛΥ ΣΠΑΝΙΩΣ

Είν' ένας γέροντας. Πολιόθριξ και προγάστρω,
σακατεμένος από το ποτό και τα τσιγάρα,
σιγά βαδίζοντας την Τσιμισκή διασχίζει.
Κι όμως σαν μπει στο σπίτι του να κρύψει
τα χάλια και τα γηρατειά του, μελετά
το μερτικό που έχει ακόμα αυτός στους Άλλους.

Πλάσματα ευαίσθητα διαβάζουν τα βιβλία του.
Στα μάτια των τα μυωπικά ρέουν οι ερμηνείες του.
Το δύσκαμπτο μα διψαλέο μυαλό των,
η ευπαθής, φρεσκολουσμένη σάρκα των
με τη δική του ανάγνωση του ωραίου συγκινούνται.

Γκαφφάβης

[από το αυτοσχόλιο του ποιητή:
«Ο τίτλος αποτελεί σχόλιον εις το ποίημα: Παρόμοιοι
αναγνώσται (ή: αναγνώσται παρομοίων βιβλίων)
ανευρίσκονται πολύ σπανίως».]

Έργο ευθύνης για την κοινωνία. Το δικό μας παιχνίδι. Η ζωή.

Το δικό μας παιχνίδι είναι ένα παιχνίδι με αξίες γνήσια ελληνικές.
Ποδητισμός, Παιδεία, Υγεία, Αθλητισμός.

Αξίες που κάνουν τη ζωή μας πιο όμορφη, πιο δημιουργική. Αξίες που
στηρίζουμε έμπρακτα, με υψηλό αίσθημα κοινωνικής ευθύνης, με
προσήλωση και με πάθος. Σαν μια μεγάλη ομάδα. Και μαζί, θέτουμε τις
βάσεις για ένα μέλλον πιο ανθρώπινο, πιο αισιόδοξο, πιο ευτυχισμένο.

Γιατί το πιο όμορφο παιχνίδι, είναι η ζωή!

οναπ

Πρόγραμμα Κοινωνικής Ευθύνης

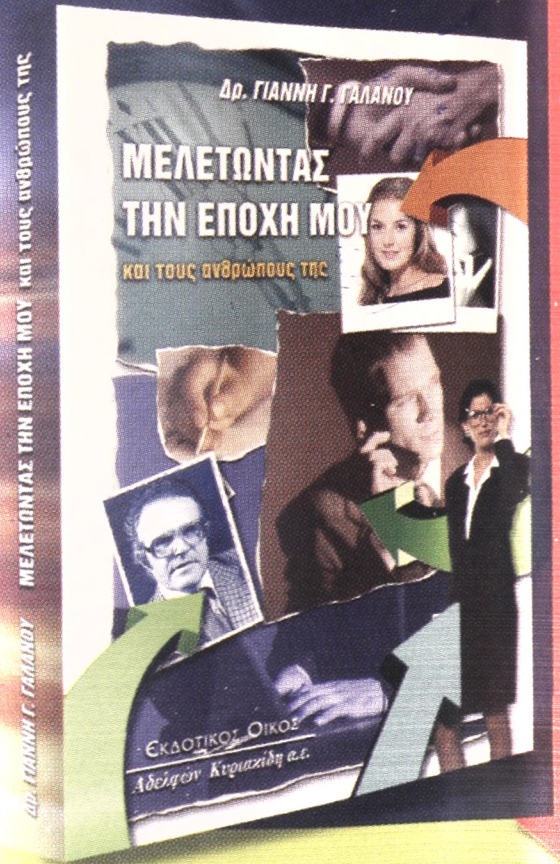
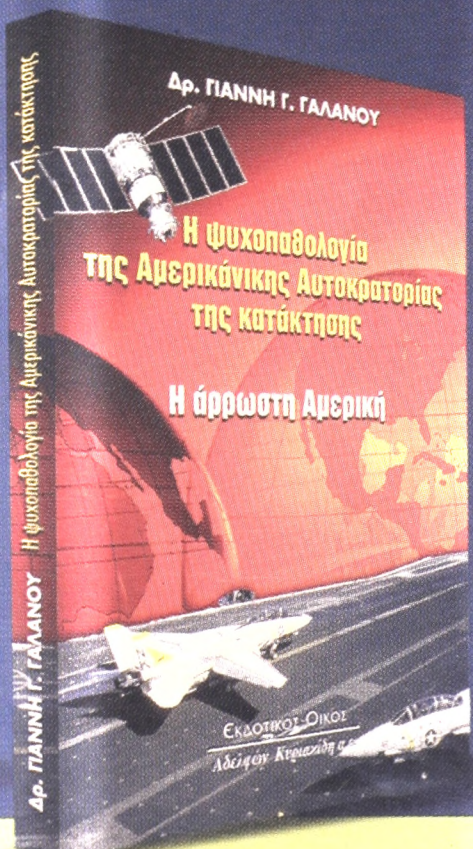
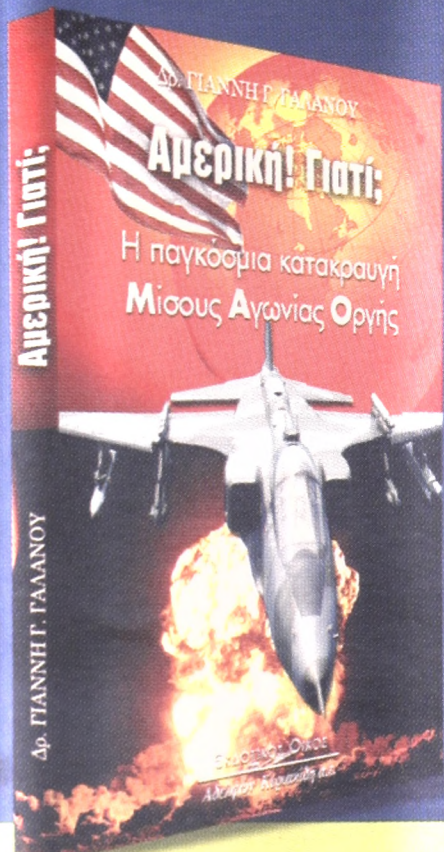
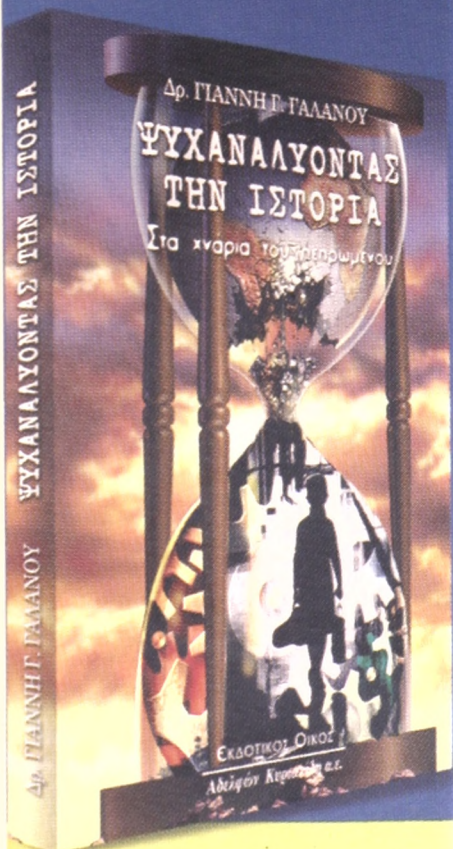
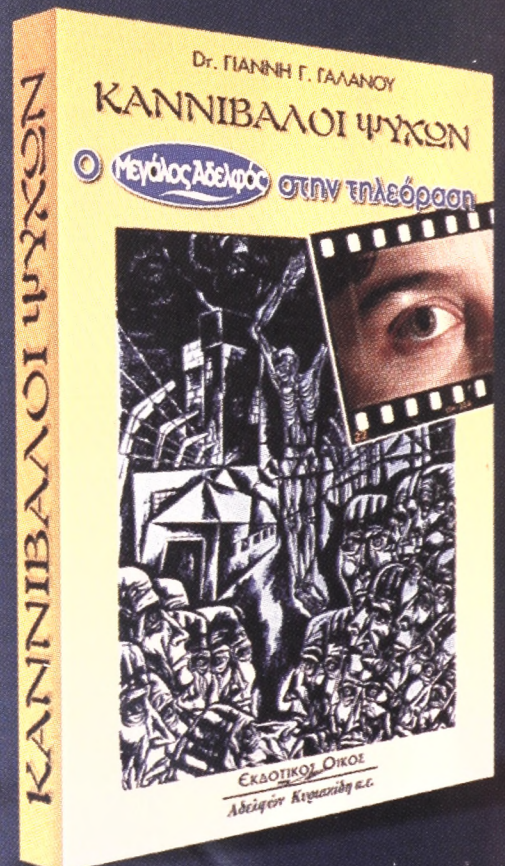
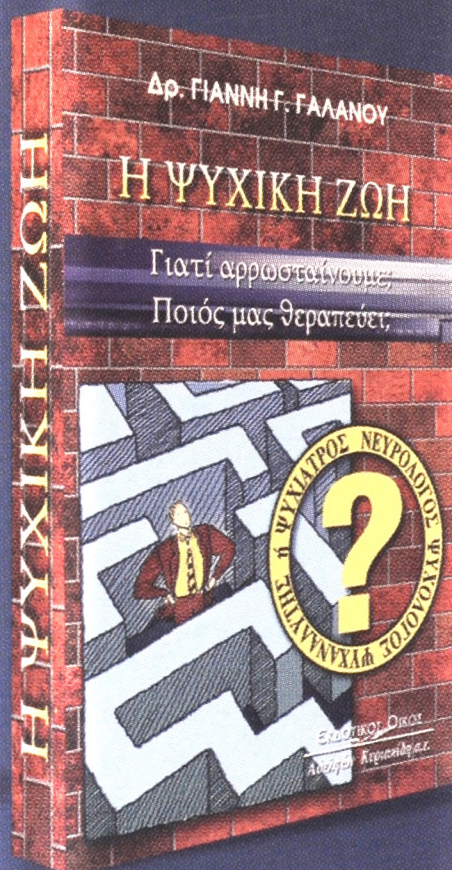
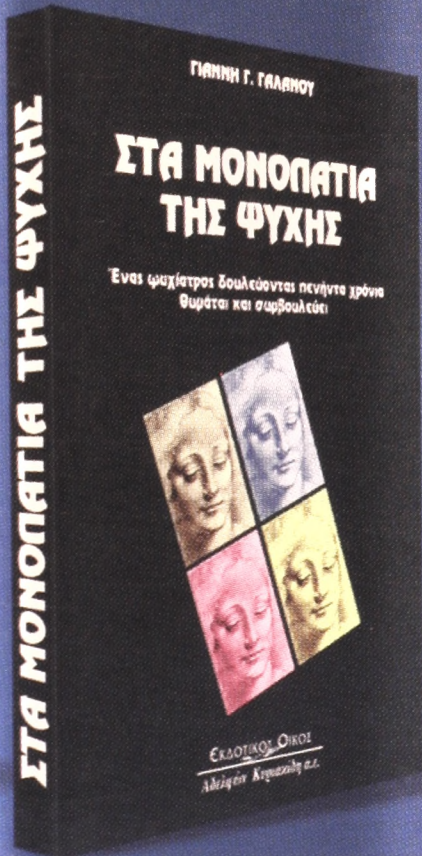
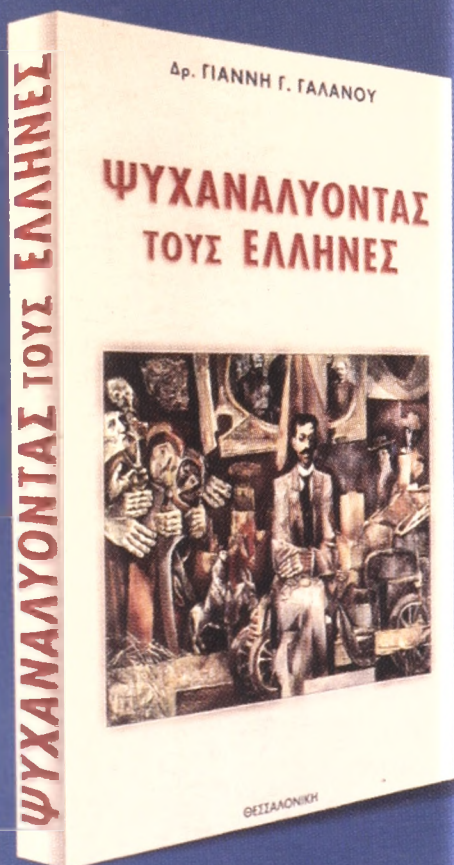

ΤΑ ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ ΤΟΥ Δρ. ΓΙΑΝΝΗ ΓΑΛΑΝΟΥ

Για πρώτη φορά στην Ελλάδα, ο συγγραφέας, σ' αυτά τα οκτώ βιβλία - ανάμεσα σε 36 - παρουσιάζει ολόκληρη τη γκάμα της ψυχολογίας σε μιά περιγραφική - αναλυτική και συνθετική μορφή, χρησιμοποιώντας και όλες τις συγγενείς επιστήμες, όπως κοινωνιολογία, ψυχιατρική, ψυχανάλυση, ιστορία, πολιτική, σεξολογία. Καθώς και τη φιλοσοφική και θεωρητική θεμελίωση της συγγραφικής δουλειάς του: τη διαλεκτική μεθόδολογία, το μαρξισμό, τον υπαρξισμό, τον περσοναλισμό ή και τη φαινομενολογία.

Όμως, τα κείμενά του χαρακτηρίζονται από σαφήνεια και γίνονται κατανοητά τα πιο περίπλοκα θέματα, όπως π.χ. σχέσεις του νευρικού, πνευματικού και ψυχικού, όπου και είναι πρωτοπόρος. Καθώς και στην εφαρμοσμένη ατομική, κοινωνική, σεξουαλική, και ιστορική ψυχολογία, όπου και ανοίγει νέους δρόμους έρευνας.

Από αυτή την άποψη παρουσιάζει ένα εξαιρετικό ενδιαφέρον για σπουδαστές, δημοσιογράφους, ψυχολόγους, ψυχιάτρους, δικαστές, καθηγητές, μέχρι κοινωνιολόγους, θεολόγους και ερευνητές του φαινομένου ΑΝΘΡΩΠΟΣ: σαν πολιτικό πρόσωπο, κοινωνικός επαναστάτης, "πλησίον" των ευαγγελίων, ερωτικό σύντροφο ή ακόμη και σαν άρρωστος ή νευρωτικός αγχώδης, καταναγκαστικός, φοβικός, υστερικός, απροσάρμοστος ή και "χαμένος" σ' ένα εσωτερικό - δικό του Σύμπαν.

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ
Αδελφών Κυριακίδη α.ε.

Κων. Μελενίκου 5, Τ.Κ. 546 35, Θεσσαλονίκη, Τηλ. 2310-208.540,
Fax 2310-245.541, Web: <http://www.kyriakidis.gr>
Αθήνα: Κεντρικό Αρσάκειο Μέγαρο, Στοά του Βιβλίου,
Πεσμαζόγλου 5, Τ.Κ. 105 64, Τηλ. 8, Fax: 210 32 11 007